Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

~~122~~ 168 E 15

CA. 822

Zonder „indicating letters for the Rubricator".

[a b c d e f g h i k l m n o p^{8} q^{6}]

q/6 ontbreekt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Incipiunt hyſtorie notabiles atq̃ magis principales
collecte ex geſtis romanoꝝ et q̇buſdã aliȷ̃s notabilib⁹
geſtis cum moralizacionib⁹ eorundem.

Pompeius regnauit diues valde et potẽs q̇ filiã
vnicã pulcherrimã habebat quã ita tenerrime
diligebat. ꝙ pro eius cuſtodia quinq̃ milites ei
aſſignauit vt cõtra oẽ periculũ ſub pena graui
eam cuſtodirẽt. Milites vero dieb⁹ ac noctib⁹
armati eam cuſtodiebant et ante oſtiũ camere
lampadem ardentẽ ordinabant. ne aliquis de nocte ad eã accederet
ipſis dormientib⁹ vel ignorãtib⁹. Et quendã caniculũ bñ latrantẽ
habebant per cuius latratũ excitari poſſent. Puella iſta tenerrime
nutrita erat que multũ anhelabat mundi ſpectacula videre. Cum
autẽ ſemel foras ꝓſpexiſſet. venit quidã dux qui cum oculos impu
dicos in eam inieciſſet ſtatim captus ẽ in amorẽ eius. quia pulchra
nimis erat et oculis omniũ gracioſa ac imperatoris filia vnica que
poſt mortem patris iure hereditario imperium obtineret. Dux iſte
multa ei promiſit vt eius cõſenſum obtineret. Illa vero ſperans de
promiſſione conſenſit. Statim caniculũ paruũ occidit. lampadem ex
tinxit. et de nocte ſurrexit et ducem eſt ſecuta. Mane vero facta eſt
q̃ſtio vbi deuenit. Erat tunc in palacio regis pugil fortis. qui ſemꝑ
pro iuſticia imperiȷ̃ pugnauit. qui cum audiſſet ꝙ filia patrem cõ
tempſit agili curſu poſt eam currebat. Dux vero cum eum armatũ
vidiſſet venientẽ duellũ cum eo cõmiſit ſed pugil ꝑualuit et caput
eius ãputauit et puellã ad palacium reduxit. tamen faciem patris
multo tempore nõ vidit ſed cõtinue gemitus et ſuſpiria emittebat
Hoc audiens quidã ſapiens in curia imperatoris. qui ſemꝑ media
tor inter imperatorẽ et alios erat conſtitutus motus pietate. per eũ
ẽ patri recõſiliata. ac nobiliſſimo viro deſponſata. Quo facto varia
donaria a patre recepit. Primo a patre tunicã thalarem polimitã
vndiq̃ intextã et ſic ĩſcriptã recepit. Dimiſi tibi ne adicias vltra

KONINKL. BIBLIOTHEEK 'S GRAVE.

[a]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

A rege quandā coronam aureā habuit ſic inſculptam. Ex me tua dignitas: A propugnatore habuit anulū vnū cum hac ſcriptura. dilexi te diſce diligere: A ſapiente mediatore alium anulū recepit ſic ſculptū. Qui feci. quantū quare: A filio regis eciā anulū ſic ſcriptū nobilis es nobilitatē tuā ne contempnas: A germano proprio aliū anulū in quo erat ſcriptū: Accede ad me ne timeas frater tuus ſum :A ſponſo ſigillū aureū q̊ ſibi hereditas ſponſi confirmabať collata cuius ſcriptura erat. Jam coniuncta es amplius noli errare. Puella poſtq̄ iſta dona receperat ea q̄diu vixit cuſtodiuit. et ab omnibus dilecta dies ſuos in pace finiuit ꝛc.

Kariſſimi imperator iſte eſt pater celeſtis qui vocauit nos per paſſionē filij ſui de fauce dyaboli. Ipſe eſt rex regum et dn̄s dominanciū deuť. xxxij. Nūquid nō ipſe eſt pater tuus qui poſſedit fecit et creauit te. Filia vnica ē anima racionalis que tradiť quinq̨ militibus ideſt quinq̨ ſenſibꝰ ad cuſtodiendū qui ſunt armati per virtutes quas homo in baptiſmo recepit. Iſti ſenſus ſunt viſus auditus ꝛc. qui habent cōtra dyabolū mundū et carnē eam cuſtodire Lampas ardens eſt volūtas deo in omnibꝰ ſubiecta que debet ſemꝑ ardere in bonis opibꝰ vt pccō non cōſenciat. Caniculus paruus bn̄ latrans eſt cōſciencia que habet cōtra peccata recalcitrare. ſed heu prochdolor anima volens mundi ſpectacula videre ſepe ꝑgit foras tociens quociens contra diuinū preceptū agit et ſtatim a duce. i. a raptore infernali voluntarie ē deducta et ſic lampas bonoꝝ operū extinguiť et caniculus cōſciēcie occidiť. et ſic aīa in nocte peccati ſequiť dyabolū. Hec cū audiſſet pugil nr̄ ſcꝫ deus. Quia nō eſt aliꝰ qui pugnet pro nobis niſi tu deus noſter. ſtatī cōtra ducem dyabolū pugnauit et aīaꝫ ad palaciū regni celeſtis adduxit. Sapiēs mediator erat criſtus dicēte apoſtolo ꝓma thio. ij. Vnus mediator dei et hoīm hō ihesus xp̄s. Filius regis ē criſtꝰ. Vn̄ p̄s. Filiꝰ meꝰ es tu ꝛc Frater nr̄ criſtus gen̄. xxxvij. Frater nr̄ ē. Spōſus nr̄ eſt xp̄s iuxta illud oſee ij. Sponſabo te michi in fide. Et iterū. Sponſus ſāguinū tu michi es. ꝑ ipſum recōciliati ſumus celeſti pr̄i et ad pacē vocati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Ipſe enī eſt pax noſtra qui vtraqꝫ fecit vnū ad eph. Ab ipſo pdicta donaria recepimus primo tunicā talarem ſcȝ cutem ſuā digniſſimā et certe polimitā. quia flagellacione cruore liuore et aliȷs variȷs li uoribꝰ intextam. Cuius textura nichil aliud habet: niſi dimiſi tibi. quia redemi te: ne adicias vltra malū agere. Vade iquit noli āplius peccare. hec ē tunica ioſeph tincta ī ſanguine hedi geñ. xxxvij. Iſte criſtus rex noſter dedit nobis coronā glorioſiſſimā ſcȝ dū ꝑ nobis voluit coronari et vere ibi inuenimus. Ex me tua dignitas vnde ſcribit̄ de iſta corona ioh. xix. Exiuit ihesus portās coronā ſpineā Criſtus eciā eſt propugnator noſter qui dedit nobis vnū anulū ſcȝ foramē dextre manus et vere ibi poſſumus percipere. ſicut ſcriptum eſt. dilexi te diſce diligere Apoca. primo. Dilexit nos et lauit nos a peccatis noſtris ī ſanguine ſuo. Criſtus mediator noſter dedit nobis aliū anulū ſcȝ foramē ſiniſtre manus. vbi videre poſſumus ſcriptū Quid feci. quantū quare. Quid feci. meipſum exinaniui formā ſerui accipiens. Quātū deū feci hominē: quare. vt hominē pditū redimerē De hiȷs tribus zach. xiij. que ſunt iſte plage in medio manuū tuaꝝ Et rñdet dicens. hiȷs plagatus ſum in domo illoꝝ qui me dilexerūt Criſtus frater noſter ē et filiꝰ regis eterni. dedit nobis terciū anulū foramen dextri pedis. Et quid ibi. niſi nobilis es nobilitatē tuā ne contempnas. Similiter criſtus eſt germanus noſter. et dedit nobis quartū anulū ſcȝ foramen ſiniſtri pedis ī quo ſcriptū eſt. Accede ne timeas frater tuus ſum. Criſtus eſt noſter ſponſus qui dedit nobis ſigillū quo ſpōſi hereditas cōfirmabat̄ collata ideſt vulnus lateris ſui cū lancea perforatū propter nimiū amorē quo te dilexit et quid ibi niſi iam cōiuncta es michi ꝑ miſericordiam noli ampliꝰ peccare. Studeamꝰ ergo kariſſimi dona ſic mūda cuſtodire ꝙ poſſimꝰ dicere illud. Mathei. dñe quiqꝫ talenta tradidiſti michi et ſic ſine dubio poterimus regnare in celeſti gremio quod nobis preſtare dignet̄.

Ptus regnauit qui ſtatuit pro lege ſub pena mortis ꝙ filiȷ parentes ſuos alerent. Accidit caſus. ꝙ erant duo fratres ex vno patre vnus filium habebat et vidit auūculū ſuum egētē ſtati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſcd̄m legem eum aluit contra voluntatē patris et ideo pater eius a ſocietate ſua eū expulit. Verūtn̄ hoc non obſtante non dimiſit qn̄ auunculū ſuum egentem aleret et neceſſaria ei in omnibus dedit. Poſt hec auūculus eius diues factus eſt et pater eius cepit egere filius vero hoc videns. patrē aluit prohibente auūculo et ideo a ſocietate auunculi eſt expulſus dicenſq; ei Kariſſime tibi cōſtat ꝙ aliquando egenus eram et contra voluntatē patris tui michi neceſſaria in omnibus miniſtraſti et ideo tā te in filiū meū et heredē accepi Jngratus filius hereditatē non ſequit̃ ſed filius adoptatus ſicut tu ingratus fuiſti quia contra p̄ceptum meū patrē tuū aluiſti ideo hereditatē meam non obtinebis. filius reſpondit auūculo. Nullus debet puniri ꝓ eo qđ facit illud ꝙ lex ſtatuit et cōpellit. ſed lex naturalis et ſcripture compellit filiū parentibus ſubuenire ī neceſſitate maxime ac eos honorare et ideo expelli ab hereditate de iure non debeo.

Kariſſimi duo fratres ſunt filius dei et mūdus q̄ ambo a patre celeſti ꝓceſſerūt. filius dei ꝑ generacionē mūdus ꝑ creacionē Inter iſtos fuit et ē diſcordia ab inicio ītantū ꝙ qui ē amicꝰ vniꝰ ē inimicus alteriꝰ. iuxta illud iac̃. iiij. Quicūq; voluerit eſſe amicꝰ huiꝰ ſeculi inimicus cōſtituit̃ dei. ſed filius vnus ē quilibet criſtianꝰ qui eſt filius criſti. quia ei adheret ꝑ fidem. Non ergo debemꝰ alere mundū ꝑ ſuꝑbiam auariciā et ſic de ceteris ſi volumꝰ filij dei eſſe et ſi cōtrariū fecerimꝰ certe a ſocietate criſti expellimur q̄ꝓtū ad hereditatē celeſtē. Si criſtū alere volumꝰ ꝑ opera pietatis mūdus nos odio hēbit verūtn̄ meliꝰ ē mūdū odire q̄ꝫ hēditatē celeſtē amittere.

Quidā impator regnauit q̇ ſtatuit ꝓ lege ꝙ ſi mulier ſub viro adulterata eſſet ſine mīa de alto monte p̄cipitaretur. Accidit caſus ꝙ q̄dā mulier ſub viro ſuo erat adulterata et ſtatī ſcd̄m legē de alto mōte fuit p̄cipitata: ſed de monte tā ſuauiter deſcendit ꝙ in nullo leſa erat. Ducta ē ad iudiciū. Judex videns ꝙ mortua nō eſſet ſentēciā dedit iterū p̄cipitari et mori. Ait mulier. Dn̄e ſi ſic feceritis cōtra legē agitis. Lex vult ꝙ nullꝰ debet bis puniri ꝓ vno delicto. Ego erā p̄cipitata q̇a ſel' adulterata et. deꝰ. me miraculoſe ſaluauit

ergo iterato nō debeo precipitari. Ait iudex. Satis prudenter reſpōdiſti. Vade in pace et ſaluata eſt mulier.

¶ Moralizacio ſup hyſtoriam precedentē.

Kariſſimi iſte imperator eſt deus noſter qui facit iſtam legem ſi quis in anima pollutus fuerit ſub criſto q̄ ē ſponſus anime per peccatū mortali debet precipitari de alto monte idest de regno celeſti ſicut erat primus pater adam. Sed deus eū per filij ſui paſſionem ſaluauit: Homo cum peccat deus non ſtatim per infinitā ſuā miſericordiam eum dampnat. ſed per graciam ſuam ſaluat vt non precipitetur in inferno &c.

Ceſar regnauit qui ſtatuit pro lege ꝙ ſi quis mulierē raperet et vi eam opprimeret in electione mulieris eſſet: vtrum vir mori deberet vel eam ſine dote i vxorem duceret: Accidit caſus ꝙ quidam rapuit nocte vna duas mulieres. vna pecijt mortem et alia nupcias. Raptor captus eſt et ductus coram iudice vt duabus mulieribus ſcd̄m legē reſponderet: Prima mulier inſtanter ſcd̄m legē mortem pecijt. Secunda eum in virum habere clamauit. Et dixit prima mulier. verum eſt quod lex dictat ꝙ peticionē meā obtineā et altera. Et reſpondit. Eodē modo lex ꝓ me clamat. Sed quia mea peticio eſt micior et magis caritatiua. ideo michi videt̄ ꝙ iudex ꝓ me ſentenciā dabit. Ambe mulieres iudici ſunt cōqueſte et quelibet beneficiū legis poſtulabat. Iudex cū vtraqꝫ partem audiſſet. ſecūde mulieri cōceſſit vt eum in virū obtineret. Et ſic factum ē.

Kariſſimi iſte īperator ē dominus noſter ihesus criſtus: raptor quilibet peccator. qui rapit. idē violat duas mulieres ſcilicet iuſticiā et miſericordiā. que ſunt ambe filie dei. Raptor cōuocatur coram iudice quando aīa ſeperat̄ a corpore. prima. ſcꝫ iuſticia cōtra peccatorē allegat. eternaliter eū debere mori per legem iuſticie: ſed altera ſcꝫ miſericordia diuina allegat ꝙ per contricionē et confeſſionem ſaluabitur. Ideo ſtudeamus ſic deo placere.

Rex quidam regnauit in cuius imperio erat quidā iuuenis a piratis captus qui ſcripſit patri ſuo pro redēpcione. Pater

noluit eū redimere ſic ꝙ iuuenis multo tꝑe ī carcere erat maceratꝰ. Ille qui eū in vīculis habebat quandā pulchrā filiā ac oculis hoīm gracioſam genuerat que nutrita in domo erat q̊uſqꝫ vigīti ānos in etate ſua cōpleuerat. q̄ ſepius ī carceratū viſitatū iuit ac cōſolabat᷑. Sed ille in tantū deſolatus erat ꝙ nullā cōſolacionē recipe poterat ſed ſuſpiria et gemitus cōtinue emittebat. Accidit quodā die ꝙ cū puella eū viſitaret. ait iuuenis ei. O bona puella vtinā velles pro mea liberacione laborare. Que ait. Quō potero hoc attemptare. Pr̄ tuꝰ q̄ te genuit nō vult te redimere. ego vero cū ſum tibi extranea quō deberē hoc cogitare. et ſi te liberarē offēſionē patris mei incurrerem. quia tuā redempcionē ꝑderet pr̄ meꝰ. Verūtamē michi vnū cōcede et liberabo te. At ille. O bona puella pete a me q̇d tibi placuerit ſi michi ē poſſibile ego cōcedā. At illa. Nichil aliud peto ꝓ tua liberacione niſi ꝙ me ī vxorē ducas tēpore oportuno. Qui ait Hoc tibi firmiter ꝓmitto. Statī puella prē ignorāte ipm̄ a vīculis liberauit et cū eo ad patriā ſuā fugit. Cū vero ad patrē ſuū veīſſꝫ ait ei pater. O fili de tuo aduētu gaudeo. ſed dic michi q̄lis eſt iſta puella quā tecū duxiſti? Ait ille. Filia regis ē quā in vxorē habeo Ait pater. Sub pena amiſſionis hereditatis tue nolo vt eā in vxorē ducas. at ille. O pater q̇d dicis plus ei teneor q̄ tibi. qn̄ captus erā in manꝰ inimici et fortiter vīculatꝰ. tibi ꝓ mea redēpcione ſcripſi et noluiſti me redimere. Ipſa vero non tm̄ a carcere. ſed a periculo mortis me liberauit. ideo eam in vxorē ducere volo. Ait pater. Fili ꝓbo tibi ꝙ nō poſſis ī eā cōfidere et ꝑcōſequēs nullo mō in vxorē ducere. Patrē propriū decepit qn̄ ipſo ignorāte te a carcere liberauit pro qua liberacione pater eiꝰ multa ꝑdidit q̄ pro tua redempcione habuiſſet. ergo videt᷑ ꝙ tu nō poteris in eā cōfidere et ꝑconſequēs nullo modo ī vxorē ducere. Item alia racio ē iſta licet te liberauit hoc fuit cauſa libidinis vt poſſet te in virū habere. et ideo quia eiꝰ libido erat cauſa liberacionis tue non michi videt᷑ ꝙ vxor tua erit. Puella audiēs iſtas raciones ait. Ad primā reſpondeo qn̄ dicis ꝙ ego decepi patrē meū propriū ꝙ nō ē verꝫ. Ille decipit᷑ q̄ in aliquo

bono diminuit. ſed pater meus tā locuplex ē ꝙ alicuius auxilio nō
indigꝫ. Cum hoc perpēdi iuuenē iſtū a carcere liberaui. Et ſi pater
meus pro eo redempcionē accepiſſet non multū propter hoc dicior
fuiſſet et tu per redempcionē depauperatus eſſes. ergo in iſto actu te
ſaluaui ꝙ redēpcionē non dediſti et patri meo nullā iniuriam feci.
Ad aliam racionē quādo dicis. ꝙ ego ex libidine hoc feci reſpōdeo.
Hoc nullo modo poteſt fieri. quia libido aut eſt propter pulchritu
dinē aut propter diuicias aut propter fortitudinem. ſed filius tuus
nullum iſtorum habuit. quia pulchritudo eiꝰ per carcerem erat an
nichilata. Nec diues fuit. quia non habuit vnde ſeipſum redimeret.
Nec fortis quia fortitudinem perdidit per carceris maceracionem.
Ergo ſola pietas me mouebat ꝙ ipſum liberaui. Pater hoc audiēs
nō poterat filiū arguere vlterius. Filius ergo cū magna ſolēpnitate
eā in vxorem duxit et in pace vitam finiuit.

Kariſſimi filius captus a piratis erat totū genꝰ humanū captū
ꝑ peccatū primi parentis in carcere demonis ſcꝫ in eiꝰ ptāte
Pater qui noluit eum redimere eſt mūdus iſte qui nullo modo vo
lebat hominē iuuare a carcere dyaboli ſed pocius eum tenere. Filia
que eum in carcere viſitauit eſt diuinitas anime coniuncta que hu
mano generi cōpaciebat. que poſt paſſionē ſuā ad infernū deſcēdit
et hominē a vinculis diaboli liberauit. Pater vero celeſtis noſtris
diuicijs non indiget quia ſuper omnia eſt diues et ſumme bonus.
Ideo criſtus motus pietate ad nos de celis deſcendit . nos viſitauit
quādo carnē noſtrā aſſumpſit et tamē nichil aliud peciјt ꝓ noſtra
redempcione niſi ꝙ ſit hōi deſponſatus. Juxta illud oſee. ij. Deſpon
ſabo eam michi in fide. Verūptamē pater noſter mūdus cui multi
obediunt cōtra hoc ſemper murmurat et allegat. Si deo adhereas.
hereditatē meam ideſt mundana non habebis. quia impoſſibile eſt
deo ſeruire et māmone math. vi. Sed melius ē nobis ſpernere mun
dum quā ſocietatem dei amittere. Juxta illud math. Qui reliquerit
patrē aut matrem vxorem aut agros propter me centuplū accipiet
et vitam eternam poſſidebit quā nobis ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Erat quidā imperator potens ſed tyrānus qui quandā puellā
regis filiā pulchram valde deſponſauit. Facta deſponſacione
ambo adinuicē iuramentū fecerunt ꝙ ſi quis eoꝝ prius moreretur
alter pre nimio amore ſeipſum occideret. Accidit ſemel ꝙ īperator
iſte ad partes longinquas ſe tranſtulit et diu moram ibidem traxit
Volens probare vxorē. ad eā nunciū deſtinauit. vt ei de morte ſua
diceret. Audiens hoc vxor propter iuramentū qđ ante fecerat viro
ſuo. de alto monte ſe p̄cipitauit vt moreret̃. Verūtamē mortua non
eſt. ſed infra breue tēpus ſanitati ē reſtituta. Deinde iterato ſeipſam
volebat p̄cipitare vt moreret̃. Pater eius hoc audiēs ei p̄cepit. vt
precepto et iuramento viri nō obediret. Illa vero nolebat cōſentire
Ait pr̄. Ex quo non vis michi conſentire et obedire. celeriter extra
ſocietatē meā exeas. at illa. Nolo. et hoc per talem racionē probo.
Cū autē quis iuramento ē obligatus. tenet̃ adimplere Ego iuraui
viro mero. qđ pro eius amore. meipſam occiderē ideo non deliqui ſi
iuramētū implere volo. ergo extra ſocietatē tuā non debeo expelli
Item nullus debet puniri ꝓ eo qđ eſt cōmēdabile. Sed cum vir et
vxor ſint unū in carne. ſcđm deū cōmendabile eſt. qđ uxor ꝓ amore
uiri ſui moriat̃. Vnde in india aliqn̄ erat lex. qđ uxor poſt mortem
uiri ſui. pre dolore et amore. ſeipſam cōburere deberet uel uiua cum
eo in ſepulchrū poni. Et ideo vt michi videt̃ nō deliq qn̄ meipſam
interficio propter amorem viri mei. Ait pater. Qn̄ prius dixiſti qđ
obligata iuramēto fuiſti rc̄. tale obligamentū non vꝫ. quia p̄tendit
ad malū finem ſcꝫ ad mortē. Iuramentū ſemꝑ debet eſſe racionabile
et ideo iuramentū tuū nullū eſt. Ad aliā racionē qn̄ dixiſti qđ iſtud
ē cōmendabile qđ vxor moriat̃ pro viro non valet quia licet ſint
vnū in corꝑe ꝑ carnalē affectionē tn̄ in anima duo ſunt q̄ abinuicē
realiter differūt et ideo non valet qđ allegaſti. Puella hec audiēs
nō poterat vlterius arguere ſed dictis patris adheſit nec ulterius
ſeipſam precipitare uolebat. nec eciam amplius uiro ſuo copulari.
Kariſſimi rex iſte ē dyabolus Puella ē aīa tā gracioſa ad dei
ſimilitudinē creata quā dyabolꝰ ꝑ pcc̄m ei deſpōſauit. Vn̄ in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

peccato cōmiſſo facta couēcione ꝙ ſi ipſe mortuus erat per peccatū et in longinquis partibus ideſt ī inferno per ſuperbiā ſuā poſitus eſt. ſic vult ꝙ anima peccatrix de alto mōte ideſt de celo ſe ꝑcipitet in infernū. et ſic erat ante aduentū criſti. ſed per criſti paſſionē eſt ſanitati reſtituta. verumtamē adhuc ſepius intendit ſe precipitari quociens contra diuinū preceptum perpetrat. ſed deus pater noſter non vult vt precipitemur per pecm̄ ſed vult per contricionē et con feſſionē vt totaliter ad ipſum conuertamur et firmiter nos in ipſo teneamus et vitā eternā poſſideamus.

Dyocleſianus regnauit: in cuius imperio erat quidā miles generoſus q̇ duos filios habebat quos multū dilexit Junior filius contra voluntatē patris meretricem in vxorem duxit. Cum pater hoc audiſſet contriſtatus eſt valde. et illum a ſocietate ſua expulit Jſte ſic expulſus in magna miſeria eſt poſitus. Tamē de meretrice vxore ſua filiū formoſum genuit et ad magnā egeſtatē pueīt Miſit nunciū ad patrem ſuū vt miſericordiā de eo haberet. Pater vero cū audiſſet de eius miſeria cōmota ſunt omnia viſcera eius et miſertus ei cū eo reconciliatus eſt. Jpſo reconciliato patri ſuo filiū quē de vxore ſua meretrice genuerat recōmēdauit. pater vero ipſū q̄ſi in filiū propriū enutriuit Hec audiens frater ſenior indignatꝰ dixit patri ſuo. Tu es demens et hoc probo tibi tali caucione. Jlle eſt demēs qui filium in heredem accipit et nutrit qui ei īiuriā magnam fecit. ſed frater meus qui illum puerū genuit fecit tibi magnā īiuriam quando meretricē contra tuum preceptū deſponſauit ergo videtur ꝙ tu es demens ꝙ filium eius nutris et ei pacem dediſti. Pater ad hoc reſpondit. Fili frater tuꝰ eſt michi recōciliatus per magnam contricionē quam habuit et propter preces aliorum ideo oportet me filiū ſuū diligere plus ꝙ̄ te hac racione. Tu ſepius cōtra me feciſti et nunꝙ̄ recōciliatus es michi. quia culpam tuā humiliter recognoſcere noluiſti. Jam tu es ingratus fratri tuo ex quo velles ipſum a ſocietate mea expellere ymmo pocius deberes gaudere ꝙ michi eſt recōciliatus. Et quia ingratus es hereditatem meam non

obtinebis et illam quã iure habere debuiſſes frater tuus occupabit
Et ſic factũ eſt. ¶ Moralizacio.

Karissimi per patrem iſtum patrem celeſtẽ intelligimus. Per
duos filios naturã angelicã et humanã. humana cõiũcta erat
meretrici ideſt iniquitati. quando de pomo vetito contra diuinum
preceptum comedit. vnde a patre celeſti erat homo expulſſus Filius
meretricis totũ genus humanũ qđ per peccatũ peruerſum perierat
Jlle filius eger factus ẽ. quia poſt peccatũ in hac lachrimaꝝ valle
poſitus eſt. Juxta illud geñ. Jn ſudore vultus tui. Sed ꝑ criſti paſſi
onem ẽ deo patri conſiliatꝰ. et cõtinue reconſiliatᷣ per opa meritoria
et per preces ſanctoꝝ. qui cotidie pro genere humano. preces fũdũt
in celo p̄s. Deſideriũ pauperꝝ exaudiuit dñs. Deſideriũ eoꝝ ẽ oracio
eoꝝ. Sed alius frater ſcꝫ dyabolus qui ſemꝑ eſt ingratus. ſemꝑ nos
ĩpugnat et de nr̃a recõciliaciõe murmurat et allegat. ꝙ hereditatẽ
regni celeſtis nõ debeamus cõſequi. ſed ſine dubio ſi ſancte et iuſte
et munde in hoc ſeculo vixerimꝰ allegacio ſua nichil nobis nocebit
ĩmo partẽ ſuã ideſt locũ quẽ ipſe in celis perdidit obtinebimus.

Leo regnauit q̇ miro mõ pulchras mulieres delectabatᷣ videre
Vñ fecit fieri in quodã tẽplo tres ymagines ſtãtes et p̄cepit
omnibꝰ in ĩperio vt eas adorarẽt. Prima ymago hẽbat manũ ad
populũ extẽſam et ĩ vno digito anulũ aureũ. et ſuꝑ digito erat ſuꝑ
ſcripcio talis. Ego ſum generoſus ecce anulus in digito ¶ Secunda
ymago barbã aureã hẽbat. Et ĩ fronte ſic ſcriptũ. Ego ſũ barbatꝰ
ſi q̇s caluus fuerit ad me veniat. et de pilis meis accipiat ¶ Tercia
ymago clamidẽ aureã habebat. et tunucã de purpure et in pectore
eius erat ſic ſcriptũ karacteribus aureis. Ego ſum q̇ nemirẽ timeo.
Jſte tres ymagines erãt ĩterius lapidee. Cũ aũt fuiſſẽt cõplete ſcđm
ĩperatoris volũtatẽ ſtatuit ꝓ lege. ꝙ q̇cũqꝫ anulũ vel barbã aureã
aut clamidẽ auferret morte turpiſſima condẽpnaretᷣ. Accidit quodã
tẽpore ꝙ q̇dã tyrãnus tẽplũ ĩtrauit. videſqꝫ p̄mã ymaginẽ cũ digito
extẽſo. anulũ de digito extraxit. Deide ad ymaginẽ ſecũdã acceſſit. et
barbã auream abea abſtulit. Poſt hoc ad ymaginẽ terciã ꝑuenit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

clamidem ab ea tulit et de templo receſſit. Populus cum ymagines
ſpoliatas vidiſſent ſtatim imperatori denūciabant. Cum imperator
hoc audiſſet contriſtatus eſt valde et tranſgreſſorē ſcilicet tyrannū
coram ſe vocauit et ſup tali delicto eū arguebat. ꝙ ymagines cōtra
preceptū ſuum ſpoliauit. At ille. Domine licitū eſt michi reſpondere
Qui ait. Michi bene placet. Quando templū intraui prima ymago
manum ad me extendit habenſqꝫ in digito anulū ac ſi diceret iſtum
anulū accipe. Tamen extenſionē manus nolui recipere quouſqꝫ in
digito ſupſcriptionem legi ſcilicet ego ſum generoſus. ecce anulus
ſtatī intellexi ſupſcriptionē ꝙ volūtas eius eſſet vt anulū acciperē
et ideo accepi. Deinde ad ſecundā ymaginē acceſſi et cū eam barbā
aureā habentē vidiſſem in corde meo cogitaui et dixi. Pater iſtius
numꝗ̄ talem barbā habebat. quia ſepius eum vidi. et ꝙ ſit alcior
ꝗ̄ pater racio non dictat. Bonū eſt et vtile barbā ei⁹ aureā auferre
Verūtamē hoc nō obſtante barbam nolui extrahere quouſqꝫ ſupra
ſcriptionē legi. Ego ſum barbatus quia ſiquis caluus fuerit ad me
veniat et de pilis meis accipiat. Sicut videtis caluus ſum. et ideo
barbam auream propter duo abſtuli. Vnum eſt vt patri ſuo eſſet
ſimilis et de barba aurea nō nimis ſupbiret. Secūdo vt per pilos
eius capiti meo caluo ſubuenirē. Deinde ad terciā ymaginē acceſſi
q̄ clamidem aureā habebat. Clamidem abſtuli eo ꝙ in hyeme aurū
eſt frigidū et ymago eſt lapidea et naturaliter lapis ē frigidus. ideo
ſi haberet clamidē auream eſſet addere frigiditatē frigido qđ eſſet
graue ymagini. Item ſi in eſtate clamidem haberet eſſet nimis pon
deroſum. Adhuc ei propter iſta nō obtuliſſem donec ſupſcripcionē
frontis legiſſem. Ego ſum qui neminem timeo. Cum vero tantam
ſuperbiā in eo vidiſſem vt humiliaret᷑ abſtuli clamidem. Ait impe
rator. Kariſſime quādo lex erat data vt nullus ymagines ſpoliaret
nonne erat in lege promulgatum ꝙ nullus propter aliquā cauſam
ymagines ſpoliaret? Et ideo quia te intromiſiſti de eis que ad te nō
pertinebant. do pro iudicio vt hodie in patibulo ſis ſuſpenſus. Et
ſic factum eſt.

Moralizacio.

Kariſſimi iſte imperator eſt dñs noſter ihesus criſtus. Tres ymagines ſunt tria genera hominū in iſto mundo in quibꝰ deus delectat᷑. Juxta illud delicie mee ſunt eſſe cum filiis hominum Si ſancte et iuſte viuamus deꝰ nobiſcū ꝑmanebit. Per primā ymaginē que habet manū extenſam debemus intelligere pauperes ac mūdi ſimplices qui ſi ſequi debent in curiā principū ac dñoꝝ aliqđ expedire oportet vt manū extēſam habeant ad dandū ſibi munera Unde munera oculos iudicū excecāt. Si vero dicat᷑ iudici vel ſuis miniſtris quare a paupere accepiſti ſtatim reſpondet. Nōne potero cum bona cōſciencia recipere. qđ michi gratis offert᷑. Curialis erat in offerendo. et ſi munus ſuum nō accepiſſem michi pro ruſticitate eſſet imputandū. Et ideo ne talia de me dicerent᷑. munus eiꝰ accepi ¶ Per ſecundā ymaginē intelligere debemꝰ mūdi diuites qui ꝑ grām dei ad diuicias ſunt exaltati. Unde ps. De ſtercore erigens pauperē et ſtatim ab emulis iudicat᷑. Ecce iſte miſer habet barbam aureā .i. plures diuicias quā habuit pater eius. Opprimamus eum. ſiue per phas ſiue per nephas. Juſtū talē opprimūt et ſpoliant dicētes. nos ſumꝰ calui .i. diuiciis priuati. bonū eſt vt ruſticus iſte diues nobis diuicias ſuas ꝑticipet ymmo ſepius illum iugulant vt bona ſua auferant. Ad thimo. Cupiditas eſt radix omniū maloꝝ ¶ Per terciam ymaginē cū clamide aureo. debemꝰ intelligere homines in dignitate conſtitutos ſicut ſunt prelati eccleſie et iudices terreni qui habent legē cuſtodire virtutes īſerere. et vicia extirpare. Uñ malefactores qui nolūt ſubici diſcipline cōtra ꝑlatos ſuos et ſeniores ſe erigunt ac conſpirant dicentes. nolumus hunc regnare ſuper nos luc᷑. Judei videntes criſtum miracula facientē et eos arguere ꝙ contra legem cōmitterent ſtatim de morte eius conſpirabant. Tales cōſpiratores qui ſic hominē bona fama et virtutibꝰ ſpoliāt mala morte hic vel alibi morient᷑. Studeamus ergo vitam noſtrā ꝛc.

Alexander regnauit prudens valde. q̄ filiā regis ſyrie ī vxorē accepit q̄ filiū pulchrimū ei pepit. Creuit puer et cū ad etatē legittimā ꝑueniſſet patri ſuo ſemꝑ inſidias fecit et ꝑ oīa mortē eiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

queſiuit. Impator de hoc admirabat̄ et venit ad imperatricē et ait
Kariſſima dicas ſecure ſine timore ſecretū cordis tui michi vtrum
de aliquo q̄ꝫ preter me polluta fuiſti. At illa. O domine quare a me
talia queris? Qui reſpondit. Filius tuus ſemper mortē meā querit
et ideo miror quia ſi eſſet filius meus talia non attēptaret. At illa
Nouit deus q̄ nūq̄ꝫ ab alio pret̄ te ſum polluta. et hoc parata ſum
per omnē viam probare. Iſte eſt verus filius tuus. ſed quare te per
ſequit̄ penitus ignoro. Rex cū hoc audiſſet. cū omni māſuetudine
filio ſuo locutus eſt dicens. O bone fili ego ſum pater tuus. Per
me mundū intraſti. et heres meus eris. quare michi minares? In de-
liciis nutriui te. et omnia mea tua ſunt deſine inquit ab iſta iniqui
tate et noli me occidere. Filius non acquieſcens dictis eius de die
in diem malicia eius contra patrem creſcebat et nitebatur ſemper
occidere eum et publice et priuate inſidias ei imponere. Pater hoc
videns in locum deſertū prexit et filium ſuum ſecū duxit portanſqꝫ
gladiū in manu ſua dicens filio ſuo. Accipe gladiū iſtū et interfice
me hic. quia minus ſcandalū eſt tibi in oculto me occidere q̄ꝫ in pu
blico. Filius hec audiens ſtatim gladiū a ſe proiecit et corā patre
genua flexit cū fletu magno miſericordiā ab eo petens ait. O bone
pater peccaui in te quia male egi iniq̄tatē feci. Jam non ſum dign9
vocari filius tu9. Peto vt remittas michi et me diligas et āmodo
ero filius tuus dilectus et per omnia ſcd̄m tuā voluntatē miſtrabo
tibi. Pater hec audiens cecidit ſuper collū eius. et oſculatus eſt eū
et ait. O fili dilectiſſime āmodo nō pecces. Eſto michi fidelis filius
et ero tibi gracioſus pr̄. Et hoc dicto induit eum veſtimētis p̄cioſis.
et eum ſecū ad domū duxit. et magnū cōuiuiū ſatrapis imperii fecit
Poſt hec p paucos dies vixit et vitam in pace finiuit. Filius vero
regnū optinuit et ſatis prudenter regebat. In fine vero vite eius
cū mori deberet vexillū per totum imperiū portari fecit et omnib9
oſtendit. in quo ſcriptum erat. omnia tranſeunt preter amare deum.

Kariſſimi imperator iſte ē domin9 noſter ihesus criſtus. Filius
qui patrem pſequitur eſt malus criſtianus qui eſt filius dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

legittimus per virtutē baptiſmi. Mater eſt ſancta mater eccleſia a
qua baptiſmū et noſtram ſalutē accepimꝰ quibus peccatoꝛ ꝑuerſus
et a deo per peccatum elongatus querit moꝛtē criſti. Qꝺ ipſe ſit pat̄
patet deutro. xxxij. Nōne ipſe eſt pr̄ tuus ⁊c̄. Tociēs ergo criſtianꝰ
querit moꝛtē criſti quociens contra eius pꝛeceptū perpetrat. Vnde
duxit te in deſertū huius mundi in quꝺ deſerto nō tantū obtulit ſe
moꝛi. ſed moꝛtuꝰ eſt pꝛopter peccata noſtra. Vnde xpter eius amoꝛē
et ſue aīe ſalutem deberes reſiſtere a peccatis et ei fideliter ſeruire
Pater dedit ei gladiū vt eum occideret. Sic deus dat tibi gladium
hoc eſt liberū arbitriū quo poteris poꝛtare amoꝛē eius et graciam
vel ſimpliciter eum a te expellere. Fac ergo tu ſicut fecit ille filius
Pꝛoice a te gladiū iniquitatis et malicie. Sicut fecit ille de q̊ legit̄
in euāgelio. Filius pergere pꝛofectus eſt in regionē longinquā. ſic
peccatoꝛ cum carnales voluptates diligit a dn̄o peregrinabitur et
quāto peccādo fit diſſimilioꝛ tāto magis a dn̄o elōgat̄. ſubſtanciā
conſumit dū vitā et cogitacioēs turpibus actibꝰ impendit et ſicut
in euāgelio dicit̄ de filio ꝙ egere cepit. Et adheſit vni ciui regioīs
illius et miſit illū in villam ſuam vt paſceret poꝛcos ⁊c̄. Filius ille
egere cepit. Quādo virtutes per peccatū amiſit. Vnde p̄s Diuites
eguerūt et eſurierūt. Adheſit vni ciuiū ſcꝫ dyabolo. Quia demoēs
ſicut ciues et rectoꝛes tēbraꝝ huiꝰ mūdi. Iuxta apoſto. Nō ē nobis
cōluctacio aduerſus carnē et ſanguinē ⁊c̄. Poꝛcus imūdū ē aīal. qꝛ
in ſoꝛdibꝰ delectat̄. et ideo poꝛcis demones cōparant̄. quia ſoꝛdibus
peccatoꝝ ſaturabunt̄. Illos paſcit peccatoꝛ ſoꝛdibꝰ criminū ſuoꝝ et
ipſe ē opus illoꝝ. Silique ſunt cibus poꝛcoꝝ ſic foꝛnicacio ebꝛietas
et guloſitas cibus demonū. De ſiliquis cupit peccatoꝛ implere ſuū
ventrē. quia nemo dat ad ſaturitatē. qꝛ voluptas ſemꝑ habꝫ famē
ſuā et dyabolꝰ multociēs nō dat hōi ſui deſiderij facultatē. ſciēs eū
eſſe moꝛtuū per peccatū. Sed tn̄ dn̄s ſepius ꝑ graciā ſuā viſitat ab
eo gladiū īiquitatis. et dicit. Miſerere mei dū peccata recognoſcit
et dicit delictū meū cōgnitū tibi feci. Sed deꝰ mīa motus ē. et occur
rens cecidit ſuper collum eiꝰ. et oſculatus eſt eum dixitqꝫ ad ſeruos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Cito auferte ſtolam primā et induite illum et date anulū in manu
eius et calciamenta in pedibus eius. et adducite vitulū ſaginatum
et occidite et manducemus. quia hic filius meus mortuus fuerat. et
reuixit perierat et inuentus eſt. Sic pater celeſtis vidit errantē cū
ad penitenciā ſe mouet et iniecit ſe ſuper collū eius quando onus
penitencie ſibi imponit. oſculatur eū quando verbis oris ſui delectatur
peccator. Juxta illud. Oſculetur me oſculo oris ſui. ſtola prima induitur
qn̄ amor criſti p penitenciā habetur. anulū in manu ſignat ſignaculū
ſimilitudinis criſti in bonis operibꝰ. Jlle ergo anulū in manu por
tat. qui in nullo opere a criſto deuiat. Calciamenta in pedibꝰ ſunt
exempla ſanctorum qui mortui ſunt. Quia ſicut calciamenta de pellibꝰ
animaliū defendunt pedes ita exempla ſanctorum animas. Vitulus ſa
ginatus ē criſtus pro nobis ymmolatus in ara crucis. quia ſaginatꝰ
ideſt ſpiritui ſancto repletus gracia. et tūc poteris p ciuitatē cordis
tui oſtendere vexillū boni militis criſti ſcʒ vbi erit ſcriptū. Omnia
pretereūt preter amare deum. i. oīa peccata mea mala p penitenciā
ſunt deleta et iam dei timorē et graciam eius mecū porto per quam
vitam eternam obtinebo. Ad quam nos per ꝛc.

Veſpaſianus regnauit qui diu remanſit ſine prole. Tandem
per conſiliū ſapientū quandā pulchrā puellam de lōginquis
ptibus mūdi ī vxorē duxit. et cū ea in patria extranea diu remāſit
et prolem ex ea genuit. Poſt hec ad imperiū ſuū accedere volebat.
ſed nullam licenciā ab ea poterat obtinere ſed ſemper dicebat. ſi a
me recedis meipſam occidere volo. Jmperator cū hoc audiſſet fecit
fieri duos anulos optimos et ſculpſit imagines in gēmis huius effi
cacie vt vna eēt ymago memorie et altera ymago obliuionis. Cūqȝ
paribꝰ anulis eas īſeruiſſet vnū anulū ſcʒ obliuionis pbuit vxori
alterum ipſe tulit vt ſicut pari amore ſic paribus anulis ſcʒ inſig-
nirentur. Vxor cū anulū accepiſſet ſtatim cepit obliuiſci amoris viri
. imperator hec videns ad imperiū cū gaudio ſe trāſtulit nec vlteriꝰ
eſt ad vxorē reuerſus. Et ſic in pace vitā ſuā finiuit.
Kariſſimi per iſtum imperatorē debemus intelligere animam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

humanā quā oportet aſſumi ad propriā patriā hoc eſt ad regnum
celeſte ad hoc vt ſalutem finalem cōſequat̄. Ideo ait p̄s. Saluū me
fac deus ꝛc̄. Vxor eſt noſtra caro q̄ retinet animā in multis delecta
cionibus per quas non poterit ad vitā eternā tranſire vbi anime
cōuerſacio eſt et imperiū eius et totū deſideriū. et quare nō ꝑmittit
eam? Quia caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū et ecōuerſo. Fac ergo tu
ſicut fecit imperator. Fac duos anulos memorie et obliuionis. Iſti
duo anuli ſunt oracio et ieiuniū. vtrūqꝫ ī effectu ſuo caret termino
Signum infallibile in multis terris eſt. ꝙ mulier ſi portat anulum
deſponſata eſt. Et reuera qn̄ homo ſe dat oracioni et ieiunio ſignū
eſt ꝙ anima eius eſt ſponſa criſti. Oracio autē eſt anulus memorie
Quia precepit apoſtolus dicens. Sine intermiſſione orate. Vtitur
ergo homo oracione dominica et deus memoriā eius habebat īmo
angelus eam p̄ſentabit. exemplo thobie. Ieiuniū poteſt dici anulus
thobie. q̇a retrahit et refugit ipſam carnē ne īpediat vſum racionis
et opus meritoriū per que itur ad deū. Studeamꝰ ergo iſtos ānulos
ſic nobiſcū retinere vt vtiam eternam conſequi mereamur.

Alexander regnauit potens valde qui magiſtrū ariſtotilē in
ſuū doctorē habebat qui eū in omni ſciencia inſtruebat. Hec
audies regina aquilonis filiā ſuā a temꝑe ſue natiuitatis veneno
nutriuit et cū ꝑueniſſz ad legittimā etatē erat tā pulchra et oculis
hominū graciosa ꝙ multi per aſpectū eius infatuati ſunt. Regina
eam ad alexandrū miſit vt eius cōcubina fieret. Viſa puella ſtatim
captus eſt in amore eius. et dormire cū ea volebat. Hoc percipiēs
ariſtotiles dixit ei. Nolite talia attemptare que ſi feceritis inconti
nenti moriemini eo ꝙ ipſa ſit toto tēpore vite ſue veneno nutrita
Et qđ verū ſit probo ſtatim. Hic eſt quidā malefactor qui per legē
debet mori. cum ea dormiat et tūc ſi verū eſt videbitis. Et ſic factū
eſt. Malefactor oſculatus eſt eam coram omnibus et ſtatim cecidit
et mortuꝰ eſt. Alexander hoc percipiens magiſtrum ſuū miro modo
laudauit qui eum a morte liberauit et puellam matri remiſit.

Moralizacio.

KArissimi iſte alexāder poteſt dici quilibet criſtianus bon⁹
fortis et potens per virtutes quas in baptiſmo recepit qui
potens et fortis eſt ꝙ diu manet in caritate et puritate vite contra
dyabolū mundū et carnē. Regina aquilonis eſt habundancia rerū
que hominē querit occidere ſpiritualiter. aliqn̄ ſepius corporaliter
Puella intoxicata eſt luxuria et gula que nutriunt̄ ex cibariȷ̄s de
licatis que ſunt venena anime. Ariſtoteles eſt tua conſciencia ſiue
racio que ſemper murmurat et contradicit illis que ſunt anime no
ciua et illū impedit ne cum talibus īmiſceat ſe. Malefactor eſt vir
ꝑuerſus. deo inobediēs qui magis ſequit̄ delicias carnis ꝙ diuina
precepta. Talis tota die in peccatis dormit oſculando .i. tangendo
gulam luxuriā per quos tactus ſpiritualiter occiditur. Unde ſapiēs
Qui tangit picē coinquinabit̄ ab ea. ſtudeamus ergo ſobrie viuere
et ſic poterimus ad eternā peruenire vitā.

OTto regnauit. in cui⁹ imperio erat quidā ſacerdos lubricus
qui propter hoc ſubditos ſuos multociens perturbauit et ꝑ
hoc ſcandalizati multū erant. Erat vnus prochialiū ſuoꝝ. qui nūꝙ
intereſſe voluit miſſe ipſi⁹ dū celebrauit. Accidit quodā die feſtiuo
ꝙ tempore miſſe eius ſolus in campo deambularet et miro modo
ſiciebat in tm̄ ꝙ videbat̄ ei niſi ſitim extingueret moreret̄. Accidit
dum ambularet venit ad quendā riuulū puriſſimi fontis. quo viſo
incepit haurire et fortiter bibere. ſed cū guſtaſſet quāto plus bibit
tanto plus ſiciebat. Intra ſe admirabat̄ dicens fontem hui⁹ riuuli
querere volo vt de fonte bibam. Dum autē ambulaſſet obuiauit ei
quidam ſenex pulcher valde. Et ait ei Kariſſime quo tendis? Qui
ait. Ultra ꝙ credi poteſt ſicio. Inueni vnū riuulū aque de quo bibi
et quāto plus bibi tanto plus ſiciebā ideo fontē hui⁹ riuuli quero
vt de fonte bibā. ſi ſitim extinguere poſſim. Ait ſenex Ecce hic eſt
fōs de quo riuulus ꝓcedit. Sed dic michi quare cū aliȷ̄s criſtianis
ad audiendū miſſam eccleſiam nō intraſti? Qui reſpōdit. Uere dn̄e
ſacerdos noſter execrabilē vitā ducit ſic ꝙ ipſum non credo miſſas
mundas celebrare et deo placitas. Ad quem ſenex. Si ergo tu ſitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vt dicis. ecce fons de quo tam dulcis aqua riuuli procedit de cuius
riuulo bibiſti. Reſpexit ille videnſqꝫ canē fetidiſſimū habentem os
apertum per cuius os et dentes tocius fontis ſcaturicio emanabat
mirabiliter. Qd dum ille perſpicacius agnouiſſet mente cōfuſus ex
pauit toto corpe ꝑtremiſcens. et propter fetorē nō audebat guſtare
et tn̄ miro modo ſiciebat. Quē ſenex intuens ait illi. Noli timere
quia potaſti de riuulo huius fontis. Nullā moleſtiā tibi generabit
Jlle hoc audiens guſtauit ſitim extinguit et ait. O dn̄e tam dulcem
aquā homo nūq̄ bibit. Ait ſenex. Vide modo queādmod hec aqua
ꝑ os canis fetidi obſeruato colore proprio et ſapore nec polluit nec
mutat. Kariſſime ſic eſt de miſſa ꝑ indignū ſacerdotē celebrata. Et
ideo q̄uis tibi diſpliceat vita taliū ſacerdotū. tamen miſſas illorū
debes audire. Hijs dictis ſenex euanuit ab eo. et quod viderat alijs
reuelauit. Et poſt hec deuote miſſas audiuit et in pace vitā finiuit.

¶ Moralizacio.

Kariſſimi impator eſt dominus noſter iheſus criſtus in cuius
impio. i. in mūdo ē ſacerdos lubricus ideſt criſtianꝰ ꝑuerſus.
Quia ſicut ſacerdos habet aīas prochianoꝝ cuſtodire ſic et criſtiani
virtutes q̄s ī baptiſmo receperūt habent regere ac diligenter cuſto
dire ne polluant. Jſte malus ſacerdos multos corrūpit malo exēplo
Vnde gregꝰ. Quot mala exempla ſubditis cōmittunt tot aīas ꝑdūt.
ſic malus criſtianus verbo et opere multos ad infernū trahit. Si
talis fueris fac ſicut fecit ille prochianus. Ambula ꝑ campos ideſt
per regna et caſtra donec venias ad vnū quē diligit aīa tua ſcilicet
illum ſenem. Senex ē criſtus quē inuenies per opera miſericordie
Sed prius oportet te bibere de riuulo. licet nō extiguas ſitī. Riuulꝰ
iſte de quo bibimus eſt baptiſmus qui tm̄ ſitis originalis peccati
extinxit. ſed ſi iterato incideris in peccatū amplius per eū extingui
nō poteris donec procedas ad iſtū fontē. Fons iſte ē dn̄s nr̄ iheſus
criſtus. Sicut de ſe ipſo ait. Ego ſum fons aque ſalientis in vitam
eternā. Johānis q̄rto. Riuuli vel vene iſtius fontis. i. verba ſacre
ſcripture ſepius procedūt ꝑ os fetidiſſimi canis. hoc eſt ſacerdotis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

predicatoris peccatoris. Querēdū eſt ergo cur ſcaturicio puri fōtis per os fetidi canis et nō alterius animalis manauerit Reſponſio. Sepius ī ſacra ſcriptura ſacerdotes canibꝰ comparant̄. Et ſicut in cane quatuor bona ſunt iuxta iſtos verſus. ¶ In cane bis bina ſunt et lingue medicina. Narus odoratus amor īteger atqꝫ latratꝰ. Sic et in ſacerdote ydoneo circa ſalutē animarū in foro predicationis penitēcie et cōfeſſionis quatuor has proprietates fideliter debēt ob ſeruare. Primo ꝙ ſint medici ī lingua mulcēdo videlicet et lingēdo vulnera peccatorū . nec nimis aſpere detergendo . Vulnera enim et vlcera canes lambunt. Secūdo ſicut canis per odorē narē vulpem ſiue leporem inueſtigat. ſic ſacerdos in odore cōfeſſionis vulpinas caliditates. i. hereticas peruerſitates ſiue falſitates quo ad peccati detēcionē et leporinas timiditates quo ad peccati deteſtacionē aut venie deſperationē et lupinā et leoninā ferocitatem quo ad venie cōtemptū et alia huiuſcemōi ſollerter et ſubtiliter īueſtigat. Tercio ſicut canes fideliſſimū animal eſſe ſcitur qui pro domino ſuo ac pro familia dn̄i ſui et eius animalibꝰ ac contra multos hoīes periculo ſe exponit ſic ſacerdotes pro fide catholica. et pro ſalute animarū non ſolum perrochialiū ſuoꝝ. ſed eciā omniū fideliū criſtianoꝝ corpus et animā debent exponere cōfidenter. Juxta illud ioh. x. Bonꝰ paſtor animā ſuā ponit pro ouibꝰ ſuis. Item ꝑma ioh. Criſtus animā ſuā pro nobis poſuit ita et nos debemus animas pro fratribus ponere. Quarto ſicut canis ſuo latratu fures prodit et thezaurū domini ſui ipſos tollere nō ꝑmittit ſic ſacerdos fidel̄ canis ſūmi regis. latratu ꝓdicacionis vigilācia iugis oracionis furtū ideſt īſidias dyabolicas machinaciones de thezauro domini ſui ideſt de anima ſui proximi quam ſummo thezauro ideſt p̄cioſo ſanguine ſuo redemit dominus ihesus criſtus perpellere non deſiſtat.

Quidam īperator erat qui pulchrā vxorē habebat quā miro modo dilexit. Ipſa primo anno cōcepit et peperit filium. quē mater multum dilexit in tantum ꝙ ſingulis noctibus in vno lecto iacebat cū eo. Cum autē ī etate tres annos cōpleuiſſet mortuus eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

rex. de cuius morte factus eſt dolor magnus. Regina multis diebus mortē eius planxit. Cū autē ſepulture traditus fuiſſet regina per ſe in caſtro quodā vixit habens ſecū filiū ſuū. Dilexitqꝫ in tm̄ puerū ꝙ eius preſencia carere non poſſet. Ambo ſimul cōtinue iacebant donec puer. xviij. annos in etate compleuiſſet. Videnſqꝫ dyabolus amorē tantū. inter matrē et puerū eiꝰ eos ad opus nephariū ſollicitauit ī tantū ꝙ filius matrē propriā cognouit. Regina vero ſtati concepit. Cum autē impregnata eſſet. filius totū regnū pre dolore amiſit et ad partes lōginquas acceſſit. Mater vero cum tempus pariendi adeſſet filiū pulcherrimū peperit. videſqꝫ paruulū natū ſtatī illum iugulauit ſcindens guttur eius per medium. Sanguis vero gutturis pueri in palmā ſiniſtre manus regine cecidit. et facti ſunt quatuor circuli rotundi in hac forma. o. o. o. o. Regina nulla arte poterat circulos euellere de manu et propter hoc ī tm̄ verecūdabat᷑ ꝙ ſemꝑ habuit in illa manu cirothecā ne circuli ſanguinei viderent᷑. Regina iſta beate virgini erat ſatis deuota. et tamē tantū verecūdabatur ꝙ ex proprio filio cōceperit et filiū propriū occidit. ꝙ nullo modo de hoc confiteri volebat. et tamen omni quindena de ceteris peccatis erat confeſſa. Regina iſta largas elemoſinas ꝓ amore btē virginis marie diſtribuit et ab omnibꝰ erat dilecta quia omnibus gracioſa. Accidit vna nocte ꝙ eius confeſſor coram lecto ſuo flexis genubus quinquies aue maria dicebat. et apparuit ei beata virgo et ait. Ego ſum virgo maria habeo tibi aliqua ſecreta dicere. Confeſſor gauiſus valde eſt et ait. O domina kariſſima dic ſeruo tuo que tibi placēt. Que ait. Regina iſtius regni tibi cōfitetur tamen vnū peccatū cōmiſit quod tibi non audet pādere p̄ nimia verecūdia. Die vero craſtina veniet ad te cauſa cōfeſſionis dic ei ex parte mei ꝙ elemoſine ſue et oraciones ſunt ī cōſpectu filij mei preſentate et accepte. Precipio ei ꝙ de illo peccato cōfiteatur quod priuate in camera ſua cōmiſit quia filium vnicum occidit. Rogaui pro ea et remiſſum ē ei peccatū ſi cōfiteri voluerit. Si vero dictis meis noluerit acquieſcere. roga eam vt cirothecam de manu ſiniſtra deponat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et in palma eiꝰ peccatū cōmiſſum non confeſſum videbis. Et ſi hoc
noluerit cirothecam extrahe vi. Hijs dictis beata virgo euanuit.
Mane vero regina ſatis humiliter cōfitebatꝛ de omnibus peccatis
excepto illo peccato. Cum autē omnia dixiſſet que ei placuerūt ait
confeſſor. Domina cariſſima multi multa loquuntur. quare ſemper
in manu ſiniſtra vteris cirotheca. Audacter michi manū oſtende ſi
potero videre ſi lateat aliqͣd qđ deo non placeat. At illa. Dn̄e manꝰ
mea non eſt ſana et ideo eā vobis oſtendere nolo. Ille hec audiens
per brachiū eam accepit et contra eiꝰ voluntatē cirothecā extraxit
et ait. Domina noli timere. Beata virgo que te ītime diligit michi
precepit hoc agere. Cum vero manū apertam vidiſſet vidit quatuor
circulos ſāguineos ac rotūdos. In pͥmo circulo erāt qͣtuor. c. c. c. c.
In ſecūdo qͣtuor. d. d. d. d. In tercio quatuor. m. m. m. m. In quarto
quatuor. r. r. r. r. In circuitu circulorꝫ ad modū ſigilli erat talis ſuꝑ
ſcripcio rubea cōtinens q̄ hic ſequūtꝛ. Caſu condidiſti carne cecata
demoni dediſti dona donata monſtrat manifeſte manus maculata.
Recedit rubigo regina rogata. Domina regina cū hoc vidiſſet ad
pedes cōfeſſoris cecidit et cū lacrimis humiliter confitebatꝛ de illo
peccato cōmiſſo. Accepta abſolucione et penitencia completa. poſt
paucos dies obdormiuit in dn̄o. De cuius morte factus ē planctus
magnus in ciuitate illa. Applicacio.

Kariſſimi iſte imperator ē iheſus criſtus. qui deſponſauit filiā
pulchrā ſcilicet naturā hūanā quādo carnē noſtrā aſſumpſit
Sed prius eam ſibi in amaſiā accepit quādo pater filio et ſpiritui
ſancto loquebatꝛ dicēs. Faciamus hoīez ad ymaginē et ſimilitudinē
noſtram. Sed heu prochdolor poſtqͣ dominꝰ noſter iheſus criſtus
genuit in nobis pulcherrimū filiū ideſt animā ab omni cōtagione
mundatā per ſuam paſſionem et virtutē baptiſmi: anima in nobis
per peccatum eſt occiſa quantū ad vitam eternam. Sed dic michi
quō. Ecce viā vobis oſtendo. Homo habet propriū filiū ſecū. et cū
eo iacet in delicijs ideſt in carnali cōcupiſcencia in tm̄ qꝫ te ſciente
ac conſenciente proprium filium tuū ideſt animā ſiue racionem per

quā deberes ſenſus tuos dirigere ſuppeditatᷣ per carnales cōcupiſcē
cias ſed ſanguis ideſt peccatū ſemper in manu tua remanet. Juxta
illud p̄s. Anima mea in manibus meis ſemper. Hoc eſt dictum. Si
bene vel male fecerimus ita manifeſte ſicut in manu corā iudice ſu
premo oſtendetᷣ. Vel aliomodo poteſt reduci. Jſta regina eſt natura
humana que in primo parēte ſcilicet adam erat plantata q̄ cōcepit
ex filio hoc ē ex delectacione carnali. quando de pomo comedit tūc
genuit filiū ideſt totū genus humanū qd ipſum per peccatū occidit
Vnde ſanguis noſter ideſt peccatū noſtrū tam notoriū erat ꝙ nullo
modo celari poterat niſi per cirothecā ſcilicet noſtram fragilitatē
ad dyaboli decepcionē. et ſic numq̄ꝫ poterat per nos deleri. niſi per
criſti paſſionē. Et quomodoˢ. Ecce via iſta. Confeſſor ideſt ſpiritus
ſanctus beatā virginem viſitauit de quo ipſa concepit filium ideſt
criſtum dominū noſtrum per quem ſaluati ſumus. Tamen in manu
eius erant quatuor circuli primus circulus eſt cogitacio q̄ peccatū
precedit. ſecundus eſt delectacio. tercius eſt conſenſus. quartus eſt
actus peccati. Jſtis circulis erat adam ſignatus quando peccauit. et
nos omnes quando peccatum cōmittimus. Jn primo circulo erant
quatuor. c. que dicebāt caſu cecidiſti carne cecata. Caſus erat dya
bolus quia totum genus humanum erat perditum. Cecidiſti. Vbiˢ.
Certe in infernū ceciderunt. Carne ideſt cum frigore iniquitate pau
pertate et miſerijs multis. Vbiˢ. Jn paradiſo fuiſti creatus ſine omni
defectu. et propter primi parentis peccatū. in iſtis miſerijs es inuo
lutus. Cecata ideſt cecus factus eſt. vbi deum hominē in paradiſo
ante peccatū vidit. iā propter peccatū illa viſione caret. Jn ſecūdo
circulo erant quatuor. d. que dicebant demonia dediſti dona donata
Quid ei dediſtiˢ. Certe animā tuam quādo mortaliter peccaſti. Hoc
primus parens dedit quādo de pomo vetito cōmedit. Dona donata
ideſt virtutes cū quibus te deus ornauit in baptiſmo. illas diabolo
dediſti per peccatum. Jn tercio circulo erant quatuor. m. que dice-
bant monſtrat iam manifeſte ideſt iam ſatis aperte patet. in qua mi
ſeria ſumus poſiti. Quia primo creati eramus vt numq̄ꝫ moreremur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſed propter peccatū mortales facti ſumus. Manus maculata ideſt omnia opera noſtra q̄tūcūqꝫ bona niſi ꝑ criſti paſſionē nō poterūt nos defendrere quin totū genus humanū ad infernū deſcendat. In quarto circulo erant quatuor. r. q̄ dicebāt receder ideſt receſſit onus peccati per criſti paſſionē. rubigo. i. peccatū originale ꝑ baptiſmū regina ideſt virgo maria per ſanctā conceptionē quam concepit de ſpiritu ſancto. Rogata quia ipſa eſt mediatrix inter deū et hominē Deinde per conceptionē filij ſui. per eius natiuitatē. circūciſionē et paſſionē nec non per ſanctā reſurrexionem et aſcenſionē ad vitam eternā nos perduxit.

POrotheus regnauit. Et ſtatuit pro lege ꝙ filij parētes ſuos alerent et ſuſtentarēt. Erat ī imperio tūc tꝑis quidā miles q̄ vxorē pulchrā et honeſtā acceperat et ex ea filiū genuit. ꝓfectus ē miles ad peregrinandū et in via captus et fortiter ligatus. Statim ſcripſit vxori ſue et filio pro redemptione ſua. Vxor hec audiens cō triſtata eſt valde. Fleuit amare in tantū ꝙ ceca facta eſt. Ait filius matri Volo ire ad patrē meū vt eū redimā a vinculis. Reſpondit mater. Non ibis. quia tu es vnicus filius meus et gaudiū meum et dimidiū anime mee. Poſſet tibi contingere ſicut et ſibi. Malles tu patrē ab euntē redimere q̄ꝫ matrē preſentē alere? Quociens ita eſt ꝙ aliquid ē equale duob⁹ tunc ille cui eſt p̄ſens magis ē adherēdū Tu es filius meus et patris tui. ego vero ſum preſens et pater tu⁹ abſens. cōcludo ergo ꝙ nullo modo debes recedere a me et viſitare patrē tuū. Filius reſpondit et multū bene. Licet ſum filius veſter tamē pater meus eſt cauſa principalis generacionis mee. Ille agēs tu paciens. Pater ꝓfectus ē peregre. tu domi ſedes. Ille vero capt⁹ et fortiter vinculatus eſt tu vero libera. Ille in manibus inimicoꝝ tu inter amicos. Ille incluſus tu ſoluta. tu vero es ceca tamen ille lucē non vidit ſed cathenas vulnera et miſerias et ideo ad eū pergere volo et ipſum redimere. Et ſic factū eſt. Unde omnes filium laudabant quia ſic pro redemptione patris laborauit.

RArissimi imperator iſte eſt pater celeſtis qui ſtatuit pro lege

ꝙ filij parentes ſuſtētent in omnibus et eis obediant. Sed quis ē
pater noſter et mater. Certe pater noſter criſtus eſt: deutro. xxxij.
Nūquid non ipſe eſt pater tuus? Ipſe habet ad nos affectū paternū
nō maternū. Scitis ꝙ quando puer tranſgredit᷑ pater dure cum cor
rigit verberat et flagellat. ſed mater leniter dulciter et ſuauiter
tractat. Criſtus aūt permittit nos flagellari et panguſtiari propter
defectus noſtros. tamꝙ̄ pater noſter ſpiritualis ſed mater noſtra eſt
mundus iſte qui dulcia tibi promittit et delectabilia. Sed pater nr̄
peregre profectus eſt Vn̄ pſalmiſta. Extraneus factus ſum fratrib⁹
meis. Adhuc criſtus ligatur flagellatur nō in ſe ſed in ſuis mēbris
ſcd̄m apoſtolū ad hebreos. Quicūqꝫ ē in peccato mortali ipſe iacet
in carcere dyaboli ſed pater noſter vult vt laboremus pro redemp-
cione. Vnde luce. xij. Sinite inquit mortuos ſepelire mortuos ſuos
tu autem vade et ānuncia regnum dei et hoc eſt criſtum redimere.
Quicumqꝫ enim fructuoſe verbum dei predicat lucratur fratrem ſuū
et redimit in fratre criſtū: mathei. xxi. Quod vni ex minimis meis
feciſtis michi feciſtis. Sed mater ideſt mundus nō ꝑmittit hominē
ſequi criſtum in paupertate ſed ꝓmittit diuerſa et allegat nō poſſū
viuere in abſtinencia ſi eligas viam penitencie vt ſequaris criſtū
et ſic de multis que homini proponit ſed non conſencias ei. Vere
mater iſta ceca eſt. Ipſa dicet tibi. Veni inquit ego ſum preſens.
Fruamur bonis que ſunt et vtamur creatura tamꝙ̄ in iuuentute ce
leriter. Sed kariſſime ſi tu es bonus et gratus filius reſponde ſic
matri ideſt mundo. Pater meus eſt cauſa principalis generacionis
mee ideſt anima et omnia que habeo ad eius voluntatem ſunt. ſed
mater eſt cauſa ſecundaria ideſt paciens hoc ē diuicie et ſuꝑbia
huius mundi. Conſulo vt non exſpectetis ſenectutem in penam et
cecitatem quia in ſenectute mundus relinquet te tu non mundum ſi
diucius poſſis ſeruire ſibi ipſe te retineret. Studeamus ergo cum
omni diligencia vitam noſtram emendare ꝙ poterimus ad vitam
eternam ꝑuenire. Ad quam nos perducat deus qui viuit et regnat
benedictus in ſecula. Amen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

de ſcõ alexio

Quidā imperator erat ī cuius īperio .ſ. in ciuitate romana fuit
quidam iuuenis nomine allexius filius eufemiani nobiliſſimi
romani et in aula imꝑatoris ꝑrimꝰ. Cui multi pueri et ſerui aſſiſte
bant qui zonis aureis cingebant᷑ et veſtimētis ſericis induebant᷑.
Erat autem prefectus eufemianꝰ valde miſericors et ſingulis diebꝰ
in domo ſua tres mēſe pauperibus orphanis peregrinis et viduis
parabantur quibus ſtrenue ſeruiebat et hora nona ipſe cum viris
religioſis cibū in timore domini capiebat. Cui vxor noīe agaelis
eiuſdem religionis ac propoſiti erat. Cum autē filium nō haberēt ad
preces tamen ſuas dn̄s contulit eis filiū poſt quem ipſi deinceps in
caſtitate viuere firmauerūt. Tradit᷑ igit᷑ puer liberalibꝰ diſciplinis
īmbuēdus. Et cum omnibꝰ ph̄ie artibꝰ ipſe floreret iam ad puberē
etatē veniens puella ſibi de dō iperiali eligit᷑ et in cōiugē copulatur
Venit nox in qua cum ſponſa ſuſcepit ſecreta ſilencia. Tunc ſanctus
iuuenis ſpōſam ſuā cepit in dei timore īſtruere ac ipſam ad virgini
tatis prouocare pudorem. Deinde anulū ſuū aureū et caput baltei
quo cingebat᷑ ſibi ſeruandum tradidit dicēs. Suſcipe hec et ſerua
donec deo placuerit et dn̄s ſit inter nos. Poſt hec de ſubſtancia ſua
accipiens ad mare diſceſſit aſcendenſqꝫ occulte nauim laodiciā vſqꝫ
aduenit. Inde ꝑgens ī ediſſam ciuitatē ſirie profectꝰ eſt vbi ymago
dn̄i noſtri iheſu criſti ſine humano opere facta in ſyndone habebat᷑
Quo perueniens omnia que ſecū detulerat pauperibꝰ diſtribuit et
veſtimenta vilia induens cum ceteris pauperibus in atrio dei ge-
nitricis marie ſedere cepit et de elemoſinis quantū ſibi ſufficere po
terāt ſibi retinebat cetera vero alijs pauperibꝰ erogabat. At pater
deceſſum filij īgemiſcens per vniuerſas mundi partes pueros ſuos
miſit qui eū īquirerēt diligent᷑. Quorū dū aliq̄ ad ciuitatē ediſſam
ꝑueniſſent ab eo cogniti minime eum cognoſcētes eidem cū ceteris
pauperibꝰ elemoſinas tribuerūt. Quas ille accipiēs deo gracias egit
dicēs. Gracias ago tibi dn̄e q̄a a ſeruis meis elemoſinā recipere me
feciſti. Reuerſi pueri nūciant ꝙ nuſq̄ reperiri valeāt. Mater igit᷑
ſua a die receſſus ſui ſaccū in pauimēto cubilis ſtrauit vbi eiulans

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

lamentabiles voces dabat dicens. Hic ſemꝑ in luctu manebo donec
filiū meū recuperauero. Sponſa vero ad ſocrū ſuū dixit. Donec au
diam de ſponſo meo dulciſſimo ad inſtar turturis manebo tecū. Cū
ergo alexius in predicto atrio. xvij. annis in ſeruicio dei ꝑmanſiſſet
ymago tādem beate virginis que ibidem erat cuſtodi eccleſie dixit
Fac introire hominē dei quia dignus eſt regno celoꝝ et ſpiritus dei
requieſcit ſuper eū. Nā oracio eius. ſicut incenſum in conſpectu dei
aſcendit. Cum autem cuſtos de quo diceret ignoraret iterū dixit ei
Ille qui ſedet foris in atrio ipſe ē. Tunc cuſtos feſtinꝰ exijt et ipſum
in eccleſiā duxit. Quod factū cū cunctis īnoteſceret et ab omnibus
venerari cepiſſet humanā gloriā fugiens inde receſſit. Ibiqꝫ nauim
aſcendens cum in tharſim cilicie vellet ꝑgere diſpenſante deo nauis
a ventis pulſa in romanū portum deuenit. Qđ cernens alexius ait
infra ſe. In demo patris mei ignotus manebo nec alteri oneroſus
ero. Patrem vero a palacio redeuntem multitudine obſequencium
circūdatum obuiam habuit ac poſt eum clamare cepit. Serue dei
me ꝑgrimū in domo tua ſuſcipi iubeas et de micis menſe tue nu
triri facias. vt tui quoqꝫ peregrini dominus dignetur miſereri.
Quod audiens pater ob amorem filij ſui eum ſuſcipi iuſſit et locum
proprium in domo ſua tribuit et cibum de menſa ſua ſibi conſtituit
et miniſtrū proprium delegauit. Ipſe autem in oracionibus perſeue
rabat et ipſe corpus ſuum ieiunijs macerabat. Famuli autē domus
ipſum deridentes aquā vtenſiliū domus ſuper caput eius frequēter
fundebant. ſed ipſe ad oīa valde paciens erat. Alexius ſedecim ānis
in domo patris ignotus manebat. Videns ergo per ſpiritū ꝙ ter
minus vite ſue appropinquaret cartā cū atramento pcēpt et totum
ordinē vite ſue ibidē ſcripſit. Dominica igit᷑ poſt miſſaꝝ ſolempnia
in ſanctuario de celo intonuit. dicens. Venite ad me omnes qui la
ratis et onerati eſtis ꝛc. Quod audiētes oēs in facies ſuas ceciderūt
Et ecce vox ſecūdo venit dicens. Querite hominem dei vt oret pro
roma. Querētibus illis et minime inuenientibus iterum dictum eſt
in domo eufemiani querite. Requiſitus ille nichil ſe ſcire dicebat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Tunc imperatores archadius et honorius vna cū ſumo pontifice
innocencio ad domū p̄dicti viri venerūt et ecce vox miniſtri allexij
ad dn̄m ſuum venit dicens. Vide domine ne ille peregrinus noſter
ſit qui magne vite et paciencie homo eſt. Currēs igitur eufemianꝰ
eum defunctū inuenit et vultū eius tamquā vultū angeli rutilantē
vidit. voluitqꝫ cartam quam in manu habebat. acciꝑe ſed nequiuit
Exeunte ergo eo cum hoc imꝑatoribus et pontifici retuliſſet et ille
ad eum intraſſent dixerunt. Quāuis peccatores ſumꝰ gerimus tamē
regni gubernacula et curā vniuerſalē regiminis paſtoralis . Da er
go nobis cartā vt ſciamꝰ que ī ea ſcripta ſunt. Et accedens pōtifex
cartam in manu ſumpſit et ille ſtatim dimiſit. fecitqꝫ eam legi corā
oī populo et multitudine et p̄re eiꝰ. Euſemianus hoc audiēs nimio
timore cōturbatus obſtupuit et factus exanimis reſolutiſqꝫ viribꝰ
in terram cecidit. Cum vero ad ſe aliquantulū rediſſet veſtimenta
ſua ſcidit. cepitqꝫ canos capitis ſui euellere barbā trahere atꝫ ſemet
ipſum diſcerpere ac ſuper filiū ſuū corruēs exclamauit. Heu me fili
mi. quare ſic me contriſtaſti et ꝑ tot annos dolores et gemitus ac
ſuſpiria incuſſiſti. Heu me miſerrimū. q̇a video te cuſtodē ſenectutis
mee in grabato iacentē et nō michi loquentem. Heu me qualem de
cetero conſolacionē habere potero. Mater vero hoc audiens quaſi
leena rūpens rete ita ſciſſis veſtimētis coma diſſoluta ad celū ocu
los leuabat et cū ꝑe nimia multitudine ad ſanctū corpus adire nō
poſſet clamauit dicens. Date michi aditum vt videam cōſolacionē
aīe mee que ſuxit vbera mea. Et cū perueniſſet ad corpꝰ incūbens
ſuꝑ illud clamabat. Heu me fili mi kariſſime lumen oculorū meoꝝ
quare ſic nobis feciſti? quare tam crudeliter nobiſcū egiſti? Videbas
patrem tuum et me miſerā lacrimantes et non oſtendebas teipſum
nobis. ſerui tui iniuriabant̄ tibi et ſuſtinebas. Et iterū atqꝫ iterum
ꝓſternebat ſe ſuꝑ corpus et nūc brachia ſuꝑ illud extendebat nūc
autē manibus vultum angelicū contrectabat et oſculās clamabat.
Plorate mecū omnes qui adeſtis quia per. xvij. annos eum in domo
mea habui et non cognoui qui vnicus meus eſſet. ſerui enim eius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

cōuinciabant͛ ei et alapis eū percuciebāt. heu me quis dabit oculis meis fontem lacrimaꝝ vt plangam die ac nocte dolorē anime mee. Sponſa vero eiꝰ induta veſte adriatica cucurrit plorans et dicēs. Heu me quia hodie deſolata ſum et appareo vidua. Jam nō habeo in quem ꝓſpiciam nec in quem oculos leuem nunc ruptū eſt ſpeculū meum periȷ̄t ſpes mea āmodo incepit dolor qui finem non habet. Populus autem audiens hec lacrimabiliter flebat. Tunc pontifex cum impatoribus poſuerunt corpus in honorato feretro et duxerūt ī ciuitatem mediam. et nunciatum eſt populo inuentū eſſe hominē dei quem ciuitas tota querebat et omnes obuiam currebant ſancto. Si quis autem infirmus illud corpus ſacratiſſimū tāgebat ꝓtinus curabat͛. Ceci viſum recipiebant. demoniaci liberabantur et omnes infirmi a quacūqꝫ īfirmitate detenti tacto corpore curabant͛. Imperatores tanta miracula videntes ceperunt per ſe cum pontifice lectū portare vt et ipſi ſanctificarent͛ ab eodem corpore ſancto. Tūc īperatores iuſſerūt copiam auri et argenti in plateis ſpargi vt turbe occuparentur amore pecuniarum et ſinerent corpus ſanctum ꝑduci ad eccleſiam. ſed plebs amore pecuniarum depoſito magis ac magis ad tactum ſanctiſſimi corporis irruebat et ſic cum magno labore ad templum ſancti bonifacȷ̄ martiris tandē ipſum perduxerūt et illic per ſeptem dies ī laudibus dei perſiſtentes operati ſunt monumētū ex auro et gēmis precioſiſqꝫ lapidibus in quo ſanctiſſimū corpus cū magna veneracione collocauerunt. De ipſo quoqꝫ monumento ita ſuauiſſimus odor flagrauit vt omnibus videret͛ aromatibus plenū. Obȷ̄t circa annū domini tricenteſimū viceſimū ſeptimū.

KArissimi. eufemianus iſte poteſt dici quilibet homo mundanꝰ qui habet filiū quē miro modo diligit quē ſtudꝫ die ac nocte promouere. Dat ei vxorē ſcilicet mūdi vanitatē ī qua delectet͛ ſicut ſpōſus tū ſponſa īmo ſepius magis delectāt͛ cū mūdi vanitate ꝗ vir cū vxore. quia ſepe ꝓpter mūdana hō vitā ſuā amittit. Mater eſt mūdus iſte que miro modo diligit filios mūdanos. Sed filius bonꝰ ſicut beatꝰ allexius magis ſtudet deo placere per oīa ꝗ parentibꝰ et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

mūdi vanitatibꝰ vt poterit illud mereri. Mathei. xi. Qui dimiſerit
agrū aut domū patrē aut matrē aut vxorē propter me centuplum
accipiet et vitā eternā poſſidebit. Allexius nauĩ accepit ⁊c. Nauis
iſta eſt ſancta eccleſia per quā nos oportet aſcendere ſi volumꝰ vitā
eternā obtinere et veſtimenta precioſa ſcꝫ ſeculi pompas deponere
et inter pauperes ſcꝫ humiles reſidere verbo et opere. Clericus qui
eum in eccleſiā introduxit ē diſcretus cōfeſſor qui habet peccatorē
inſtruere et ad noticiam ſacre ſcripture introducere vt melius pote
rit a nociuis anime precauere. Sed ſepe ventus ſurgit et ducit ho
minē ad patriam propriā ſicut fecit ſancto allexio. Ventus iſte eſt
temptacio dyabolica que nititᷣ die ac nocte hominē a bono opere
impedire. Si ergo ſencias te per aliquā temptacionē inuolutū. fac
ſicut fecit ſanctus allexius. induas te forma peregrini. hoc eſt vir
tutes veri peregrini debes habere vt nō poſſis a patre carnali nec
a mūdo aliter cognoſci niſi ꝙ homo dei ſis. Sed ſepe cū talis viā
penitēcie eligit dolent parentes et multū triſtanᷣ cū viderint filios
eorum mundū ſpernere et paupertatē pro amore dei diligere. Sed
tucius ē eos offendere ꝗ̄ viā perfectionis derelinquere. Quere ergo
cartam id eſt teſtimoniū conſciencie ꝙ deo fideliter miniſtraſti. Tūc
venit ſummꝰ pontifex cum imperatoribꝰ id eſt criſtus cū multitudīe
angeloꝝ et ducent animā tuā ad eccleſiā ſancti bonifacij. i. ad vitā
eternā vbi habundat omnis bonitas ſcꝫ omne gaudiū.

Legitur de quodā ĩperatore romano cōſtruente ſibi baſilicā
optimam et fodiens in fundamento: palaciū inuenit ſarcho
phagū aureū tribus circulis circūdatū et ſuper ſarchophagū talis
erat ſuper ſcripcio. Expendi· donaui· ſeruaui· habui· habeo· perdidi
punioꝛꝯprimo qđ expendi habui· quod donaui habeo. Imperator cū
hoc audiſſet. ſatrapas ĩperij vocauit et ait. Ite et ĩter vos cōſulite
quid iſta ſuperſcripcio ſignificet. At illi. Domine nichil aliud eſt
ſuꝑſcripcio niſi iſtud. Erat vnus imperator ante te qui alijs exēplū
dare volebat vt eius vitam ſequerētur. Expendi vitam meā recte
iudicādo alios regulando meipſum ſcd̄m racionē domādo. Donaui

militibus neceſſaria pauperibus victualia. et vnicuiqꝫ et michi ipſi ſcd̄m merita. Seruaui in omnibus iuſticiam indigentibus miſericoꝛdiam operantibus mercedem condignā. Habui coꝛ largū et ſtabile et vnicuiqꝫ michi ſeruienti diuicias dare in neceſſitate et graciam oīm omni tpe. Habeo manū ad donandū manum ad ꝓtegendum et manum ad puniēdū. Perdidi ſtulticiā perdidi inimicoꝝ amiciā et ꝑdidi carnis laſciuiā. Punior iam in inferno quia non credidi vni deo eterno. punioꝛ heu quia non eſt redempcio. Imperatoꝛ cum hec audiſſet et ꝗdiu vixit magis prudenter ſeipſum et alios regulabat et ſic in pace vitam finiuit.

Kariſſimi imperatoꝛ iſte poteſt dici quilibet criſtianus qui debet et tenetur conſtruere baſilicam idest coꝛ ſuum deo paratū vt eius voluntatē per omnia faciat et effodere coꝛ ſuum per viam contricionis et ſic poterit ſarcofagum aureum inuenire idest animā deauratam virtutibus plenam mediante diuina gracia cum tribus circulis aureis ſcilicet fide ſpe et caritate circūdatam. Quid ergo erit inſcriptū? Certe primo. Expendi. Sed dic michi kariſſime quid expendiſti? Reſpondeat bonus criſtianus. Coꝛpus et animam in dei ſeruicio. Si quilibet veſtrum ſic vitam expendat de magno premio in vita eterna ſecuris eſt. Secundū eſt qđ ſcribitꝛ. Seruaui. Dic michi kariſſime quid ſeruaſti? Reſpōdeat bonus criſtianus. Coꝛ contritum et humiliatum et deo in omnibus operibus preparatum pro voluntate ſua ad faciendū quicquid ei placet. Terciū eſt quod ſcribitꝛ. Donaui. Dic michi. kariſſime quid donaſti? Reſpōdeat bonꝰ criſtianus. Dilectionē deo ex toto coꝛde et ex tota anima et ex tota mente. et amoꝛem proximo ſcd̄m diuinū preceptū. In hiis duobus mandatis pendet lex et prophete. Quartum quod ſcribitur eſt. Habui. Dic michi kariſſime quid habuiſti? Reſpōdeat bonus criſtianus. Certe miſeram vitam quia in peccato cōceptus et in peccato oꝛiginali natus et de vili materia plaſmatus. Quintum quod ſcribitur eſt habeo. Dic michi kariſſime quid eſt quod hebes? Reſpondeat bonus criſtianus. Certe baptiſmum et factus ſum criſti miles

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vbi eram ſeruus dyaboli per virtutes quas michi deus dedit in bap
tiſmo ¶ Sextū qđ ſcribit̄ eſt. Perdidi. Dic michi kariſſime quid eſt
qđ ꝑdidiſti? Certe dei graciā. Reſpondeat bonus criſtianus. Omnia
delicta que contra dominū cōmiſi per penitenciā emendaui quia pe
nitencia mundat nos a peccatis ¶ Septimū qđ ſcribit̄ eſt. Punior.
Dic michi kariſſime quare dicis punior? Reſpōdeat bonꝰ criſtianꝰ
Quia pro delictis et peccatis meis ſemper affligit̄ ſpiritus meus et
caro penitenciā patitur ¶ Octauū qđ ſcribit̄ eſt. Qđ expendi habui
Dic michi kariſſime quid eſt illud? Reſpondeat bonus criſtianus.
Expēdi tempus meū in operibꝰ miſericordie per graciā quā accepi
a domino meo ihesu criſto ¶ Nonū qđ ſcribit̄ eſt. Qđ donaui habeo
Dic michi kariſſime quid donaſti qđ iā habes? Reſpondeat bonus
criſtianus. Certe donaui toto tempore vite mee cōſiliū et aſſenſum
et totam voluntatē meam in voluntatē prelati mei pro dei amore.
Et ideo iam in celo habeo ideſt habeo vitam eternam.

QUidam imperator ſtatuit pro lege ꝙ quicūq3 volebat ei mi
niſtrari. miniſteriū ab eo obtineret ita ꝙ tres ictus in porta
palacij daret ꝑ quos cognoſceret̄ ꝙ miniſteriū deſideraret. Accidit
caſus ꝙ erat quidā pauper in ciuitate romana noīe guido qui cum
de lege audiſſet intra ſe cogitabat. pauper ſum. et de vili ſanguine
productus. melius eſt michi miniſtrare et diuicias acquirere ꝙ̄ ſic
ſemꝑ viuere in egeſtate ¶ Acceſſit ad palacium tres ictus ſcđm legem
in porta dedit. Janitor ſtatim hoſtiū aperuit et eum ītroduxit. Jlle
vero flexis genibus imperatorē ſalutauit. Ait ei īperator. Dic michi
kariſſime quid petis. Dn̄e ſeruiciū. Qui ait. De q̊ miniſterio ſcires
michi miniſtrare? At ille. Dn̄e de ſex miniſterijs ſum expertꝰ ¶ Primū
miniſteriū ē. ſcio corpꝰ magni principis die ac nocte cuſtodire. lectū
eius parare. cibaria ei ꝓpinare. pedes eius lauare ¶ Secūdū miſteriū
eſt. Scio vigilare quando alij dormiūt et dormire qn̄ alij vigilant
¶ Terciū miniſteriū ē. Scio bonū potū guſtare et ſcđm guſtū quēlibet
potū iudicare ¶ Quartū eſt. Scio īuitare homines ad cōuiuium ad
honorē īuitantis ¶ Quintū miniſteriū ē. Scio ignē facere ſine fumo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

circumſtantes ſedentes calefacere. ¶ Sextum miniſteriū eſt ſcio ho
mines docere bonā viam verſus terram ſanctā ſic ꝙ cū ſanitate
redebunt. Ait imperator. Iſta ſunt pulchra miniſteria et multis
vtilia. Mecū remanebis et primo experiri volo de corpore meo.
Corpus meum cuſtodies iſto anno. At ille. Domine preſto ſum
volūtati veſtre ſatiſfacere. ¶ Guido omni nocte lectū ſatis honeſte
parauit linthcamina lauit et ſepius mutauit ſingulis noctibꝰ an̄
oſtium camere armatus iacuit habensq; ſecum paruum caniculum
bene latrantem vt ſi caſu aliquo dormiret et aliquis ſubito veni
ret per latratū canis excitatus eſſet. Semel omni ebdomada pe
des eius lauit. In omnibus tā prudenter et vtiliter ei miniſtrauit
ꝙ in nullo defectus inuenire poſſet . Unde imperator per omnia
eum laudauit. Finito anno eum ſeneſcallum fecit vt impleret ſe-
cundū ſeruiciū ſuum ſcilicet ſcio vigilare. Guido iſte ſic inſtitutus
per totam eſtatē laborabat et vigilabat et omnia neceſſaria pro
hyeme prouidit. Cū vero adeſſet hyems et alij inciperent vigilare
et laborare ipſe vero quieſcens dormiebat ſic ꝙ impleuit ſecūdū
miniſterium ſuum ſcilicet ſcio vigilare quando alij dormiunt. ¶ Im
perator cum vidiſſet ꝙ tam prudenter duo miniſteria compleuiſ-
ſet gauiſus eſt valde. et vocauit pincernam et ait ei . Kariſſime
ponite ī calice meo acetum, vinū optimū et muſtū et detis guidoni
ad bibendum quia iſtud eſt tercium miniſteriū ſuū ſcio guſtare bo
num potum. Et ſic factū eſt. Cum autem guſtaſſet ait guido. Fuit
bonū eſt bonum erit bonum. Hoc eſt dictum. Muſtum erit bonū
vinū eſt bonū. acetum fuit bonum. Imperator cum vidiſſet ꝙ tam
prudenter iudicaſſet potum dixit ei. Kariſſime vade per regna et
caſtra et inuita omnes amicos meos ad cōuiuium quia iam inſtat
feſtum natalis domini quia hoc eſt quartum miniſteriū tuum. At
ille. Domine preſto ſum. ¶ Perrexit igitur per caſtra et regna et
nullū amicum imperatoris inuitabat ſed omnes inimicos eius ita
ꝙ in vigilia natalis domini aula imperatoris de inimicis īpleta ē
Imperator cum omnes inimicos ſuos vidiſſet cōmota ſunt omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

viſcera eius et vocauit guidonem et ait ei. Kariſſime nonne michi
dixiſti ꝙ ſcires homines inuitare ad cōuiuiū. At ille. Sciā domine
Cui imperator. Et ego dixi tibi īuitare omnes amicos meos et tu
inuitaſti inimicos. At ille. Domine licitū eſt michi reſpōdere. Quo
cumqȝ tempore vel quacūqȝ hora in anno amici tui ad te venerint
cum gaudio recipiūt. Nō ſic eſt de iſtis quia ſunt īimici tui. Unde
eos huc duxi vt ꝑ bonū vultū et bonū conuiuiū de inimicis fiant
amici. Et ſic factū eſt. Anteq̄ erat conuiuiū factū. Facti ſunt oēs
amici eiꝰ. Imperator gauiſus eſt valde et ait. Kariſſime benedictꝰ
dñs. inimici mei facti ſunt amici. Impleas quintū miniſteriū tuū.
Fac michi et amicis meis ignem ſine fumo. At ille. Dñe preſto ſum
Quid fecit ille guido. In eſtate ligna ponebat in ardore ſolis. et
tantū erāt deſiccata ꝙ q̄ cito ardere īceperut. ſtatim dabāt ardorē
flammis ſine fumo ita ꝙ calefactꝰ eſt imperator cum ōnibus amicis
ſuis. Deinde ait imperator guidoni. Jam reſtat vltimū miniſterium
Si hoc prudenter atīpleueris te ad diuicias et honorē promouebo
At ille. Dñe quotquot voluerīt ad terram ſanctam pergere ad litus
maris me ſequant. Viri mulieres ac paruuli hec audientes quaſi
īfiniti ſecuti ſunt. Cum autē illuc veniſſet ait populo Rñi videtis in
mari ea q̄ ego video. At illi. Ignoramꝰ. At ille. Ecce in mari rupes
ē magna. Leuate oculos et videte. At illi dixerūt. Domine nos ſatis
aperte vidimus. ſed cur hoc dicitis ignoramus. At ille. In illa rupe
eſt quedā auis continue in nido ſuo reſidens que ſemper habet in
nido ſeptem oua in quibus multū delectatur. Natura auis eſt talis.
q̄diu in nido reſidet totum mare eſt in tranquilla poteſtate. ſed ſi
contingat auem extra nidum volare totū mare perturbatur ītantū
ꝙ ſi tunc aliq̄s mare pertrāſierit ſine dubio ſubmergetur ſed q̄diu
reſidet ī nido. ſi tunc quis tranſiret ſine periculo iret et rediret. Et
illi. Quomodo poterimus ſcire quādo auis reſidet in nido ſuo et qñ
non. At ille. Nūq̄ nidum dimittit niſi propter vnam cauſam. Eſt
enim alia auis que ē inimica eius que die ac nocte laborat vt eius
nidū fedet ac oua eiꝰ violet. Auis vero que eſt in nido cū viderit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

oua fedata aut nidū deturpatū ſtatim extra nidū pre dolore volat
et tunc mare turbatur et ventus valde impetuoſus excitatᷣ. et nullo
modo tunc tēporis ad mare intrandū feſtinare debetis. At illi. Dn̄e
et qđ remediū poterit ad hoc fieri ꝙ auis que eſt inimica nō appro
pinquat nido ſuo et ſic ꝑconſequens poterimus ſecure tranſire? At
ille. Non eſt res ſub celo quā illa auis que eſt inimica tantum odit
ſicut ſanguinē agni. Nidū exterius et interius cum dicto ſanguine
aſpergite et ꝙ̄diu ibi gutta vna illius ſanguinis remaneat auis q̄
eſt inimica nūꝙ̄ audet nido eius appropinquare et ſic auis in nido
ſuo remanebit et tunc mare erit in tranquilla pace et poteritis ad
terram ſanctā tranſire et ſecure redire. Iſta audiētes ſanguinē agni
acceperūt et nidū interius et exterius cū dicto ſanguine aſpergebāt
et ad terrā ſanctam ꝑrexerūt et ſani et incolumes redierunt omnes
Imperator videns ꝙ omnia negocia tā prudenter adimpleuiſſet eū
ad miliciā et diuicias magnas promouit.

KArissimi imperator iſte eſt pater celeſtis qui legem edidit et
quicūq; tres ictus in porta dederit ſcilicet oracionem ieiuniū
et elemoſinā in ītroitu eccleſie militantis miles poterit eſſe. et per
cōſequens vitam eternā obtinere. Guido pauper poteſt dici q̄libet
homo pauper et nudus de vtero matris ſue egreſſus qui dat tres
ictus in eccleſie porta quando baptiſmū petit vnde q̄libet criſtian⁹
deo ꝓmittit ſex miniſterijs miniſtrare. Primū eſt cuſtodire corpus
principis ideſt criſti. Et quomodo? Sicut fecit guido. Primo debet
eſſe ornatus bonis virtutib⁹ ne aliqua tēptacio ītret camerā cordis
tui et offendat dominū noſtrū iheſum criſtum. Et paruū caniculum
bene latrantē habeas ideſt cōſcienciā ſanā. que cōtinue cōtra vicia
murmurat. Et ideo dicit apoſtolus. Omne quod fit cōtra cōſcienciā
edificat ad gehennā. Secūdū ē lectū cordis bn̄ preparare ꝑ opera
miſericordie lintheamina mutare. i. vicia in virtutes oīno variare
et ſordes peccatoꝝ lauare per cordis contricionē et camerā cordis
tui ſemꝑ mundam cuſtodire vt nichil offendat oculos principis ſcʒ
corporis dn̄i noſtri iheſu xp̄i cui corpori te obligaſti mūde cuſtodire

Deinde bis in ebdomada pedes debes lauare ſcilicet per confeſſionē
et ſatiſfactionē et per bonas affectiones ei placere. Jſtud ē primum
miniſteriū quod promittit quilibet criſtianus in baptiſmo domini
ſecum munde cuſtodire. Sed eſt aduertendū de corpore iſtius prin
cipis ſcilicet domini quod ſub ſpecie panis digne debent ſumere et
cuſtodire ex proprietatibꝰ panis viſibilis hec attendant. Eſt igiť
hoſtia inſcripta vt ſic noteť ꝙ oēs d bēt eē inſcripti qui eucariſtia
ſunt reficiendi. Jlli autē ſunt inſcripti in quoꝝ cordibus per veram
fidem inſcriptā eſt nomē criſti vt a criſto dicantur criſtiani. Unde
dicit dominus per iheremiā. Scribam legem meā in cordibus eoꝝ.
Prima aūt lex q̄ cū deo ligamur ē fides. ſecūda. ſpes. et tcia caritas
Jtem hoſtia poſt litteras circulū cōtinet in quo notatur eternitas
q̄ nec pricipiū nec finē habet ad quā ꝑuenimꝰ ꝑ dignā ſumpcionē.
Jtem hoſtia latitudinē habet que caritatē figurat que circūquaqꝫ
dilatat. Jtem hoſtia eſt tenuis et ſicca per que notať duplex abſti-
nencia. Per tenuitatē ciboꝝ parcitas. per ſiccitatē cōtra humidoꝝ
ſupfluitatē ſobrietas. Qui igiť pane predicto volunt refici ſint in-
ſcripti per fidem circulū habentes ꝑ eternoꝝ cōtēplacionē dilatati
per caritatē. Jtem hoſtia eſt alba ſic et nos contra luxuriam. Jtem
eſt leuis ſic et nos contra accidiam. Jtem eſt modica ideſt humilis
contra ſuperbiam. Si autem tales ſumus tunc panem noſtrum coti
dianū nobis ad vtilitatē noſtram dari petimus. Alioquin non pro
nobis ſed cōtra nos ē. Quoniā dicit apoſtolꝰ primo ad corinth. xi.
Qui manducat indigne iudicium ſibi manducat. Jtem hoſtia eſt
azima ſine fermento contra amaritudinem inuidie. Que fermentať
nequicia dicitur. Unde apoſtolus. i. corinth. Epulemur non in fer
mento malicie et neqcie ſed in azimis ſinceritatis et veritatis. Jtē
frumenticia eſt et hoc cōtra iram. Granum enī frumenti lene eſt et
planū ſine aſperitate ſed ira hominem vehementer exaſperat ita ꝙ
propter ſuā aſperitatē vix aliquis eum tāgere audeat. Jtem hoſtia
eſt īpermixta et vniformis et hoc contra cupiditatē et auariciam.
Jtem rotunda eſt cōtra accidiā. Sicut enī panis naturalis p̄ceteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

cibis corpus reficit et ſuſtentat et vinū pre ceteris potibꝰ hominē
letificat et īebriat. ſic caro criſti p̄ ceteris interiorē hominē reficit
et ſaginat et ſanguis pre ceteris letificat et ſic inebriat vt ſobriū
reddat. Unde pſ. Calix meus inebrians ꝙ̄ preclarus eſt. Itē panis
eſt cibus generalis et vinū potus vſualis omnibꝰ et omni tempore
ſic criſtus ſe ī cibū omnibꝰ fidelibꝰ et omni tp̄e exhibet pauperibꝰ
et diuitibus ſine acceptacione. propter qđ et panis cotidianꝰ dicit᷑
Item panis ſicut dicūt philoſophi precipue habet virtutē nutriēdi
cuius ſignum eſt. quia eius comeſtio non parit faſtidiū comedendi.
Sic eſt panis criſti de quo eccī. xxiiij. Qui edunt me adhuc eſuriēt
Item ſicut panis triticeus eſt cibus adultorꝝ nō paruulorꝝ ſicut dicit
apoſtolus. ita corpus criſti eſt cibus ſpiritualis eorꝝ qui creuerunt
in fide et virtutibus. Deinde querit᷑ qui debent comedere iſtū panē
Certe illi de quibus dicit᷑ in euāgelio. Uenite ad me omnes qui la
boratis et onerati eſtis et ego reficiam vos. Deinde queritur quō
panis criſti poteſt cōuerti in corpus criſti. Ecce racio eſt nutrix q̄
nutrit puerū. Si nutrix famē pateret᷑ et lacte careret puer mediā
ſuſtineret vel cito deficeret. Si vero in tanta penuria dent᷑ ei feces
ad bibendū ille feces per os potate mutant᷑ in ſanguinē ad robur
mulieris et in lac ad nutriendū puerū. Et ſi hoc facit natura in mu
liere quāto magis virtus ſupra naturā in ſacramēto altaris et per
os ſacerdotis loti ideſt criſti per verba de ore exeuncia mutatur
panis et vinū in carnē et ſanguinē. Sed de indigne ſumentibꝰ pōt
dici illud geneſis. Fera peſſima deuorauit filium meum. Pſalmiſta.
Os peccatoris et doloſi ſuper me apertū eſt. Uinū eſt ſanabile hōi
ſano ſed homini egroto īmo poterit eē cauſa mortis. Eodem modo
corpus criſti anime ſane eſt vita. anime peccatrici eſt mors. Item
percuſſi ſunt de bethſamitis. lxx. viri famoſi et duo milia eo ꝙ vi
diſſent archā nudā et poteſt dici ꝙ nō peccauerūt videndo quibꝰ
nō erat prohibitū videre. Uideamus ergo vt mūde et honeſte cuſto
diamus corpus principis ideſt criſti. ¶ Secūdū miniſteriū quod pro
miſimus ē vigilare in bonis operibus. qñ aliȷ̄ dormiūt in peccatis

ſicut ſcriptū eſt. Vigilate quia neſcitis qua hora filiꝰ hoīs veniet
Et paulus dicit ad eph̄. Surge qui dormis et exſurge a mortuis
et illuīabit te criſtus. Unde kariſſimi debetis ſcire ꝙ viatores aliq̄
ſurgunt ad primū gallicantū aliqui ad ſecundū et aliqui ad terciū
et aliqui in aurora quādo pulli clamant et dicunt nō eſt amplius
dormiendū. Ecce pulli clamāt ſurgamꝰ. Primi galli fuerūt ꝓphete
qui ſurrexerūt vt criſtū in carne viderent et nō viderunt. Secundi
galli ſunt apoſtoli et euāgeliſte qui criſtū viderūt. Tercij galli ſunt
p̄dicatores minores et fratres beate marie dei genitricis de monte
carmeli et alij qui verbū dei predicant et auguſtinēſis et plebani.
Iſti ſunt pulli qui clamant et dicunt ſurgite vigilate ſicut domino
promiſiſtis in bonis operibus. Dormite quando alij vigilant. hoc
eſt a peccatis ceſſate qn̄ alij in malis operibꝰ vigilant ſicut latrones
fures et luxurioſi. Vigilate in eſtate ideſt cū vita tua fuerit ī corpe
et prouideatis omnia neceſſaria pro animabꝰ veſtris. et cū hyems
mortis aduenerit poteritis cū domino feliciter requieſcere. ¶ Terciū
miniſteriū ē guſtare bonū potū. potus iſte ē penitēcia ſiue martiriū
pro dei amore. Unde ſaluator math̄. Poteſtis bibere calicē quē ego
bibiturus ſum. At illi. Poſſumꝰ ſcꝫ calicē penitencie aut martirij
Fuit bonū tempore ſuo acetū id ē bonū erat ſanctis in celo qui in
hoc mundo vixerunt qui penitenciā fecerunt carnē ſuā domabant
Et ideo ī celo iam regnant. Et bonum vinum ſcilicet hoc eſt dictū
bonū ē nobis vt penitenciā agamus per quam poterimꝰ ad eternā
gloriam peruenire. Erit bonum ſcilicet quando caro cum ſpiritu in
die iudicij reſurget et vitam eternā intrabit. Dominus habet vnā
tabernam de optimo vino ſcilicet celeſte gaudium et ſignū pulchrū
ante tabernam ſcilicet crucem. Sed ita ē ꝙ qn̄ multitudo emenciū
confluit tunc tabernarius care vendit vinū. et quādo ceſſat emēdi
copia. tunc oportet ꝙ vendat pro leui precio vel ꝙ retineat ōnino
ſibi. Dominꝰ vero pꝰ reſurrexionē ſuā cōmutauit vinū ſuū mittēdo
ſpm̄ ſanctū. et tunc cōfluxerunt euntes cateruati ſcꝫ per p̄dicacionē
apoſtoloꝝ et alioꝝ ſanctoꝝ cōuerſi ſunt ad fidē. et tūc tabernarius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ideſt dominus noſter iheſus criſtus care vendidit vinū ſuum ideſt
gloriā paradiſi. Nōne petrus qui crucifixus fuerat valde care emit
illud vinū et paulus et laurencius ceteri martires qui morti tradi
derunt corpora ſua pro fide criſti ſuſtinenda et multiplicanda. Sed
modo ceſſat multitudo emenciū. et ideo oportet ꝙ criſtus pro leui
precio vendat gloriā ſuam aut ꝙ retineat ſibi. Et ideo guſtemus
in preſenti vita potū penitencie et pueniemꝰ ad brauiū vite eterne
Quartū miniſteriū eſt inuitare homines ad cōuiuiū. Ille inuitabat
inimicos ꝛc. Sic quilibet noſtrū tenet᷑ inuitare inimicos criſti ad
vitam eternā. Juxta illud. Non veni vocare iuſtos ſed peccatores.
Sic tu debes per bona exempla et opera peccatorē inſtruere et deo
reconſiliari. Sed aliqui peccatores ſunt lapides molares qui nō po
terunt de leui moueri ymmo ſunt quaſi catenati ſicut herodes miſit
petrū in carcerem et in ipſa nocte erat petrus dormiens inter duos
milites vinctus duabus catenis et cuſtodes ante oſtiū cuſtodiebant
carcerē. actuū. xij. Dormicio petri pōt figurare dormicionē peccōris
in peccati cōſuetudine. Duo milites poſſunt dici mors et dyabolus
quia mors inſidiat᷑ vite et dyabolus aīe. Due catene ſunt voluptas
carnalis et vanitas temporalis. Cuſtodes poſſunt dici ſpes leuioris
venie et ꝓſumpcio longioris vite et qn̄ dyabolꝰ ſic tenet peccatorē
tūc habꝫ eū in pace. Ideo cū ſumma cuſtodia laborandū ē verbo et
opere tales ad cōuiuiū eternū inuitare. Quintū miniſteriū eſt ignē
facere ſine fumo ꝛc. Ignis iſte ē caritas quā ꝗlibet tenet᷑ habere ſi
deſiderat eternā vitā obtinere et hoc ſine fumo iracūdie vt aliud nō
oſtendas in ore ꝙ̄ ſit in corde. ſicut multi dicūt ſe aliq̊s diligere et
odiū hn̄t in corde. Iſta non ē vera caritas. ſed ē ignis plenus fumo
Vn̄ oportꝫ odiū ex corde expellere. In figura huiꝰ dicit᷑ ſcd̄m pliniū
ꝙ ē quidā piſcis qui qn̄ tranſglutit hamū partes interiores ſcꝫ oīa
interiora ſua foras p os euomit donec hamus exeat et deinde reducit
īteſtina ad loca ſua. Sic debet facere peccator ſi vnꝙ̄ odiū ſiue ali
quod peccatū tanꝙ̄ hamū trāſglutit eccī. ix. Sicut piſces capiuntur
hamo et ſicut auis cōprehēdit᷑ laqo ſic capiunt᷑ hoīes in tp̄e malo

Debent ergo tunc per os omnia interiora dicere donec exeat ham⁹
odiū ſcilicet vel peccatū aliud quia omnia interiora reuelāda ſunt
ſcʒ ꝑ confeſſionē donec perfecte liberent̃ a peccato et tunc poterit
ignē ſine fumo preparare per quē deus erit calefactus ſcʒ contentus
¶ Sextū miniſteriū eſt docere homines viam verſus terram ſanctam
ſcʒ celū ſed ad celū oportet per mare trãſire. Mare dicitur mūdus
iſte propter multas raciones. Primo quia ſicut ī mari eſt cōflictus
ventoꝝ ita et in mundo cōflictus multiplex eſt belloꝝ. Item ſicut
in mari eſt tempeſtas fluctuū ita et ī mūdo inundacio aduerſitatū
Item ſicut in mari eſt amaritudo aquaꝝ ita et in mūdo amaritudo
viciorū. Et ſicut in mari profunditas ita et in mūdo profunditas
miſeriaꝝ. Et ſicut in mari beluinaꝝ īmanitas. ita in mūdo principū
ſeueritas. Item oportet propter iſta pericula et multa alia ptrãſire
per nauē. Tamen ſolent homines propter quatuor nauē aſcendere
Primo propter diluuiū gen̄. ix. ſic nos debemus propter diluuium
vicioꝝ. Vnde oſee quarto. Mendaciū maledictū homicidiū et furtū
et adulteriū inundauerunt et ſanguis ſanguinē tetigit propter qđ
lucebit tibi infernus et oīa q̄ habitant in eo. et ideo neceſſe ē nobis
nauē aſcendere bone vite. Secūdo aſcendit̃ nauis ad tranſfretandū
math. ix. Aſcendit iheſus et trãſfretauit et venit in ciuitatē ſuã ꝛc.
Sic et nos ſi volumus in ciuitatē celeſtē venire. Non enī habem⁹
hic manētem ciuitatem. ideo neceſſe eſt nauem aſcendere. Stultus
eſt qui debet mare tranſire et non vult nauem aſcendere. Stultus
eſt qui habet tēpus cōgruū et differt. quia a mane vſqʒ ad veſperã
inuitat̃: ſtulti autem ſunt qui nautis clamantibus ītrare differunt.
Tercio aſcenditur nauis ad mercandū Prouerb. vltimo. Facta eſt
quaſi nauis inſtitoris. Et aīa ſancta eſt quaſi nauis bona que habū-
dat bonis in terris. ſcilicet que ſunt gemitus. ſuſpiriū. paupertas.
humilitas. caritas. que bona veīt dn̄s noſter iheſus criſt⁹ querere
in terra noſtra. Et quando anima noſtra ſic onerata venit ad portū
optime recipitur a domino terre et bonis acceptis onerat illã nauē
bonis patrie ſcilicet honore et diuicijs. Quarto aſcenditur nauis ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

piſcandū ſicut petrus. ſic debemus aſcendere nauem ad piſcandum peccatores de aqua peccatorꝝ attrahendo eos bonis operibus et exē plis. Cauendū tamen nobis eſt ne ſi nimis lucri aliorꝝ intendamꝰ negligentes noſmetipſos ſubmergamus ſicut contingit aliquando piſcatoribꝰ. ſed ſunt multi nō piſcatores ſꝫ predones qui ſubmerſos querunt non vt eos eripiant ſed vt veſtes querant et ꝙ peius eſt homines nauigantes propter ſpolia ſubmergunt. et iſti aliquando ſunt qui nauem dei regendā recipiunt. Vnde eſt notandū ꝙ ad ſal uacionē nauis in magna tempeſtate. alius nauē exonerat. alius ex haurit. alius anchorā iacit. alius velū deponit. alius gubernaculū tenet. alius nauigādo vndas ſuas ſeparat. et ita nullus eſt ocioſus ſed quilibet de ſua ſalute ſollicitus et ſic nauis ſaluatur. et nō perit Iſta ſpiritualiter ad temptacionis euaſionem debent hic fieri et ſic ſaluabit᷑ a periculo mortis eterne. Sed qui in aliquo negligens fuerit peribit. Vnde paulus ad thimotheū. Qui volūt diuites fieri incidūt in laqueū dyaboli et in temptacionē in interitū et ꝑdicionē Si ergo vis ſaluari exonera cor tuū diuicijs que ſunt valde graue onus. Secundo humilitas aīe nauem exhaurit aquā peccati lingua euacuando et eiciendo iuxta illud iheremie. Effūde ſicut aquā cor tuū. Tercio rupturas obſtruit. Qui enī timet hic obſtruīt foramina ſenſuum per que ītrat in animam mors. Iſte autem timor oritur ex cōſideracione diuine potēcie et iuſticie iudicis et ex defcū aduocati vel teſtimonij et ex multudine accuſantiū. Vn̄ iob. ix. Si fortitudo querit᷑ robuſtus eſt ſi equitas iudicij nemo audet ꝓ me teſtimoniū reddere. Si iuſtificare me voluero os meū cōdēpnat me in cōſciēcia mea que ſemꝑ loquit᷑. Quarto ſpes anchorā iacit. Quinto paciēcia velū depoīt. Sexto prudēcia regit gubernaculū vt rcē finē dirigat Septimo iuſticia vndas ſeparat. Nauis ē aīa ſancta cuius merces ſunt opera caritatis funes diuina precepta. Maſtus paciēcia velū pſeuerancia anchora fides gubernaculū caritas gubernator ſpiritus ſanctꝰ naute ducentes nauem exempla ſanctorꝝ. De tali naui ſcribit᷑ ꝓuerbiorꝝ. xxxi. Facta ē quaſi nauis inſtitoris in qua ſunt oīa iſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Nauis iſta poꝛtat poma ideſt opera ſancta redolencia coram deo et
hominibꝰ de quibꝰ debes facere exeniū ipſi deo. Et ſicut poma dātᷣ
poſt prādiū in delectacionē et in ſolaciū ita fructꝰ et fruicio bonoꝝ
operum dabitur nobis in celo poſt hanc vitam. In mari ſcilicet in
mundo eſt rupes magna ſcilicet coꝛpus humanū ex q̈tuoꝛ elemētis
cōpoſitū. et in iſto coꝛpoꝛe ē nidus ſcilicet coꝛ humanū iu quo coꝛde
auis ſcilicet ſpiritꝰ ſanctꝰ per virtutē baptiſmi reſidet qui cōtinue
habet ſeptē oua ſcilicet ſeptē dona ſpiritus ſancti. Quādiu auis iſta
ſcilicet ſpiritus ſanctus in coꝛde tuo reſidet ſecure trāſire poteris ad
terrā ſanctā ideſt ad vitā eternā. Sed ſi contingit auē per peccatū
extra nidum volare mare ideſt mūdus dyabolus caro pꝛopꝛia erūt
contra te et ſurgent tēpeſtates graues quas euadere non potes. Et
ideo opoꝛtet te coꝛ tuum bene et mūde pꝛeparare ad modum domus
materialis. De domo tollitᷣ fuligo per quam ſignificatᷣ amaritudo
peccati que tolli debet. Item tollendus eſt puluis ideſt amoꝛ terre
norū in quo maxime nutriuntᷣ pulices ideſt ſuperbi ſaltātes. Item
mulier mundās domū priꝰ purgat et congregat puluerē et poſtea
eicit per oſtiū et poſt aream mūdatā apponit aquam et tandem ſtra
mentū. Sic volens mūdare domū ideſt coꝛ cōgregat puluerē cogi
tādo omnia mala que fecit et oīa bona que amiſit ꝑ plenam cōfeſſio
nem. apponit aquam ꝑ lachrimarū effuſionē oꝛnat domū ſtramento
per dignam ſatiſfactionē. Et ſic ī domo bene ꝑ̄parata libēter hoſpi
tabitᷣ dominus. Unde videmꝰ ꝙ ex aduētu boni hoſpitis tota domꝰ
emūdatᷣ. ſed eo recedēte nō remanet de bonis eiꝰ in domo niſi fimꝰ
iumētoꝛū. Sic ex aduentu dei per graciā ſuſtentatᷣ coꝛpꝰ et anima.
ſed recedēte gracia eius nō remanet niſi fimꝰ ideſt niſi tēporalia. q̇a
q̃to quis plus amplectitᷣ fimū in brachijs tanto minus habet de eo
et foꝛcius fetet. Ergo q̃to plus quis amat diuicias. ecc̄. Qui amat
diuicias fructus nō capiet ex eis. Nichil ſceleſtius q̃ amare pecuniā
Auis que eſt inimica eſt diabolus circuit querens quē deuoꝛet qui
die ac nocte nititᷣ ſpiritum ſanctū a coꝛdibꝰ noſtris expellere. Quia
ſi velis ſpiritū ſanctū tecum habere fac ſicut fecit guido aſpergas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

nidū cum ſanguine agni ideſt ſemper debes habere recentē memoriā in corde tuo de criſti paſſione quā pro te ſuſtinuit. Et ſi ſic feceris ſine dubio auis inimica ſcꝫ dyabolus non audet te appropinquare et ꝓcōſequens ſpiritus ſanctus remanebit in te et ſic poteris ſecure ad terrā ſanctā. ideſt ad vitā eternā ꝑuenire.

Legitur ī geſtis romanoꝝ ꝙ erat quidā ſenex valde. princeps romanoꝝ noīe pompeius. Hic duxerat filiā cuiuſdā nobilis qui ceſar vocabat̄. Hij duo cōuenerūt inter ſe ꝙ tocius orbis dn̄m ſuo imperio ſubiugarent. Accidit ꝙ pompeius mitteret ceſarem ad expugnādū plagas diuerſas qꝛ iuuenis erat et ipm̄ decuit laborare Ipſe aūt tamꝙ̄ principalis ciuitatem romanā et plagas illas cuſtodiret. Prefixitqꝫ ſibi tēpus redeundi ſub ſpacio. v. annoꝝ. Qđ ſi nō faceret iure ſuo perpetuo priuaret̄. Ceſar autē collegit exercitū et ad illas partes perrexit et inueniens homines bellicoſos quos nō poterat prefixo termino ſuperare. malens pompeiū offendere ꝙ̄ bellum dimittere ex capite propria alienauit ſe alijs quinqꝫ annis. Quod grauiter portabat pōpeius et interdixit ſibi ciuitatē romanā ita ꝙ nō auderet ad eum vlterius appropinquare. Ceſar vero finito bello iter arripuit verſus romā et venit per quandā aquā cum exercitu ſuo que quidem aqua vocabat̄ rubicio. Et ibi apparuit ei quedam ymago magna ſtans in medio aque et loquebat̄ ei dicens. Ceſar ſi venias pro pace romana liceat tibi vſqꝫ huc venire. ſinautem non preſumas intrare. Cui ceſar reſpondit. Semper militaui et paratus ſum omnes labores ſuſtinere ꝓ honore et cōmodo ciuitatis romane ampliando et ſemper hoc volo dijs meis teſtibus quos adoro. Hijs dictis ymago diſparuit. Poſt hec ſtatim percuſſo dextrario flumen trāſiuit. Sed cū ꝑtranſito flumine ſtetiſſꝫ ex alia parte mox ait. Hic pace temerata quia iura relinquo. Et ab illo die nō ceſſauit pōpeiū perſequi et inquantū potuit deſtruere.

Kariſſimi ꝑ iſtū ſenē pompeiū ītelligo deū creatorē oīm q̇ ſemꝑ fuit ab inicio et erit ſine fine. Per ceſarē ītelligo adā q̇ fuit princeps oīm hoīm cuiꝰ filiā. i. aīaꝫ deus deſponſauit in fide. oſee. ij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Deſpōſabo te michi in fide. Deus igit᷑ volens probare adam poſuit
eū in paradiſum vt operaret᷑ et cuſtodiret illud. Qui ſtatim de ſtatu
ſuo ſupbiens volens ſue vxore placere et dyabolo acqeſcere vnicū
preceptū qđ deus ei dederat violabat. Propter qđ deus eum expulit
non ſolū de paradiſo ſed eciā de imperio . Adam tñ ſe ſperans poſſe
recuperare qđ perdiderat ad hoc poſtea īquantū potuit laborabat ſʒ
vere attingere nō valebat vſqʒ ad aduentū domini nr̄i ihesu criſti
ymaginis noſtri qui apparuit baptizatus ī aquis iordanis. Dominꝰ
vero et ſaluator noſter dixit omnibus nobis ad celū tendere volen
tibus iohis tercio. Niſi q̄s renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ſcō ꝛc̄.
Multi autem cū veniunt ad hanc aquam ꝓmittunt coram teſtibus
deo ſeruire et peccata vitare viriliter cōtra dyabolū pugnare. Sed
heu prochdolor et timeo et timendū ē de multis ꝙ cū fecerūt vota
ſua obliuiſcuntur et p̄cepta cōtempnunt ſicut abſolon tercio regum
Poſtq̄ȝ fuerat recōſiliatus patri ſuo dauid et occiderat fratrem ſuū
videns ꝙ populus pronus erat ad cōſtituendū eū regem dixit patri
ſuo. Vadam et reddā vota mea dn̄o que voui domino in ebron. Et
dixit ei pater ſuus. Vade in pace. Perrexitqʒ in obron. Et populus
conſtituit eum regem. Ab illo die vſqʒ in diem mortis non ceſſauit
proſequi patrem ſuum. Sed ceſar et abſolon interfecti ſunt a ſeruis
ſuis. Eodē modo mali criſtiani non deſiſtunt deum patrem perſequi
per mala opera eoꝝ ideo tradētur miniſtris gehēnaꝝ quos timebāt
et colebāt. Sed attendite poſtq̄ȝ abſolon occiderat fratrem ſuū fuit
exaltatus et ceſar poſtq̄ȝ fregerat p̄ceptū pompei. Sed ioab faciēs
pacem inter ipſum et patrem reduxit eum. et videns honorem ſuum
impugneuit patrē et colligens ſibi gentem conſtituit ſe regem. ſed
in bello ſuſpendit ſeipſum ꝑ crines. Et ioab qui fecerat pacē inter
ipſum et patrē infixit tres lanceas in cor eius. Abſolon ſignat pec
cantē mortaliter qui occidit fratrē ſuum idest animā ſuam. Criſtus
autē fecit pacē. ſed multi recōciliati accipiūt bellū cōtra deū. Et tūc
venit criſtus qui pacē fecerat et figit tres lanceas in cor peccatoris
prima ē ſeparacio a deo. ſecūda ē maledictio. Tercia ē igitꝰ eternꝰ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Conradus regnauit. Cuius tempoꝛe erat quidā comes noīe
leopoldus qui iram regis metuens. et cū vxoꝛe ſua in ſiluā
fugiēs in quodā tugurio latitabat. In qua ſilua dū ceſar conradus
venaret᷑. nocte ſupueniente. in eodem tigurio ipſum opoꝛtuit hoſpi
tari. Cui hoſpita pꝛegnās vicina exiſtēs partui decenter vt potuit
ſtrauit et neceſſaria miniſtrauit. Eadem nocte mulier filiū peperit
et ceſar vocē audiuit dicentē. Accipe accipe accipe. Expergefactꝰ
ipſe a ſompno totꝰq̄ timidus et tremefactꝰ aitītra ſe. Quid ſignat
iſta vox accipe accipe accipe. Quid debes accipe cogitabat et ſtatī
obdoꝛmiuit. Et ecce ſecunda vice audiuit vocē dicentem ad ipſum
Redde·redde·redde.. Ceſar expgefactus a ſompno. contriſtatus ē valde
et ait intra ſe. Quid eſt hoc? Pꝛimo audiui. accipe·accipe·accipe. et
nichil accepi. Modo dicit redde ꝛc. Quid d beo reddere ex q̊ nichil
accepi. Ceſar iterū incepit doꝛmire. Et ecce tercia vice audiuit vocē
dicētē ſibi. Fuge fuge fuge conrade. Hic puer primogenitus gener
tuus erit. Ceſar vero cū talia audiſſet cōmota ſunt oīa viſcera eiꝰ.
Mane vero ſurgēs duos armigeros ſuos ſecretarios ad ſe vocauit
dicens. Ite et paruulū illum de manibus matris violenter auferte
et ipſum per mediū ſcindētes cor eius michi apoꝛtate. Cōterriti
illi euntes de gremio matris puerū rapuerunt. Quē vidētes elegan
tiſſime foꝛme miſericoꝛdia moti ipſum ſuper quandam arboꝛis ſup
ficiem ne a feris deuoraret᷑ repoſuerunt et lepoꝛem ſcindentes coꝛ
eius ceſari detulerunt. Eodem die dum quidam dux inde trāſiret et
puerū vagientē audiret ipſum in gremio ſuo pꝛiuate nullo ſciente
accepit. Et dum filiū non haberet vxoꝛi attulit et nutriri eū fecit
et a ſe et vxoꝛe ſua genitum fingens henricum vocauit. Cum puer
iam creuiſſet erat coꝛpoꝛe pulcher nimis· oꝛe facundus· et omnibus
gracioſus. Quem cum tam decoꝛū et pꝛudentem vidit ceſar a patre
pecijt et in curia ſua manere fecit. Sed cum videret puerum omni
bus gracioſum et ab omnibus cōmendari dubitare cepit ne poſt ſe
regnaret et ne iſte ſit quem occidi mandauerat. Volens igitur eſſe
ſecurus litteras manibus ſuis ſcriptas vxoꝛi dirigit in hūc modū.

Inquantū ē tibi cara vita tua mox vt iſtas litteras receperis puerū
hunc necabis. Dum vero pergens in quandam eccleſiā hoſpitatus
fuiſſet et ſuper banchum quieſceret. et burſam in qua erat littera de
pēderet: ſacerdos curioſitate ductus burſam aperuit et legēs ſcelus
abhorruit. et radens ſubtiliter. vbi dicebatur puerū hunc necabis.
ſcripſit. Filiam noſtram in vxorem iſti dabis. Cumqꝫ regina iſtas
litteras legiſſet et regis ſigillo munitas videret et de manu impera
toris ſcriptas eſſe cognoſceret. cōuocatis principibꝰ. nupcias cele/
brauit et ſuā filiā eidem in vxorem dedit. que nupcie aquiſgrani ce
lebrate ſunt. Dū autē ceſari conrado narraret̄ ꝙ ſolempniter nupcie
filie ſue eſſent celebrate ille obſtupuit. Et cum a duobus armigeris
et duce et ſacerdote veritatē comperiſſet ordinacioī dei reſiſtendū
non eſſe vidit. et ideo pro puero mittens eum eſſe ſuū generū appro
bauit et poſt in imperio regnare inſtituit.

Kariſſimi iſte īmperator ē deus pater ꝗ propter peccatū primi
parentis iratus erat et eum a paradiſo expulit qui fugiens in
ſiluam iſtius mūdi habitauit. Sed deus volēs venari circa animas
miſit filium ſuum in ſiluā iſtius mundi quando carnem aſſumpſit
de virgine glorioſa. Qui ī nocte natꝰ. Rex qui audiuit vocē dicētē
ſibi accipe accipe accipe. pōt dici quilibet hō qui deberet eē rex ſui
ipſius. ſeipſum regendo quantū ad ſalutē corporis et aīe ſue. Unde
cuilibet noſtrū dictū ē accipe ꝛc. Per primū accipe debemus intelli
gere. primo ꝙ accepiſti aīaꝫ ad dei ſimilitudinē creatā. Per ſecūdū
accipe corpus cum quinqꝫ ſenſibus et oīa quatuor elementa parata
tibi ad miniſtrādū. Per terciū accipe. ꝙ ſi fideliter deo miſtraueris
vitā eternā accipies. Kariſſimi attēdite diligent̄ ad iſta tria accipe
Unde celum dicet tibi que eſt prima vox. Miniſtro tibi lucem per
diem vt vigiles tenebras per noctem vt pauſes alterno tibi tēpora
vt varietas tedium tollat. Terra dicet. Te porto te nutrio te pane
conforto et te vino letifico. diuerſis animalibꝰ menſem tuā repleo.
Aqua tibi dicet. Potum tibi prebeo ſordes tuas lauo et diuerſa ge
nera piſciū ad vſum tuū miniſtro. Aer dicet. Uitalē flatū tibi ꝑbeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et omne genus auiū tibi mitto ad tuū obſequiū. Vox admonentis
ē mūdus. cum dicit. Vide homo quō amauit te qui propter te fecit
me. ſeruio tibi quia factus propter te. Accipe benignitatē. redde ca
ritatem. Vox cōminantis eſt cum dicit ignis. A me comburieris.
Aqua. A me ſubmergeris. Terra. A me abſorberis. Infernus. A me
deglucieris. Secūda vox redde ꝛc. Quid reddere debes? Primo certe
deo animā mundā quā deus ad ſuā ſimilitudinē creauit et per eius
paſſionē redemit. Per ſecūdū redde. quid debes reddere? Certe diui
na precepta ſeruiendo decimas oblaciones et totum corpus in eius
ſeruicio voluntarie te offerendo vt poteris dicere cū ps. Reddā tibi
vota mea. Per terciū redde intelligas ꝙ deo debes reddere primo
totum corpus tuū vt eum diligas toto corde toto anima tota mente
vt ſis paratus pro eius amore omnia pacienter tollerare. et ſecundo
vt diligas ꝓximū tuū ſicut teipm. Tercia vox fuge ꝛc. Per primū
fuge debes intelligere ꝙ fugere debes dyabolū p opera miſericordie
et humilitatis. mundū p paupertatē carnē per ieiuniū et caſtitatē
Per ſecundū fuge intelligas ꝙ īquantū poteris vitare debes peccā
et propriā voluntatem et mundi vanitatem et conſorciū malorum
Per terciū fuge intelligas ꝙ fugere debes infernū et eius penā per
contricionē confeſſionē et ſatiſfactionē. quia puer natus eſt nobis
cuius imperiū ſuper humerū eius. Puerum iſtū ihesum criſtū multi
perſequūtur et ipſum quantū in eis eſt cū cōuicijs et concupiſcencijs
occidunt. Sed duo armigeri. ſcilicet potencia dīna et ſua gracia a
cordibus talium puerum ihesum rapiūt quia puer ihesus nō libēter
quieſcit niſi in loco mundo. Puer ihesus ponitur in arbore ſcilicet
eccleſia vbi dux bonus prelatus eū inuenit per opera meritoria et
nutrit munde. ſed homo miſer non timens deum accipit eū in altari
et tūc poterit de eo dici quod dicit gen. xvi. de ioſeph. Fera peſſima
deuorauit filiū meum ideſt criſtū. Si vis ergo tute procedere occide
leporē ſcilicet carnem tuā ideſt carnales affectiones per oracionem
ieiunium et elemoſinam et ſic extrahe cor tuum vt puer ihesus pote
rit ſaluari et tecum manere et filiam tuam ideſt animam deſponſare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Sed ſepius contingit ꝙ homo recidiuat et litteras ſcribit manu propria ꝛc. Littere iſte ſunt cogitaciones male et peruerſe ad perpetrandū mala per que puer ille omnino a te extiguat. Et iſtas lrās ſcribit vxori idest carni appetēdo gulā luxuriā Sꝫ ſacerdos diſcret9 ſcꝫ confeſſor atqꝫ predicator debet aperire ſacram ſcripturā et ſtilū litteraꝝ idest maloꝝ operū mutare ꝑ penitēciā et tunc puer iheſus ſine dubio tuā animā deſponſabit. Ad quā deſponſacionē principes erunt vocati ſcilicet virtutes cardinales et theorice. et ſic poteris cum criſto regnare ꝛc.

REfert iuſtin9 ꝙ ciues lacedemonie ſemel cōſpirauerunt cōtra regem ſuū et preualentes contra eum de ciuitate ſua eū expulerunt et a toto regno. Accidit tunc temporis ꝙ rex perſarū eandē moliebatur deſtruere ciuitatem et cū magno exercitu ciuitatē obſedit. Rex autem expulſus ciuitatē ſuā ꝗuis ingratā nō potuit non amare eam et ſic miſertus eſt eis. Cū autē exploraſſet et didiciſſet machinacionē regis perſarū cōtra ciuitatē ſuā lacedemoniā cogitauit quō poſſet latenter et prudenter totam ymaginacionē intimare ciuitati predicte. Acceptis igit᷑ tabulis ſcripſit in eis totā ymaginacionē et vna cum hoc informacionē ſpecialem quō poſſent reſiſtere et ciuitatē contra eum defendere. Et cū totū ſcripſiſſet qđ voluiſſet ſupliniuit ſcripturā ſuam cera. et accepto nūcio fide digno direxit eos ad magnates ciuitatis. Sꝫ tabulis receptis et diligēter inſpectis nulla lrā apparebat ſed tm̄modo cera plena. Queſtio ergo inter omnes ſatrapas facta eſt de tabulis in cōmuni. Et cū vnuſquiſqꝫ diceret ymaginacionē ſuā quid eſſet de tabulis faciendū nō ē inuent9 qui eoꝝ potuit aperire intellectū. Accidit autē ꝙ ſoror ꝑdicti regis audita perplexitate iſtarū lrārum peciit a magiſtratu vt poſſet eas videre. Quibus diligenter inſpectis cepit calliditate feminea parū de cera de tabulis eleuare. Apparuitqꝫ ſtatim littera occultata. Cūqꝫ plus de cera eleuaſſet plus de littera apparebat. ſicqꝫ tota cera deleta legi poterat quicqđ ibi erat ſcriptum. Satrape hoc vidētes gauiſi ſunt valde et cōſiliū litteraꝝ fecerūt et ciuitatem fortiter defēdebāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et ab omni obſidione liberabant. moraliſacio

Kariſſimi per iſtū regem deum omnipotentē intelligo qui ex
pulſus fuit de ciuitate ſua ideſt a ſocietate humana quando
primi parētes noſtri cōſpirauerūt ī paradiſo et eiꝰ ꝑcepta trāſgreſſi
ſunt tamq̄ꝙ qui dicerēt nolumus hunc regnare ſuper nos. Hoc autē
nō obſtāte rex dominus noſter iheſus criſtus ciuitatē predictam ſcȝ
totū genus humanū nullomodo potuit nō amare. Nam dilexit nos
cū inimici ſui eſſemus. Quia ſicut dicit apoſtolus ad romā. ij. Cū
inimici eſſemus recōciliati ſumus deo per mortē filij eius. Rex iſte
dominus noſter iheſus criſtus perpendens ꝙ dyabolus qui eſt rex
ſuꝑ omnes filios ſuperbie. omnes quaſi infinitis machinacionibus
moliret᷑ deſtruere accepit tabulas de quibꝰ ad litterā dicit᷑ exō. iij.
tabulas videlicet moyſi. ſcripſitq̄ȝ in eis informacionē ſufficientem
contra demonē et machinacionē eius. Sicq̄ȝ per nunciū fidelē ſcȝ
moyſen ciuitati humani generis deſtinauit. Sed ſcriptura iſta fuit
ſic ſuplinita quadā cera. i. cerimonijs quibuſdā ita ꝙ moralia legis
nō potuerūt plane et aperte legi ab vnoq̄ȝ tꝑe legis dicte nec bene
intellecti fuerūt q̄ſtiones multe inter veteres ſuꝑ intellectū iſtaꝝ ta
bulaꝝ. Sed certe numq̄ꝙ aliquis inuentus fuit qui iſtarū tabulaꝝ
ītellctū aperire potuit donec vna puella ſoror regis veniret valde
prudēs ac de nobili genere ꝓducta. Domicella iſta erat btā virgo
maria mater dei et hoīs ſcȝ bn̄dicta et ſanctificata. ſoror eciā regis
xp̄i. Nā cum ipſa eſſet filia regis dauid ſcđm carnē. ipſa eciā eſt filia
dei ſpiritualiter loquendo iuxta illud luce. Huic erat ſoror nomine
maria. Hec itaq̄ȝ ſcilicet virgo maria tabularū legis antiq̄ aperuit
intellectum. Sed quomodo? Certe delendo ceram. Scitis enī ꝙ veni
ente lumīe recedit vmbra et igne calefaciēte defluit cera. Modo iſte
cerimonie fuerunt quaſi vmbra criſtus autē deꝰ fuit ignis et maria
mater eius illuminatrix in die purificacionis ſue ſponte et humilit᷑
ſubiecit ſe cerimonijs legis licet non indigeret vt filiū ſuū ignem
diuinū in templū preſentaret. Neceſſe ergo eſt et fuit vmbram rece
dere et cerā ipſā defluere et auferri. Vn̄ ps. Sicut fluit cera a facie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ignis ſic pereāt peccatores a facie dei. Et in die purificacionis ſue cerimonias abſtulit et ſic legē impleuit et nos a ſeruitute dyaboli ꝑ natiuitatē filij ſui liberauit et vitā eternā nobis ꝓmeruit. Ad quā.

Narrat auguſtin⁹ ꝙ quando egypcij olim volebant deificare iſidem et ſerapē iſto modo proceſſerūt. Statuerūt duas ymagines et primo legem ſtatuerunt ꝙ quicūqȝ eos diceret eſſe hoīes vel aliquid de eoꝝ genealogia narraret capite plecteret᷑. Secundo vt lex predicta nullum lateret in omni templo vbi eorū ymagines colebant᷑ iuxta eos ponebat᷑ vnū paruū ydolum habens digitū ſuū labijs applicatū vt per hoc faceret ſignū ſilencij ingredientib⁹ iſta templa. et ſic veritas ab omnib⁹ taceretur.

Kariſſimi reuera iſta faciūt homines mūdani tenebroſi oppreſſores veritatis et ſubuerſores eccleſiaſtici ſtatus qn̄ volunt deificare et glorificare ſemetipſos vel alios conſimiles ponūt ſtatī quoddā ydolū coram oculis prelatoꝝ faciens ſignū ſilencij ita videlicet vt nullus audeat eos arguere nec de eoꝝ factis exprimere veritatem ſed magis eorū errores diſſimulare vel pocius magnificare vt ſic propter defectū cōtradictionis videant᷑ apud populū eſſe iuſti Et certe iſtud ydolū eſt timor mundanus propter quē nullus audet dicere veritatē nec mori propter veritatē nec nimiā ꝑſecucionē ſuſtinere īmo propt̄ iſtud ydolū illi quoꝝ principaliter intereſt pro ſuo grege mori fiunt ita timidi ſicut lepores īmo qđ peius eſt ipſi fiūt alijs ydolū ſilencij. Quia ſi iſti nō eſſent ipſi defenderent veritatem Deū igitur qui eſt veritas pre oculis habeam⁹ in omnibus operib⁹ noſtris et deus nos liberabit et ducet ad vitā eternā. Ad quā ꝛc.

Beatus auguſtin⁹ refert ꝙ mos antiqu⁹ erat ꝙ corpora impatoꝝ poſt mortē eoꝝ cōburerent᷑ et cineres in eminēciori loco collocarent᷑. Contigit autē ꝙ quidam moriebat᷑ cuius cor non poterat cōburi. Multis autē ſuper hoc mirantibus omnes rethores et ſapientes illius prouincie citauerunt et ab eis cauſam inquirētibus tandem dixerunt ꝙ iperator fuit intoxicatus et ꝓpter latēs venenū accēdi nō poterat cor ei⁹. Tūc illi extrahētes cor de igne apposuerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

tiriacā. ſicq3 venenū fugauerunt. Et cū iterū coꝛ in ignē poneret᷑ mox in cineres eſt redactum.

Kariſſimi ſic ſpiritualiter de hominib⁹ veneno peccati moꝛtal' intoxicatis impoſſibile eſt vt eoꝝ coꝛda igne ſpiritus ſancti accendantur niſi per tiriacam id eſt per confeſſionē et contricionē prius peccati macula deleatur.

De quodā mago narrat᷑ qui habuit quēdā oꝛtū pulcherrimū in q̊ erant tot floꝛes redolētes. tot fructus ſuaues. tot diuicie et delicie ꝙ valde delectabile fuit ibi eſſe. Hūc locū numq̄ꝫ volebat oſtendere niſi fatuis et inimicis ſuis. Et cum eſſent introducti viderunt tot et tanta gaudia ꝙ mirabant᷑ et inſtanter querebant vt in illo poterant manere. Ille vero nulli cōſenciebat niſi qui hereditatē eius ei concederet. Fatui vero credebant ꝙ eſſet paradiſus in quo ſp deberēt permanere et ei hereditatē illoꝝ cōceſſerunt. Magus vero de nocte ſurgebat et eos doꝛmientes inuenit et occidit. et ſic ꝑ oꝛtū iſtum quaſi infinita mala perpetrauit.

Kariſſimi magus iſte cū oꝛto ſuo ē mūdus iſte cū diuicijs ſuis et gloꝛia ſua. Magus dicit᷑. quia ꝑ incātacioēs ſuas multos ſeducit ſicut iſti ioculatoꝛes faciūt. Talis poīt ſcultellā vel patellā et nichil ponit int⁹ interī fabulat᷑ et truſat et ludificat circūſtātes poſtea querit quid ē ibi et apparent denarij vel floꝛeni. Diſtribuit et dat circūſtantibus. accipiūt gratanter et cū clauſerint man⁹ credentes ſe habere denariū poſtea aperiētes man⁹ nichil inueniūt. Sic mūdus iſte multos decipit et illudit. et ſic de multis q̄ꝫdiu nichil ē de re ſub ſcultella vel diſco hoc ē q̄ꝫdiu nichil hꝫ niſi ea tm̄ q̄ victui ſunt neceſſaria modicū curat de mūdo ꝙ videns mūdus volens eos decipere eleuat patellā et oſ̄dit qđ latet id eſt ſi modicū eleuat ꝑſonam et exaltat ſuper vite neceſſaria vt ad eccleſiā vel pꝛebendā et tūc incipit oſtendere diuicias et delicias. Statim miſer homo appetit et concupiſcit ea que ſunt contra ſalutem anime ſue et dant᷑ ei multa et credit ille bene ditari et in optimo ſtatu eſſe ſed ſi aperiat manus eius nichil in fine īueniet teſte pſalmiſta Nichil inuenerunt omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

viri diuiciarū in manibus ſuis. Studeamꝰ ergo mūdū iſtū ſpernere ſi deſideramus ad vitam eternam ꝑuenire. Ad quam ⁊c̄.

Quedā domina nobilis paciebatur multas iniurias a quodā tyrāno qui vaſtabat eius terrā. Illa hoc audiens cotidie lachrimas emiſit et in amaritudinē eſt anima eius poſita. Accidit a caſu ꝙ venit quidā peregrinꝰ iuxta eam vbi manebat. videnſqꝫ eiꝰ anguſtiā pietate motus bellū pro ea arripuit eo pacto ꝙ ſi ī bello moreret̄ baculum eius et peram priuati in camera ſua cuſtodiret vt de eo memoriā haberet et ſibi grata eſſet. Illa vero fideliter ei conceſſit. Peregrinus bellum attemptans tyrannum deuicit et ipſe in bello vſqꝫ ad mortē vulneratus eſt. Puella cū de morte eius audiſſꝫ fecit qđ promiſit. Baculū et peram in camerā ſuā ante lectū ſuū pependit. Accidit ꝙ per regna et caſtra fama volabat ꝙ iſta nobilis domina omnia regna amiſſa recuperaſſet. Hec audientes tres reges ad eam venerūt cum magno apparatu vt eam viſitarent et ī vxorē peterent. Illa ſtatim ornauit ſe et in occurſu illoꝝ ambulabat eoſqꝫ ſatis honorifice recepit. intra ſe cogitabat. Si forte iſti tres reges cameram intrare ꝓponūt erit michi opprobrium ſi ante lectum meū inuenerint peregrini perā et baculū. Et iuſſit ea amoueri nec vltra ibi comparere. Sic pacti ſui oblita et ingrata facta eſt.

Kariſſimi domina iſta eſt anima humana. Tyrānus ē dyabolus qui eā priuauit hereditate regni celeſtis per multa tempora Unde ipſa multū dolebat. Nec mirū. Quia et in inferno diu poſita erat donec peregrinus venerat ſcilicꝫ criſtus qui de celo deſcendit ī peregrinacionē iſtiꝰ mundi. pera eius caro mūdiſſima in qua latuit diuinitas et in qua recepit vulnera. Baculus eſt lignum crucis in quo pependit pro nobis peccatoribus. Unde pro anima fecit victoriā feria ſexta vt te liberaret a pena et vt ibi reſtituerentur omnia amiſſa. Petit ergo inſtanter a te vt ꝓ eius amore peram et baculū cuſtodias. hoc ē vt recētē memoriā cōtinue de eiꝰ paſſione habeas infra camerā cordis tui. Tres reges ſunt dyabolus mundus et caro qui veniunt ad hominē ſuggerēdo delectando cōſenciendo. Miſer

homo nō p̄meditatus de futuris ornat ſe cum vicijs et cōcupiſcēcijs
et occurrit eis ꝙ̄ cito conſentit. Et ſic āmouet memoriā criſti et per
cōſequens oblitus eſt dei. Studeamus ergo eius beneficia recolere
ſi volumꝰ ad eternū brauiū peruenire.

Regina quedā nobilis de ſeruo ruſtico concepit filiū. Filius
poſt hoc vicioſe et male ſe habuit ī cōſpectu p̄ncipis patris
ſui putatiui. Princeps vero a regina diligenter queſiuit an filius
ſuus eſſet. Qui tandem per cōfeſſionē regine inueniens nō eſſe filiū
ſuū nolens tñ propter hoc eum priuare regno. regnū ſuū dedit ſibi.
Sed ſic ordinauit ꝙ veſtimenta ſua diuerſi generis et coloris face
ret medietatē de vili pāno et aliā de p̄cioſo pāno vt quando vilē
reſpiceret a ſupbia et oī vicio quocūqȝ retraheret. qñ vero nobilem
pannū nec omnino deiceret nec nimis humilē ſe exhiberet.

Kariſſimi ſic ſpiritualiter caro noſtra ꝑ modū vxoris carnalia
diligens vult nos retinere ne ꝑgamus ad terrā promiſſionis
quociens peccatū mortale cōmittimꝰ. Quid ergo eſt nobis faciend̄
Certe debemus dare carni anulū obliuionis vt abſtrahat a delecta
cionibus que ſunt ſcd̄m ſenſum vt ſic obliuiſcant delectaciones car
nales. Sed anulū memorie debet anima ſibi retinere vt videlicet
in menoria iugiter habeat penas infernales et nouiſſimū vite ſue
vt ſic peccatum caro obliuiſcat. Unde ſcriptum eſt. Memorare no
uiſſima tua et in eternū non peccabis ecc̄. vij. Tunicā de vili pāno
debemus habere quia ſumus filij ruſtici hoc eſt terre. Job. vij. Pu
tredini dixi pater meus es ꝛc̄. Unde ſi nobis querat quid eſt homo
certe dicemus ꝙ homo eſt pauꝑ aut debilis ſtultus aut ruſticus. Si
pauper indiget diuicijs. ſi debilis indiget potēcia. ſi ruſticus indigȝ
nobilitate. ſi ſtultus ſapiēcia. Qd̄ pauꝑ ſis ꝓbo. Nichil habes de te
niſi peccatū. Si enī reddas oui lanā boui calciamēta terre ſegetes
nichil tecū manet niſi peccatū. Secūdo tu es debilis q̄a nichil boni
oꝑis potes de te. Uñ hō cōpat flori q̄ mane ē pulcher et ſplēdēs de
ſero marceſſit. Itē fumo. Pſalmiſta. Sicut deficit fumꝰ ſic deficiant
peccatores a facie dei. Itē vanitati. ps. Hō vanitati ſimilis factꝰ eſt

Tercio. tu nō es ſapiens quia nō cognoſcis teipſum. Quō ergo alia
cognoſcere potes? Quarto. tu nō es de magna parentela ſed de qua
dicitᷣ iob. vij Putredini dixi pater meus es tu ⁊c. Quinto. tu nō es
pulcher quia cito tranſis et vana ē pulchritudo ⁊c. Ideo vna pars
pāni ē caro viliſſima alia pars nobiliſſima ſcʒ aīa et ſi iſta duo ſcdʒ
eoꝝ naturā voluerimꝰ obſeruare ad regnū eternū poterimꝰ ꝑuenire

Quidā imperatoꝛ erat diues valde ac potens qui vnicā filiam
habebat pulchrā valde et oculis hominū graciosam quā miro
modo dilexit intantū ꝙ quinqʒ milites pꝛo ſua cuſtodia aſſignauit
Milites vero iſti quaſi cōtinue armati incedebāt et certā pꝛebēdā
ſingulis diebꝰ de theſauro regis pꝛo cuſtodie filie accipiebāt. Rex
vero quēdā ſeneſcallū et canē habebat quos multū dilexit. Canis
vero tribus cathenis erat ligatus quia valde crudelis erat et quos
poterat appꝛehendere occidit. Accidit ſemel ꝙ cum rex in ſtratu ſuo
iacuiſſet terrā ſanctā viſitare ꝓpoſuit. Mane ſurrexit et ſeneſcallū
ad ſe vocari fecit et ait ei. Terrā ſanctā viſitare volo. ſub tua cuſto
dia filiā meā vnicā cum militibus dimito et canē quē diligo. Pꝛe
cipio tibi ſub pena capitis ꝙ nullū defectū filia mea habeat. Omia
neceſſaria militibꝰ ſcđm qđ decet miniſtres. Canē vero continue in
cathena habeas et ei nō laute adminiſtres ſed pocius famē ſuſtineat
vt ſic eius crudelitas atqʒ ferocitas ānichiletur. Seneſcallus vero
omnia adimplere fideliter ꝓmiſit. Rex vero terrā ſanctam adijt. et
ſeneſcallus omnia que ꝓmiſit et totum preceptū in contrariū egit.
Nam canem de melioribus cibarijs ſemꝑ pauit nec cū ſicut debuit
cuſtodiuit puelle neceſſaria ſubtraxit et milites pꝛebenda pꝛiuauit
in tantum ꝙ diſperſi et vagabūdi per mundū ibant. Puella ſine
cuſtodia ſic relicta plorās et eiulens ābulabat ī aula ſola. Canis cū
eam ſolā vidiſſet tres catenas fregit cū q̄bus ligatus fuit et puellā
occidit de cuiꝰ morte factus eſt planctus magnꝰ ī ciuitate. Rex vero
cū audiſſet de morte filie ſue cōmota ſunt oīa viſcera eiꝰ et ſeneſcal
lum ad ſe vocari fecit et cur et qua de cauſa filiam ſuam ſine cuſto
dia dimiſit et milites ſine pꝛebenda et canem contra preceptū ſcius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

pauit q̄ſiuit. Ille vero obmutuit. nec aliquid ꝓ ei⁹ excuſacione alle
gauit. Rex vero tortorib⁹ ꝑcepit vt ligatis pedib⁹ et manib⁹ eũ ĩ
fornacẽ ardentẽ ꝓicerent oẽs regẽ laudauerũt q̄ tale iudiciũ dedit.

Karissimi iſte imperator ẽ dñs noſter ihesus criſtus. Filia tã
pulchra anima ad dei ſimilitudinẽ creata pro cuius cuſtodia
quinqꝫ milites id eſt quiqꝫ ſenſus ordinauit vt cõtinue bonis opib⁹
eſſent armati. et prebendã gracie dei reciperent. Canis vero ẽ caro
miſera que die ac nocte nititur ſpiritũ ꝑturbare et animã occidere.
Unde de neceſſitate requiritur ꝙ tribus cathenis ſit caro continue
ligata ſcilicet per timorẽ dei per eius amorem et pudorẽ peccandi.
Propter timorẽ. quia de⁹ ẽ iuſtus et iuſte peccatorẽ iudicat ad penã
perpetuã. Hec eſt cathena prima cum qua caro miſera ligeť ne deũ
offendat et ſalutem propriã perdat. Secunda cathena eſt amor dei
quia hõ teneť ipm ſuper oĩa diligere eciã pluſq̄ ſeipſum. Propter
eius amorẽ. teipſum debes refrenare a vicijs et cõcupiſcẽcijs cauere
Et quare debes ipſum intantum diligere? Certe quia te creauit te
plaſmauit te ad ſimilitudinẽ ſuã fecit te redemit et vitã eternã da
bit. Tercia cathena ẽ pudor homini peccare in conſpectu dei q̃a oĩa
videt eciam minimã cogitacionẽ quã in corde habes. Propter iſta
tria homo debet ſeipſum cohibere et nullo modo deũ per peccatum
offendere. Seneſcallus ẽ homo cui tradidit animã cũ quiqꝫ ſenſibus
et carnẽ ſicut decet ad regendũ vt pro eis reſpõdeat. quãdo domin⁹
noſter ihesus criſtus ad iudiciũ venerit. Sed miſer homo qui non
diligit deũ cathenas frãgit. quia poſtpoĩt dei timorẽ non curat cogi
tare ꝙ iuſto iudicio hominẽ eternaliter dãpnat. poſtpoĩt dei amorẽ
nõ curat pẽſare q̄ta iudicia amoris ei oſtendit. q̄ eũ de nichilo plaſ
mauit. ad eius ſimilitudinẽ fecit. eũ ſua ymagine diuina decorauit.
pro eo ſe humiliauit naturã noſtrã aſſumpſit. proprio ſaguine eum
redemit nec pudorẽ peccãdi corã dño deo ſuo habuit oĩa incõtrariũ
perpetrat et animã ſuam occidit. Ideo cũ venerit dies iudicij tunc
apparebit peccator et nõ poterit ad obiecta reſpondere et tunc deus
tradet eum tortoribus infernalibus ſicut ipſe teſtatur mathei. xxv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Ite maledicti in ignem eternū. Studeamꝰ ergo ante omina animā
a peccato cuſtodire ſi deſideramus ad vitā eternā ꝑuenire.
IMperatrix quedā erat in cuiꝰ imperio erat quidā miles qui no.
nobilē vxorē et caſtā atqꝫ decorā habebat. Contigit ꝙ miles
ad peregrinandū ꝑrexit ſed prius vxori dixerat nullū cuſtodē vltra
tibi dimitto quia ſatis credo ꝙ nō indiges. Parato comitatu abijt
Vxor vero caſte viuendo domi remanſit. Accidit ſemel ꝙ precibus
compulſa cuiuſdā ſue vicine epulandi cauſa domū ſuā egrederetur
Quo pacto ad propria remeauit. Quā quidā iuuenis aſpecta ardēti
amore cepit amare et plurimos nūcios ad eam direxit cupiens ab
illa quantū ardebat amari. quibꝰ contēptis eū penitus ſpreuit. Ille
vero ſe omnino cōtemptū videns adeo dolens efficiť ꝙ infirmabať
Sepe tn̄ illuc ibat ſed nichil ei valuit eo ꝙ dn̄a per oīa eū ſpreuit
Accidit quadam die ꝙ verſus eccleſiam ꝑrexit dolens ac triſtis et
obuiam habuit quandam vetulam in propoſito ſanctam reputatā
Que cū iuuenē triſtē vidiſſet cauſam tante triſticie ab eo queſiuit
At ille. quid prodeſt michi tibi narrare? At illa. O cariſſime ꝙdiu
infirmus abſcondit a medico ſuā infirmitatē nō poterit curari. Ideo
oſtende michi cām tanti doloris cū dei adiutorio te curabo. Iuuenis
cum hoc audiſſet oſtendit ei quomodo dominā dilexit. Ait vetula.
Perge cito ad domū tuam quia infra breue tempus te curabo. Hijs
dictis iuuenis ad domū ꝑrexit et vetula ad ꝓpa remeauit. Vetula
iſta quandā caniculam habebat quam duobus diebꝰ ieiunare coe
git et die tercia panē ſynapi cōfectū canicule ieiunanti dedit. Quē
cū guſtaſſet pre amaritudine oculi eius lacrimabanť tota die. Tūc
vetula ad domū domine perrexit cū canicula quam iuuenis dilexit
tantū. Statim a domina eſt honorifice ſuſcepta eo ꝙ reputabatur
ſancta. Dum autem adinuicem ſederent domina paruam caniculam
lacrimantē reſpexit et admirabať multum et queſiuit cauſam. Ait
vetula. O kariſſima amica noli q̄rere quare lacrimať quia tantum
dolorem habet qđ vix tibi poterit ītimari. Domina vero magis ac
magis iſtigabat vt diceret. Cui vetula. Hec canicula erat filia mea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

caſta nimis et decora quã iuuenis quidã vehemẽter adamauit Ad
adeo caſta erat vt omnino ſperneret ei⁹ amorẽ. Unde iuuenis tantũ
dolens pre dolore mortuus eſt. Pro qua culpa deus conuertit filiã
meã in caniculã ſicut tu vides. His dictis incepit vetula flere dicẽs
Quociens filia mea recolit ꝙ tam pulchra puella erat. et modo eſt
canicula. flet et cõſolari nequit ĩmo oẽs ad fletũ excitat p̄ nimio
dolore. Audiẽs hec dña intra ſe cogitabat. Heu me ſimili modo me
quidã iuuenis diligit et pro amore meo infirmat᷑. et totũ ꝓceſſum
vetule narrauit. Vetula hec audiens ait. O kariſſima domina noli
amorẽ iuuenis ſpernere ne forte et tu muteris in caniculã ſicut filia
mea ꝙ eſſet dampnũ intollerabile. Ait domina vetule. O bona ma
trona date michi ſanũ conſiliũ vt non ſim canicula. Que ait. Cito
pro illo iuuene mitte et voluntatem ſuam ſine vlteriori dilacione
facias. At illa. Rogo ſanctitatẽ tuam vt tu pergas ad eum et tecum
ducas. ſcandalum enim poſſet eſſe ſi alius ad eum accederet. Cui ve
tula. Tibi compacior et libenter tibi eum adducam. Perrexit et
iuuenem ſecum duxit et cum domina dormiuit. Et ſic per vetulam
domina adulteriũ cõmiſit.

Kariſſimi iſte miles eſt criſtus. Uxor caſta et decora anima per
baptiſmũ lota cui dedit de⁹ liberũ arbitrium et ſue volũtati
tradidit. quando de hoc mundo ad petrem aſcendit. Mulier iſta ſcʒ
anima inuitat᷑ ad cõuiuium quociens inclinat᷑ ad carnalem cõcupiſ
cenciã. Quia cõuiuiũ hominis carnalis eſt ſemp in delicijs viuere.
Statim iuuenis ideſt mundi vanitas eam inquantũ poteſt allicit vt
ei adhereat. Si vero non conſenſerit adeſt vetula ſcilicet diabolus
qui circuit querens quam deuoret animã. ſcʒ principaliter ꝗ̄tũ põt
ſollicitat vt peccato cõſenciat. Et quõ? Certe oſtendit ſibi caniculã
flentẽ. Canicula eſt ſpes longe vite et nimis de dei miſericordia pre
ſumere quã multi habẽt ĩtantũ ꝙ cito ad peccatũ declinant᷑. Quia
ſicut canicula iſta ex ſinapi lacrimabat᷑. ſic ſpes ſepius aĩaʒ affligit
ne ad veritatẽ attingat intantũ ꝙ homo peccato cõſentit. Si ergo
volumus caſtitatẽ aĩe ſeruare et mũdi decepcionẽ ꝑcauere fugiam⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

mundū ſumopere. Quia omne quod eſt in mundo aut eſt ſuperbia
vite aut cōcupiſcēcia oculoꝝ aut cōcupiſcēcia carnis. et ideo ſummū
remediū eſt illū derelinquere. Si volumꝰ premiū eternū obtinere.

ERat quidā imperatoꝛ qui ſtatuit pꝛo lege ꝙ ſub pena graui
quilibet iudex recte iudicaret et ſi cōtrariū faceret nullo mō
miaʒ inueniret. Accidit caſus ꝙ quidā iudex muneribus coꝛruptus
falſum iudiciū dedit. Imperatoꝛ cū hoc audiſſet ſeruis ſuis pꝛecepit
vt eū excoꝛiarent. Et ſic factum eſt. Pellem eius in loco vbi iudex
ſedere deberet poſuit ad ſignificādū ꝙ ille iudex cogitaret ꝙ āplius
falſum iudiciū non daret. Rex vero filium iudicis defuncti iudicem
conſtituit dicens ei. Sedebis ſuper pellem patris tui vt iudices po
pulū meū. Si vero aliquis affert tibi donū vt declines a via recta
ad pellem patris tui reſpicias ne tibi hoc idem contingat.

KArisſimi iſte imperatoꝛ eſt dominus noſter iheſus criſtus qui
iſtam legem edidit. Unde deuteronomij. Iudices et magiſtra
tus cōſtitues ꝛc. Ipſe vero recte et omni tempoꝛe nos iudicat. quia
pater noſter celeſtis totū iudiciū ei dedit. Iudex qui male iudicauit
eſt quilibet homo qui habet ſeipſum quantū ad vite rectitudinem
iudicare quid et quantū cōtra deū deliquit. Si vero aliquis veſtrū
ſit muneribus ideſt malis humoꝛibus coꝛruptus debet excoriari id ē
in omnibus vicijs ſuis per penitenciam denudari vt poteris dicere
verbū illud iob. Pellem pꝛo pelle et q̄dquid homo habet dabit ꝓ
anima ſua. Pellis que ponitur pꝛo memoꝛia in ſede eſt criſti paſſio
quā homo debet habere retentā in ſede coꝛdis ſui ne contra deum et
ſalutē aīe ſue delinquat ſicut ſcriptū eſt. Memorare nouiſſima tua
et ineternū nō peccabis. Criſtus nō tantū pellem in ſede crucis pꝛo
nobis dedit ſꝫ eciā vitā. Et ideo ſi veri filij ſumus eum per peccatū
offendere nō debemus. Et ſi cōtingit nos labi reſpiciamꝰ ad crucē
quantū pꝛo nobis ſuſtinuit vt emendemus cū operibꝰ miſericoꝛdie
et ꝑconſequēs vitam eternā obtinebimus.

REx quidā erat qui ſtatuit pꝛo lege qđ victoꝛi de bello redeūti
fieret triplex honoꝛ et tres moleſtie. Primꝰ honoꝛ ꝙ victoꝛi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

obuiabat populus cum leticia. Secūdus ꝙ omnes captiui currū eiꝰ ligatis manibꝰ et pedibꝰ retro ſequebāť. Tercius honor ꝙ indutꝰ tunica iouis ſedebat in curru quem trahebant quatuor equi albi et ducebať vſqꝫ ad capitoliū. Et ne cum hiis honoribus obliuiſcereť ſui triplicē moleſtiā oportebat illum ſuſtinere. Prima eſt ꝙ cum eo ponebatur in curru quidā ſeruilis condicionis vt daretur ſpes cuilibet quantumcūqꝫ vilis condicionis peruenire ad talem honorem ſi probitas mereretꝛ. Secunda moleſtia erat ꝙ iſte ſeruus eum colaphizabat ne nimis ſuperbiret et dicebat. Noſce teipſum et noli ſupbire de tanto honore. Reſpice poſt te et hominem te eſſe memento. Tercia moleſtia erat ꝙ illa die licebat cuilibet dicere in perſonam triūphantis quicquid vellet ſcꝫ omnia obprobria victori.

Kariſſimi iſte imperator eſt pater celeſtis. Victor de bello dñs noſter iheſus criſtus qui contra diabolum victoriā obtinuit Unde in die palmarū triplex honor ei fiebat. Primo ꝙ ei obuiauit populus quādo omnes extra iheruſalē prexerunt cū ramis palmarꝫ et veſtimentis et pueri clamabant. Oſanna filio dauid. Secundus honor ꝙ omnes captiui ⁊c̄. Iſti captiui erant iudei et peccatores in peccatis ligati qui currū humanitatis eius ſequebantur videntes ſigna et prodigia que faciebat. Tercius honor qđ victor indutꝰ erat tunica iouis. Tunica iſta erat diuinitas hūanitati īterius cōiuncta quē trahebant quatuor equi albi. ideſt quatuor euangeliſte qui de eiꝰ diuinitate et humanitate loquebanť. Contra iſtos honores triplex ei moleſtia fiebat ſcꝫ qđ vnus ſeruilis condicionis ponebať cū eo ſcilicet vnus latro peſſimus. Secunda moleſtia erat qđ ſerui eū colaphizabāt. Sic iudei criſto fecerūt. dicentes. Propheti ſa nobis quis eſt q̇ te pcuſſit. Tercia moleſtia qđ omnia obprobria ei obiciebāt. Sic iudei in faciem eius expuerūt et obprobria multa ei dixerunt.

Legitur de morte alexandri ꝙ antea plurimi phi ad eū conuenerunt de quibus vnus dixit. Alexander ex auro fecit theſaurum. et nunc ecōuerſo aurum ex eo fecit theſaurū. Alius dixit. Heri nō ſufficiebat alexandro totus mundus. Hodie ſufficiūt ei tres vel

quatuor vlne panni. Alius dixit. Heri alexander populo impabat hodie popul⁹ iperat illi. Alius dixit. Heri alexāder potuit a morte multos liberare hodie ipſe iacula mortis non potuit vitare. Alius dixit. Heri terrā premebat hodie ab ea premitur. Alius dixit. Heri alexandrū omnes timebant hodie eū vilem omnes reputant. Alius dixit. Heri alexander multos amicos habuit hodie nullum. Alius dixit. Heri alexander duxit exercitū hodie ab illis ducitꝛ ſepulture

Kariſſimi iſte alexāder poteſt dici quilibet diues iſtius mūdi qui laborat totaliter in mūdanis. Magis laborant mūdani quando moriuntꝛ circa funeralia ſua cū magna pompa ꝙ circa aīaȝ que iacet in penis. Philoſophi adducti ſunt doctores ac ſacre ſcripture expoſitores qui diuites huius mundi ex auro mūdano faciunt theſaurū hoc eſt dictum. Homo tenetur de bonis mundanis ipleri ideſt bonis virtutibus. Sicut eſt dare elemoſinam veſtire nudū ⁊c. et ſic faciunt de eo quantū ad animā in celo theſaurū. Item dicunt non ſufficit auaro mūdus quia quanto plus habet tāto plus cupit habere et hoc eſt fatuitas quia mundus deficiet ſibi in morte. Sed ſi de omni labore ſuo duas vel tres vlnas obtinuerit multū ē. Item dicunt. diuites dū viuunt imperant ſed poſt mortē quilibet pauper ei imperat. Et ꝙdiu viuit diues multos poteſt a morte liberare et tamen nullus diues quantūcūqȝ potens in neceſſitate iacula mortis euadere poteſt. Item homo terre dominatꝛ ſed ī morte terra ei dominatur quia totum corpus hominis per terrā conſumitꝛ. Et ꝙdiu hō viuit timetꝛ ſicut ſcriptum eſt. Facies hominis facies leonis ſed in morte vilis ab omnibus reputatur. Item ꝙdiu viuit amicos habȝ ſed in morte omnes recedunt et ipſum ſolum relinquunt. Quamdiu homo vixit potuit multos ſecum acquirere et ducere ſed in morte ab alijs ducetur. vnde criſtus dixit petro. Alius cinget te et ducet quo tu non vis.

Refert ſeneca ꝙ ī corporib⁹ venenoſis ꝓpter maliciā veneni et nimiam frigiditatem nullus vermis naſcitꝛ ſed ſi percuſſa fuerint fulmine poſt paucos dies vermes producunt.

Kariſſimi per corpus venenoſum intelligo hominē in peccato mortali venenatū. Talis propter frigiditatē peccati vermē producere non poteſt. Et ideo percutit eos deus fulmine dum talibꝰ infundit graciā. quā ſi peccator recipere voluerit cito cōuerti pōt Et ideo ſanum conſiliū eſt vt cito per contricionē cōuertamur ad criſtū. Et ſic acquiramus vitā eternā. Ad quā ꝛc.

Refert valerius ꝙ homo quidā noīe patinus flēs dixit filio ſuo et oībꝰ vicinis ſuis. Heu heu michi. Habeo in orto meo arborē infelicē qua vxor mea primo ſe ſuſpendit poſtmodū ſecunda mō tercia et iō dolor ē michi miſerabilis. Ait vnꝰ cui nomē arrius Miror te in tantis ſucceſſibꝰ lacrimas emiſiſſe. Da michi rogo te tres ſurculos illiꝰ arboris qꝛ intēdo īter vicinos diuidere vt qlibꝫ arborē habeat ad vxorem ſuam ſuſpendendā. Et ſic factum eſt.

Kariſſimi hec arbor eſt ſancta crux in qua pependit criſtus. Hec arbor debet poni in orto hominis dū anima habet iugē memoriā de paſſione criſti. In iſta arbore tres vxores hoīs ſuſpendunt̄. ſ. ſuꝑbia vite. cōcupiſcēcia carnis. et cōcupiſcencia oculoꝝ. hōeni datus mundo tres vxores ducit. Vna ē filia carnis que vocat̄ voluptas. Alia filia mundi que vocat̄ cupiditas. Tercia filia dyaboli que vocatur ſuperbia. Sed cum peccator gracia dei adheret penitencie iſte vxores voluntates ſuas non habentes ſe ſuſpendunt Cupiditas ſe ſuſpendit fune elemoſine. ſuꝑbia fune humilitatis voluptas ſe ſuſpēdit fune ieiunij et caſtitatis. Iſte qui q̄ſiuit ſurculos eſt bonus criſtianꝰ qui toto conamine hoc debet appetere et q̄rere non tantū pro ſe ſed pro alijs vicinis. Ille qui fleuit ē miſer homo q̄ magis diligit carnē et ea que carnis ſunt ꝙ ea que ſunt ſpiritus ſancti. Tamē ſepius talis ad informacionē boni viri ad rectā viā poterit duci. et ſic vitam eternā obtinebit.

Legitur de rege alexandro qui habebat ariſtotilem magiſtrū de cuius doctrena multum profecit et multas virtutes ab eo didicit. Inter cetera a magiſtro ſuo q̄ſiuit aliqua ſibi et alijs ꝑficua dici. Ait mgr̄. Fili auſculta diligenter et ſi meā doctrinā tenueris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ad magnū honorē ꝑuenies. Septem ſunt que te docebo. Primū eſt ſtateram ne tranſilias. Secundū igne cum gladio ne foueas. Terciū coronam ne carpias. Quartū cor auicule ne comedas. Quintū cum profectus fueris nō redeas. Sextū per viam publicā ne ambules. Septimū irūdinē garrulantē in domo habitare nō ꝑmittas. Rex in iſtis ſeptē miro modo ſtudebat. et ſic profecit ꝙdiu vixit.

Kariſſimi ſtatera iſta ē vita humana. Duo īpenſus ſūt greſſus in mundū ponat̄ ergo homo in vna penſa ſcꝫ in paupertate cū qua ingreſſus eſt et in alia paupꝑtate cū qua egrediet̄ et īueniet ꝙ eque ponderabit. Sicut pauper ingreditur ſic pauper egreditur. Eccleſiaſti ſecundo. Egreſſus eſt nudus de vtero matris ſue ſic reuertitur et nichil aufert ſecum de labore ſuo. Item pone in vna parte ſtatere tempus quō peccaſti et tunc quero ſicut criſtus q̄ſiuit a patre filij infirmantis quando ei accidit. Reſpondit ei pater. Ab infancia ꝛc. vt patet. Et ego quero a te quando incepiſti peccare. Heu reſpondebis. Non heri nec pridie ſed ab infancia. Pone ergo tempus peccati in vna parte et minus pōderabit. nō ergo tranſilies ſtaterā ſꝫ bene penſa quō. Pone ad aliā temp9 penitēcie. Sed neſcis ꝙdiu poſſis penitere. Ideo multiplica opera penitencie. vt eque pōderēt tuis malefactis ſicut dicit zacheus. Si quid aliquē defraudaui reddo quadruplū Non ergo tranſilias vltra iſtā ſtaterā hoc eſt non nimis cupias vltra que ſunt neceſſaria victui ſicut legit̄ de vulture Vultur cum ceperit predam probat an totam predam poſſit ſecum portare et cum ea volare vel non. ſed non diuidit. et tantum ſecum portat ꝙ poſſit ſecū volare et ſic habet de preda quod ſibi ſufficit. Eodem modo homo deberet facere. Multi ſūt qui diuicias pro p̄da ponunt vt diuites fiant nocte dieqꝫ laborant aliena rapiunt et cum habuerint in abſcondito ponūt et per illā detinent̄ ꝙ ad deū volare non poſſunt. Et hec eſt magna fatuitas ꝙ illis vtuntur que ſecum portare non poſſunt. Diuidat̄ ergo preda ideſt diuicie et ꝙ ſibi neceſſariū teneat reſiduū det pauperibus et ſic poterit ad deū volare Secundū eſt. Ignē cū gladio ne foueas ideſt iracundū cum verbis

aſperis ne prouoces. Ira enim comparatur igni quia cum aliquid
iracundo deficit ſtatim inflāmat᷑. Iſte ignis nō eſt fouendus gladio
Gladius vero eſt lingua hominis que ad modū gladij materialis
lata eſt et acuta ex vtraqꝫ parte. Pſalmiſta. Lingua eorum gladius
acutus. Eſt enim de iracundo ſicut de calce. In calce calor ſopitus ſi
ſuperponat᷑ aqua ſtatim īflāmat et fumū exire facit. Sic de iracūdo
in quo eſt ira ſopita. cum audierit verba aſpera ſtatim inflāmatur
et fumū ire et rixe exire ꝑmittit. Et ideo ignem nō debemus fouere
cū gladio. Terciū eſt. Coronā ne carpas ideſt leges ciuiū ne repre
hendas. Ciuitas in qua ſumus ē eccleſia. Leges hui⁹ ciuitatis ſunt
doctrine eccleſie quas nullus ſapiens debet reꝑhendere ſed hūiliter
audire et imitari. Sed iſta doctrina multos habet reprehēſores ꝙ
pꝫ ex eo ꝙ habet paucos auditores. Et ideo nobis ē neceſſe verba
dei audire et eius precepta et nobiſcū firmiter retinere ſi cupimus
ad eternā patriā venire. Quartū eſt. Cor auicule ne comedes ideſt
de nulla aduerſitate temporali triſticiā odiū inuidiā in corde tuo ha
beas quia ꝓuerbiorꝫ. xv. dicit᷑. Sicut vermes ligno. et tinee veſti
mento. ſic triſticia viri nocet cordi. Homo ergo ſe iungat deo per
bonā vitā et ſemper habeat ī corde recentē memoriā. et ſic nullam
dolorem ſenciet īmo plus de aduerſitate gaudebit. Ibant apoſtoli
gaudentes ꝛc. Quintū eſt. Cum profectus fueris nō redeas ideſt cum
a ſtatu culpe receſſeris nō redeas ad vomitū peccati. De iſta ſapīa
habet᷑ eccle. lu. Fili peccaſti non adicias iterū. Sed timeo ꝙ multi
ſunt ad modū canis. De quib⁹ loquit᷑ petrus. Sicut canis reuerſus
ad vomitū ſuū ſic peccator qui iterat vias ſuas malas. Item eſt de
multis ſicut de vipera. Vipera enī volēs copulari cū lampda fugit
venenū tunc vipera in quodā loco venenoſo euomit et ſic copulat᷑
ei et poſt redit ad venenum. Sic multi volētes criſto copulari in
altari euomūt venenū dū pccā cōfitent᷑. Sed poſtea redeūt ad illud
Vñ de talib⁹ dicit᷑ ꝓuerbiorꝫ. xvi. Sicut caīs reuertit᷑ ad vomitū ꝛc.
Sextū eſt. Per viā publicam ne ambules. Via publica ē via pec
catoris per quā maior pars mūdi tranſit quia lata ē. Mathei. vij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Spacioſa eſt via que ducit ad ꝑdicionē et multi ſunt qui ambulāt
per eam. Unde notandū eſt ꝙ aliq̄ue ſunt beſtie que nūq̄ per viā
rectā ambulant ne canibus inſequantur. Sic debet homo dum eſt
in mundo eſt in periculo propter canes infernales qui eum ſequūt̃
ſicut dicit p̄s. Circūdederunt me canes multi. Fugiendū eſt de tali
via quia ibi ſūt venatores dyaboli q̄ triplici genē venaciōis vtunt̃
Tria enī ſūt genera venaciōis et oīa ſūt dolo plena. Primū genꝰ
eſt qui venantur beſtias fugitiuas et iſti faciunt foueas vt eas ca
piant. Fouee iſte ſunt vſure et bona temporalia vt mendacia falſa
iuramenta ac deceptiones in quibꝰ cupidi decipiunt̃. Secundū genꝰ
venacionis eſt qui venant̃ aues. Iſti ponunt laqueos qui ſunt falſi
aduocati et placitores iudices qui ꝑ munera corrūpunt̃ qui faciūt
leges vt capiant pauperes. Terciū eſt genus piſcatoꝝ qui ponunt
recia ſua ad accipiendū omne genus humanum. Iſti ſunt luxurioſi.
Mulieres ſunt recia dyaboli per que fere de omni ſtatu capiuntur
alique. Septimū eſt. Hyrūdinē garrulantē in domo non ꝑmittas
habitare ſcꝫ peccatū in corde contra qđ ſemper murmurat cōſciēcia
ſicut habet̃ de iona. Quādiu erat in nauis profunditate nō poterat
eſſe trāquillitas maris. Eodem mō q̄diu peccatū hoſpitat̃ in corde
hoīs racione cuiꝰ cōſurgit tēpeſtas magna dū cōtra deū murmurat
cōſciencia trāquilitas eſſe nō poteſt donec ionas ex naui et peccatū
ex corde expellatur et ceſſabit tēpeſtas ideſt remorſus cōſciencie q̄n
peccatū in ꝓfundo inferni demergat̃. Ideo nō ſuſtineamꝰ yrundinē
ideſt peccatū in corde ſed deſideremꝰ vitā eternā obtinere. Ad quā.

LEgitur ī geſtis romanoꝝ ꝙ talis erat cōſuetudo qđ cū forma
ri deberet aliqua pax inter magnos īter quos diſcordia erat
aſcendebant montem magnū et altum et ducebat̃ agnas et occide
batur et in conſpectu eoꝝ ſanguis eius effundebat̃ ī pacis reforma
cionē. ī ſignū ꝙ quicūqꝫ illoꝝ pacē diſſiparet de eo magna vindicta
reciperetur et ſanguis eius effunderetur.

RAriſſimi magni dn̄i fuerūt deus pater et homo. De deo dicit
pſalmiſta. Magnitudis eius nō eſt finis. De homine qui ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ymaginē dei factus ē. pſalmiſta. Omnia ſubiecisti ſub pedib⁹ ei⁹ ꝛc.
Inter iſtos magnos erat diſcordia intantū ꝙ quotcūqʒ moriebant̄
ad infernū deſcenderūt. Poſtea facta eſt pax magna inter deū et ho
minē. in cuius pacis reformacione ducebat̄ agnus ſcilicet criſtus
ſuper montē altū in monte .ſ. caluarie vbi occidebat̄ et effundebat̄
ſanguis eius in ſignū ꝙ quicūqʒ eoꝝ pacem diſſiparet de eo maxia
vindicta reciperet̄ et ſanguis ei⁹ effūderetur. Ideo ſi pactū cum deo
fregerimus grauis vindicta ſequetur. Quantā vindictam credis te
habere ſi ea que in baptiſmo promiſiſti fregiſti.

Legitur de quodā rege qui ante oīa naturā hoīs deſiderabat
ſcire. In cuius imperio erat quidā philoſophus ſagax valde
de cuius cōſilio operati ſunt multi. Rex cum de eo audiſſet nunciū
ad eū direxit vt ſine vlteriori dilacione ad eū veniret Phus cum
voluntatē regis intellexiſſet venit ad regē. Ait ei rex magiſter a te
ſapienciā et doctrinā volo audire. Dic michi in principio quid eſt
homo? Ait ille. Homo ē miſer toto tēpore vite ſue. Vide principiū
tuū mediū et finē. et īuenies ꝙ plenus es miſerijs. Vn̄ iob. Homo
natus de muliere ꝛc. Si reſpicis principiū inuenies te pauperem et
impotētē. Si mediū īuenies mundū anguſtiantē et forte animā tuā
cōdempnantē. Si finē terram te ſuſcipientē. Et ideo domine mi rex
non habeas memoriā ſupbiendi. Ait rex. Magiſter quero a te qua
tuor queſtiones quas ſi bene ſolueris te ad dignitates et diuicias
promouebo. Prima queſtione quid eſt homo. Secūda cui ē ſimilis
Tercia vbi ē. Quarta cū quib⁹ ſocijs ē. Ait phs. Dn̄e ad primā q̄ſti
onē reſpōdebo. Qn̄ queris quid ē homo. dico ꝙ ē mancipiū mortis.
hoſpes loci. viator tranſiens. Mancipiū dicitur quia manū mortis
euadere nō poteſt. Quia mors oēs labores et dies rapit. et ſcđm qđ
meruit habebit p̄miū vel ſupliciū. Itē hō ē hoſpes loci. quia obliui
oni tradit̄. Itē eſt viator trāſiēs ſiue dormiēdo ſiue vigilādo come
dēdo ſiue aliud faciēdo ſp ad mortē currit. Ideo debem⁹ pviā nobis
prouidere de victualib⁹ ſcʒ de bonis virtutib⁹. Secūda q̄ſtio ē cui ē
hō ſimilis. Dico ꝙ ſimilis ē glaciei. quia ꝓpter calorē cito diſſoluit̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Hic homo de terra et de elemētis compaginatus. per calorē infirmi tatis cito diſſoluit᷑ et corrumpit᷑. Item ſimilis eſt pomo nouo. Quia ſicut pomū nouū pendens in arbore cū debet ad crementū debitū ve nire. modico verme interius exorto corroditur et ſubito corruens inutile efficit᷑. Hic homo ī puericia ſua creſcens ſubito oritur infir mitas interius et anima expellit᷑ et corpus corrumpit᷑. Unde ergo ſupbit homo? Tercia queſtio eſt vbi eſt homo. Dico ꝙ in bello mul tiplici ſcʒ contra mundū dyabolū et carnē. Quarta. cū quibꝰ ſocijs eſt homo. Reſpondeo ꝙ cum ſeptem ſocijs qui eū cōtinue moleſtant que ſunt fames ſitis calor frigus laſſitudo infirmitas et mors. Pro pono ergo animā contra dyabolum mundum et carnem quoꝝ bella ideſt temptaciones ſunt diuerſa. Et ideo diuerſimode preparanda eſt anima vt reſiſtet. Caro enim temptat nos per luxuriā et voluptatē Mūdus per diuiciaꝝ vanitatē. Dyabolus per ſuperbie vilitatem Si ergo caro te tēptat iſtā adhibe medicinā. Habeas in memoria ꝙ caro que te prouocāt ad peccatū vertet᷑ in cineres die et tēpore ignoto et aīa pro eius delicto penā eternā ſuſtinebit. Sapiencie. ij. Extinctus cinis erit corpus noſtrū. et ſequit᷑. Poſtea erit obliuio et nemo habebit memoriā operū noſtroꝝ. Et ſi iſte cinis ſit in me moria tēptacionē impediet ne ꝓcedat ad actū. Si mūdus te tēptat per vanitatem adhibe iſtam medicinā. Conſidera diligenter ipſius ingratitudinē et nunꝙ ſibi ſeruiendi habebis voluntatē. Nam ita ingratus eſt mūdus ꝙ licet ꝑ totā vitam tuam illi fideliter ſeruias nichil apportare tecū te ꝑmittit niſi peccatū. Eſt enī de mūdo ſicut de ꝑdice. Perdix habens pullos ſuos ſciens venatorē appropinq̄re nido vt venatorē retrahat a pullis venit prope venatorē et fingit ſe poſſe nō volare ꝙ venator credēs eſſe verū inſequitur paulatim Illa volat et ille poſt illā vadit ſperās illam capere et ſic ſemper facit donec elongatus ē a pullis. et ſic decipit᷑ venator ꝙ nec ꝑdicē nec pullos habet. Sic eſt de mūdo. Venator qui nido pulloꝝ appro pinquat eſt bonus criſtianꝰ qui victū et veſtitū et alia cum labore acquirit. Sed mundus hominē nō libenter ſuſtinet. tali applaudit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et ſimulat vt ſequi velit et ſemꝑ cum honore manere. ꝙ videns hō
ſepe ab operibus recedit et mundi vanitatē ſequitᷣ. et tunc mūdus
illum ab amore dei et bonis operibꝫ elongat. Deinde mors illū ſub
trahit a ſeculo et manet ille miſer deceptus quia non habet mundū
quē ſequebatᷣ nec fructū bonoꝝ operū a quibus elongatᷣ. Ecce quō
mūdꝫ ſuis ſeruitoribꝫ reddit mercedē. Et hoc ē qđ dicitᷣ iacobi. ij.
Totus mundus in maligno poſitus eſt. Omne qđ eſt in mundo aut
eſt ſuꝑbia vite et reliqua. Tercio ſi te tēptauerit dyabolus adhibe
iſtam medicinā. Habeas ī memoria paſſionē criſti per quā ſuꝑbus
ceditᷣ et nō habet poteſtatē reſiſtēdi. Unde apoſtolus. Induite vos
armatura dei vt poſſitis ſtare ⁊c̃. Unde refert ſolinus de mirabilibꝫ
mūdi ꝙ alexander equū quendā habuit qui vocabatur bucefalus
cuius erat conſuetudo ꝙ quando erat armatus et paratus ad bellū
nullum ſeſſorem retinebat niſi ſolum alexandrum ſed ſi quis alius
eum aſcenderet ſtatim proiecit eum a ſe. Quando vero non erat ar
matus famuli ſuper eum ſedere ꝑmittebantur. Sic homo armatus
criſti paſſione nullum recipit in corde niſi imperatorē deum omnipo
tentem. Sed ſi aliqua temptacio diaboli cor ſuum aſcendere velit.
ſtatim virtute paſſionis criſti habet poteſtatē deiciendi eā. Si vero
iſta careat armatura dei ſtatim pronus erit ad omnes tēptaciones
recipiendas. Studeamus ergo bonis virtutibus armari vt tandem
ꝑueniamus ad gloriam.

REfert plinius ꝙ aquila in altū volat et nidificat cuiꝫ pullis
inſidiatur ſerpens quidam qui vocatur peruas. Qui videns ſe
non poſſe appropinquare propter altitudinem trahit ad ſe ventū et
venenum emittit vt aer infectus per venenū ad pullos deductꝫ illos
occidat. Sed aquila ex inſtinctu naturali mirabilē adhibet cautelā
Portat enim lapidem qui vocatur achates et ponit in nido in illa
parte que eſt cōtra ventū. Et iſte lapis virtute ſua venenū expellit
ne ad pullos accedat. et ſic pulli ſaluantur ne interficiantᷣ.

KAriſſimi per aquilam que ē ardui volatus et acuti viſus hō
intelligitur cuius vita et deſiderium a terrenis debet eleuari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vt dicere poſſit cū apoſtolo phi. ij. Noſtra conuerſacio in celis eſt In hac altitudine cōuerſacionis debemus pullos ideſt opera noſtra bona ponere. tunc ſerpens antiquus ideſt dyabolus querit illū occidere ꝑ appoſicionē alicuiꝰ peccati mortalis. Sed qn̄ propter vite eminenciā propoſitū ſuū nō poteſt adimplere tunc vadit dyabolus et temptat illos vento interficere dū laudē humanā ſibi cōmēdat Qđ ſi ſepiꝰ veniūt vt propter appetitum talis laudis faciat bona opera morient̄ pulli quo ad meritū. Accipiamꝰ ergo petrā ideſt xp̄m et ponamus inter opera noſtra et ventum vane glorie vt ſcʒ opera noſtra dirigamꝰ ad deū et erit nobis retribucio magna quia ſicut vobis conſtare debet tres ſagittas dn̄s iaciet in hominibus valde acutas. Prima vocacionis. ſecūda decepcionis. tercia diffinicionis Sagita vocacionis quādo dicet̄. Surgite mortui venite ad iudiciū De iſta vocacione habet̄ ioh̄. xij. Omnes qui in monumentis ſunt audiēt vocē filij dei. Et eciā ierō. Siue comedā ſiue bibā ſeꝑ videt̄ in auribus meis ſonare. ſurgite mortui ꝛc. Sagitta decepcionis qn̄ in iudicio dicet̄ peccatoribꝰ, Eſuriui et nō dediſtis michi māducare Sagitta diffinicioīs erit qn̄ iudex dicet. Ite maledicti ī ignē eternū

LEgitur ꝙ tempore henrici imperatoris ſecūdi cum quedam ciuitas obſeſſa fuiſſet ab inimicis ſuis āteꝗ̄ inimici venerāt ad ciuitatē quedā colūba ī ciuitate deſcēdit circa cuiꝰ collū īuente ſunt littere q̄s deferebat talis ſentencie. Generacio canina venit et erit gens cōtencioſa cōtra quos ꝑ te et per alios legē tuā defēdas.

KAriſſimi per iſtā columbā quid intelligere poſſumus niſi ſpm̄ ſanctū qui in ſpecie columbe deſcendit ſuꝑ criſtū. Qui nobis cōfert litteras cū noſtra peccata manifeſtat et nūciat nobis ꝙ gēs contencioſa venit ad obſidionē ſcilicet ad obſidendum nos ſcilicet demones ad perdendum. Et ideo dum lucem habemus ſpiritus ſancti legamus lr̄as ideſt peccata noſtra per cōfeſſionē detegamus vt legē dei ſeruare poſſimus et mortē euadere ne clauſe per mortē inueniāt̄ in cōfeſſione non mundate in diſtricto iudicio. Tu ergo diues filij ſignū qui ſua ſapiencia nouit diuicias diſtribuere et auferre habeas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

tu potens et fortis ſignū patris qui ſua potencia poteſt te robuſtū
facere et infirmitatē deicere. Habes tu peccata obſtat ſignum ſpiritꝰ
ſancti qui ſua clemencia vult peccata noſtra ad memoriā reducere
niſi ante deus hec ſigna oſtenderet homo iudiciū non recte crederet
ſicut ipſe ait iohānis iiij. Niſi ſigna et ꝓdigia videritis nō creditis.

LEgitur in geſtis romanoꝝ ꝙ inter duos fratres tanta erat
diſcordia ꝙ vnꝰ frater omnes terras alterius deſtruxit. Au
diens hec imperator grauiter concepit contra fratrem perſecutorē
Ille vero imperatoris iulij offenſam percipiens venit ad fratrē ſuū
cui tot mala intulerat petens miſericordiā ab eo rogās inſuꝑ eum
quatenus inter imperatorē et ipſum pacē reformaret. Circūſtantes
autē dixerunt eum pacem nō meruiſſe ſed grauē penā. Quibus ille
reſpondit frater. ſ. a quo pax poſtulabat᷑. Non ē diligendus pꝛiceps
qui in bello eſt mitis vt agnus in pace ferus vt homo. Licet ergo
vt homo non ꝓmeret᷑ frater meus pacē erga me tamen recōſiliabo
eum ſi potero quia iniuria quā michi intulit ſatis vindicata eſt in
illo cum miſericordiā imploret. Et ſic inter imperatorē offenſum et
fratrem ſuū pacē reformauit.

RArissimi iſti duo fratres ſunt filiꝰ dei et hō inter quos magna
eſt diſcordia quando homo peccato mortali conſentit. Et tm̄
tunc ꝑſequit᷑ filiū dei fratrē ſuū ꝙ quantū in eo eſt iterū vult eum
crucifigere. Vnde ad hebre. ob. Crucigentes filium dei ꝛc̄. Propter que
offēdit᷑ ſummus imperator pater celeſtis. Accedamus ergo fratrem
noſtrū ideſt criſtū et petamus ab eo miſericordiā cum contricione
cordis et illud pro vindicta miſericordit᷑ reputabit vt nobis culpā
noſtrā remittat et pacem inter imperatorē celeſtē et nos reformet.
Si ergo tu times eius iuſticiā. fuge ad eius miſericordiā. q̄a maior
eſt eius miſericordia ꝙ̄ noſtra miſeria. Vnde p̄s. Miſericordia eius
ſuper omnia opera eius. Miſericordias domini in eternum cātabo.

LEgitur vt dicit macrobius ꝙ erat quidā miles qui habuit
vxorē ſuam ſuſpectam ꝙ plus vnum aliū dilexit ꝙ̄ ipſum
propter aliqua audita et viſa. Sepius ab vxore q̄ſiuit ſi verū eſſet

Illa ſimpliciter negauit ꝙ nullū aliū preter ipſum in tantū dilexit
Miles dictis eius non acqeuit ſed quendā clericū peritū adijt et cū
eo cōuenit vt de hac re veritatē ei oñderet. Qui ait. Hoc nō potero
temptare niſi dominā viderem et cum ea fabularē. Et ille. Rogo te
cum effectu vt hodie mecū cibū guſtes et ego te cū vxore mea col
locabo. Clericus acceſſit ad domū militis hora prādij veit et iuxta
dominā eſt collocatus. Finito prandeo clericus incepit cum domina
de diuerſis negocijs habere colloquia. Hoc facto clericus manum
domine accepit et pulſum ſuū tetigit. Deinde ſermonē de eo fecit cū
quo erat ſcandalizata et de quo erat vehemens ſuſpicio. Statī pre
gaudio pulſus incepit velociter moueri et caleſieri ꝙ diu ſermonē
de eo traxit. Clericꝰ cū ꝑcepiſſet hoc. incepit ſermonē de viro ſuo ha
bere et pulſus statī ab omni motu et calore ceſſabat. Ex hoc ꝑcepit
clericus ꝙ aliū dilexit de quo erat ſcandalizata plus ꝙ virū ꝓpriū
Et ſic miles per clericū ad rei veritatem euenit.

Kariſſimi miles iſte eſt criſtus filius dei qui pro nobis pung
nauit contrā dyabolum et victoriā obtinuit. Vxor eſt anima
per baptiſmū coniuncta. Oſee ſecundo. Sponſabo te michi in fide.
ſed vxor iſta ſepiſſime plus alium diligit ꝙ virum ſuū ideſt deū. Et
hoc ſatis bene poterit experiri et probari in iſtis diebus ſi quis
loquatur ſicut faciūt viri ecclisiaſtici verbū dei predicando ſalutē
anime ꝓnunciando ſtatim a multis odioſus erit et ꝗcquid dixerit
pro tedio et deſolacione habebunt. Et quare? Quia pulſus cordis
preponit amorē ſcilicet delectacionis carnis et mūdi ante dei amorē
contra ſacram ſcripturam que dicit. Ante omnia deū diligere debes
Sed ſi quis de mundi vanitatibus et de hijs que diligūt aliquid in
ceperint dicere ſtatim iocundi et leti ſunt vel faciunt vt eis videatꝰ
in talibus tempus breue ꝙuis tota die ſedeant.

Codras imperator atheniēſium contra dorenſes pugnaturus
cōgregauit exercitum et ſuper euentu belli conſuluit apolli
nem. Cui reſponſum eſt ꝙ aliter non vinceret niſi ipſe gladio īter
iret hoſtili. Dorenſes hoc audito dixerunt ne quis lederet corpꝰ regis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

coſdri. Qd poſtq̄ coſdrus cognouit mutato regis habitu arma acce
pit et exercitū penetrauit. Qd videns vnus militū cum lancea eum
vſq₃ ad cor penetrauit. et ſic per mortē ſuam populū ſuū de manib⁹
inimicor̄ ſuorū liberauit. Tamen de morte eius factus eſt planctus
magnus ex vtraq₃ populi parte.

Kariſſimi. ſic dilectus dominus noſter ihesus criſtus conſulto
deo patre q̄ gen⁹ humanū nō poſſet redimi niſi ipſe moreret̄
venit pugnatur⁹ in bello iſto cōtra dyabolū. Et ſciēs q̄ agnoſceret̄
mutauit habitū ſuū qn̄ naturā humanā aſſumpſit. i. corinth̄ p̄mo.
Si cognouiſſent nunq̄ dn̄m glorie crucifixiſſent. Imminēte vero
die belli vnus militū ſtans iuxta crucē cum lancea eū vſq₃ ad cor
penetrauit et ſic per mortē ſuam totū genus humanū morti iuſte
adiudicatū liberauit. De cuius morte dolor eſt ex vtraq₃ parte hoc
eſt demones multū dolebant q̄ per eius mortē genus humanū erat
ſaluatū ex alia parte triſtes erant apoſtoli de nece ſui domini.

Refert enim valerius q̄ in roma vidit in vna colūpna q̄tuor
litteras quarū quelibet ter ſcribebat̄. tres. p. p. p. tres. ſ. ſ. ſ. tres
r. r. r. tres. f. f. f. Viſis litteris dixit. Heu heu cōfuſionē video ciuitati.
Iſti ſatrape hoc audientes dixerunt. Magiſter dic cōceptum tuum.
At ille. Talis eſt expoſicio litterarū. Pater patrie perdit̄ ſapiencia
ſecū ſuſtollit̄. ruunt regna rome ferro flāma fame. et ſic factū eſt.

Kariſſimi ſpiritualiter loquendo pater patrie eſt caritas q̄ eſt
dilectio dei. et proximi p̄ quā quilibet homo deberet ſeipſum
regere. Quia ſicut ſcitis patrē decet filiorum neceſſaria prouidere.
Hinc ē q̄ vera caritas nobis prouidebit de diuicijs infinitis ī vita
eterna. Quia ſine caritate impoſſibile eſt nobis vitam eternā obti
nere. Sed heu et prochdolor iam pater patrie perdit̄ id eſt caritas
in terra. Vix enim aliquis alium diligit. Et ſine dubio ſapiencia
ſecum ſuſtollitur. Quia pauci ſunt qui ſciant qualiter ſe habere de-
beant erga deum et proximū. Et ſi ſciāt pauci ſunt qui operantur
propter defectū ſapiēcie. Quid ergo ſeq̄tur poſtea? Ecce ruūt regna
rome. ruunt regna in diuerſis partibus mundi. ferro flamma fame.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Quia non eſt caritas in terra nec ſapiencia. Si dicat᷑ ſapiencia hu
mana. tamē ſtulticia eſt apud deū. Quot nobiles et proceres infra
pauca tempora in bello ꝑ gladiū perierunt vel interierūt. et morte
turpiſſima. Quot pauperes fame perierūt. Et hoc totū quia nō eſt
amor nec ſapiencia in terra. ſed frequens maledictio et homicidiū.
In medio rome in quodā loco aperta ē ſemel terra et hyancia
infra patuerunt. Super hoc dĳ ſunt interrogati. Reſpōderunt
Non claudet᷑ hec vorago niſi aliquis volūtarie ſe īmergat. Sed cū
hoc nemini perſuadere poſſent dixit. marcus anilius. Si per annū
in roma pro libitu meo me viuere ſinitis anno elapſo gaudenter et
voluntarie me īmergā. Romani hoc audientes gauiſi ſunt. et cōcor
diter cōſenſerunt et nichil ſibi clauſerunt. Qui rebus et vxoribus
libere vtens anno lapſo cum nobili equo ſaltu precipiti ſe īmerſit
et ſtatim terra ſe clauſit.
Kariſſimi roma mundū iſtū ſignat. In cuius medio eſt infern᷒
in centro. qui erat apertus ante criſti natiuitatē et infiniti
homines in eo ceciderunt. Unde a dĳs idest a prophetis recepimus
reſponſum ꝙ nūꝙ̄ clauderet᷑ donec virgo pareret filium qui pro ge
nere humano cōtra dyabolū pugnaret et anima eius cū diuinitate
ad infernū deſcenderet. Unde ſcire debetis ꝙ nūꝙ̄ de cetero apertus
erit niſi aliquis voluerit volūtarie per peccatū mortale aperire.
Tiberius regnauit qui ante ſumptum imperium erat prudens
ingenio clarus eloquio fortunatus in bello ſed poſt reſolutus
milicie artibus nulla bella gerens populū romanū grauiter afflixit
filios ꝓprios pluresqꝫ patricios et conſules interfecit. Huic quidā
artifex vitrum ductile ſe poſſe fabricare obſtulit. Quod tiberius ad
parietem proiciens nō fractum ſuſtulit ſed curuatum. Et artifex mal
leum proferens et velut cuprum vitrum fabricans mox correxit.
Interrogante autē tiberio ab eo quomodo hoc poſſet eſſe. ille dixit
neminem hanc artem ſcire ſuper terram. Quem tiberius mox decol
lari iuſſit dicens. Si hec ars venerit in conſuetudinem pro nichilo
aurum et argentum reputabit᷑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

KArissimi iſte tyberius ſignificat aliquos clauſtrales ſiue ce
teros qui anteq̄ȝ ad dignitatem ſunt promoti vel diuicias.
ſatis humiles et pacientes ſunt. ſed cum promouent᷑ totū oppoſitū
operant᷑. Et ideo dicitur cōmuniter. Honores mutant mores. et p̄s.
Homo cū in honore eſſet nō intellexit ⁊c̄. Artifex q̇ vas obtulit pōt
dici pauper qui diuiti munera offert. ſed ſi ei nō placēt proicit nec
vult recipere ſed magis contra eum accenditur et ſpoliat ymmo ad
mortem vſq̄ȝ ſepius punit.

ERat quidā rex nobiliſſimus ſapiens atq̄ȝ diues qui vxorem
habuit predilectam. que debite dilectionis īmemor tres filios
iuxta regē genuit qui ſemp erant regi rebelles et in nullo ei ſimiles
Deinde de regis ſemine quartū filiū concepit et peperit ac nutriuit
Accidit autē vt finito dierū ſuoꝝ circulo. rex moreret᷑ corpuſq̄ȝ ſuū
regali ſarcophago clauderet᷑. Poſt cuius mortē quatuor filij ſupra
dicti pro dominio regni inceperunt contendere. Tandem inter ſe con
cordabāt vt ad quēdā militē veterē regis mortui. quōdā ſecretariū
ſpecialem accederent et in iudicio ſuo ſimpliciter ſe ponerent. Et
ſic factum eſt. Miles autē cum eos pacienter audiſſet dixit. Audite
cōſilium meū et eo facto bene vobis erit. Expedit vobis vt corpus
defuncti regis de ſarcophago extrahatis: et quilibet arcū cū ſagitta
paratum habeat et quicūq̄ȝ ꝓfundius corpus eiꝰ penetrauerit regnū
eius obtinebit. Placuit eis de cōſilio patrem de loco ſuo effodere et
ad arborem ligare. Primus ſagittam iaciens manum dextram regis
vulnerabat. Qua de re tāq̄ȝ heres vnicus et regni dominus ꝓclama
batur. Secundus vero ſagittam propius in os letāter quodāmodo
ſagittabat vnde ſibi cercius attribuebat. Tercius autem cor ipſius
ſagitta pforauit qui ſe pre ceteris fratribus regnum putabat ſine
lite certiſſime poſſeſſurum. Quartus vero cum accederet ad corpus
īngemuit voce lamētabili ſic dicens. Heu me pat᷑ mi q̄ ſic corpus
tuū a filijs tuis video vulneratū. Abſit a me vt ego corpꝰ p̄ris mei
viuū ac mortuū vmq̄ȝ percuciā. His dictis regni pⁱncipes ſimulq̄ȝ
vniuerſus populꝰ eundē iuuenē eleuātes tāq̄ȝ verū heredē et regni

dominū in patris ſolium locauerunt. et alij tres omni dignitate et diuicijs ſunt priuati et a toto regno expulſi.

Kariſſimi rex iſte ſapiens nobilis ac diues ē rex regū et dn̄s dominanciū. Nō incōgrue videtur ſignare qui ſibi creaturam generis humani tamꝙ̄ ſpōſam ꝑdilectā ſpeciali priuilegio ſociauit Qua tandem fornicata poſt deos alienos debite dilectionis īmemor tamꝙ̄ adultera tres filios genuit ſcꝫ paganos iudeos et hereticos. Quorū primus manū regis vulnerauit dū doctrinā criſti qui ſedet ad dexterā patris reſpuit. ſuis famulis a deo miſſis ꝑ vulnera varia mortis ſuppliciū inferendo. Secundus filius putatiuus regē regū veraciter ſagittauit cū dicerent iudei. Venite pcuciam⁹ eum lingua dumqꝫ ſitim ſuam felle potarent pariter et aceto. Tercius filius pſi diſſimus cor regis ſummi non deſinit toxicato iaculo perforare dū heretici nitunᷓ fideles quibus eſt cor vnū et anima vna in domino ſuo peruerſe doctrine iaculis lacerare. Vnde p̄s. Exacuerūt linguas ſuas ſicut ſerpētes ꝛc̄. Et iterū parauerūt ſagittas ſuas in pharetra Quartus filius qui dolet nec vult ſagittare eſt bonus criſtian⁹ qui multū timet deum et dolet de peccatis aliorū nec vlla racione vult deum offendere per peccatum et ſi offendat paratus eſt ſatiſfacere. Talis in die iudicij exaltabiᷓ ad regnū eternū.

Plinius narrat ꝙ in menſe maio exijt ī quoddā nemus in quo ſteterunt. vij. arbores plene folijs. decore aſpectu et tot frōdes collegit ꝙ portare nequiuit. Venerūt tres viri potētes et eū cōtra nemus duxerunt. In exitu in foueā profundā cecidit et ſubmerſus eſt pre magnitudine pōderis. Item narrat ph̄us in libro de aīalibus ꝙ ſi volueris facere vt coru⁹ poſtꝙ̄ nidificauerit ī arbore nūꝙ̄ ex ouis pullos producere poſſet pones cineres vitri inter arborem et corticem et ꝙ̄diu cineres ibi fuerint nūꝙ̄ pullos producit.

Kariſſimi iſtūd nem⁹ eſt mūdus iſte diuerſis arborib⁹ delectabilibus ideſt peccatis mortalibus plantatus. In iſto nemore ſcilicet mundo ſunt ſeptem arbores que ſignificant ſeptem peccata mortalia ex quib⁹ tantū homo colligit et facit pondus qd̄ portare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

non poteſt nec leuare ideſt de peccato ſuo de ſe pergere poteſt nec
ad graciā dei peruenire ꝗ̄ diu in peccato permanet. ſed ecce tres
viri veniunt cuſtodes ſcilicet nemoris qui ipſum iuuant ſcilicet
mundus caro demonia et iſta viſibilia que iuuant hominē et di
uerſis peccatis ducunt vſqꝫ ad exitū nemoris. ideſt vſqꝫ ad exitū
a corpore. Sed tunc demergitur in profundum inferni pre magni
tudine ſuorum peccatorum. Item coruus eſt dyabolus. nidus eſt
habitacio in corde per inchoacionē iniquitatis. Per vitrū quod
diuerſoꝝ colorū reperitur caro deſignatur humana. Per cinerem
vitri mortis memoria. Quia vitrum ex cinere fit et in cinerem re
uertitur. Ponatur ergo mortis memoria inter arborem et corticē
ideſt inter animam et corpus. Corpus eſt quod cortex eſt tegens
animā et ſic dyabolus numꝗ̄ prolē procreabit ꝑuerſe operacionis
Qd̄ nobis concedat xp̄s.

Rex danorum ad tres reges qui ſtella duce ab oriente ihe
roſolimā venerunt et criſto nato munera obtuleunt deuo
cionem habebat eoſqꝫ in ſuum hoſpicium inuocabat. Profectus
ergo predictus rex coloniā cum apparatu magno vbi ſacroſancta
corpora eorum cum honore debito conſeruantur tres coronas au
reas mirabiliter ac regulariter fabrefactas ei obtulit. Inſuper
plus ꝗ̄ ſex marcarum milia cum ingēti deuocione eccleſijs et pau
peribus diſtribuit ſue fidei exemplum ibidem fideli populo relin
quens. Quadā autem die cum ad propria remearet et membra ſo
pori dediſſet ecce vidit in ſompnis tres reges cum coronis quas
ſecū portauerat in capitibus preferentes cum ingenti lumine ad
ſe propius accederet et audiuit ſingulos ſingularit̄ dicere talia.
¶ Primus et ſenior dixit. Frater mi feliciter veniſti ſed felicius ad
propria remeabis ¶ Alter dixit. Multa tribuiſti ſed tecum pluri
ma reportabis ¶ Tercio dixit frater mi fidē oſtendiſti. ſed expletis
xxiij annis iugiter in celeſtibus nobiſcum regnabis ¶ Primus
ergo dixit offerens ei pixidem plenā auro. Accipe inquit theſau
rum ſapiencie per quem tibi ſubiectum populum iuſte iudicabis

Quia honoꝛ regis iudicium diligit¶Secundus pixidem cum mirra ei obtulit dicens. Accipe mirram penitencie per quã eciam carnis motus illecebras refrenabis. quia optime regnat qui ſeipſum bene regit¶Tercius ſimiliter obtulit ei pixidem plenam thure dicens ei. Accipe thus deuocionis et deuote clemencie. per quod miſeros reue labis. Quia ſicut ros herbã irrigat vt creſcat ſic dulcis clemẽcia regis vſq; ad ſidera prouehit et exaltat. Cumq; rex de magnitudine viſionis miraretur ſubito vigilauit . et pixides iuxta ſe collocatas repperit. Qui donum dei letus accepit et ad propꝛia rediens que in ſompno viderat deuotiſſime adipleuit. Expleto termino ſupradicto regna celeſtia meruit poſſidere.

KAriſſimi iſte rex poteſt dici q̄libet criſtianꝰ bonus qui tenet̃ tres coronas afferre tribus regibus ſcȝ patri filio et ſpiritui ſancto. Patri teneris reddere coronam honoris et fidei quia potens eſt. Non bonum eſt offendere potentem. quia poteſt pmere te et annichilare. Iſtam coronã fidei in baptiſmo fideliter reddere ꝓmi ſiſti quando diabolo et põpis eius abrenunciaſti¶Secundã coronã ſapiencie ac ſpei filio teneris reddere. Quia ſapiens ẽ et pro nobis paſſus eſt. Ideo ſpem de eo pre ceteris habere debemꝰ. Et hoc multi plici de cauſa. Primo q̄a tantũ nos dilexit ꝙ de celo deſcẽdit natu rã noſtrã aſſumpſit et victoriã contra diabolum pro nobis obtinuit Tercio debemus offerre coronam amoris ſpiritui ſancto. quia ipſe eſt amoꝛ patris et filij. et per eũ amorem hominis et dei poterimus obtinere. Si illa tria puro corde et caritate perfecta offerimꝰ. ſine dubio iſta que ſequntur a patre filio et ſpiritu ſancto obtinebimus A patre theſaurum virtutum per quas poterimus animam regere cum corpore cõtra diabolum mundum et carnem et per conſequẽs regnum celeſte obtinere. A filio pixidem cum mirra. Per pixidẽ coꝛ mundum intelligas a peccatis mundatũ Per mirram penitenciam Quia ipſe prius vitã penitencie in cruce oſtendit et petentibus ab eo ſuam graciam dat cotidie. A ſpiritu ſancto thus deuocionis hoc ẽ ſuam virtutem infundit per quam deuoti ſimus et caritate pleni q̄a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

deus caritas ē. et ꝓſequens cōmunē offenſionē quā ꝑ peccm̄ cōtra
deū incurrim⁹ placare poterim⁹. et ſic vitā etnā obtinere. Ad quā.

R Ex quidā nobilis quendā filiū formoſum ſapientiſſimū ſtrē
nuiſſimū gracioſum et amoroſum habebat. Et quatuor filias
habuit. quaꝝ noīa hec erant. Juſticia veritas miſericordia et pax.
Rex iſte volebat filio ſuo vnico ſponſam tradere. Deſtinauit nūciū
pro virgine que eſſet decora. Tandem inuenit filiā regis iheruſalē
pulchrā valde que eſt tradita filio ſuo qui eam miro modo dilexit
Filius iſte quendā ſeruū hēbat et ex magna cōfidēcia vnū ducatū
ad cuſtodiendū ei tradidit. Jpſe vero vt proditor ſeduxit ſponſam
dn̄i ſui ac violauit ac ducatū deuaſtauit. Filius cum de adulterio
vxoris audiſſet contriſtatus eſt valde et dimiſit eam et dedit ei li
bellū repudij et priuauit eam omni honore ſuo. Jpſa ſic priuata ad
magnā egeſtatē ꝑuenit in tantū ꝙ quaſi deſperata hinc inde ambū
labat et panē ſuū mendicabat. Hoc audiens ſponſus eius miſertus
eſt eius et nunciū ad eam miſit qui eā reuocaret et ei diceret. Veni
ad dominū tuū ſecure noli timere. Jlla vero rēnuit et dixit. Dic dn̄o
meo ꝙ ad eum venirē libenter ſed nō poſſum. Si querat dominus
meus cauſam quare. dic ei quia lex eſt talis. Si vir vxorē habuerit
et fornicata fuerit cum altero dabit ille ei libellum repudij et non
reuertetur ad eum vltra. Ego vero iam libellū repudij recepi quia
fornicacionē cōmiſi et ideo redire non potero ad eum. Ait nuncius.
Dominus meus eſt vltra legē ex quo legem cōſtituit et ideo ex quo
miſertus eſt tui ſecure ad eum venire poteris. At illa. Quale ſignū
dabit ipſe michi ꝙ ſecure ad eum venere potero? Si tantum iſtud
oſtenderet ſecura eſſem videlicet ꝙ veniret dilectus meus ad me et
oſculetur me oſculo oris ſui. tunc ſum ſecura ꝙ recipiet me in graciā
ſuam. Dominus cum per nunciū hoc audiſſet conſilium ſuper hoc
habebat cum omnibus ſatrapis curie ſue et regni. Tandem conſultū
eſt vt mitteret virum ſapientem pro ea vt reduceret eam et non eſt
inuentus vnus in toto regno qui ſe de hac re intromittere vellet.
Vir eius cum hoc audiſſet ad eam nuncium deſtinauit qui diceret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Quid faciā tibi? Nō eſt inuētus aliquis q̇ te vellet ad me reducere
Illa hoc audiens fleuit amare ꝙ non eſt inuētus qui eā reduceret.
Vir eius cum audiſſet de eius lamentacione ꝑrexit ad patrē ſuū et
ait. Domine mi ſi vobis placet ego ibo ad ſpōſam meā et a miſeria
et dolore ſuo liberabo eā et eā ad placitū veſtrū reducā. Ait pater
vade in fortitudine tua et reduc eam. Miſit ante nunciū ad eā qui
ei diceret. Iā gaude quia ecce ego venio et reducā te. Soror ſenior
ſcʒ iuſticia cū hoc audiſſʒ ꝓceſſit ante regē et ait. Domine iuſtus es
et rectū ē iudiciū tuū. Ego ſum iuſticia filia tua. recte iudicaſti illā
meretricē vt āplius nō eſſet ſpōſa fratris mei et ei libellū repudĳ
dediſti. Iuſticiā ergo teneatis. Et ſi cōtra iuſticiā operatus fueritis
dico vobis nō ero filia veſtra iuſticia. Hĳs dictis veīt ſecūda ſoror
ſcʒ veritas et ait. Pater mi veraciter illam meretricē iudicaſtis q̄
cubile fratris noſtri per adulteriū violauit. Si eam velitis reducere
facitis cōtra veritatē. Et ſi ſic ſine dubio nō ero filia veſtra veritas
Hec audiēs tercia ſoror ſcʒ miſericordia venit ad patrē et ait. Dn̄e
ego ſum miſericordia filia tua. Fac ergo miſericordiā cū peccatrice
q̄ deliquit quia pro cōmiſſo multū dolet. Et ſi ei miſericordiā nō fe
ceris nō ero miſericordia filia tua. Quarta ſoror ſcʒ pax cū audiſſet
tantā diſcordiā īter ſorores totam terrā dereliquit et fugam pecĳt
Hoc facto iuſticia et veritas exhibuerunt gladiū et regi tradiderūt
dicentes. Domine ecce gladius iuſticie ad occidendū illā meretricē
que nos et fratrē noſtꝝ confundit. Mīa hoc vidēs gladiū a manib⁹
eoꝝ arripuit et ait. ſatis diu regnaſtis et vr̃aʒ volūtatē obtinuiſtis
modo tempus eſt vt exaudiar a patre meo. Ego ſū filia ſua ſicut et
vos. Reſpōdit iuſticia. Verū eſt. Multo tp̄e regnauimus et adhuc
volumus regnare. Verūtamen ex quo inter nos eſt tāta diſcordia
vocet̄ frater noſter qui ſagax eſt in omnibus. et inter nos iudicet.
Et ſic factū eſt. Filius vero cum veniſſet et audiſſet altricaciones
īter eas. quō iuſtcia et veritas ex vna parte vindictā pecierūt mīa
veniā ait. Kariſſime ſorores propter veſtram diſcordiam ſoror nr̄a
a patre noſtro predilecta. ſcʒ pax totū regnū dimiſit. Hoc nullo mō

volo pati. quia ꝓ ſponſa mea adultera patus ſum pati ſuplicia. Ait iuſticia. Si hoc feceris tibi cōtradicere non poſſum⁹. Dixit ergo ad miſericordiā. Tu laboras pro ſpōſa mea vt reducatᷣ. Si vero eam reducā et iterꝫ fornicata fuerit intendis iterato pro ea intercedereˀ. At illa. Nō niſi penituerit. Audiens hec filius pacem ſororē ſuam reduxit. et fecit ſorores adinuicem oſculari. Facta concordia filius de regno deſcendit et bellū pro ſponſa ſua dedit et eā cū omni hōre ad regnū patris ſui reduxit. Et ſic ambo in pace vitā finiuerūt.

Kariſſimi rex iſte eſt pater celeſtis. Filius tā ſapiens eſt dn̄s noſter ihesus criſtus. Sponſa tam pulchra eſt anima ad dei ſimilitudinem creata. Quatuor ſorores iuſticia veritas miſericordia et pax. Anima cū ſeruo domini ideſt cum dyabolo adulterata eſt qn̄ ei cōſenſit et ideo eā dn̄s ſuus dimiſit. Poſt hec pius ſponſus dedit ei libellū repudij et dimiſit eā et priuauit eam omni hōre ſuo quo erat cōſtituta ſuper opera manū domini ſicut ait p̄s. Oīa ſubiecisti ſub pedib⁹ eius. dedit eciā ei ducatū ideſt paradiſum et illum eciā ab ea abſtulit et in miſeriā huius mundi poſuit. Vnde. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Vnde bernardus conqueritᷣ et dicit. Memento nobilitatis tue pudeat deiectionis tue. Ipſe vero domin⁹ miſertus ſponſe ſue miſit ad eā nunciū que reuocaret eā et diceret Eleuare eleuare conſurge conſurge iheruſalē ſolue vincula colli tui captiua filia ſyon. Illa vero rēnuit venire et dixit. Domine libēter redirem ſed non poſſum. Quareˀ. Quia tu dixiſti ꝑ ieremiā. Si vir habuerit vxorem et illa fornicata fuerīt cū altero dabit illi vir ille libellū repudij et nō reuerteᷣ ad eum vltra. Ergo nō audeo reuerti ad te. Quid ergo faciamˀ. Tua ſunt verba qui iuſtus es et iuſte iudicas oīa. Quomō ergo ad te redire poteroˀ. Reſpondit dominus ꝑ yſaiam prophetā. Numquid abbreuiata eſt manus mea vt ſaluare nequeāˀ. Abſit hoc. Sed ſicut dixi per ezechielem. In quacūqꝫ hora peccator īgemuerit omniū iniquitatū eius nō recordabor. Et licet fornicata ſis tamē ad me reuertere et ego recipiam te vt dicitur in cāticis. Reuertere reuertere ſunamitis ꝛc̄. Reuertere recōſiliādo te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

deo patri reuertere reconſiliando te dei filio reuertere recõſiliando te ſpiritui ſancto reuertere recõſiliando te ãgelis quoꝝ conſorciũ tu perdidiſti. Illa reſpondit. Qd ſignũ michi dabis quia recipies me? Ait dñs. Pete tibi ſignũ in profundũ inferni ſiue ĩ excelſum ſupra At illa dixit. Nõ petam ſed veniat dilectus meus ad me et oſculet me oſculo oris ſui vt ſim ſecura ꝙ me in graciã ſuam recipiat. Cui dñs. Si mulier oblita fuerit infantuli ſui ego numq̃ tui obliuiſcar Ego cogito cogitaciones pacis et non afflictionis et iõ conſiliũ habebo. Dñs vero habuit conſiliũ ſecretũ cum tota curia celeſti quẽ mitteret ꝓ liberacione ſpõſe ſue et neqꝫ ĩter ãgelos neqꝫ ĩter hoĩes inuenit aliquẽ qui dignus eſſet ſponſam ſuam redimere. Angelus dicebat. Ego libere condicionis ſum illa ſeruilis. Quare ego deformarẽ condicionẽ meam? Homo dicebat. Non ſum dignus pati pro ſponſa tua. q̃a ſum peccator. Hoc videns dominus miſit ad ſponſam ſuam qui diceret. Quid faciam? Quia ſaluator non eſt tibi qui velit vel poſſit ſaluare te. Illa hec audiens fleuit. ꝙ neqꝫ in celo neqꝫ in terra aliquis inuẽtus ẽ qui eã liberaret. Pater vero miſericordiaꝝ et deus tocius conſolacionis conſolabat eam dicẽs. Iheruſalẽ ſpõſa mea ciuitas mea noli ſic flere quia cito venit ſalus tua. Quare me rore conſumeris? Numq̃ conſiliarius non adeſt tibi. quia ĩnouauit te dolor. Saluabo te et liberabo te. noli timere. Surrexit ergo filiꝰ ante patrẽ et dixit. Ecce ego paratus ſum ꝓ ſponſa mea pati. Ego feci ego faciã ego portabo ego ſaluabo. Cui pater. Vade in hac fortitudine tua et libera filiã mea ſponſam tuã de carcere madian hoc eſt dyaboli. Hec audiẽs iuſticia allegauit contra fratrẽ ſuũ. Superuenit veritas et tenuit cum iuſticia. ſed miſericordia cum fratre ſuo tenuit. Et pax quarta ſoror fugit. quia non erat pax inter deum et hominẽ. Juſticia dicebat miſericordie. Regnare volo quia dominꝰ ſalomon ĩmortalis eſt et iuſtus et non erit periurus. Vnde ius meũ nullã preſcripcionẽ includit et diuturnitas temporis non attenuat ſed pocius confirmat. Reſpondit miſericordia. Verum eſt ꝙ ĩmortalis es et ꝑpetua ſed in futuro nõ mõ. Ego volo ꝓ ea intercedere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

quia penitenciā iam ait. Et ſicut tu es filia patris mei iuſticia. ſic
et ego ſum filia eiꝰ miſericordia. Et ideo racio dictat vt me audiat
ſicut et te. Videns ergo filius ſapiens iſtam diſcordiā inter ſorores
dixit iuſticie. Paratus ſum tibi ſatiſfacere vt ꝑualeat oracio miſeri
cordie. Ait iuſticia. Michi placet. ſed vellem ſcire quō. Ait filius.
Incarnari volo et naturā humanā aſſumere. Nūquid hoc ſufficit?
Et dixit filia iuſticia. Non. Dixit filius. Circūcidi volo. famem et
ſitim pati. temptari triſtari. tediū pati. ſanguineū ſudorem ſtillare.
Nūquid h̄ tibi ſufficiūt? Et reſpōdit illa ꝙ nō. Dixit filius iuſticie
Volo colaphis cedi. et alaphis flagellari volo conſpui deridi ac de
reliqui et deſpici ꝛc. Nūquid hec tibi ſufficiūt? Et reſpōdit iuſticia
ꝙ non. Crucem volo portare et manibus et pedibus perforari ac
ligari. nūquid hec tibi ſufficiunt. Et illa. Non. Aceto potari volo
totū ſanguinē exhauriri et in cruce mori mortuus lancea perforari
latus. deinde a mortuis reſurgere celum aſcendere locum ſponſe mee
preparare. Nūquid hec tibi ſufficiūt? Et illa. O bone frater vt video
et ſcd̄m qd audio plus diligis ſponſam tuam ꝙ̄ teipſum. Jam que
dixiſti ſufficiunt. Tunc filius dixit ad miſericordiā. Si omnia iſta
que dixi et que in corde meo poſui fecero et ſponſa mea iſta cōtemp
ſerit nūquid iterū pro ea me interpellabis? Et illa. Non. niſi egerit
penitenciā. Qui ait michi bene placet. Quociēs homo peccauerit ſi
penitenciā poſt hoc egerit miſericordiā ſuꝑ eum habebo. Hijs ocis
fecit ſorores vocari ſcꝫ iuſticiā veritatem miſericordiā et pacem et
oſculate ſunt adīuicē. Tūc filius oīa promiſſa adimpleuit et regnū
celeſte ei dedit. Unde bernardus ait valde ſolēpniter ipſam excitās
ſponſam ad conſiderandū graciam ſibi a domino impenſam. Dicit
enim. Vide o ſponſa in cruce ſponſum tuū capite inclinatū ad oſculū
manuū extenſionem ad amplexus. lateris apercionē ad affectum.
tocius corporis expoſicionē ad cōtemptum. Hauſit igitur de ꝓprio
ſanguine ſuo et obtulit patri ſuo munus pro dulciſſima ſponſa ſua.
Suſcepit ergo pater celeſtis preclarum munus de manu filij per qd
ſaluati ſumus ad vitam eternā. Ad quā ꝛc.

QVidam princeps erat qui multũ delectabatᷣ venari. Accidit
ſemel ꝙ cum ad venandum prexiſſet caſu mercator quidam
per eãdem viam ſecutus ẽ. Videnſqꝫ principem formoſum et graci
oſum veſtimentis precioſis indutũ ait in corde ſuo. O dñe deus hõ
iſte multũ tibi tenetᷣ. ecce ꝙ̃ formoſus eſt et ſtrẽnuus et gracioſus
et oẽs qui ſunt in eiꝰ comitatu honeſte induti. Hijs cogitatis dixit
vni ex familia principis. Dic michi kariſſime dñs veſter qualis eſt
Qui ait. Eſt dominꝰ multarũ terraꝝ et potens valde in auro et ar
gento ac familia. ait mercator. Multũ tenetᷣ ipſe deo. Formoſus ẽ
et ſapiens inter omnes quos vnq̃ꝫ vidi. Ille hoc audiens occulte
oĩa verba mercatoris dño ſuo narrauit. Dominus vero circa horã
veſpertinã cũ domũ rediret mercatorẽ rogauit vt ſecum ꝑnoctaret
Ille hoc nõ audebat reſiſtere. et cũ principe ad ciuitatẽ prexit. Cũ
vero caſtrum eius intraſſet tot diuicias tot pulchras cameras auro
depictas vidit ꝙ valde admirabatᷣ. Cum autẽ hora cenandi adeſſet
Princeps mercatorẽ iuxta ſuam dominã in menſa collocari fecit.
Mercator autẽ cũ dominã vidiſſet tam pulchrã et tam gracioſam
quaſi extra ſe raptus fuit et ait ĩ corde ſuo. O deꝰ meꝰ. prĩceps iſte
omnia q̃ deſiderat cor ſuũ habet. vxorem pulchrã filios ac filias et
familiã multã nimis. Cũ autẽ ſic cogitaſſet delata ſũt fercula ante
dominã et añ eũ. Et ecce cibaria optima ĩ capite vniꝰ defũcti collo
cata ante dominã poſita ſũt et oĩbꝰ de familia in ſcutellis argẽteis
miniſtrabatur in aula. Mercator cũ caput mortui ante eũ vidiſſet
cõmota ſunt oĩa viſcera eius. Et ait in corde ſuo. Heu michi. timeo
ꝙ perdam caput meũ in iſto loco. Dña vero in q̃tũ potuit eũ con
fortauit. Cũ vero nox adeſſet. ducitᷣ ĩ camerã honeſtã vbi inuenit
lectum paratum. cortinis circũuolutũ et ĩ angulo domus luminaria
magna. Cum vero lectũ ĩtraſſet famuli oſtiũ clauſerũt et ille ſolus
in camera remanſit. Reſpexitqꝫ angulũ vbi erat lumen. Vidit duos
homines mortuos per brachia pendentes. Hoc viſo ĩuaſit eũ timor
intollerabilis ĩ tantũ ꝙ quieſcere nõ poterat. Mane vero ſurrexit
et ait. Heu michi. timeo hodie iuxta illos duos pendere. Princeps

[f]
6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vero cum ſurrexiſſet fecit mercatorē ad ſe vocari et ait Kariſſime Quid tibi placet de me? At ille. michi omnia bene placent. Sed ꝙ michi miniſtrabatᷣ in capite defuncti vltra ꝙ̄ credi poteſt abhorrui in tantū ꝙ comedere non poteram. Cū vero in lecto poſitus fuiſſem duos iuuenes pēdentes in angulo camere vidi. et tantus timor me inuaſit ꝙ dormire non poteram. Et ideo dei amore permittatis me tranſire. Ait princeps. Kariſſime vidiſti vxorē meā nimis pulchrā et caput defuncti ante eam. Racio eſt talis. Iſte enī cuiꝰ erat caput fuit quidā dux nobilis. q̄ vxorē meā ſollicitauit et cū ea cōcubuit et pariter adiuicē cōmiſceri perſpexi. Gladiū arripui et caput eius amputaui. Vnde in ſignū verecundie ſingulis diebꝰ illud caput an̄ eam pono vt ad memoriā reducat peccatū qͦ̄s cōmiſit. Filius vero defūcti illos duos iuuenes cognatos meos ī camera pēdētes occidit ideo omni die corpora eoꝝ viſito. vt fiam magis feruens ſanguinē eoꝝ vindicare. Cū autē adulteriū vxoris recolo et mortē iuuenū ad memoriā reduco nullū gaudiū habere potero. Vade ergo kariſſime in pace. et āmodo vitā hoīs cuiꝰcūq; nō iudices q̊uſq; plenius tibi de veritate cōſtiterit. Mercator ei valefecit et ad mercandū perrexit

Kariſſimi princeps iſte eſt quilibet homo criſtianus bonis virtutibus p virtutē baptiſmi ditatus qui debet habere pulchrā familiā ſcilicet ſenſus interiores et exteriores ſine macula peccati qui debent omini miniſtrare et ſepius ad venandū pgere ideſt opus meritoriū operari. Mercator iſte eſt bonus prelatus vel confeſſor diſcretꝰ qui tenetᷣ tali aſſociari. domū cordis ſui viſitare. et bonas virtutes ibidē plātare ſicut fecerat xp̄s duobꝰ peregrinis veniētibꝰ ad emaus qui domū hoſpicij intrauit ꝛc̄. Vxor tā formoſa ē aīa ad dei ſimilitudinē creata q̄ debet ī menſa iuxta prelatū ſacre ſcripture collocari vt addiſcat ea q̄ ſunt ſalutis. Sed ſepius iſta aīa per dyabolū adulteratᷣ qn̄ peccatū mortale cōmittit. Quid ergo eſt faciendū Extrahe gladiū lingue et ora ad deū intime. Vn̄ pſalmiſta. Lingua eoꝝ gladiꝰ acutꝰ. Per iſtū gladiū ligue cū cordis cōtritione et oris cōfeſſione poteris deuīcere et hoc ē caput eiꝰ āputare. et an̄ oculos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

cordis tui ſemꝑ ponere quoniā graciā tibi dabit deus eū deuincere penitēciā perfecte agere. Hoc eſt opus miſericordie duo iuuenes in camera pendentes quos occidit aduerſarius tuꝰ ſunt dilectio dei et proximi qui erant extincti per peccatū primi parentis. Et ideo ſemꝑ debes eos in camera cordis tui tenere vt deum tota mente tota aīa diligas et ſemper in eius timore ꝑmaneas. quia neſcimus ſi amore vel odio digni ſumus et ad memoriam reducere quantū deus pro nobis ſuſtinuit in cruce.

Tytus ī ciuitate romana regnauit qui ſtatuit pro lege ꝙ dies primogeniti ſui ab oībꝰ ſanctificaret᷑ et quicūqꝫ diem natiuitatis filij ſui ꝑ opus ſeruile violaret morte moreret᷑. Promulgata lege vocauit magiſtrū virgiliū et ait. kariſſime talem legem edidi. Verūtamē ſepe in occulto poterūt cōmitti ad quorum noticiā peruenire non potero. Rogamus ergo te vt ſecūdum induſtriā tuam aliquam artem inuenias. per quam potero experiri quales ſunt illi qui contra legem delinquūt. At ille dn̄e fiat volūtas veſtra. Statī virgilius arte magica ſtatuam in medio ciuitatis fieri fecit. ſtatua illa omnia peccata oculta in illo die cōmiſſa imperatori dicere ſolebat. Et ſic per accuſationē ſtatue quaſi infiniti homines erant condempnati. Erat tunc quidam faber in ciuitate nomine focus qui in illo die ſicut in ceteris operatus eſt. Cū autē ſemel ī ſtrato ſuo iacuiſſet intime cogitauit quomodo per accuſationē ſtatue multi moriebant᷑. Mane ſurrexit et ad ſtatuam perrexit et ait. O ſtatua ſtatua per tuam accuſationē multi ſūt poſiti ad mortem. Voueo deo meo ſi me accuſaueris. caput tuū frangam. Hijs dictis domi ꝑrexit. Hora prima imperator ſicut ſolitus erat nuncios ad ſtatuam deſtinauit vt ab ea quererēt ſi aliquis cōtra legem cōmiſiſſet. Cū autē ad ſtatuā veiſſent et volūtatē īperatoris dixiſſent. ait ſtatua. kariſſimi leuate oculos veſtros et videte que ſcripta ſunt in frōte mea. Illi vero cum oculos leuaſſent tria in fronte eius clare viderunt. ſcilicet tempora mutātur homines deteriorātur. qui voluerit veritatē dicere caput fractū habebit. Ite et domino veſtro nūciate q̄ vidiſtis et legiſtis.

Nūcij prexerunt et oīa dn̄o ſuo retulerunt. Imperator cū h̄ audiſſet precepit militib⁹ ſuis vt ſe armarent et ad ſtatuā pergerent. Et ſi aliquis cōtra ſtatuā aliquid faceret eū ligatis manibus et pedib⁹ ad eū ducerent. Milites ad ſtatuā prexerunt dicētes. Placet impa tori vt oſtendatis illos qui cōtra legem cōmiſerunt et quales erant illi qui minas fecerunt. Ait ſtatua. Focuū fabrū accipite. Ille ē qui ī ſingulis dieb⁹ legē violat et michi minas facit. Illū cōprehende runt et corā imperatore duxerūt. Ait imperator. Kariſſime. q̇d ē q̄d audio de te? Quare legē editā violas? At ille. Dn̄e legē illā ſeruare nō poſſum. quia omni die octo denarios oportet me habere et illos ſine labore nō potero acquirere. Ait īperator. Et q̄re octo denarios Qui ait. Om̄i die p̄ ānū duos denarios teneor dare quos mutuaui in iuuētute duos accōmodo. duos p̄do. duos expēdo. Ait impator De iſtis manifeſtius debes michi dicere. Cui ait faber. Domine mi aduertite me. Duos denarios omni die teneor patri meo. quia cum eſſem puer paruulus pr̄ meus duos denarios ſup̄ me ſingulis dieb⁹ expēdit. Jam pr̄ meus in egeſtate ē poſitus. Unde racio dictat ꝙ ei ſubueniā in ſua paup̄tate et ideo omni die duos denarios ei trado. Duos alios denarios filio meo accōmodo qui iā ad ſtudiū p̄git vt ſi cōtingat me ad egeſtatē p̄uenire michi illos duos denarios reddat ſicut ego iā patri meo facio. Duos alios denarios omni die perdo ſup̄ vxorē meā quia ſemp̄ ē michi cōtraria. aut proprie voluntatis aut calide cōplectionis et ꝓpter iſta tria quicq̄d ei dedero hoc p̄do Duos alios denarios ſup̄ meipſum in cibis et potib⁹ expēdo. leui⁹ bono mō tranſire non potero et iſtos denarios nō poſſum obtinere ſine cōtinuo labore. Jam audiſtis rationē detis ergo iudiciū rectū. Ait imperator. kariſſime recte r̄n̄diſti vade et fideliṫ āmodo labora Poſt hoc cito imperator defūctus ē et focus faber propter ſuā pru denciā in imperatorē eligiṫ ab oīb⁹ q̇ imperiū ſatis prudenter rege bat ipſo mortuo inter alios īperatores ymago ei⁹ depingiṫ et vltra caput ſuum octo denarij.

Kariſſimi iſte imperator eſt pater celeſtis q̇ ſtatuit pro lege ꝙ q̇ diē primogeniti ſui violaret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

morte morieꝛ. Dies iſta ē dies dn̄ica ſiue dies feſtiualis ab eccleſia ordinata. vnde in veteri lege ac noua dicitur. Memento vt diem ſabbati ſanctifices. Sed heu prochdolor plures illis diebꝰ peccata cōmittūt ꝗ̃ ceteris diebꝰ. Tales poterunt aſſimulari cuidā piſci in mari. tamdiu bene eſt ſibi ꝗ̃diu eſt in mari. Sed ſi cōtingat a caſu ꝙ ſaltat ſupra tempore pluuie. et pluuia eū tāgat incipit mori nec ꝑ multos dies ſtatū eiꝰ poterit recuperare. quouſqꝫ fuerit de aqua maris ſaciatus. Eodem modo aliqui ꝗ̃diu ſunt ꝑ totam ſeptimanā in mari huius mūdi laborātes tādiu bene videꝛ eis ſed ſi cōtingat eos diebꝰ feſtiuis ad eccleſiā pergere et aliquē dulcem ſermonem vel miſſam audire eis videtur q̄d ſint in magna anguſtia quouſqꝫ ſunt in operibꝰ mundanis refocillati. Uirgilius certe qui ſtatuam fecerat ē ſpiritus ſanctus qui predicatorē ordinauerat vt annūciet virtutes et vicia penā et gloriā. Sed heu et prochdolor iā poterit dicere predicator. ſicut ſtatua dixerat tempora mutanꝛ. Hoc ſatis manifeſte videmus in primitiua eccleſia. in ſtatu omni. tēpora erāt meliora ꝗ̃ nunc. orationes ac preces ꝗ̃ modo. Terra dabat fructū ſuū magis habunde et omnia elementa que ſua erāt. et omnia ſunt mutata propꝛ peccata hoīm. Hoc apparebat ī fluuio noe. Secūdo homines deteriorānꝛ. ſicut clare videmus. In antiquo tempore erāt homines magis deuoti elemoſinari caritatiui ꝗ̃ modo ſūt Et q̄re quia totus mundus in maligno poſitus eſt. Tercio qui voluerit veritatē dicere x̄. Modo ſi predicator peccata potentū predicet ſtatī minas ac murmurationes habebit Unde yſa. ¶ Loquimini verba placentia Et ideo apoſtolus. Erit eni tempus cum ſanā doctrinam non ſuſtinebūt. Focus eſt quilibet bonꝰ criſtianꝰ: qui fideliter ſicut miles criſti laborat. Unde quilibet bonus criſtianꝰ teneꝛ ſingulis diebꝰ patri ſuo celeſti reddere duos denarios ſcilicet amorem et honorem. Amorē quia nos tantū dilexit ꝙ pro nr̄o amore vnicū filiū ſuū de celis deſcēdere ꝑmiſit et morte turpiſſima cōdempnari. Honorē quia omnia ab ipſo procedūt. et ſine eo nullū bonū agere poterimꝰ Item duos denarios filio accōmodamꝰ Cuiuſmodi filiꝰ eſt: Certe ille

de quo pſa.. Paruulus enī natus eſt nobis &c. ſcilicet filius dei. Et quales denarios debemꝰ ei accōmodare: Certe duos ōni die. ſcilicet bonā voluntatē et bonū actū ꝙdiu ſumꝰ in hoc mortali corpore et qn̄ nos egeni ſumꝰ facti ī die iudicij qn̄ nudi apparebimꝰ. tūc ipſe nobis reddet illos denarios ī vita eterna. ſicut ſcriptū eſt. Cētuplū accipietis et vitā eternā poſſidebitis. Itē duos denarios perdimꝰ ſup vxore. Vxor iſta eſt caro miſera que ſemp cōtrariatur ſpiritui. Denarij q̊s expendimꝰ ſup eā ſunt mala voluptas et actus malus que cōtinue operant̄ ex obliq̄ volūtate. Iſtos duos denarios ꝑdimꝰ q̄a grauiter ꝓpter hoc. hic vel alibi puniemur. Itē duos denarios ōni die expēdimus ſup noſipſos ſi boni criſtiani ſumꝰ ſcz dilectionē dei in toto corde et diligere proximū ſicut teipm̄. Kmi ſi iſtos octo denarios expēdere volueritis ad gaudiū eternū ꝑuenire poſſitis.

Rex quidā regnauit nomine aſmodemꝰ qui ſtatuit ꝙ quicūqȝ malefactor captus eēt et corā iudice ductus. ſi tres veritates poſſet dicere. tam veras. cōtra quas nullus poſſet obicere. quantum cūqȝ malefactor vitam ſuā obtineret cū tota ſua hereditate. Accidit caſus ꝙ quidā miles cōtra regē forefecit. fugam pecijt. et in quadā foreſta latuit. In qua multa mala cōmiſit quia oēs ītrātes ſpoliauit aut occidit. Iudex cū hoc audiſſet inſidias in circuitu foreſte ordinauit eū deꝑhēdit et ligatis manibꝰ ad iudiciū venire fecit. Ait ei iudex. kariſſime noſti legē. Qui ait. Etiā dn̄e. Si debeo ſaluari opz me dicere tres veritates aliter mortē euadere nō poſſum. Ait ergo iudex. Imple beneficiū legis aut hodie cibum non guſtabis donec fueris ſuſpēſus. At ille. Dn̄e fac fieri ſilēciū. Quo fcō ait. Dn̄e ecce hᷓ ē prima veritas. Vobis oībꝰ denūcio ꝙ toto tp̄e vite mee extiti malus homo. Iudex hoc audiens ait circūſtantibꝰ. Eſt ne verū qᷦ ille dicit: At illi. Si nō eſſet malefactor ad iſtū punctū nō veniſſz. Ait ergo iudex. Dic m̄ ſecūdā veritatē. Qui ait. ſecūda veritas ē iſta Michi multū diſplicet ꝙ in iſta forma huc veni. Ait iudex. Certe credimꝰ t̄. Dic ergo t̄ciā veritatē et teip̄m a morte ſaluaſti. Ait ille hᷓ ē tercia veritas. Si ſemel potero euadere ad iſtū locū nūꝙ̄ ī iſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

forma venirē. Ait iudex. Amen dico tibi ſatis prudenter te liberaſti
Vade in pace. Et ſic per tres virtutes ſaluatus eſt ille miles.

KAriſſimi iſte imperator eſt dominꝰ noſter iheſus criſtus qui
iſtā legem edidit ſcilicet ꝙ quicūq; malefactor ideſt peccator
per graciam dei captus fueris et coram diſcreto iudice ductus ideſt
confeſſore. dicas tres veritates tam veras ꝙ demones contra te nō
poterunt obicere et hereditatē regni celeſtis obtinebis. Prima ve
ritas eſt ego ſum malus homo ideſt ī tali peccato et ſic de ſingulis
ecce confeſſio. Secūda veritas eſt diſplicet michi ꝛc. ideſt multum
michi diſplicet ꝙ tantū deum meum offendi. ecce contricio. Tercia
veritas eſt ſi ſemel poſſem euadere per viā ſatiſfactionis numꝙ̄ ad
peccatū redirem volūtarie. et ſic ꝓſequēs vitā eternā obtinebis.

IOuinianus imperator regnauit potens valde qui cum ſemel
in ſtratu ſuo iacuiſſet exaltatū eſt cor eius vltra ꝙ̄ credi pōt
Et in corde dixit. Eſt ne aliquis alius deus ꝙ̄ ego? Hijs cogitatis
ſompnū cepit. Mane vero ſurrexit et vocauit milites ſuos et ait.
Kariſſimi bonū eſt cibum ſumere quia hodie ad venandum ꝑgere
volo. Illi vero parati erāt eius voluntatē adimplere Cibo ſumpto
ad venādū prexerūt Dum vero imperator equitaſſet calor intolle
rabilis eum inuaſit in tantū ꝙ videbat᷑ ei ꝙ moreret᷑ niſi in aqua
frigida balneari poſſet. Reſpexit alonge et aquā latam vidit dixit
ſuis militibꝰ. Hic remaneatis quouſq; fuero liberatus Dextrarium
cum calcaribꝰ ꝑcuſſit. ad aquā feſtināter equitabat. de equo deſcē
dit omnia veſtimēta depoſuit: aquā intrauit et tamdiu ibi remāſit
quouſq; totaliter refrigeratus eſſet. Dum ibidem expectaſſet venit
quidā homo ei per omnia ſimilis ī vultu et geſtu et induit ſe veſti
mentis eiꝰ. dextrariū eiꝰ aſcendit. et ad milites equitauit Ab oībꝰ
ſicut ꝑſona imperatoris eſt receptus. Finito ludo ad palaciū cū mi
litibus perrexit. Poſt hec cito iouinianꝰ de aqua exiuit. veſtes nec
equū inuenit. Admirabat᷑ et cōtriſtatus eſt valde. quia nudus erat
et neminem vidit. Cogitauit intra ſe. quid faciam ego miſerabiliter
ſum miniſtratus. Tandem ad ſe reuerſus dicebat. hic prope manet

vnus miles quem ad miliciam promoui. Ad eum pergam. veſtes et
equum acquirā. Et ſic ad palaciū meū aſcendā et videbo quō et per
quem ſum cōfuſus. Jouinianus totaliter nudus ad caſtrum militis
perrexit. Ad ianuam pulſauit. Janitor autem cauſam pulſationis
queſiuit. Ait iouinianus. Januam aperite et qualis ego ſum videte
Ille vero ianuam aperuit. et cū eū vidiſſet obſtupuit et ait. Qualis
es tu? At ille. Jouinianus ſum imperator. Vade ad dominum tuum
et dic ei vt michi veſtes accōmodet quia veſtes et equum perdidi.
Qui ait. Mentiris peſſime ribalde. Jam ante aduentum tuum. dn̄s
imperator iouinianꝰ ad palacium ſuum cum militibus ſuis tranſiuit
et dominus meus ſecum perrexit et rediit. et iā ī menſa ſedet. Sed
quia imperatorē te nominaſti. dn̄o meo nunciabo. Janitor intrauit
et dn̄o ſuo verba eius retulit. Ille hᷓ audiens precepit vt introduce
ret. Et ſic factum eſt. Miles cum eum vidiſſet. noticiam eius non
habebat. Sed impator peroptime eum cognouit. Ait ei miles. Dic
michi qualis es et qđ eſt nomē tuū? Qui r̄ndit. Ego ſum imperator
iouinianꝰ. Et ego te ad miliciā promoui tali tpe. at ille. O ribalde
peſſime qua audacia audes teipſum impatorē nominare? Jam dn̄s
meus imperator ante te ad palaciū equitauit et ego per viā ei aſſo
ciatus eram et iam ſum reuerſus et qꝛ teipm̄ imperatorē nominaſti
impune non tranſibis. Fecit ergo eum egregie verberari et poſtea
expelli. Ille vero ſic flagellatꝰ et expulſus fleuit amare et ait. O
deus meus ꝗd hoc eſſe poterit ꝙ miles quem ad miliciam promoui
noticiam mei non habet et cum hoc grauiter me flagellauit. Cogi
tauit autem apd̓ ſe: hic prope eſt quidam dux cōſiliarius meus ad
eū pergam et neceſſitatē meā ei oſtendā per quem potero indui et
ad palaciū meū reuerti. Cū vero ad ianuā ducis veniſſet pulſauit.
Janitor audiens pulſacionē ianuam aperuit et cū hominem nudum
vidiſſꝫ admirabatur et aiebat. Kariſſime qualis es tu et quare ſic
totalit̄ nudus veniſti? Et ille. Ego ſum imperator: a caſu equum et
veſtimenta perdidi. et ideo ad ducē veni vt michi ī hac neceſſitate
ſuccurrat. Ideo te rogo vt negocium meum cum domino tuo facias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Janitor cum verbā eiꝰ audiſſet admirabat᷑ aulam intrauit. et dño
ſuo omnia retulit. Ait dux. Introducat᷑. Cū ītroductꝰ fuiſſ; mullꝰ
noticiam eius habebat. Et dux ad illū. Qualis es tu? Et ille. Impe
rator ſū ego. et te ad diuicias et honores ꝓmoui quādo te ducē
feci et conſiliatium meū te conſtitui. Ait dux. Inſanis miſer. Per
rexi parum ante cum domino meo imperatore verſus palacium. et
reuerſus ſum. Et quia talem honorem tibi appropriaſti īpune non
tranſibis cōfecit eum in carcerem includi et pane et aqua ſuſten
tari. Deinde ex carcere extraxit et egregie verberari et a tota terra
poſt hec eici. Ille ſic eiectus vltra ꝙ̄ credi poterit gemitus et ſuſpi
ria emittebat et intra ſe ait. Heu michi quid faciam quia factus ſū
obprobrium omniū et abiectio plebis. Melius ē michi ad palaciū
meum pergere et mei [illegible] palacio meo noticiam habebunt ſaltem ſi
non vxor mea noticiam meam habebit per certa ſigna. Solus ad
palacium acceſſit. ad ianuam pulſauit audita pulſatione. ianitor ia
nuam aperuit. Quem cū vidiſſet dixit. Dic michi q̄lis es tu? Et ille
Miror de te quia nō nouiſti me. Quia per tot tempora mecū fuiſti.
Qui ait. Mentiris. Cum dño imperatore diu ſteti. Et ille. Ego ſum
ille. Et ſi dictis nō credis. rogo te dei amore vt ad īpatricē accedas
et ꝑ iſta ſigna. illa michi veſtes īperiales per te mittet. quia a caſu
ꝑdidi oīa. Iſta ſigna que per te ei mitto. nullus niſi nos duo nouit
ſub celo. Ait ianitor. Non dubito quin īſanus ſis. quia iā dñs meꝰ
īperator in menſa ſedet et iuxta eū īperatrix. Verūtamen ex q̊ dicis
te imperatorē eſſe. īperatrici ītimabo. et certꝰ ſum ꝙ grauiter pūie
ris. Janitor ad īperatricē perrexit et oīa audita ei intimauit. Illa
non modicū contriſtata ad dñm ſuum cōuerſa eſt. et ait. O dñe mi
audite mirabilia. ſigna priuata inter nos ſepius acta vnus ribaldꝰ
ī porta michi per ianitorē recitat et dicit ſe imperatorē et dominū
meum eſſe. ipſe cum hoc audiſſet p̄cepit ianitori vt introduceretur
in cōſpectu omnium. Qui cū taliter mudus introductus fuiſſet canis
quidam qui āte multū eum dilexerat ad guttur ſuū ſaltabat vt eum
occideret. Sed per familiā impeditus eſt ſic ꝙ nullum ab eo recepit

malū. Item quendā falconem habebat in pertica. qui cū eū vidiſſet
ligaturā fregit et extra aulā aduolauit. Ait īperator ōnibus ī aula
ſedentib⁹. Kariſſimi audite verba mea que iſto ribaldo dicā. Dic m̄
qualis es tu et ob quam cauſam veniſti? At ille. O dn̄e iſta eſt mira
bilis queſtio. īperator ſum et dn̄s iſtius loci. Ait īperator omnibus
ſedentib⁹ in mēſa et circūſtantib⁹. Dicite michi per iuramētū veſtꝝ
quod michi feciſtis. quis noſtrū īperator eſt et dn̄s. At illi. O dn̄e
leuiter reſpōdem⁹ per iuramentū quod vobis fecimus. Iſtū ribaldū
nūq̄ vidimus. Sed vos eſtis dn̄s noſter et īperator quē a iuuētute
nouimus. Et ideo rogam⁹ vna voce vt puniat᷑ vt om̄s exēplum ab
eo capiant. et de tali p̄ſumpcione ſe nō attēptent. Imperator ille cō
uerſus ad īperatricē ait. Dic domina michi per fidem quā teneris.
noſti tu iſtū hominē qui dicit ſe īperatorē .. dn̄m tuū eſſe. At illa.
O bone domine cur talia a me queris? Nōne plus q̄ .xxvi. ānis in
ſocietate tua ſteti et ꝓlem ꝑ te genui. Sed vnū ē qđ miror q̊modo
iſte ribald⁹ ꝑuenit ad noſtra ſecreta inter nos ꝑpetrata. Imperator
ille dixit illi qui ītroduct⁹ fuerat. Kariſſime q̄re auſus fuiſti teip̄m
imꝑatorē noīare. Dam⁹ pro iudicō vt ad caudā eq̄ hodie ſis tract⁹
et ſi iterum ſis auſus hoc dicere te condempnabo morte ꝑpiſſiā. Vo
cauit ſatellites ſuos et ait. Ite et iſtum ad caudam equi trahite ſed
nolite eum occidere. Et ſic factum eſt. Poſt hec vero vltra q̄ credi
poteſt. commota ſunt omnia interiora eius. et quaſi de ſe ipſo deſpe
ratus dicebat pereat dies in qua natus ſum. Amici mei a me receſſe
runt. Vxor mea et filij mei non nouerūt me. Dum hoc dixiſſet cogi
tabat hic prope manet confeſſor meus. pergam ad ipſum forte ipē
noticiam meam habebit. quia ſepius confeſſionē meā audiuit. Per
rexit ad heremitā et ad feneſtram cellule ſue pulſauit. At ille. Quis
ibi eſt? Et ille. Ego ſum imꝑator iouinianus. Feneſtrā aꝑerias vt
loquar tecum. Ille vero cum vocem eius audiſſet feneſtram aperuit
et cum eum vidiſſet cum impetu feneſtram clauſit et ait. Diſcede a
me maledicte tu non es imperator. ſed dyabolus in forma hominis.
Ille hoc audiēs ad terram p̄ dolore cecidit crines capitis ac barbe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

dilacerauit et dixit. Heu michi quid faciam ego. Hijs dictis recor
datus fuit ꝙ in ſtratu ſuo exaltatū fuit cor eius dicens. Eſt ne deus
alter p̄ter me. Statim ad feneſtrā heremite pulſabat et dixit amore
illius qui pependit in cruce confeſſionē meā audite feneſtra clauſa
At ille michi bene placet. De tota vita ſua cū lacrimis eſt cōfeſſus
et p̄cipue quomodo cōtra deū ſe erexit dicens ꝙ nō credidit alium
deum eſſe q̄ ſeipſum. Facta confeſſione et abſolutione heremita fe
neſtram eius aperuit et noticiā eius habebat. Et ait. Benedictus
altiſſimus iam noui vos paucas veſtes hic habeo induas te et ad
palaciū perge et vt ſpero noticiā tuā habebunt. Imperator induit
ſe et ad palaciū ſuum prexit et ad ianuā pulſauit. Janitor hoſtium
aperuit et eū ſatis honorifice recepit. At iſle. Nūquit noticiā meā
habes? Qui ait etiā dn̄e poptime. Sed admiror ꝙ per totum diem
hic ſteti et vos exire nō vidi. Ille vero aulam intrauit omnes eum
videntes capita inclinabāt. Alius imperator erat cū dn̄a in camera
Et quidā miles exiens de camera eum intime aſpexit. et poſt hec in
camera reuerſus ait. Domine mi eſt quidā ī aula cui omnes capita
inclinant et honorē faciūt qui vobis in omnibꝰ aſſimilatᷣ in tantū
ꝙ q̇s veſtrū ē īperator penitus ignoro. Imperator ille hᷣ audiēs ait
imperatrici exeas et videas ſi eius noticiā habeas. Illa vero foras
prexit et cū eum vidiſſet admirabatᷣ ſtatim camerā intrauit et ait.
O dn̄e vobis vnū denūcio ꝙ quis veſtrum eſt dominꝰ meꝰ penitꝰ
ignoro. At ille. Ex quo ſic eſt foris pergam et veritatem excutiam
Cum autē aulam intraſſet eum per manū cepit. et iuxta eum ſtare
fecit. vocauit omnes nobiles in aula exiſtētes cum imperatrice et
ait. Per iuramentum quod michi feciſtis dicite quis noſtrum eſt
īperator. Imperatrix primo reſpondit. Dn̄e mi michi incūbit primo
reſpōdere. Teſtis eſt michi deus in celis. quis veſtrum eſt dominus
meus penitꝰ ignoro. Et ſic omnes dixerūt. At ille. Kariſſimi audite
me. Iſte homo eſt īperator veſter et dn̄s. Nam aliquo tēpore cōtra
deū ſe erexit. propter quod peccatū deus eum flagellauit. et homi
num noticia ab eo receſſit quouſq; ſatiſſactionē deo fecit. Ego ſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

angelus eius cuſtos anime ſue qui īperium cuſtodiui ꝙ diu fuit ī penitēcia. Jam eius penitēcia ē cōpleta et pro peccatis ſatis fecit āmodo ei ſitis obediētes. ad deū vos recōmendo. Statim ab oculis eoꝝ diſparuit. Imperator vero deo gracias reddidit. et toto tēpore vite ſue in bona pace vixit et ſpiritum deo reddidit.

Kariſſimi iſte imperator poteſt dici quilibet homo totaliter mūdo datus. Qui propter diuicias et honores in ſuperbia cordis erigitur. Sicut alter nabugodonoſor qui diuinis preceptis non obediuit. Vocat milites ideſt ſenſus. ꝑgit ad venandū mundi vanitates. Iterum calor intollerabilis ideſt temptacio dyabolica eū arripit ꝙ quieſcere nō poteſt quouſq; ī aquis mūdanis ſit totalit̃ refrigerat⁹. Iſta refrigeracio eſt ī detormētū anime. Et ſic milites ideſt ſenſus ſine cuſtodia hominē dimittunt. quocienſcumq; ī aqua mūdana balneari intendit. Sed de equo primo d̃ſcendit ideſt a fide errat. quia in baptiſmo firmiter deo promiſit adherere et pompis dyaboli abrenūciare. Sed ꝙ cito totaliter ſe in aquis mundāis inuoluit fidem frangit et hoc eſt de equo deſcendere. Deinde depoſuit veſtes ideſt virtutes quas in baptiſmo recepit. et ſic nudus miſer in mundi vanitatib⁹ iacet. Quid ergo eſt faciendū? Certe vt alius ſcilicet prelat⁹ q̇ fidem et virtutes habet eū cuſtodire hoc eſt veſtimēta recipere. Quia prelato datur poteſtas ſoluendi peccatorē quociens puro corde ad deū ſe cōuertit. Jouinian⁹ cum de aq̃ exiuit ꝛc̃. Sic miſer hō cū de aq̃ mūdana ꝑ ſe gratiꝫ intēdit exire nullā virtutē inuenit. q̇a oēs ꝑ peccatū ꝑdidit ergo habet materiā dolendi. Quō debent ergo virtutes recuperari? Certe ad domū militis primo ꝑgere Miles iſte ē racio q̄ hēt te flagellare q₂ ratio dictat ꝙ ꝙtū contra deū ꝑpetraſti in corde tuo. hoc emēdes. Et ideo nō poteris teipſum dicere imperatorē ideſt criſtianū quia opera criſtiani per peccatum ꝑdidiſti. Racio ergo te expellit ab omni vicio. Quid ergo ē faciend̃ Pergas ad caſtrū ducis ſcꝫ ad cōſcientiā tuā propriā que cōtra te grauiter murmurat donec recōſiliatus deo fueris. ymmo ī carcere te poīt h̃ ē in ꝑplexitate magna quō et ꝑ quā viā deo placē potes. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vulnera ab eo recipere .i. cordis compunctionem per que ſanguis
ideſt peccatū exeat. Deide ad palaciū cordis tui pulſare ideſt ītime
cogitare q̊modo et qua de cauſa contra deū deliquiſti. Janitor ideſt
voluntas que ē libera oſtium cordis tui habet aperire et te ducere
ad primū ſtatum quem ī baptiſmo recepiſti. Canis qui ſaltat vt te
occidat ꝛc. ē caro tua ꝓpria per quam homo ſepius occiditur niſi
deus impediret. Et falco ī partica extra feneſtram volat ꝛc ideſt po
tencia diuina nō tecū manebit q̄diu ī mala vita iaces. nec vxor .i.
anima noticiam habebit me ſalutis. Quid ergo eſt faciendū: Certe
vt ſis tractus ad caudam equi. Trahi per caudam equi nichil aliud
eſt q̄ꝫ a principio vite vſqꝫ ad preſens quid et quantum feciſti tan
tum dolere et ſatiſſactionē perpetrare. Deinde poſtquā iſta feceris
perge ad heremitam ideſt diſcretū confeſſorē in foreſta ſancte eccl'e
Et de omnibus quibus cōtra deum deliquiſti pure cōfitearis clauſa
feneſtra ideſt priuate non ad laudem hominū ſed ad tuum ſolamen
et ſtatim de⁹ et omnes angeli noticiam tuam habebūt. Deide facta
cōfeſſione veſtimētis .i. bonis virtutib⁹ poteris indui. et ad pala
cium cordis tui ſecrete accedere. et oīs ſenſus tui cū vxore ideſt aīa
noticiam habebūt quia verus īperator ideſt bonus criſtianus fact⁹
es et per conſequens vitā eternam obtinebis ad quā perducat.

Quidam rex erat qui filiam vnicā pulchrā et gracioſam noīe
Roſinūdam habebat. Puella iſta cū ad etatē denā perueniſſet
erat tam abilis in currendo q̄ cicius ad terminū ꝑuenerat antiquā
aliquis eum tāgere poſſet. Rex per totū regnū ꝓclamare fecerat q̄
quicūqꝫ cū filia ſua volebat currere et ad finem termini ante eam
ꝑueniret ipſam in vxorem haberet. et totū regnum poſt eius deceſ
ſum. Si vero aliq̄s hoc attēptaret et de curſu deficeret. caput amit
teret. Facta ꝓclamacione. quaſi īfiniti ſe obtulerūt cū ea currere. et
quotquot cū ea currebāt omnes deficiebāt et capita amiſerūt. Erat
tunc quidā in ciuitate pauꝑ nomine abibas qui intra ſe cogitabat
pauꝑ ego ſum et de vili ſāguine ꝓductus. ſi per aliquā viā poſſem
iſtam puellam deuincere. non tantū ego promotus eſſem ſed et oīs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

de meo ſanguine. Prouidebat ſibi de trib⁹ cautelis ſcilicet de ſerto
roſarū quia illā puelle appetūt. Secundo de zona ſerica quā puelle
libenter optant. Tercio de loculo ſerico et infra loculum pila quedā
erat deaurata. ſup pilā deſcripcō talis. Qui mecū ludit nūq̄ de ludo
ſaciabit̃. Hec tria in ſinu ſuo poſuit. Ad palaciū prexit et pulſauit
Adeſt ianitor et cauſaȝ pulſacionis petebat. Qui ait. Paratus ſum
cū puella currere. Illa cū hoc audiſſet quādā feneſtram aperuit et
cum eū vidiſſet in corde ſuo deſpexit. Et ait. Ecce q̄ reprob⁹ eſt cū
quo currere debeo. Tamē non poterat cōtra dicere. Ad currendū ſe
p̄parauit. Ambo adinuicē currebant. Cito puella ad magnā ꝑtem
ante eū cucurrit. Abibas cū hoc vidiſſet ſertū roſaꝝ ante eā ꝓiecit
Viſo ſerto puella inclinauit ſe et ſertum leuauit et in capite poſuit
Tantū in ſerto delectabat̃ et expectabat ꝙ abibas ante eā cucurrit
Puella cū hoc vidiſſet. ait ī corde ſuo. Nunquid filia patris mei cū
tali ribaldo debet copulari. ſtatim ſertum proiecit ī quandā foueam
profundā. et poſt eū cucurrit et apprehendit. Quē cū apprehendiſſet
alapā dedit ei dicēs. Siſte gradū miſer nō vt filius p̄ris tui ī vxorē
me ducat et ſtatim ante eū cucurrit . Abibas cū hoc vidiſſȝ ante eā
zonā de ſerico proiecit. quā cū vidiſſet inclinauit ſe et eam leuauit
ſuccinxit et tantum de ea delectabat̃ ꝙ ibidem moram traxit et iterū
abibas lōge ante eam cucurrit. Puella cū hoc vidiſſet fleuit amare
et zonā accepit et in tres ꝑtes fregit et poſt eū cucurrit et apprehē
dit. Quē cū apprehēdiſſȝ manū leuauit et ei alapā dedit dicens. O
miſer me ī vxorē nō habebis. Statī āte eū longe cucurrit. Abibas
cū hoc vidiſſȝ expectabat q̊uſq ipſa ꝓpe finē eſſet. Hoc facto locu
lū de ſerico ante eā ꝓiecit. viſo loculo iclinauit ſe et loculū leuauit
aperuit pilam deauratam intus inuenit ſuperſcriptionē legit. Qui
mecū ludit nūq̄ ludo ſaciabit̃ icepit tantū et tādiu ludere cū pila
ꝙ abibas cicius ad finē peruenit et eā in vxorem obtinuit &c.

Kariſſimi iſte imperator eſt domin⁹ noſter iheſus criſtus. filia
pulcra eſt aīa ad dei ſimilitudinē creata que velocit̃ ī bonis
opib⁹ currit. q̄diu ī puritate vite manet in tm̄ ꝙ eā peccm̄ mortale

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vinci non poteſt. Clamor factus eſt ꝛc. Clamor iſte nichil aliud eſt ꝙ
ꝙ homo ſe defendat et protegat contra dyabolū mundū et carnem
Et ſi bellum cōtra iſta tria aggreditur et victoriā obtinuerit. tunc
peccata mortalia ſuccūbūt. et hoc eſt capita amittere. Abibas eſt
dyabolus. qui cum viderit hominē ſuperaſſe per opera miſericordie
prouidet ſibi de tribus cautelis ſcilicet de ſerto. ſertū iſtud ē ſuꝑbia
Quia ſicut ſertum non ponitur niſi ſuper caput vt ab hominibus
videatꝛ ſic ſuperbꝰ ſemꝑ videri vult. Et ideo dicit augꝰ. cū ſuꝑbum
videris filium dyaboli eſſe non dubites. Cum igitur homo vtitur
ſerto ſuperbie ſtatim currit dyabolꝰ ante eū. Quid ergo ē faciēdū
Certe vt ſertum ſuperbie proiciatur in foueam humilitatis et ſic
dabis dyabolo alapā et eū dimittis. Poſt hec puella ſe inclinauit
et zonam leuauit ꝛc. zona iſta eſt luxuria ꝙ dyabolus proicit ante
hominem. Cum tamen contra tales dicat gregꝰ. Succingite lūbos
veſtros in caſtitate. Si ergo ſuccingis te zona luxurie ſtatim dya
bolus ante te currit et de bona via tua te impediet. Quid ergo eſt
faciendū? Certe vt zona luxurie in tres partes frangatur ſcilicet
in oracionē ieiuniū et elemoſinā et ſic ꝑ cōſequēs dyabolū vinces.
Poſt hec dyabolꝰ loculū ante hominē ꝓicit. Scitis ꝙ loculꝰ hab;
duas cordas ad aperiēdū. Cor vero eſt loculꝰ quod debet eſſe clau
ſum īferius in ꝙtum ad terrena et ſuperiꝰ apertū ꝙtum ad celeſtia
ad graciā ſuſtinendū. Due corde que claudūt. ſunt timor dei et pena
eterna per que duo cor hominis clauditꝛ ne intret peccatū. Pila ī
loculo ſepius inuenitꝛ in cordibꝰ noſtris ſcilicet auaricia cupiditas
Quia ſicut pila mouetꝛ ad oēm differēciā diſpoſicionis. ſic et auarꝰ
mouetꝛ ī terra mouetꝛ in mari nō ceſſat pes eiꝰ currere nec cogitare
quomodo et ꝑ quā viam bona mūdana poterit acquirere. Super
ſcriptio eſt qui enī ludit ideſt qui cū cupiditate incipit vitā ducere
vix aut nunꝙ poterit ſuſtinere. Sicut dicit ſeneca. Cū oīa peccata
ſeneſcunt ſola cupiditas iuueneſcit. ideo timendū eſt de aliquibꝰ qui
tantū cum pila ludunt cupiditatis ꝙ dyabolꝰ eos occupabit. Quia
ſicut dicit apoſtolꝰ radix oīm maloꝝ eſt cupiditas. Studeamꝰ ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vitam noſtrā ſic dirigere vt vitā eternā valeamus ꝛc.

CLaudius regnauit q̇ vnicā filiā hēbat gracioſam et decorā valde. Qui cū ſemel in ſtratu ſuo iacuiſſet intime de filia ſua cogitabat quō eam promouere poſſet. Ait intra ſe. Si eā in vxorē diuiti ſtulto tradidero. filiā meā ꝑdam. Si vero pauperi ſapiēti per eiꝰ ſapiētiā ei neceſſaria large acquiret. Erat tūc in ciuitate quidā phūs noīe ſocrates quē rex dilexerat. Vocauit eū et ait. Kariſſime nūquid tibi placet filiā meā in cōiugē accipere? Et ille. Etiā dn̄e ꝑoptime. Et ille. Ex quo ita ē dabo tibi eā et ſub illa cōditione ꝙ ſi moriať filia mea ī tua ſocietate vitā tuam amittes. Eligas ergo eā accipere vel dimittere. Et ille. Michi bn̄ placet eā accipere ſub iſta cōditione. Rex nupcias celebrauit cū magna ſolēpnitate. Per quedā tēpora vitā duxerūt in quiete et ſanctitate ꝑfecta. Poſt hoc vxor ſocratis vſq; ad mortē infirmabať. Hec audiens ſocrates cōtriſtatus ē valde. Quandā foreſtā intrauit et fleuit amare. Dum ſic eſſet in dolore. Rex alexād'r in eadē foreſta venabať. Miles quidā regis alexādri ſocratē vidit ad eū eq̄tabat et ait ei. Kariſſime cuiꝰ homo es? Et ille. Homo talis dn̄i ſum ego ꝙ ſeruus dn̄i mei ē dn̄s dn̄i tui. Ait miles. Non eſt maior dn̄o meo in toto mūdo. Sed ex quo talia dicis ducā te ad dominū meū et audiemus quis eſt dn̄s tuꝰ de quo tot et tanta ꝑ̄ſumis. Cū autē corā rege alexandro ductꝰ fuiſſet. Ait ei rex. Kariſſime quis eſt dn̄s tuus de quo talia dicis ꝙ ſeruus eius eſt dn̄s meus? Ait ille. Dominus meus eſt racio. ſeruus eius voluntas. Sic eſt ergo ꝙ tu per voluntatē tuam regnū tuum et nō per rationē hucvſq; gubernaſti. Ideo ſeruus dn̄i mei. hoc eſt voluntas eſt dn̄s tuus. Audiens hec alexander ait. Kn̄e prudenter rn̄diſti vade in pace. Ab illa die cepit rex regnū ſuū racione gubernare et nō volūtate. Socrates vero ſolus foreſtam intrauit et fleuit amare ꝓ ſua cōiuge. Senex quidā venit ad eum et ait. O bone magiſter ob quā rem affligiť anima tua. Et ille filiā regis ſub tali cōdicione deſpōſaui ꝙ quocūq; tēpore ipſa in ſocietate mea moriatur vitā meā amitto et iā ad mortē īfirmať. et hec ē cauſa doloris mei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Ait ſenex fac conſiliū meū et poſt factū nō penitebis. Vxoꝛ tua eſt
de ſanguine regū. cum rex minutus fuerit vxoꝛ tua pectus et vbera
liniat de ſanguine patris ſui. deīn in iſta foꝛeſta tres herbas īuenies
de vna ei potionē facies. de alijs duabus vnū emplaſtrū vbi doloꝛē
ſentit. et ſi iſtam doctrinā impleuerit ſanitatē ꝑfectam inueniet. So
crates omnia impleuit et vxoꝛ ab omni infirmitate conualuit. Rex
vero cum audiſſet ꝙ ſocrates tam ſollicite pꝛo infirmitate filie ſue
laboꝛabat eum ad magnas diuicias et honoꝛes pꝛemouit.

¶ Moraliſacio p̄cedentis hyſtoꝛie.

Kariſſimi iſte rex eſt dominus noſter iheſus criſtus. Filia tam
pulchra anima ad dei ſimilitudinē creata. Iſtam puellā non
diuiti ſed pauperi ſocrati ideſt homini ꝙ ſit paup dat iob pꝛimo.
Nudus egreſſus ſum de vtero matris mee ⁊c. ſed kmi ſcire debetis
ꝙ ſub tali cōditione dedit dn̄s noſter iheſus criſtus homini animā
vt ſi in eius ſocietate moꝛeret̄ per peccatū moꝛtale vitam tuam ſcʒ
eternā amittes. Si ergo anima tua in infirmitatē per peccatū ceci
dit fac ſicut fecit ſocrates. Intra foꝛeſtā ideſt ſanctā eccleſiā in qua
inuenies ſenem .i. diſcretū confeſſoꝛē de cuiꝰ cōſilio ſanari peteris.
Alexander qui venatus ē . eſt homo mundanꝰ qui pocius regulat̄
volūtate ꝙ̄ ratione ſed ꝑ ſacrā doctrinā emendat̄. Et ſi ꝑ peccatū
infectus pꝛimo linias pectus tuū cum ſanguine ideſt recētē memoꝛiā
de criſti paſſione habeas in coꝛde. deinde collige tres herbas ſcilicet
confeſſionē contricionē et ſatiſſactionē de pꝛima facias pocionē .i.
de peccatis ſemꝑ dolere. de alijs emplaſtrū ideſt penitenciā et ſic ſa
nitatē ꝛcipies vt ſic ꝑ cōſequens ad diuicias vite eterne ꝓmoueri
poſſis. Ad quā nos pꝛducat ⁊c.

Gaius regnauit pꝛudens valde. in cuius regno mulier quedā
erat nomine floꝛētina miro modo pulchra et gracioſa. Vnde
tanta pulchꝛitudo erat in ea ꝙ tres reges eā obſidebant et a q̄libʒ
rege erat violata. Poſt hec inter reges pꝛopter nimiū eius amoꝛem
cōmiſſum ē bellū et quaſi infiniti hoīes ex omni parte occubuerūt
Satrape imperij hec audientes omnes ad regem venerūt dicentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Domine illa florentina ĩ regno tuo eſt tam pulchra ꝙ quaſi ĩfiniti
cotidie pro eiꝰ amore occiduntᷣ. Et niſi cicius remediũ apponatur
quotqͦt ſunt in regno tuo peribũt. Audiens hec rex litteras ſcribi
fecerat. annulo ſuo ſignatas. ꝙ ſine vlteriori dilacione illa ad eum
veniret. Preco cũ litteris ad eam perrexit. et anteꝙ̃ ad eam ꝑuenit
defuncta eſt. Rediit preco. de morte florentine regi nunciauit. Rex
cõtriſtatus eſt valde ꝙ eam videre nõ poterat in ſua pulchritudine
et omnes pictores regni ad eũ cõuocari fecit. Cũ autem veniſſent.
Ait rex Kariſſimi hec eſt cauſa q̃re ꝓ vobis miſi. Erat quedã mulier
nomine florẽtina. ĩ tanta pulchritudine. ꝙ quaſi ĩfiniti occubuerũt
pro eius amore. Defuncta eſt et eam non vidi. Ite ergo et cũ omni
ĩduſtria veſtra ymaginẽ eius depingite cum ſua pulchritudine. per
quã pulchritudinẽ potero diſcernere quomõ tot occubuerũt pro eiꝰ
amore. At illi. Domine rẽ difficilẽ vos q̃ritis. Tanta erat ĩ ea pul
chritudo et decencia. ꝙ omnes pictores orbis ymaginem eius non
depingerent quãtum ad omnia. excepto vno pictore qui latet in mõ
tibus. Ille ſolus eſt et nõ alius q̇ voluntatẽ veſtrã adimplere pote
rat. Hec audiens rex ꝓ illo pictore deſtinauit. Qui cũ ad eũ veniſſet
ait ei. Kariſſime de tua ĩduſtria informati ſumus. Ite et ymaginem
florentine per oĩa depingite in ſua pulchritudine. et cõdignã mer
cedem dabo tibi. At ille. Rem difficilẽ queritis. Veruntamen michi
concede vt in conſpectu meo omnes pulchras mulieres tocius regni
ſaltem per vnã horã habeam et faciam quod vobis placebit. Rex
vero fecit omnes conuocari et in cõſpectu eiꝰ ſtare. Pictor quatuor
pulchriores ex eis elegit et alias licenciauit vt ad patriam ſuam
redeant. Pictor ille cum rubeo colore ymaginem eius incepit depin
gere et que illarum quatuor mulierum habebat magis faciem gra
cioſam aut naſum. et de ceteris mẽbris hoc in ymagine poſuit. Ita
ꝙ ex qualibet parte aliquã partem accepit et ymaginẽ compleuit
Cum vero completa fuiſſet ymago. venit rex vt eam videret. Quã
cum vidiſſet. ait. O florentina florentina ſi vixiſſes. vltra oẽs iſtũ
pictorem deberes diligere qui depinxit te in tanta pulchritudine.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

KArissimi rex iſte eſt pater celeſtis. Florentina tam pulchra eſt anima ad dei ſimilitudinē creata. Tres reges dyabolꝰ mūdꝰ et caro. per iſtos tres reges anima propter peccatū primi parentis erat obſeſſa et a quolibet violata. Unde tot occubuerūt per peccatū ꝙ omnes ante aduentū criſti ad infernū deſcenderūt. Hoc videntes ſatrape hoc eſt patriarche et prophete de remedio clamabāt dicentes domine mitte nobis quē miſſurꝰ es. Aliꝗ. Emitte agnū domine dominatorem terre ꝛc. Deus vero miſit preconem ſcilicet beatum iohānem baptiſtā ſicut ſcribit malachie. i. Ecce ego mitto angelū meū qui preparabit ꝛc. Sed heu prochdolor longe ante eiꝰ aduētū mortua eſt anima. Pictores ſunt vocati qui ſe excuſauerūt ꝛc. id eſt i celo īter āgelos. in terra iter hoīes ſcilicet patriarchas et ꝓphetas non eſt inuentus vnus qui ſciuit vel potuit ymaginem id eſt animā depīgere quātū ad ſuā propriā pulchritudinē. Pictor ꝙ de mōtibꝰ venerat eſt dn̄s noſter ihesus criſtus qui deſcēdit de celis vt iſtam ymaginē reformaret. Et q̊mō. Certe cū rubeo colore id eſt proprio ſanguine elegit quatuor mulieres pulchriores ꝛc. Pro prima muliē dedit eſſe cum lapidibꝰ. Pro ſecūda vegetare cū plantis. Pro tcia ſentire cū aīalibꝰ. Pro quarta ītelligere cū angelis. Rex cū vidiſſꝫ dicebat. O florentina id eſt anima multū deberes iſtum pictorē dn̄m noſtrum ihesum criſtū ante oīa diligere qui ſuo proprio ſanguine te depinxit in tanta pulchritudine.

UEſpaſianꝰ regnauit qui filiā pulcherrimā habebat cui noīe aglaes que erat nimis pulchra et oculis hoīm graciosa. ita ꝙ eius pulchritudo oīs alias mulieres excellebat. Accidit vna die ꝙ cum filia eius ante eū ſtaret. eam ītime reſpexit et ait ei. kariſſima nomē tuū mutabo. Propter pulchritudinē corporis tui. ſit nomen tuum āmodo dn̄a ſolacꝗ in ſignū huius vt oīs qui ad te venerint triſtes cū gaudio recedant. Rex vero iuxta palaciū quēdam ortum pulcherrimū habebat. In quo ſepius cauſa ſolacꝗ ambulauit. Fecit proclamari ꝑ totū imperiū. ꝙ ſi quis filiā ſuam in vxorē habere vellet ad palaciū ſuū veniret et infra ortū tribꝰ aut quatuor dieb/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſpaciaret. Deinde rediret et filiã ſuã in vxorem haberet. Facta pro
clamatione multi ad palaciũ ſuum venerunt. Ortum intrabant et
nũq̄ꝑ poſtea ſunt viſi. Et quotq̇t venerũt nullus ex eis euaſit Erat
tunc quidã miles in partibus longinquis. cum audiſſet de clamore
ꝙ ſi quis ad palaciũ veniret filiã in vxorẽ haberet. veĩt ad ianuã
palacij̃ et pulſauit. Janitor hoſtiũ aperuit et eũ introduxit ad regẽ
acceſſit et ait. Domine mi clamor factus ẽ cõmunis vt ſi quis ortũ
veſtrũ intrauerit. filiã veſtram in vxorem habebit. ideo huc veni.
Ait rex. Ortum intrate. et ſi exieritis. eam habebitis. Qui ait. Dñe
mi vnũ michi cõcede. Peto inſtanter anteq̄ꝑ ortũ intrauero vt aliq̃
verba cũ puella loqui potero. Ait ille. Michi bene placet. Acceſſit
ad puellam et ait. Kariſſima nomen veſtrum eſt domina ſolacij̃. Ad
hoc tibi datum eſt vt omnes qui triſtes ad te veniunt cum gaudio
redeant. ſed ego nimis triſtis et deſolat⁹ ad te venio. prebe ergo m̃
conſiliũ et auxilium quomodo cum gaudio recedere potero. Multi
ante me venerunt et ortũ intrauerunt. nec vnq̄ꝑ amplius viſi ſunt
Si ergo michi idem caſus cõtiugeret ve michi dicere potero ꝙ ego
te deſideraui in matrimonio. At illa. Tibi veritatem dicam et tuam
triſticiam in gaudium conuertam: In orto illo eſt quidam leo fero
ciſſimus qui omnes intrantes interficit et per eũ oẽs qui ĩtrauerũt
racione perſone mee ſunt interfecti. Arma corpus tuum totum ferro
a planta pedis vſq3 ad verticem capitis et ſint omnia arma tua cũ
gummo linita. Cum vero ortum intraueris. leo ſtatim in te irruet.
contra eum uiriliter pugna. Et cum laſſus fuerit ab eo te ſepares.
Ille uero ꝑ brachium uel pedem te tenebit cum dentib⁹ in tantum
ꝙ per arma gũmata dentes eius pleni erũt ꝙ te nõ multum poterit
ledere. Tu vero cũ hoc perceperis gladium euagina et caput eius
ãputa. Sed aliud ẽ adhuc periculũ in orto illo. Eſt tantum vnus
ĩtroit⁹ et ſũt diuerſa diuerticula. ita ꝙ q̇ ſemel ĩtrauerit vix exitũ
ĩuenire poterit. Et ideo cõtra illud periculũ dabo tibi tale remediũ
Globũ fili tibi cõcedo. et cũ ad hoſtiũ orti perueneris. filum globi
in porta liga et ſic per filũ ĩ ortũ deſcende. Et ſicut vitã tuã diligis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

globum fili nō perdas. Miles per omnia adimpleuit ſicut dixerat
puella armatus ortum ītrauit. Leo cū eū vidiſſet toto conamine in
ī eū irruit. Miles viriliter ſe defendit. et cū laſſus erat ſaltū ab eo
fecit. leo enī per brachiū eum tenuit in tantū ꝙ dentes eius gummo
pleni erant. miles cum hoc ꝑcepiſſet gladium extraxit et caput leo
nis amputauit. Ille vero in tantū gaudebat ꝙ filum ꝑ quē deſcēdit
perdidit. Ille vero triſtis ac dolens ortum tribus diebus circuiuit
et diligenter globū queſiuit de nocte inuenit cum vero īueniſſet nō
modicum gaudens ꝑ filum aſcendit quouſqꝫ ad portā ꝑuenit. filum
ſoluit. ad regem ꝑrexit. et filiā ſuam dominā ſolacij in vxorem obti
nuit de quo multum gaudebat.

Kariſſimi iſte imperator eſt dominus noſter ihesus criſtus. fi
lia tam pulchra. dñā ſolacij eſt regnum eternum. Qui vero
voluerit regnum eternum habere oportet vt primo ortum huius
mundi intret et per aliqua tempora q̄diu deus voluerit ibidem ex
ſpectare p̄s. Conſtituiſti terminos eiꝰ qui preteriri nō poterūt Iob.
Vnꝰ eſt introitus hoīm et iumentoꝝ. Sed ī mundo tot diuertoria
ſcilicet pericula quia homo neſcit finē ſuum nec vbi nec quomodo
mori debet. Leo vero ē dyabolus circuit querēs quē deuoret. Vnde
quaſi infiniti per eum ſunt occiſi. Quid ergo eſt faciendum. ſi vo
lumus regnum celeſte obtinere. Certe debemus bonis virtutibus
armati ita ꝙ arma noſtra ſint gummata. Per gummā elemoſinam
intelligere debemꝰ quia ſicut gumma duo adinuicem iungit. ſic et
elemoſina cum deo. Vnde propheta dicit ſicut aqua extinguit ignē
ita elemoſina peccatum. Deīn debes accipere globum fili ꝛc. Globꝰ
iſte eſt baptiſmus vnde in principio vite tue oportet in baptiſmo.
deinde in cōfirmatione et ſic ꝑ cetera ſacramenta in mundum iſtum
deſcendere. Sed leo ideſt dyabolus eſt paratus contra te pugnare.
Contra eum viriliter pugnare debes et caput eius ſcꝫ poteſtatem
eius per bona opera auferre. Sed ſepe cōtingit ꝙ poſtq̄ homo de
dyabolo triumphauerit ſicut multi faciunt in quadrageſima. poſt
paſcha redeūt ad peccata. et ſic globum fili ideſt virtutē ſacramēti

ꝑdūt. Fac ergo tu ſicut fecit miles. Si per peccatū virtutes ꝑdi
diſti. multū dolere deberes. Perge viam triū dierū per contricionē
confeſſionē et ſatiſfactionē. et inuenire poteris ea que ꝑdidiſti. Et
ſic cū veneris ad portū mortis quando aīa ſeparat᷑ a corpore pote
ris ad dominā ſolacij ꝑuenire id ē ad gaudiū eternū. Ad quod ꝛc.

Quidam rex regnauit q̄ tres virtutes habebat. Primo erat
forcior omnibus hominibus in corpore. Secūdo ſapiencior
Tercio pulchrior qui diu ſine vxore vixit tandem venerunt amici
eius ad eum et dixerūt domine bonū eſt vxorem ducere et prolem
generare quia nō eſt bonū ſine vxore ſtare. At ille. Kariſſimi vobis
conſtat ꝙ ſatis diues et potens ſum ego ideo diuicijs nō indigeo.
Ite ergo ꝑ regna et caſtra et michi virginē ſpecioſam ac prudentē
q̄rite. Et ſi iſta duo in aliqua īueneritis. licet paupercula eam in
vxorē habebo. Perrexerūt illi per regna et caſtra et tādem puellā
nimis pulchrā ac prudentem inuenerūt de ſanguine regum et eius
virtutes regi denunciauerūt. Rex volebat eiꝰ ſapienciā experiri.
Preconē vocauit et ait ei. Kariſſime tibi trado pānū lineū habēs
in lōgitudine et latitudine tres pollices vade ad puellā et ex parte
mei eā ſaluta et trade ei iſtū pannū de quo ſcd̄m ſapienciā ſuā faciat
michi ſatis longā et latā camiſiā pro corpore meo et ſi hoc fecerit
cōiunx mea erit. Perrexit nuncius ad virginē et eam ex ꝑte regis
ſalutauit dixitq̄ ei. Ecce pānus lineus habens tm̄ in longitudine
et latitudine tres pollices ſi camiſiā ſufficientem de iſto pāno pro
corpore eius poteris operari te ī vxorē habebit. At illa. Quō fiet
iſtud ex quo nō ſūt niſi tres pollices ī lōgitudīe et latitudīe et inde
camiſiā ei facere eſſet īpoſſibile. Verūptn̄ michi vas cōcedat ī quo
opari potero et camiſiā ſatis longā ei ꝓmitto. Nūcius ē reuerſus
denūcianſq̄ regi de virginis r̄nſione ſtatī rex vas debitū et p̄cioſū
ei miſit. Illa uero de tā ꝑua quātitate in eodē vaſe opata ē camiſiā
ſatis ſufficient ꝓ corpore ſuo. Ille hoc uidēs ſtatī eā in uxorē duxit.

Kariſſimi rex iſte eſt deus ipſe potens ac diues. Puella gene
roſa de ſtirpe regū beata virgo maria mater dei et hoīs eſt

que fuit pulchra generoſa q̄a gracia plena. Nūcius miſſus gabriel archangelus qui eā ex parte dei ſalutauit dicens ei. Aue grā plena Pānus miſſus. ſpiritus ſancti operatio in ea quia anteq̄ꝫ nata fuit ſanctificata fuit habenſqꝫ tres pollices. i. in cōceptione filij ſui erat potencia patris: ſapientia filij: clementia ſpiritus ſancti. De quibꝰ queſiuit vas id eſt vterum ſuū ſanctificatū in vtero matris ſue in q̊ fecit camiſiā id eſt hūanitatē que quidem hūanitas erat in ea opata Hec videns pr̄ celeſtis eam reginā in celo coronauit vbi pro nobis interpellat et filius patrem. Juxta verba beati bernardi. O homo ſecurum acceſſum habes ad deum ꝛc̄.

REx quidā ſemel de ciuitate in aliā tranſitū fecerat. ad quādā crucem venit in qua erat ex omni parte ſcriptū. Ex vna pte erat ī ea ſcriptū. O rex ſi per iſtā viā equitaueris. pro corpore tuo bonū hoſpiciū habebis. Sed equo tuo male miniſtrabitur. Ex alia parte crucis erat ſcriptū. Si per viā iſtam equitas. inuenies hoſpiciū in quo equus tuus ſatis laute habebit ſed tu male miniſtrabis. Ex tercia parte erat ſcriptū. ſi per viā iſtā ābulaueris. tu et equus tuus ſatis habebūt. ſed anteq̄ꝫ recedis egregie eris verberatus. Ex parte quarta erat ſcriptū. Si per viā iſtā ābulaueris laute vobis miniſtrat̄. ſed equū tuū ibi dimittes et tūc te oportebit pedibꝰ ambulare. Rex cum oīa iſta perlegiſſet admirabat̄ ītra ſe et cogitabat quam viā equitare vellet. Ait ītra ſe. Primā viam volo eligere q̇a bene erit michi. et male equo nox vna cito tranſibit ꝑcuſſit equum cum calcaribꝰ et ad q̇ddam caſtrū venit in quo erat miles. qui eum benigne recepit ac laute miniſtrabat. Sed equꝰ pax aut nichil habebat. mane vero ſurrexit. ad palacium ſuū eq̄tauit. omnia geſta que viderat narrauit.

¶ Morralizacio.

KAriſſimi iſte īperator poteſt dici quilibet bonus criſtianus q̇ habꝫ circa ſalutē anime ſue equitare. Equus qui eū portat eſt corpus ex quatuor elemētis cōpoſitum. Crux que ſtat in medio vie eſt cōſciencia tua in mod̄ crucis extēſa. Vna pars vt ad bonum te prouocet. altera vt cōtra malū fortiter pugnes. Unde ſi ābulaueris in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

q̃ bene erit tibi et male equo tuo optime facis. Kariſſimi iſta via
eſt via penitencie. hoſpicium ſancta mater eccleſia in qua bene tibi
erit in anima. ſed oportet vt equus tuus ſcilicet caro tua penitēcie
ſubiaceat qui ergo ꝑ iſtam viā ambulauerit ſapienter facit. Alia
eſt via in qua īuenies hoſpiciū in quo equꝰ tuus ſatis laute habe
bit. ſꝫ male miniſtrabit̃ tibi. Via iſta eſt via guloſa et luxurioſa q̄
hoſpiciū ſuſcipiūt ī voluptate carnis de quibꝰ apoſtolus ait. Quoꝝ
deus venter eſt et gloria in cōfuſione ipſorū. In iſto hoſpicio anima
erit peſſime miniſtrata. Alia eſt via vbi equus tuus laute habebit
via iſta eſt cupidi et auari qui laute hic volunt viuere parua opera
meritoria perpetrare. ſed cum mors eum ab hoſpicio huius mundi
expellit tunc anima poſt mortem in inferno egregie verberabitur
Quarta eſt via per quā ſi ābules bene tibi erit. ſed equū amittes
Via iſta ē via boni religioſi qui de oībꝰ quantū ad victū et veſtitū
eſt cōtentus equū amittit ſcilicet oēs cōcupiſcēcias carnales propt̃
deum et mūdi vanitates. Et ideo dicit ſaluator qui ꝑdiderit animā
ſuam propter me ꝛc. Qui reliquerit patrem aut matrē ꝛc. centuplū
accipiet et poſt hanc vitā. eternam vitam poſſidebit.

Quidam rex regnauit qui pulchrā filiam habebat quā multū
dilexerat que poſt deceſſū regis regnū occupauit quia vnica
eſt relicta. Hoc audiens quidā dux tyrannus ad eam venit multa
ei promiſit ſi ei conſentiret. Illa vero ſeducta ꝑ eum eſt et deflorata
Facta defloracione fleuit amare. Tyrannus vero eam ab hereditate
ſua expulit. Illa vero ſic expulſa gemitus et ſuſpiria emittebat et ī
via publica cūctis diebus ſedebat vt a trāſeuntibꝰ elemoſinā pete
ret: Cum vna die ſic flendo ſediſſet quidam miles generoſus iuxta
eam equitando venit videns eiꝰ pulchritudinē captus eſt in oculis
eiꝰ et ait. Kariſſima q̃lis es? Et illa. Filia regis ſum vnica et poſt
patris mei deceſſum iure hereditario regnū habui ſed ꝑ quendā
tyrannū fui ſeducta et ab eo deflorata et poſt hec priuauit me here
ditate mea. Ait miles vtrum tibi placet eſſe ſponſa mea? Que ait.
Etiā dn̄e. Hoc deſidero ante omnia. Qui ait. Fidem tuā michi trade

ꝙ nullū aliū accipies ꝑter me et ego cōtra tyrānū iſtum faciā bellū
et terrā tuā acquiram. Si vero ī bello mortuus fuero et hereditatē
tibi acquiro nichil aliud peto niſi ꝙ arma mea ſanguinolēta tecū
cuſtodies in ſignū amoris. Si vero aliquis veniat vt in vxorem te
ducat. cameram tuam intres in qua arma pendent et illa diligēter
reſpicias et memoriam habeas quomodo propter tui amorē vitā
meam amiſi. At illa domine firmiter hoc promitto. Sed abſit vt
in bello vitam amittas. Armauit ſe et contra tyrannum perrexit.
Audiens hoc dux toto conamine ſe cōtra eum oppoſuit et adinuicē
pugnabant. Miles victoriā obtinuit caput tyranni āputauit tamē
ī bello vulnus mortis recepit et hereditatē puelle queſiuit et tercia
die eſt defunctꝰ. Puella per dies multos mortē eius planxit arma
eiꝰ ſāguinolēta pēdebat ī camera. et ſepiꝰ viſitauit ea et quociēs
ea vidit amare fleuit. Multi nobiles ad eā venerūt vt eā ī cōiugē
haberēt et multa ꝓmiſerūt. ſed ātequā alicui reſpōſum daret camerā
ītrauit vt arma diligēter reſpiceret et dixit. O dn̄e pro meo amore
mortuꝰ es. hereditatē meā michi reſtituiſti. abſit hͦ a me vt alteri
cōſentirē. Deinde foras exiuit et dixit. Votū deo voui nunquā viro
copulari. Illi hec audiētes receſſerūt et ſic toto tempore vite ſue
remanſit in caſtitate.

¶ Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte eſt pater celeſtis filia tā pulchra eſt aīa ad
dei ſimilitudinē creata. cui regnū paradiſi dabat̃. ſed per ſug
geſtionē ducis ideſt dyaboli illud amiſit et ē deflorata qñ de pomo
cōmedit. Deīn ſedebat in platea. hoc ē in mūdo. Vnde ī ſudore vultꝰ
tui ꝛc. Que a trāſeūtibꝰ elemoſinā petebat ideſt a quatuor elemētis
graciā dei exſpectabat. Miles qui iuxta eā equitabat erat filiꝰ dei. q̄
ī equo humanitatis mundū ītrauit et humano generi cōpaciebat̃.
Tu homo firmiter ī baptiſmo ꝓmiſiſti. nullū virū ꝑter eum accipe
et ideo armauit ſe armis humanitatis et bellū cōtra dyabolū pro te
dedit victoriā optinuit. tamē vulnꝰ mortis pro te accepit et noſtrā
hereditatē nobis acquiſiuit. Fac ergo tu ſicut fecit puella arma ſāgui
nolenta in camera cordis tui habeas ideſt ſemꝑ memoriam recentē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

de criſti paſſione quã pro te ſuſtinuit in cruce. Et ſi venerint aliq̃ temptationes ꝑ dyabolũ mundũ aut carnẽ curre ad criſti paſſionẽ et recole quomodo pro tuo amore mortem ſuſtinuit in cruce et ſic temptationes ſuperabis et vitam eternã obtinebis.

Maximianꝰ regnauit prudens. In cuiꝰ regno erãt duo milites Vnus ſapiens alter ſtultus q̇ mutuo ſe dilexerũt. Ait ei ſapiens. Nũquid tibi placet. vnã conuencionem mecum ponere et erit nobis vtile? At ille michi bene placet. Qui ait. Sanguinem q̇libet de brachio dextero emittamꝰ. Ego tuum ſãguinẽ bibã et tu meum ĩ signũ ꝙ nullus aliũ dimittet nec in ꝓſperitate nec ĩ aduerſitate et q̃tq̇d vnꝰ lucratus fuerit alius dimidietatẽ habeat. Ait ille. Michi optime placet. Statim cum ſanguinẽ traxiſſent ambo ſanguinẽ alterius biberunt. Hoc facto in vna domo remanſerũt. Rex vero duas ciuitates fecerat vnã in ſũmitate mõtis et ꝙ oẽs ibidem veniẽtes copiã theſauri haberent et ibidem toto tempore ꝑmanerẽt. Ad iſtã ciuitatẽ erat via ſtricta ac lapidioſa et in via tres milites cũ magno exercitu manebant qui omnes per viam illã tranſeuntes oporteret vt cõtra eos pugnarẽt aut omnia cũ vita ſua amittrẽt. In iſta eciã ciuitate rex quẽda ſeneſcallum ordinauit qui omnes indifferenter intrãtes reciperet et ſcd̃m ſtatũ ſuũ et cõditiones laute miniſtraret Aliam ciuitatẽ fecit fieri in valle ſub monte illo ad quã ciuitatem erat via plana ac ad ambulandũ delectabilis tres milites ĩ via iſta iacebant. qui oẽs tranſeũtes gratanter receperunt ac miniſtrabant pro eoꝝ voluntate. In iſta ciuitate quendã ſeneſcallũ ordinauit vt oẽs ciuitatẽ intrantes aut appropinquãtes ĩcarceraret et in aduẽtu iudicis omnes ei preſentaret. Judex vero nulli parceret. Ait miles ſapiens ſocio ſuo. Kariſſime pergamꝰ per mũdũ ſicut ceteri milites et poterimꝰ multa bona acquirere ꝑ que honeſte viuemꝰ. Qui ait Michi bñ placet. Ambo ꝑ quãdã viã prexerũt. Ait ſapiens. Kme ſicut vides h̄ ſũt due vie. Vna ad ciuitatẽ nobiliſſimã dirigit. Si ꝑ vllã illã ꝑgimꝰ ad ciuitatẽ illã ꝑueniẽꝰ in q̃ hẽmꝰ quicq̇d cor nr̃m deſiderat. Alia ẽ via que ducit ad aliã ciuitatẽ q̃ ẽ ĩ valle cõſtructa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Et ſi per eam ambulemus capti erimus et ĭcarcerati ac iudici pre
ſentati et per eum ĭ patibulo ſuſpēſi. Conſulo ergo vt viam iſtam
dimittamus et per aliam ambulemus. Ait miles ſtultus kariſſime
de iſtis duabus ciuitatibus dudū eſt ꝙ audiui ſed via ad ciuitatē
ſuper mōtem eſt ſtricta valde ac periculoſa quia in ea manent tres
milites cum exercitu qui omnes intrantes oppugnant occidunt et
ſpoliant ſed altera via ē ſatis plana. In q̄ ſunt tres milites q̇ om̄s
intrātes benigne recipiūt et oīa neceſſaria miniſtrāt. Et hoc ſatis
aperte video. Et ideo magis oculis meis credo ꝙ̄ tibi. Ait ſapiens
Licet vna via ad ambulandū ſit plana. tamē ducit nos ad obpro
briū ſempiternū. quia erimus ad patibulū. Si per viam ſtrictam
propter pugnā aut latrones times ambulare ē tibi obprobriū pro
perpetuo quia miles es tu. Et militibus incumbit contra hoſtes
pugnare. Aliud eſt. Si mecum volueris per iſtā viā ꝑgere firmiť
promitto ante te ad bellū pergere. et quotq̊t ſūt penetrare ſi velis
me iuuare. At ille. Amen dico tibi. per viam illā nolo pergere ſed
pocius per iſtam. Ait ſapiens. Ex quo fidem meam tibi dedi et in
ſignū fidelitatis ſanguinē tuū bibi ſolū nō derelinquo te ambulare
ſed tecum pergam. Ambo per eandem viam ambulauerūt. Multa
ſolacia ſecundum voluntatem eorum inuenerunt per viam donec
ad hoſpiciū triū militum venerunt qui ſatis honorifice ſūt recepti
ac ſplendide miniſtrati. In qualibet refectione miles ſtult⁹ ſapiēti
dixit. Kariſſime nonne tibi p̄dixi. Ecce quot et quanta habemus
ſolacia in iſta via. De omnibus hÿs in alia via defeciſſemus. Ille
reſpondit. Si finis bonus ē totum bonum erit quod nō ſpero. Cū
illis militibus per aliqua tempora morā traxerūt. Seneſcallus ciui
tatis audiens ꝙ duo milites cōtra prohibicionē regis ꝓpe ciuitatē
eſſent. ſtatim ſatellites ſuos ibi miſit qui eos caperent et ad ciuita
tē ducerent. Seneſcallus videns vnū ſtultū illum ligatis manib⁹
et pedibus in quandam foueam proici iuſſit et alium incarcerauit
Cum vero iudex ad ciuitatē veniſſet omnes malefactores ciuitatis
in conſpectu eius ſunt preſentati et inter ceteros iſti duos milites

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Ait ſapiens miles coram iudice. Domine de ſocio meo cõqueror q̃a ipſe eſt cauſa mortis mee. Legem iſtius ciuitatis p̄dixi et pericula et nullo mõ volebat dictis meis credere nec acquieſcere et cõſilijs meis adherere. Sed michi rñdit plus credo oculis meis ꝙ̄ dictis tuis. Cũ vero fide ac iuramento adiuicẽ ligati tam in proſperitate ꝙ̄ in aduerſitate eramus. ideo quando ipſum ſolum vidi pergere propter iuramentũ cũ eo ambulaui. et ideo cauſa mortis mee iſte ẽ. Da ergo rectum iudiciũ. Ait alter miles ſtultus iudici. Ipſe cauſa mortis mee ẽ. Cõſtat toti mũdo ꝙ ipſe ẽ ſapiens et ego naturaliter ſtult⁹. Unde ꝑ ſapiẽciã ſuã nõ debuiſſet tã leuiter adherere ſtulticie mee. Sed qñ ſolus ãbulaui ſi ille inſecutus me nõ fuiſſet ego ꝑ viã ꝑ quã volebat ambulare reuerſus fuiſſem et ſecũ ãbulaſſem propẽ iuramentũ qđ ei preſtiti. Et ideo cũ ipſe ſapiẽs ſit ego vero ſtultus ipſe ẽ cauſa mortis mee. Ait iudex ambobus et primo ſapienti. Tu ſapiẽs quia tã leuiter ſtulticie ſue adheſiſti et ſecutus es eũ. Et tu ſtulte quia dictis ſapiẽtis nõ credidiſti ſed ꝓpriã ſtulticiã ꝑpetraſti vos ambos in patibulo ſuſpenſos hodie iudico. Et ſic factũ eſt.

Kariſſimi rex iſte eſt dominus noſter iheſus criſtus duo milites anima et corpus. anima eſt ſapiens corpus eſt ſtultus Iſti duo in baptiſmo confederati ſunt adinuicem ꝙ quilibet ſanguinem alterius biberet. Sanguinẽ alterius bibere eſt quemlibet pro alio in periculo ſe ponere vt ſi caro ſuas voluptates voluerit habere prius debet anima per penitentiam conſumere ꝙ̄ vt caro tali periculo ſe exponat. Si vero anima ꝙ abſit labatur caro debet pro ea ieiunijs et vigilijs pati. Et hoc ẽ ſanguinẽ alterius bibere et nũꝙ̄ aliũ in neceſſitate dimittere. Due vie per quas veniunt ⁊c. Una eſt penitencia alia mundi gloria. Due ciuitates vna in monte hoc eſt celũ ſuꝑ firmamentũ. alia in valle hoc eſt infernũ. Ad celum in via ſtricta ſicut via penitencie et pauci ambulant eã. In iſta via ſunt tres milites ſcilicet dyabolus mundus et caro ꝙ quicũqȝ voluerit ad celum ꝑgere debet cõtra iſtos pugnare. Et per viam penitẽcie ambulare. In iſta ciuitate ẽ quidã ſeneſcallus. ſcȝ de⁹ qui oĩa oib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſcd̄m merita ſua affluenter dat. Unde ꝓpheta. In cor hominis non
aſcendit ꝛc. In via verſus infernū ſunt tres milites ſcilicet ſupbia
vite. cōcupiſcentia oculoꝝ. et cōcupiſcentia carnis propter que tria
peccator inuenit corpori ſuo delectabilia pro tempore. Via verſus
infernū eſt plana ad ābulandū. Sed anteq̄ hō percipiat ſeneſcallus
ſcilicet mors emittit exploratores ſcilicet infirmitates qui eum ca
piant qn̄ anima a corpore ſeparatur. Anima interim in īferno īcar
cerabitur corpus ligatur et in ſepultura ponitur. Sed in die iudicij
cum dn̄s apparuerit iudicare viuos et mortuos tunc anima contra
corpus et ecōuerſo corpus contra animā allegabit. et iudex ſcilicet
deꝰ ſentēciā dabit ſi ī peccato inuenti fuerimꝰ ſine dubio ad īfernū
ibimus A quo nos defendat pater et filius et ſpiritus ſanctus.

Gordianus regnauit. In cuius regno erat quidam miles gene
roſus qui pulchrā vxorem habebat que ſub viro ſepius erat
adulterata. Accidit ſemel q̄ maritꝰ ad peregrinandū perrexit. Illa
vero in cōtinenti vocauit amaſiū ſuū. Domina illa quandā ancillā
habebat que cātus auium intellexit. Cum vero amaſius veniret
erant tunc temporis tres galli in curia. Media nocte cum amaſius
iuxta dominā iacuiſſet primus gallus cantare cepit. Domina cum
hoc audiſſet. ait ancille. Dic michi kariſſima quid dicit gallus in
cantu? Illa reſpōdit. Gallus dicit in cātu ſuo q̄ tu facis iniuriam do
mino tuo. Ait domina. Occidatur gallus iſte. Et ſic factū ē. Tempe
debito poſt hec ſecūdus gallus cantat. Ait dn̄a ancille. Quid dicit
gallus in cantu ſuo? ait ācilla. Socius meus mortuus eſt pro verita
te. et ego paratꝰ ſum mori ꝓ eius veritate. Ait dn̄a occidatᷣ gallus
Et ſic factum eſt. Poſt hec tercius gallus cantauit. Domina cū au
diſſet dixit ācille. Quid dicit gallus in cātu ſuo? Illa reſpōdit. Audi
vide tace ſi vis viuere pace. Ait dn̄a. Non occidatᷣ gallus iſte. Et
ſic factum eſt.

Moralizacio.

Kariſſimi imꝑator iſte ē pater celeſtis miles criſtus vxor eius
aīa ei per baptiſmū deſpōſata. Ille qui eā ſeducit ē dyabolꝰ
qui per mūdi fallacias decipit. Unde quociēs peccato conſentimus

adulteramus criſto. Ancilla eſt tua conſciencia que cōtra peccatum murmurat continue hominem ad bonum ſimulat. Primus gallus qui cantauit certe criſtus eſt qui primo cōtra peccatum arguebat. Hoc videntes iudei ipſum occiderunt et ſimiliter nos ipſum occidimus quantum in nobis eſt ꝙ diu in peccatis delectamur. Per ſecundū gallum debemus martires intelligere. Sic erant et alij multi qui viam et doctrinam eius predicauerunt. Ideo pro criſti nomine et veritate necati ſunt. Per tercium gallū qui dixit. Audi vide ⁊c̄. poteſt intelligi predicator qui debet eſſe ſolicitus veritatem pronūciando. Sed diebus iſtis non audet veritatem dicere. Studeamus ergo magis deum timere veritatem pronunciare et ſic ad criſtum qui eſt veritas veniemus.

GAllus regnauit prudens valde qui quendā palaciū cōſtruere volebat. Erat tunc in imperio quidam carpentarius ſubtilis valde cum quo imperator pro palacio conſtruendo conuenit. Tunc temporis erat quidā miles in regno qui pulchrā filiam habebat. videns prudenciā carpentarij intra ſe cogitabat. Filiam meā ei in vxorem dabo quia per ſapienciā ſuā et arte ſatis laute eā promouebit. Vocauit eum et ait ei. Kariſſime pete a me q̊d tibi placuerit et tibi dabo ſi michi ē poſſibile ita vt filiā meā in vxorē accipias At ille. Michi bene placet. Cōuenerunt in vnū. Carpentarius eā in vxorē duxit. Hoc facto mater filie generū ſuū vocauit. et ait ei Fili mi iam filiā meā in vxorē duxiſti. Ecce iſtā camiſiā dabo tibi quā ei ſatis pulchrā oſtendit et ait. Camiſia iſta virtutē habet ꝙ nunꝙ toto tempore vite tue locione indiget nec frangi poteſt nec conſumi nec colorem mutare ꝙdiu inter te et filiam meā ſit amor fidelis. Si vero ꝙ abſit aliquis ex vobis matrimoniū violauerit ſtatim camiſia omnes eius virtutes amittet. Carpentarius hec audiens gauiſus eſt valde camiſiā recepit et ait. O mater ꝙ precioſe iocale michi dediſti iam nullus noſtrum poteſt matrimonium violare quin per camiſiā ſcietur. Poſt hec infra paucos dies carpentarius ad palaciū regis eſt vocatus vt nouū palacium conſtrueret.

Camiſiā ſecū aſſumpſit vxorē in domo dimiſit. cū rege morā traxit
quouſqȝ palaciū completū fuit. Cum in laborādo fuiſſet admirabāť
multi ꝙ camiſia ſua ſemper in candore et mundicia ꝑmanſit et ait
rex ad eum. Magiſter rogo vt dicas michi quomō hoc poterit eſſe
qđ cū in cōtinuīs laboribus ꝑmanes camiſia tua ſine locione et in
mundicia in albedine manet. At ille Scias kariſſime qđ ꝙdiu ego
cum vxore ſumus fideles in amore camiſia mea nō indiget locione
Sed ſi matrimoniū inter nos eēt violatū camiſia ſicut ceteri pāni
locione īdigeret. Miles cū hoc audiſſet ītra ſe cogitabat ſi potero
camiſiā tuā violare faciam. Perrexit ad domum carpentarij ipſo
ignorante vt eius vxorē ad peccatū ſollicitaret. Jlla vero gratāter
eū recepit de amore inordinate eam pulſauit. Que ait. Amor talis
priuatū locū reqrit veni mecū. Jllū in camerā introduxit. Cū autē
ītroduct⁹ fuiſſet illa exiuit hoſtiū clauſit et dixit. ibidem exſpectabis
quouſqȝ tēpus habueris qn̄ te liberare debeo. Domina iſta ſingulis
dieb⁹ eū viſitauit pane et aqua ſuſtētauit. Jlle vero p̄ces dittebat
vt eum dimitteret abire. ſed illa nō cōſenciebat. Poſt hec cito duo
alij milites ad eam venerūt de curia regis quilibet poſt aliū vt eā
corrūperent ſed eius nichil valuit. Jlla in eadem camera eos īcluſit
pane et aqua ſuſtētauit. Per multos dies ibi ſtabāt. De iſtis trib⁹
militibus facta eſt queſtio et cōmocio ī domo regis quo deuenerūt.
Palacio cōſummato carpētarius accepta mercede domū venit vxor
eius nō modicū gaudens. eū honorifice recepit et qͦmodo ſe haberet
diligēter queſiuit. Jlle vero bene per oīa reſpōdit. Jlla vero camiſiā
ſuam reſpexit. videnſqȝ eā ſatis mūdā. ait. Benedictus deus apparet
in iſta camiſia ꝙ inter nos eſt dilectio vera. Qui ait. Kariſſima cū
eſſem in palacio cōſtruēdi. venerūt tres milites vnus poſt aliū et de
camiſia mea q̄ſierūt. quomodo ſine locione manebat ī omni cādore
et eis veritatē retuli. Poſt hoc quo deuenerūt penitus ignoro. De
corū abſencia facta eſt queſtio magna in curia regis. Ait illa. Dn̄e
illi tres milites de quibus fit ſermo ad me venerūt multa michi pro
miſerūt ſi eis cōſentire. ſed nullo modo volebā hoc attēptare. eos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

in camera ꝑuata poſui et hucuſqꝫ pane et aq̄ ſuſtētaui. Carpētariꝰ
hoc audiens gauiſus ē de fidelitate vxoris et milites libere abire
permiſit et ambo vſqꝫ ad finem vite in vero amore permanſerūt.

Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte ē pater celeſtis qui palaciū habet cōſtruere
ſcilicet cor humanū bonis virtutibꝰ plenū. In quo palacio
deꝰ delectat̄ ꝑmanere. Iuxta illd. Delicie mee ſūt eſſe cū filijs hoīm.
Miles iſte q̇ habet pulchrā filiā eſt criſtꝰ qui habet aīam ꝓ filia.
Vxor eiꝰ eſt ſancta mater ecclīa. Carpētariꝰ. bonꝰ criſtianꝰ qui iſtā
filiā in vxorē cum camiſia accepit. Camiſia iſta eſt fides nrā q̄a vt
ait apoſtolꝰ. Sine fide īpoſſibile eſt placere deo. q̄ diu manet hō in
hac vita in ſanctitate. tam diu fides nō violat̄. Quid ergo ſequit̄.
Certe vt erigas palaciū ſcilicet cor mūdū per opa mie. Milites
qui ſūt ſupbia vite cōcupiſcēcia oculoꝝ et cōcupiſcēcia carnis. Iſtos
tres milites cōcludere debes ī camera penitēcie q̊uſqꝫ mercedē eter
nā a rege eterno accipies. Qd nobis cōcedat dn̄s iheſus criſtꝰ ꝛc.

Quidam rex erat qui filiā pulchrā habebat et prudentē quam
pater viro tradere volebat. Illa vero votum deo fecerat ꝙ
nūq̄ꝙ virū acciperet quouſqꝫ tria ꝑpetraret. Primū erat ꝙ veracit̄
diceret. quot pedes in lōgitudine et latitudine ac ꝓfūditate q̄tuor
elemētorū eſſent. Secūdo ꝙ vētū ab aq̄lone mutaret. Terciū ꝙ
ignē ī gremio ſine leſione iuxta carnē portaret. Rex cū hec audiſſꝫ
fecit iſta tria ꝑ totū regnū promulgari. et ſi quis ſine defectu ꝑpe
traret filiā eiꝰ in vxorē haberet. Multi venerūt ſꝫ defecerūt. Erat
quidā miles in partibꝰ lōginquis qui cū de voto puelle audiret ad
palaciū regis veīt ducēſqꝫ ſecū famulū vnū et equū vnū furibūdū
corā rege intrauit et ait. Dn̄e mi rex. filiā tuā peto ī vxorē. q̄a patꝰ
ſū iſta tria ꝓmulgata ſoluere. Ait rex michi bn̄ placet. Miles vero
famulū ſuū vocauit et ait ei. In terra iaceas. Cū vero ſic iaceret.
miles a capite vſqꝫ ad pedes mēſurauit. Hoc facto ait regi. ecce dn̄e
in q̄tuor elemētis vix vltra ſeptē pedes īuenio. Ait rex. Quid ħ ad
q̄tuor elemēta? Et ille. Dn̄e q̄libꝫ hō et oē aīal ex quatuor elemētis

cōponitur. Et ſic per famulū quatuor elemēta menſuraui. Ait rex.
Amen dico tibi ſatis clare probaſti. Jam ad ſecundum procedamus
Muta ventū ⁊c. Ille ſtatim equum furibundū adduci fecit. cui poci
onem ad guſtandū dedit de cuius pocione factus eſt totaliter ſanus
Hoc facto caput eq̄ in oriente ponebat et ait. Ecce domine ventus
eſt mutatus ab aquilone in orientē. Ait rex. Quid eſt hoc ad vētū
Ait ille. Nōne conſtat veſtre prudencie ꝙ vita cuiuſlibet animalis
non eſt niſi ventus: Quādiu equus paciebat̄ malum tamdiu erat ī
aquilone. Sed iam ex virtute pocionis ſanꝯ factus eſt et caput eiꝯ
ad orientem poſui vt ſit paratus eſſe onus portare. Ait rex. Satis
clare probaſti. Jam ad tercium procedamꝯ At ille. Domine paratꝯ
ſum corā omnibꝯ adimplere. Manus ſuas prunis ardentibꝯ adim
pleuit et ī ſinu poſuit. Et caro eiꝯ nequaꝙ̄ eſt leſa. Ait rex. Satis
bene duo alia ꝓbaſti. Sed dic michi quomō verlebe non ledunt te
At ille. Nō ē hoc ex virtute mea ſed ex virtute lapidis quē mecum
cōtinue porto. Quicumq̄ȝ illum lapidem ſecum in loco mundo porta
uerit numꝙ̄ ab igne ledi poterit. Ecce lapis et lapidem corā ōnibꝯ
oſtendit. Ait rex. Probabiliter iſta tria ꝓbaſti nupcias ordinauit
filiam ſuam cum diuicijs multus ei dedit in coniugem et ambo in
vita bona dies ſuos finierunt. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte ē dominus noſter iheſus criſtus filia tam
pulchra anima ad dei ſimilitudinē creata que deo ī baptiſmo
votū fecerat ꝙ nūquā viro coniūgeret̄ niſi tria ꝑpetraret. Primū
eſt ꝙ mēſuraret ⁊c. hoc ē famulū tuū ideſt carnē tuā mēſurare debes
quātū deliquit et pro omni delicto penā agere elementa mēſurare
ſcȝ carnē tuā domare. Secūdū eſt ventū mutare ⁊c. hoc eſt vitā tuā
corrigere. equus furioſus eſt peccator qui ī peccatis ꝑmanet vnde
oportet ei pocionē dare ſcilicet vt cōtricionē habeat in corde. con
feſſionē in ore. ſatiſfactionē ī opere. Et hoc eſt ventū mutare. vnde
Job tāquā ventus ē vita mea. Terciū eſt ignē ſine leſione portare
Ignis iſte eſt ignis luxurie. auaricie. ſuperbie qui ſepe animam et
corpus cōſumūt. ſed ſi deſideras vt ignis iſte te nō ledat oportet vt

[h]
8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

lapidem in loculo ſcilicet dñm noſtrũ ihesum criſtũ in corde habeas
per opera meritoria et ſi munde portaueris nunq̄ ignis alicuius
peccati ledet te. et ꝑ cõſequens vitam eternã obtinebis.

REx erat qui magnũ cõuiuiũ fecerat deinde per totum regnũ
precones deſtinabat vt preconizarent cõuiuiũ videlicet. Vt
oẽs cui⁹cũq; coditionis ad cõuiuiũ venirẽt et nõ tm̃ cõuiuiũ bonũ
haberẽt. ſed et diuicias ĩfinitas obtinerẽt. Cũ autẽ ꝑcones ꝑ regna
et caſtra ambularẽt. ꝑceptũ regis ꝓmulgando erãt tñ duo hoĩes in
vna ciuitate manẽtes vn⁹ fuit fortis et robuſtus ſed tamẽ cecus.
Alter claud⁹ et debilis ſed optĩe viderat. Dixit cecus claudo. Rme
heu nobis duob⁹ ꝑ totũ regnũ diuulgatũ ẽ ꝙ rex tali tꝑe optimũ
conuiuiũ tenebit. Ad q̇d cõuiuiũ non tm̃ quilibet habebit cibaria
pro ſua volũtate ſed diuicias magnas recipiet. Tu vero es claud⁹
ego vero cecus et ergo ad illud cõuiuiũ nõ poterim⁹ accedere. Ait
claudus. Si conſiliũ meũ feceris ambo ibidem veniem⁹ et diuicias
et cõuiuiũ ſicut ceteri obtinebim⁹. Reſpondit cecus omne conſiliũ
q̇d ẽ nobis vtile ſum paratus adimplere. Ait claudus. Tu es fortis
et robuſtus in corpore ego vero debilis. quia claudus. Me ſuper
dorſum tuũ portabis. ego vero tibi viã dirigã. qꝛ ſatis clare video
et ſic ambo ad cõuiuiũ veniem⁹ et mercedẽ ſicut ceteri obtinebim⁹
Ait cecus. Amẽ dico tibi optimũ conſiliũ eſt. ſtatim aſcẽde dorſum
meũ. et ſic factũ ẽ. Claudus viã ei oſtẽdit et ipſe eũ portauit et ſic
ambo ad cõuiuiũ venerũt et diuicias inter alios receperunt.

KAriſſimi iſte rex eſt dñs noſter ihesus criſtus qui pro omnib⁹
nobis conuiuiũ eternũ preparauit. Juxta illud. Erat quidã
homo q̇ fecit cenã magnã ꝛc. Ad illud conuiuiũ multi ſunt vocati
et qui ibidem accedet diuicias eternas poſſidebit. Cecus iſte eſt qui
libet diues ac potẽs huius ſeculi qui fortis eſt et potẽs in corpore
ideſt diuicijs et mundi potentia Vnde ceci ſunt quantum ad uitã
eternam. Ignorant ea que ſunt ſalutis ſicut talpa bene uidet ſub
terra et hẽt multa diuerticula ſed ſupra cecus efficit̃ nec ſcit ſeipſũ
iuuare. Sic et diuites ſatis clare vident ĩ tẽporalib⁹ et ceci ſunt ĩ

ſpiritualibus. Claudus vero eſt bonus religioſus qui claudicat in
vtroqꝫ pede. ſcꝫ nichil in cōmuni aut in ꝓprio poſſidet. tñ vidꝫ talis
ſatis clare viam verſus conuiuiū eternum. Si ergo vos diuites ac
mundi potentes intenditis ad illud cōuiuiū accedere et ꝑmia ibidē
accipere neceſſe vobis erit religioſos ac ceteros pauperes ſuper
dorſa veſtra portare. Sed diligenter eſt aduertendū quādo diuites
debent portare paupes. Certe elemoſinas eis dando et ī eoꝝ neceſſi
tatib⁹ ſubueniendo hoc ē pauperes portare et fideliter viris eccle
ſiaſticis decimas dare. Si ſic feceritis. nos viri religioſi tenemur
vobis viam ſalutis oſtendere quomō poteritis ad vitam eternam
ꝑuenire. Precones qui illud cōuiuiū clamabant ſunt ſacre pagine
doctores ſcꝫ doctores ꝑdicatores et cōfeſſores qui hn̄t nos īſtruere
publice et priuatī quō ad eternū cōuiuiū poterimus ꝑuenire.

Legitur de quodā rege. qui filiū vnicū habebat. Quē multū
dilexit ac tenerrime nutriuit. Cum autē puer ad etatē legit
timā ꝑueniſſet de die in diem regē impulſabat vt regnū ei dimitte
ret eo ꝙ impotens eſſet et ipſe potens. Rex vero ait. Kariſſime ſi
ſecurus eſſem ꝙ me beniuole et cum honore tractares toto tempore
vite tue tibi illud cōcederem et omnē humanitatē. quā pater tenet
filio tibi preſtarē. At ille. Dn̄e coram ſatrapis et nobilibus imperij
iuramentū preſtabo ꝙ nullum defectum habebitis ſed in maiori ho
nore ꝙ̄ meipſum vos habeo. Rex vero credens dictis eius regnū ei
dedit et nichil ſibi ipſi retinuit. Cum vero coronatus eſſet et ī ſolio
poſitus vltra ꝙ̄ credi poteſt cor eius eſt eleuatū. Per aliquos ānos
patrē ſuum ī honore habebat et poſt hoc honorē nec aliqua bona
ei dedit. Ille vero cepit ſapientib⁹ regni cōqueri ꝙ eius fili⁹ pactū
nō tenebat. Sapientes vero qui ſemper eum dilexerunt regē argu
ebant ꝙ male patrem ſuum tractaſſet. Rex hoc audiens furore re
pletus patrē ſuum in quodā caſtro incluſit vbi nullus acceſſum ha
bere poterat ad eum. In quo loco famem et multas miſerias pacie
batur. Accidit eodem tempore ꝙ rex in eodem caſtello ꝑnoctabat.
Pater vero ad eū acceſſit et ait. O fili miſerere patri tuo ſeni qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

te genuit et oīa dedit. In hoc loco famē et ſiti pacior. Jam ſum in graui infirmitate poſitus et hauſtus vini me confortaret. Ait rex Ignoro ſi ſunt vina in caſtro iſto. At ille. Ymmo fili quinq̧ dolia vini ſine ſcitu veſtro ſeneſcallus hui⁹ caſtri habet et nō audet pfo rare ea et michi hauſtū dare. Rogo te ergo fili des michi de primo dolio. ait. Non faciā quia muſtum eſt nec valet pro ſenib⁹. at ille dixit. Des michi ergo de ſecundo dolio. Qui ait. Hoc non faciam h̄ ꝑ corpori meo cuſtodiā et ꝑ iuueib⁹ q̇ mecū ſunt. at ille. Des ergo michi de tercio. Qui ait. nō faciā. Quia vinū forte ē et tu es debil̄ et īfirmus poſſet eſſe cauſa mortis tue. ait ille des michi de quarto dolio. Qui ait nō faciā qꝛ nimis vetus et acetoſum ē et non multū valꝫ et p̄cipue ꝑ cōplexiōe tua. Ait pr̄ fili des ergo michi de quīto dolio. at ille. abſit a me qꝛ feces ſunt. Satrape regni m̄ īponerent ꝙ te occidiſſem ſi feces tibi dediſſem. Pat̄ h̄ audiens ab eo triſtis receſſit et ſtatī occulte ſatrapis regni litterā ſcripſit quō fili⁹ ei⁹ eū tractabat et ꝑpter deū eū a tali miſeria ſubleuarēt. Satrape oēs ei cōpaciebant̄ et ſtatī regimē receperūt et patrē ſicut ꝑus regē cōſti tuerūt. Filiū ſuū in carcerē poſuerūt. vbi ꝑpter miſeriā defūctus ē

Kariſſimi rex iſte eſt dn̄s noſter ihesus criſtus. Filius quilibꝫ criſtian⁹ quē tenerrime diligit. q̄ꝺiu homo ī puritate vite manet. Oīa homini dedit que homo habet. et ipſe factus eſt paup̄ ſcd̄m ꝙ teſtat̄ ſcriptura. Vulpes foueā habēt ꝛc̄. Sed cotidie criſt⁹ famem et ſitim patitur. Hoc eſt in ſuis membris ſcꝫ pauperibus et debilibus. Unde ſcriptū eſt. Qd̄ vni ex minimis meis feciſtis. michi feciſtis. Et cum deus petit a vobis hauſtum vini de primo dolio. Do lium illud eſt puericia noſtra quā deus a nobis requirit. vt ei ſer uiamus in puericia. Puer vero malus reſpondet. Muſtum hoc eſt puer ſum. Non poſſum ieiunare orare. in dei ſeruicio vigilare. De mū deus a nobis requirit vt demus ei de ſecundo dolio. Reſpon dit malus filius. non poſſum dare iuuentutem meam deo ſeruiendo quia tunc mundus deridet me. Ecce ille iuuenis ſtultus homo non vult conuerſari cum hominibus. Et ſic iuuentutem meam mecum

retinebo. comedendo bibendo mundo ſeruiendo. Demū deus reqͥrit
a nobis de tercio dolio. Reſpondet malus filius vinū ferratū ē. hoc
eſt iam ſum in fortitudine mea ſi penitentiā facerē fortitudinē meā
diminuerem. Ad bella et ad haſtiludia volo accedere ea que mūdi
ſunt exercere. poſt fortitudinē penitenciā agere volo. Deus videns
ꝙ de iſtis tribꝰ dolijs nichil pōt hr̄e. querit de quarto dolio hauſtū
vnū. Reſpondet malus filius. Vinū nimis vetus et acetoſum ē. hoc
eſt dictum. Jam ſum ſenex iam non poſſum ieiunare vigilare. quia
natura mea eſt debilis. Demū deus q̄rit de quinto dolio vnū hauſtū
Reſpondet malus filius feces ſunt. Hoc eſt dictum heu michi decre
pitus ſum defecit ſalutare meum. Dum bona pōterā facere nō feci.
modo ſum impotēs. et talis ſepe cadit ī deſperationē. Et ſic moritᷣ
homo in miſeria. Contra tales erit querimonia grauis. Et tunc in
die iudicij. deus cum tota curia celeſti ſentenciam dabit: dicens. Ite
maledicti ꝛc.. A qua nos liberare dignetur.

REx quidam erat in ciuitate romana qui ſtatuit ꝙ quilibet
cecus ab imperatore omni āno centū ſolidos haberet. Acci
dit caſus ꝙ .xxiiij. ſocij ad ciuitatē venerunt. et quandā tabernam
intrabāt propter potationē. Iſti eni per ſeptē dies ſtabant bibēdo
comedendo. deinde cum volebant cū tabernario cōputare quitquit
in pecunia habebant tabernario dederunt. Ait ille. Certe kariſſimi
adhuc deficiunt. c. ſolidi. Amē dico vobis nō exibitis donec vltimū
quadrantē michi dederitis vel ſolueritis. Illi hoc audiētes adiuicē
dixerunt. Quid faciemus? Non habemus vnde poterimus ſoluere
Ait vnus dabo vobis ſanum cōſiliū. Per imperatorē lex eſt edita
ꝙ quicūqꝫ eſt cecus. c. ſolidis de eius theſauro obtinebit. Ponamꝰ
inter nos ſortes. et ſup̄ quē ſors cadit eius oculos eruamus et tūc
ille ad palaciū poterit accedere et. c. ſolidos obtinere et nos om̄es
acquitare. At illi. Optimū eſt cōſilium. Inter ſe miſerunt ſortem et
ſup̄ illum qui conſiliū dederat cecidit. Statim excecabant eum et
duxerūt eum ad palaciū et pulſabat ad ianuā. Janitor cauſam pul
ſacionis queſiuit. At illi. Ecce eſt vnus cecus qui beneficiū legis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

petit. ait ianitor. Seneſcallo hoc dicā. Acceſſit ad ſeneſcallū et ait
ſtat vnus cecus ad portā qui beneficiū legis petit. At ille. Vadā
ad eū et eū videbo. Cū autē cecū vidiſſet eum intime reſpexit quē
cū conſideraſſet ait ei. Kariſſime quid petis? Et ille. Centū ſolidos
ſcd̄m legē. Qui ait. Amen dico tibi heſterna die vidi te in taberna
et duos oculos ſatis claros habentē tu male legē intelligis. Lex eſt
edita ꝙ quicūq̧ fuerit ex infirmitate vel ex caſu aliquo cec⁹ cōtra
quē caſum non poterat ſe defendere talis beneficiū legis obtinebit
Sed tu voluntarie oculos tuos in taberna bibiſti et cōſiliū dediſti
vt cecatus eſſes. Quere ergo ibidem ſolaciū quia hic nullū obulū
obtinebis. Ille vero audiens cum confuſione receſſit.

¶ Moralizacio.

Kariſſimi talis eſt lex dei ꝙ quicūq̧ ignorāter aut ex infirmi
tate peccauerit aut temptatione dyabolica. ſi contritus et cō
feſſus fuerit. Iuxta illud. In quacūq̧ hora peccator ꝛc̄. deus ſibi re
mittet. Quilibet peccator ī ꝓtū peccator ē cecus. Si vero aliq̄s ex
pura malicia ſine cauſa peccauerit et poſtea ī deſperationē inciderit
vix aut nūq̄ ei remittet. Tabernarius ē dyabolus qui oēs tales
ad tabernā infernalē recipit qui ſic deſcendūt. Et ideo ſtudeam⁹ ꝛc̄.

ERat quidā rex qui filiū tātū vnicū habebat quē tenerrime
dilexit. Rex iſte vnū pomū aureum fieri fecit in ſumptibus
magnis. Pomo fabricato. rex vſq̧ ad mortem īfirmabat. Vocauit
filium ſuū et ait. Kariſſime non potero de iſta infirmitate euadere.
Sub bn̄dictōne mea poſt meum deceſſum. vade per regnū et caſtra
et pomū aureū q̄d feci tolle tecū. et q̄d magis ſtultū īueneris pomū
illud ex parte mea dabis. Filius vero fideliter adimplere promiſit
Rex vero vertebat ſe ad parietē. et emiſit ſpiritū. Filius vero ſatis
honorifice eum tradidit ſepulture. Poſt ſepulturam ſtatim pomum
accepit et per diuerſa regna et caſtra ambulauit multos ſtultos in
uenit et vidit. tamen nulli eorum pomū dedit. Deinde perrexit ad
quotdam regnū et ad ciuitatem principalem illius regni acceſſit.
Per mediū ciuitatis regem equitantem cū magno apparatu vidit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Condiciones illius regni a quibuſdã ciuib⁹ queſiuit. At illi dixe
runt eis. Conſuetudo illius regni eſt talis ꝙ numq̄ rex inter nos
regnabit niſi vno anno. Finito anno in exilium ponetur. vbi mala
morte finietur. Filius regis hec audiens. intra ſe cogitabat. Jam
inueni quem diu queſiui. Acceſſit ad regem et flexis genibus eum
ſalutauit. et ait. Aue rex. Pater meus defunctus eſt et iſtud pomum
aureũ ĩ teſtamentũ vobis legauit. Rex vero pomũ accepit et ait ei
Kariſſime qͦmodo poteſt h° eſſe? Rex nũq̄ me vidit nec aliqd boni
patri tuo feci. Quare ergo tam precioſum iocale michi dedit? Ait ille
Domine mi rex. pater meus non plus tibi q̄ alteri pomum legauit
Sed ſub benedictione ſua michi precepit maiori ſtulto dare quē
potero inueniri. Et ſine dubio circuiui multa regna et caſtra et nõ
inueni tam magnum ſtultũ et infatuatum q̄ vos. Ideo ex precepto
patris mei vobis pomũ dedi. Ait rex. Rogo vt michi dicas quare
me tantũ ſtultum reputas. At ille. Ecce domine oſtendã tibi clare
Eſt conſuetudo iſtius regni tantũ ꝑ annũ regnare. et in fine anni
omni honore et diuicijs priuari et in exiliũ poni. vbi mala morte
morietur. Amen dico tibi. concludo ex dictis meis ꝙ in toto mũdo
non eſt tantus ſtultus ſicut vos ꝙ tã breue tempus regnare debetis
et poſt hoc tam miſerabiliter vitam finire. Reſpondit rex. Sine du
bio omnia vera ſunt que modo michi dixiſtis. Et ideo dum adhuc
fuero in mea poteſtate. in preſenti anno bona infinita mittam ante
me in exiliũ. Vt dum ibi venero de bonis illis viuam q̄diu vixero
Et ſic factũ eſt. In fine anni regno eſt priuatus et in exiliũ poſit⁹
ibi per multos annos de bonis illis vixit et vitam in pace finiuit.

Moraliſacio.

Kariſſimi rex iſte ẽ deus qui legauit pomũ aureũ ſtultis. Per
pomũ rotundũ intelligit᷑ mundus iſte quem deus dat fatuis
qui magis mundũ et ea que in mundo ſunt appetunt q̄ deum. Rex
qui per vnũ annũ regnauit poteſt dici quilibet homo ĩ hoc mundo
exiſtens qui licet centũ annis viuet eſt tñ quaſi vna hora reſpectu
vite future. Et tamen nõ deſiſtit miſer homo die ac nocte laborare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et poſt mortem in exiliū id eſt infernū poni ſi cum peccato mortali diſcedat vbi mala infinita inueniet. Et pauci ſunt q̄ de iſto exilio cogitant. Faciamꝰ ergo ſicut fecit ille rex dū ſumꝰ in noſtra ptāte In hac vita ante nos mittamus opera mīe. elemoſinas largas ppetrare orationes et ieiunia facere vt poſt hanc vitā paradiſum poterimꝰ intrare et ſine dubio ibi inuenimꝰ opa nr̄a meritoria q̄ fecimꝰ in hac vita et ſic regnabimꝰ ibi cum gloria ad quā nos perducat.

Olim erat quidā rex qui tres filias pulchras habebat quas tribus ducibus maritauit. Omnes illi tres duces vno anno mortui ſunt. Rex hoc audiens volebat filias ſuas iterato maritare Vocauit primā filiam et ait. Kariſſima vir tuus mortuus eſt dabo te alteri viro. At illa. Nullo modo hoc attemptabo. Et hec ē racio mea. Si deberē alterū virū accipere oporteret vt eum tm̄ diligerē ſicut primū virū aut plus aut minus diligere hoc non poteſt ſtare quia primꝰ virginitatē habebat ergo non tantū deceo eū diligere Si vero plus hoc eſſet magis malū. Si vero minus nō eſſet bona dilectio inter nos. quare concludo ꝙ nullo modo volo aliū virum accipere. Rex hoc audiens vocauit ſecundā filiā et ait. Kariſſima vir tuus defunctus ē. copulabo te alteri viro. At illa. Dn̄e nullo mō hoc attēptabo. Quia ſi virū aliū acciperē. reciperē eum aut ꝓpter diuicias aut fortitudinē aut pulchritudinē. Nō ꝓpter diuicias qꝛ habūdo. Nō propter fortitudinē qꝛ amicos habeo qui me defendunt Nō propter pulchritudinē qꝛ michi videbat̄ ꝙ vir meus oīm erat pulchrior in vniuerſo mūdo. q̄re cōcludo ꝙ nullo modo virū aliū accipere volo. Rex h̄ audiens vocauit terciā filiā et ait. Kr̄ma vir tuus mortuus ē volo te alteri viro copulari. At illa. Nullo modo h̄ attēptare volo. Quia ſi aliū uirū acciperē ille me recipet aut ꝓpter pulchritudinē aut diuicias. Non ꝓpter pulchritudinē. qꝛ non ſum pulchra. Ergo ꝓpter diuicias me recipet. Et ſi ꝓpter diuicias nūꝙ poſſet eſſe uerus amor. qꝛ deſtructis diuiciis amor trāſiret. cōcludo ergo ꝙ nullo modo aliū uirū accipere uolo. Itē doctores ſacre ſcripture dicūt ꝙ vir et mulier matrimonio cōiuncti. ſunt unū in corpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et duo in aīa. Ergo corpus viri mei eſt corpus meum et ecōuerſo. Ad hoc omni die poſſum ad ſepulchrū accēdere viri mei. Et ibi oſſa eius videre. tāq̄ virum preſentē. Et ideo alium habere nolo. Rex hoc audiens amplius vt virum acciperent non inſtigabat

Kariſſimi rex iſte eſt deus ipſe tres filie anima intelligitur ī qua relucet operacio et ymago trinitatis. Juxta illud gen̄. ij faciamus hominē ad ymaginē et ſimilitudinē noſtrā. ymago vero trinitatis per peccatū p̄mi parentis erat deturpata. et tribus viris tradita ſcilicet diabolo mūdo et carni. Si vero mortuus eſt diabolus per criſti paſſionem. noli amplius talem virū accipere ſed ſemp̄ ſub criſti protectione p̄manere. Si mundus mortuus ē p̄ pauptatē volūtariā. noli amplius alium virum accipere ſed permaneas ſub criſti protectione. Si vero mortua eſt caro per ieiunium. et carnis macerationē. noli amplius virum accipere ſed ſub criſti protectione p̄maneas. Vel aliter poteſt reduci. Rex iſte ē deus. Tres filie tria genera hominū ſcilicet potentes ac diuites hui9 mundi. ſicut ſunt reges ac mundi potentes. ſapientes hui9 mundi. ſicut ſunt iudices temporales. et eccleſiaſtici viri religioſi. perfecti criſtiani. ſicut ſunt qui ī omnib9 diuinis p̄ceptis obediunt. Iſte tres erant in baptiſmo trib9 ducib9 ſcilicet patri per potenciā. filio per ſapientiā. ſpiritui ſancto per clementiā ſociati. Si ergo iſti mortui ſunt ideſt extincti et ablati a te per peccatū tuum nūq̄ alteri labores copulari. ſed cum omni diligentia fac opera miſericordie per que poteris ei recō ſiliari. quia nūq̄ aliquē inuenies qui te tantum diliget. Unde eſt notādū q̄ mulier accipit virum propter quatuor. Quia aut p̄pter diuicias aut propter pulchritudinē aut fortitudinē aut ſapientiā. Si vero vis virum accipere propter diuicias. Certe non inuenies ita diuitē ſicut dominū noſtrum iheſum criſtum quia dominus celi et terre ergo eum teneas et non alium. Si vero velis virū accipere propter fortitudinē curre ad dominū noſtrū iheſum criſtum qui eſt forcior omni homine. Fortis in celo et in terra. In inferno non eſt aliquis q̄ poteſt ei reſiſtere. Ergo illum in virum debes accipere et

nō aliū. Si vero aliquē vis accipere propter pulchritudinē curre ad dominū noſtrū ihesum criſtū qui ē pulchrior omni hoīe. Vn̄ pſ Specioſus forma pre filijs hominū ergo illum debes habere et nō aliū. Si vero aliquē vis accipere propter ſapienciā curre ad dn̄m noſtrū ihesum criſtum quia ipſe eſt ſapiētior oī hoīe. Ad romanos O altitudo diuiciaꝝ ſapiencie et ſcientie dei ꝛc̄. Ergo illum virum accipere debes et non alium.

ACcidit in quadā ciuitate ꝙ erāt duo medici optimi ī omni ſcientia medicinali imbuti qui oēs ad eos veniētes de q̄cūq̧ infirmitate curabant. ita ꝙ penitus populus ignorabat quis eorū eſſet melior. Infra breue tempus erat inter eos contentio quis eoꝝ eſſet maior atq̧ perfectior. Ait vnus alteri. Kariſſime nō ſit inter nos diſcordia nec inuidia neq̧ contentio quis noſtrū eſt perfectior Sed vnū faciamꝰ et quicūq̧ ex nobis defecerit ſit ille ſeruꝰ alteriꝰ Ait alter. Dic michi q̄d eſt illud. Et ille. Ego duos oculos tuos de capite eruā ſine grauamine et ſuper menſam tuā ponā. et quando tibi placet in capite tuo ſine leſione tua ponā. Si vero mecum hoc idem per oīa feceris equales ambo ſumꝰ et quilibet alterū nutriat ſicut fratrem ſuū. Si vero aliquis defecerit ſeruus erit. At ille. Optima probacio per omnia michi bn̄ placet. Ille vero qui queſtionē propoſuit accepit inſtrumēta ſua et infra oculos cū quodā vngēto nobiliſſimo interius et exterius liniuit. Et cū inſtrumēto ſuo duos oculos ſocij ſui extraxit et ſuꝑ menſam poſuit et ait ſocio ſuo. Kme quō tibi videtur. Et ille vnū ſcio q̄d nichil video quia oculis careo et tamē nullam leſionē ſenſi. Sed modo vellē ꝙ oculos meos ſicut michi promiſiſti reſtitueres. Et ille. Libēter attemptabo. Vngentū accepit et oculos interius et exterius ſicut prius inunxit et oculos ſuos repoſuit. Et ille. Kme quid iā tibi videt̄. Et ille. Optime q̄a in extrahendo nullam leſionem ſenſi. Tunc dixit ille. Jam reſtat vt michi ſimilimō miniſtres. Qui ait. Preſto ſum. Accepit inſtrumēta ſua et vngēta ſua ſicut ille fecerat intus et exterius liniuit. Deinde oculos eiꝰ extraxit et ſuꝑ menſam poſuit et ait. Kme q̄d tibi videt̄

Et ille. Michi videtur ꝙ oculos perdidi tamē nullū dolorem ſenſi
ſed vellē libentiſſime oculos rehabere. Cū vero ille paraſſet inſtru
mēta ſua vt oculos reſtitueret feneſtra domus erat aperta et quidā
coruus intrauit videnſqꝫ oculos in menſa ſubito vnū oculū rapuit
et auolauit. Medicus hoc percipiens eſt cōtriſtatus totaliter. Et
ait intra ſe. Niſi oculos ſocio meo reſtituā ſeruꝰ eiꝰ ero. Reſpiciens
alonge videnſqꝫ capram oculū extraxit et ī locum oculi ablati repo
ſuit. Hoc facto dixit ſocio ſuo. Kariſſime quid tibi videt̃? Ait. Nec
in extrahēdo nec ī reponēdo aliquā leſionē ſenſi. ſed vnꝰ ex oculis
meis ſemper ſurſum ad arbores reſpicit. Et ille. Ex quo ita ꝑfecte
medicinā meā tecū feri ſicut et tu . modo ambo ſimus equales nec
inter nos ſit contentio. et ſic ambo poſt hoc adinuicem ſine conten
tione vixerunt.

Moraliſacio.

Kariſſimi ꝑ iſtos duos medicos intelligere debemꝰ legē nouā
et antiquā que ambe curabant quantum ad ſalutem anime.
Facta eſt contencio et adhuc eſt inter criſtianos et iudeos que lex
ē melior et ꝑfectior ad probandū veritatē. Quilibet oculos alteriꝰ
etraxit. Hoc ē dictū. In lege antiqua multa ſunt a qua deus extraxit
ſicut decem precepta in antiqua lege. Sicut ſaluator ait. Non veni
ſoluere legem ſed implere vt ſi aliquis intendat deū videre oportet
vt ad nouā legem recurrat et tunica baptiſmi ſe induat. Coruus
venit et rapuit vnū oculum iudeoꝝ vt non poſſent veritatē videre
et in loco huius ponebat oculū capre ſcꝫ quaſdā cerimonias quibꝰ
vtuntur per quas credunt deum videre et ibunt ad tenebras exteri
ores vbi erit fletus et ſtridor denciū.

ERat quidam rex qui duas filias habebat. Vna erat pulcher
rima et omnibꝰ amoroſa. Et altera nigra et omnibꝰ odioſa
Rex videns filias ſuas vnā pulchrā aliam nigrā eis noīa impoſuit
Pulchre filie impoſuit nomen ſcꝫ roſimūda. Nigre filie nomē grā
plena. Deinde preconē per totum regnū miſit promulgando ꝙ oēs
venirent et filias ſuas eis in matrimonium daret illis qui ad hoc
digni eſſent. Quicūqꝫ vero pulchram filiam in vxorem acciperet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

nichil cum ea niſi pulchritudinē obtineret. Sed qui nigram filiam in vxorem acciperet totū regnū poſt eius deceſſum cū ea obtineret Multi hoc audientes ad curiā regis venerunt et cum duas filias viderent omnes ad pulchram filiā currebant. et eam in vxorem petebāt. Gracia plena nigra filia amare fleuit. Ait ei rex. O filia ob quā rem affligitur anima tua? At illa. O domine nullus eſt qui me viſitet nec mecū loquat᷑. Omnes ad ſororem meā currunt et oīes me deſpiciunt. Ait pater. O filia ignoras ꝙ omnia mea tua ſunt. et qui te deſpōſauerit regnū meū obtinebit. Illa ſic cōfortata a fletu ceſſabat. Poſt hec venit quidam rex ad curiā regis et cum vidiſſet pulchritudinē roſimunde eam in vxorem peciit tm̄ cum ſua pulchritudine. Rex pater puellā ei conceſſit et cū magno gaudio eā deſpōſauit. Stabat altera filia per multos: anteꝙ̄ eſſet deſpōſata. Tandē quidā dux nobilis ſed pauper ītra ſe cogitabat licet puella turpis fuerit. tn̄ quicūqꝫ eam habuerit regnū cum ea obtinebit. Perrexit ad regē et eā in vxorē peciit. Rex vero gauiſus eſt. eam deſpōſauit cū magno gaudio. et poſt mortē regis totū regnū cū ea obtinuit.

Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte eſt dominus noſter iheſus criſtus. Filia roſimunda tam pulchra. eſt mundus iſte. Unde pauci inueniunt᷑ qui non mundū ſup omnia appetunt tamē nichil cum ea obtinebūt. niſi ſuā pulchritudinē hoc ē vanitatē et diuicias. Et ſicut pulchritudo per infirmitatē famē et ſenectutē adnichilat᷑. ita diuicie hui⁹ mundi tranſeūt ꝑ mortē et ſepe ante. Et ideo fatui ſunt qui mundū deſponſant. Altera filia ſcꝫ grā plena que ē turpis et oībus odioſa. certe ē pauptas quā miro mō de⁹ dilexit. et ideo vocat᷑ grā plena qꝛ ꝑ eā deuenit᷑ ad diuicias. Verūtn̄ pauci ſunt q̄ eā deſponſare volūt ymmo eſt oībus odioſa. Tn̄ qui eā deſpōſauerit vitā eternā hēbit.

Rex qdā pulchrā filiā habebat q̄ erat duci nobiliſſimo deſpōſata cū q̄ pulchrā ꝓlē habebat et maxīa īter eos. erat dilectio Dux vero morit᷑ de cui⁹ morte fact⁹ ē planct⁹ magn⁹ ī ciuitate. Dn̄a vero ſatis honorifice eū ſepulture tradidit. Poſt mortē amici ei⁹ ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

eā venerunt vt ſecūdo viro nuberet allegātes ſibi etatem integrā ad pulchritudinē ſuam. Domina vero reſpondit virum alterū hr̄e nolo quia vir meus qui mortuꝰ eſt erat tam bonus dulcis ac diues ꝑ omnia qui me vltra modū dilexit. Et propter nimiā dilectionem inter nos eiꝰ mors tantū me affligit ꝙ vt credo viuere nō potero Si vero talem virum ponamus ꝙ inuenirem poſſibile eſſet ei me mori et tunc eſſet michi grauis afflictio iā habeo ꝙ nūq̄ virū aliū cape volo. Si malū virū accipere eſſet m̄ graue poſt bonū peſſimū

Kariſſimi rex iſte ē deꝰ filia anima ad dei ſimilitudinē creata que erat nobiliſſimo viro ſcilicet domino noſtro iheſu criſto per virtutē baptiſmi deſponſata qui ſumma dilectione nos dilexit quia in cruce pro nobis mortuus eſt ergo virum aliū pro illo non accipias hoc eſt alium numq̄ tm̄ diligas et ſic cum eo regnabis.

Erat quidā rex qui miro modo paruos caniculos bn̄ latrātes dilexerat in tm̄ ꝙ in gremio ſuo eos q̄ſcere ꝑmiſit et ibidem pauit. Illi vero ſic cōſueti erant ī gremio eius dormire et comedere vix alibi volebant et quādoq̄ circa collū regis pedes ponebant Et ſic rex ſolacium magnū et ludū cum eis habebat. Erat tunc quidā aſinus qui cū omnia iſta vidiſſet ī corde ſuo cogitabat ſi ego cantarem et ante regem ſaltarē. et circa collum domini mei pedes ponerē rex michi daret omnia fercula ad comedendū et gremium ſuum ad quieſcendū. Hijs cogitatis extra ſtabulum perrexit aulam intrauit et coram rege cantare cepit. Deīde hincinde ſaltauit et poſt hoc ad regem cucurrit et pedes circa collum eius poſuit. Serui h̄ videntes credebāt aſinū in furia cōuerſum acceperunt eum et egregie verberauerūt et ſic ad ſtabulum duxerunt eum

Kariſſimi rex iſte eſt dominus noſter iheſus criſtus. Caniculi bene latrantes ſunt predicatores qui verbum diuinū bene pronunciant. Unde digni ſunt in gremio celeſti quieſcere. Aſinus pōt dici q̄ ꝑſumit officium p̄dicatoris aſſumre verbū dei ꝓnūciare tn̄ lr̄aturam nec grām ad hoc hꝫ et iō timendum eſt ne talis ſit verberatus hoc eſt a domino et populo repulſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Erat quidam heremita qui in quadam ſpelunca iacebat et diebus et noctibus deuote deo ſeruiebat. Iuxta cellam ſuam erat quidam paſtor ouium qui paſcebat oues. Accidit vno die ꝙ paſtor erat ſompno oppreſſus. Ipſo dormiente quidā latro venit et omnes oues ſecū abſtulit. Superueniens dn̄s ouiu a paſtore querit vbi oues erant. Ille vero incepit iurare ꝙ oues perdidit. ſed quō penitus ignorabat. Dn̄s hoc audiens furore repletus ipſum occidit heremita hͦ videns ait in corde ſuo. O domine ecce homo iſte culpā innocenti dedit et ipſum occidit. Ex quo ergo ꝑmittatis talia fieri Ad mūdū vadā et ſicut ceteri vitā ducam. Hijs cogitatis heremitariū dimiſit et ad mūdū ꝑrexit ſed deus ipſum dimittere nolebat et angelū in forma hominis ad eum miſit vt ei aſſociaret. Cum eū angelus in via euntem inueniſſet. ait ei. Kariſſime quo vadis? At ille. Ad iſtam ciuitatē ante me. angelus dixit ei. Ego in via ero comes tuus quia angelus dei ſum ego et ad te veni vt ſimus ſocij in hac via. Ambo ābulabāt verſus ciuitatē. Cū aūt intraſſent hoſpiciū a quodā milite propter dei amorem petebant. Miles vero ſatis gratanter eos recepit. et honoriſice ac ſplendide cum bona deuocione ī omnibꝰ miniſtrauit. Miles iſte tantū vnicū filiū habebat in cunabilis iacentē quē multū dilexerat. Cena facta camera eſt aperta et lecti ſatis honorifice ornati ꝑro angelo et heremita. Media vero nocte ſurrexit āgelus et puerū ī cunabilis ſtrangulauit. Hoc vidēs heremita intra ſe cogitauit. Numquid iſte erat angelus dei bonus? Miles omnia neceſſaria propter dei amorem ei dedit et nō habuit niſi vnicū filiū īnocentē et iſte eū occidit. ſed tamē nō audebat ei quicꝙ̄ dicere. Mane vero ambo ſurrexerūt et ad ciuitatē aliā ꝑrexerūt ī qua ī domo vniꝰ ciuis ſatis honorifice erāt recepti et ſplēdide miſtrati. Ciuis iſte quēdā aureū ciphū quē miro mō dilexit habuit Media vero nocte ſurrexit āgelꝰ et furatꝰ ē ciphū illū. Heremita hͦ vidēs intra ſe cogitabat. Iſte malus angelus ē vt credo. Iſte ciuis nobis optime fecit et iſte ē furatus ciphū ſuū. tn̄ nichil ei loq̄bat quia timuit eū. Mane vero ſurrexerūt et ꝑ viā ābulabant donec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ad quandā aquā ꝑuenerūt vltra quā erat pons. Pontem aſcēderūt et quidam pauper eis obuiabat. Ait ei angelus. Kariſſime monſtra nobis viam verſus talem ciuitatē. Pauper vertit ſe et cum digito viam verſus ciuitatē oſtendit. Cū vero vertiſſet ſe angelus ſubito per ſcapulas eum accepit et vltra pontē proiecit et ſubmerſus eſt pauper. Qđ cum heremita vidiſſet ait in corde ſuo. Jam ſcio ꝙ iſte dyabolus eſt et non angelus dei bonus. Quid mali fecit pauper iſte et tamen eū occidit. Ab illo tp̄e cogitabat ab eo recedere. Verūptn̄ timuit et nichil loquebat̄ ei. Cum vero circa horam veſpertinā ad ciuitatē ꝑueniſſent. ad domū cuiuſdā diuitis acceſſerūt. et hoſpiciū ꝓ dei amore petebāt. Ille vero ſimpliciter eis negauit. Ait āgelus dei. Amore dei ſaltem tectū dom⁹ nobis cōcedatis ne lupi aut male beſtie hic nos deuorent. Ille ait. Ecce domus vbi porci mei iacent ſi placet vobis cū eis iacere poteſtis. ſin autē recedatis q2 aliū locū vobis non dabo. Ait ei angelus. Si aliud nō poteſt fieri cū porcis veſtris iacebim⁹. Et ſic factū eſt. Mane vero ſurrexerūt. Angelus hoſpitem vocauit et ait. Kariſſime do tibi ciphum iſtum. Dedit ei ciphum quem furatus fuerat ab illo ciue. Heremita hoc videns ait intra ſe. Jam ſum expertus ꝙ iſte eſt dyabolus. Bonus homo qui cum omni deuocione nos recepit furatus eſt ei ciphum. et dedit iſti peſſimo qui negauit nobis hoſpicium. Ait angelo. Nolo vobiſcum amplius expectare ad deū vos recōmendo. Angelus dixit ei. audite me et tunc recedite. Primo quando eras in heremitario dn̄s ouiū paſtorē iniuſte occidit. Scias ꝙ paſtor ille pro tunc mortē non meruit ſed alias cōmiſit quare mori deberet. tunc temporis inuentus ē ſine peccato. Deus ergo ꝑmiſit eum occidi vt penā poſt mortem euaderet propter peccatum qđ alias cōmiſit pro quo numq̃ penitēciā faceret. Latro vero qui euaſit cum ouibus penam eternā ſuſtinebit et dominus ouiū qui paſtorē occidit vitam ſuā emēdabit ꝑ largas elemoſinas et opera miſericordie quia ignoranter fecit. Demū filiū illius militis de nocte ſtrangulaui qui nobis bonū hoſpicium dedit. Scias ꝙ anteq̃ puer ille natus erat miles optimus elemoſinarius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

erat. et multa opera miſericordie fecit. Sed poſtq̄ natus eſt puer factus eſt parcus cupidus et oīa collegit vt puer diuitē faciat ſic ꝙ erat cauſa ꝑditionis ei⁹ et ideo puer occidit. Et iam ſicut prius miles factus eſt bonus criſtianus. Deinde ciphum illius ciuis qui nos cū deuocione recepit furatus fui. Scias tu ꝙ anteq̄ ciphus ille erat fabricatus non erat ſobrior eo in tota terra. Sed tm̄ de cipho gaudebat poſt fabricationē ꝙ omni die tantū de eo bibebat ꝙ bis aut ter omni die fuit inebriatus et ideo ciphum abſtuli et factus ē ſobrius ſicut prius. Deinde pauperē ī aquā proieci. Scias q̄ paup̄ iſte bonus criſtianus fuit. Sed ſi ad dimidium miliare ambulaſſet alium in peccato mortali occidiſſet ſed iam ē ſaluat⁹ et regnabit in celeſti gloria. Deinde ciphū illius ciuis dedi illi qui nobis hoſpiciū negauit. Scias q̄ nichil in terra fit ſine cauſa. Ipſe nobis cōceſſit domū porcorū et ideo ciphum ei dedi et poſt vitā iſtam in inferno regnabit. Pone ergo āmodo cuſtodiā ori tuo. vt de deo non attrahas. Ipſe enī oīa nouit. Heremita h̄ audiēs cecidit ad pedes āgeli et veniā peciīt et ad heremitariū perrexit. Et fact⁹ ē bon⁹ criſtian⁹.

Marcus regnauit prudens valde qui tantū vnicū filiū et filiā habebat quos multū dilexit. Cū vero ad ſenectutē p̄ueniſſet infirmitas grauis eum apprehendit. Qui cū vidiſſet q̄ viuere non poſſet fecit vocari oēs ſatrapas imperij et ait. Kmi ſcire debetis q̄ hodie ſpm̄ deo debeo reddere. Nō habeo tantū periculū in anima mea. ſicut de filia mea q̄ eam matrimonio non tradidi. Et ideo tu fili qui es heres meus tibi p̄cipio ſub mea benedictione vt eam maritari facias tam honorifice ſicut decet et medio tempore ſicut teipſum omni die eam in honore habeas. Hijs dictis vertit ſe ad parietem et ſpiritū emiſit. De cuius morte planctus magnus factus eſt in ciuitate et ſatis honorifice eum ſepulture tradiderunt. Poſt hec vero filius prudenter incepit regnare. ſororem ſuam ī omni honore habere quā miro modo dilexit in tantū q̄ omni die licet nobiles ſecum eſſent ī menſa ī vna cathedra ex oppoſito eius ſedebat et ad inuicem comedebant et in eadē camera inlectis ſeparatis iacebāt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Accidit vna nocte q̄d temptacio grauis eum accepit q̄d ei videbat᷑
ſpiritū emittere niſi cum ſorore ſua libidinem ſuam poſſet implere.
De lecto ſurrexit et ad ſororē ſuam ꝑrexit quā dormientē inuenit
et excitauit eā. Illa ſic excitata ait. O domine ad quid veniſti iſta
hora? Qui reſpondit. Niſi tecū dormiā amitto vitā meā. Que ait.
Abſit a me tale peccatū perpetrare. Ad memoriā reducite quō pat᷑
noſter te onerauit ī ſua benedictione an̄ mortē ſuā ꝙ me haberes
in omni honore. Si tale peccatū perpetrares offenſionē dei nō eua
deres nec hominū confuſionē. At ille. Quomodocūqȝ fiat volūtatē
meā adimplebo. Dormiuit ergo cū ea. Hoc facto ad propriū ſtatū
rediїt. Puella vero amare fleuit et cōſolari nolebat. Impator vero
quātū potuit ſolaciū ei prebebat et miro modo magis ac magis eā
dilexit. Poſt hoc vero circa dimidiū annū illa in cathedra ſedebat
in menſa et frater eius intime eam aſpexit. et ait. Kariſſima quid
tibi eſt? Iam facies tua ē mutata in colore et oculi tui in nigredinē
mutant᷑. At illa. Mirū nō eſt quia ſum impregnata et ꝑ cōſequēs
confuſa. Ille hoc audiens vltra ꝙ̄ credi poteſt cōtriſtatus ē. Fleuit
amare et ait. Pereat dies in qua natus ſum et quid faciā ego pe
nitus ignoro. Que ait Domine fac conſiliū meū. et poſt factum non
penitebis. Nos nō ſumus primi qui grauiter deū offenderunt. Hic
prope eſt vnus miles ſenex conſiliarius patris noſtri. de cuius con
ſilio pater noſter ſemꝑ eſt operatus. Vocetur ille et ſub ſigillo con
feſſionis omnia ei dicemus. Ille vero vtile conſiliū dabit nobis et
q̄d ſatiſfaciemꝰ deo et obprobriū mundanū euadere poterimus. Ait
rex. Michi bene placet. Sed primo ſtudeamus deo reconſiliari. Con
feſſi ſunt ambo corde puro cū contricione magna. Facta cōfeſſione
miſerunt pro milite et totū priuate cū fletu retulerūt. At ille. Dn̄e
ex quo eſtis deo reconſiliati audite conſiliū meum vt confuſionem
mundanam euadere poſſitis. Pro peccatis veſtris ac patris veſtri
terrā ſanctā debetis viſitare et tali die omnes ſatrapas regni tui in
preſentia tua cōuocare. Deinde hec verba per ordinē dicere. Kmi
terram ſanctā viſitare volo nullum heredē preter ſororē vnā habeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſicut ſcitis cui ī abſencia mea ſicut corpori meo debetis obedire. Et poſt hoc michi corā omnibꝰ dicere et tibi kariſſime dico ſub pena vite tue vt ſororis mee cuſtodiā habeas. Ego vero tam priuate et ſecrete cuſtodiā ꝙ nullus tempore partus nec ante nec poſt de caſu veſtro ſciet nec eciā vxor mea. Ait rex. Bonū eſt cōſilium. Omnia adimplebo que michi dicitis. Statim fecit oēs ſatrapes cōuenire et omnia a principio vſqꝫ ad finē ſicut ſuperius ē ſcriptū conſiliū militis adimpleuit. Cum oīa verba cōſummaſſet vale omnibꝰ fecit ad terrā ſanctā ꝑrexit. Miles vero dominā ſororē regis ad caſtrū ſuū duxit. Cum autē vxor militis hoc vidiſſet domino ſuo occurrit et ait. Domine mi reuerende qualis domina iſta ē. Qui ait. Dn̄a mā ſoror regis eſt. Iura michi per deū omnipotentē ſub pena vite tue vt quicqꝫ tibi dixero omnia habebis in ſecreto. At illa. Dn̄e preſto ſum. Cum autē iuraſſet ait miles. Domina noſtra ꝑ dominū noſtrū regē eſt impregnata quare tibi p̄cipio vt nulla creatura miniſtret ei excepta tua ꝑſona. Ita vt p̄cipiū mediū et finis omnia ſint ſecreta At illa. Domine oīa iſta fideliter adimplebo. Domina ad cameram priuatā eſt introducta et ſatis ſplendide ei miniſtrabat᷑. Cum tēpus pariendi eſſet filiū formoſum peperit. Miles cum hoc audiſſet ait domine. O domina kariſſima bonū eſt ac vtile ſacerdotē vocari vt puerū baptizet. Que ait deo meo voueo ꝙ ille qui eſt inter fratrē et ſororē genitus per me baptiſmū non habebit. Ait miles. Scitis graue peccatum eſt inter vos et dominum meum cōmiſſum nolite propter hoc animā pueri occidere. Ait dn̄a. Votū voui qd̄ firmiter tenebo ſed tibi precipio vt dolium vacuū michi apportes. Qui ait preſto ſum. Dolium ſecum ad camerā portari fecit. Illa vero decent᷑ puerum in cunabulo reclinauit et in paruis tabellis hec que ſequūtur ſcripſit. Kariſſimi ſcire debetis ꝙ puer iſte non eſt baptizatus quia inter fratrem et ſororem genitus eſt. Ideo propter dei amorem baptizetur et ſub capite eius pondus theſauri inuenietis cum quo ipſum nutrire faciatis et ad pedes argēti pondus cum quo ſtudium exerceat. Cum omnia iſta erant ſcripta tabellas in cunabulo

ſub latere pueri ponebat. aurū ſub capite. argentū ad pedes. deinde
cū pannis ſericis ac deauratis cunabulū cooperuit. Hoc facto militi
precepit vt cunabulū infra dolium poneret et in mari proiceret vt
nataret vbicumqȝ deus diſponeret. Miles vero omnia adimpleuit.
Cum doliū proiectū in mari fuiſſet. miles tam diu iuxta mare ſtetit
ꝗdiu doliū natare videret. Hoc facto ad dominā rediit ſed cū iuxta
caſtrū ſuū veniſſet. nūcius regis de terra ſancta ei obuiabat. Ait ei
Kariſſime vnde venis? Qui ait. De terra ſācta venio. Et quales rum
ores habetis? Et ille. Dn̄s meus rex mortuus ē. et corpus ſuum ad
vnum de caſtris ſuis eſt ductum. Miles hoc audiens fleuit amare.
Vxor eius ſuperueniens cum de morte imperatoris audiſſet vltra ꝙ̄
credi poteſt dolebat. Miles ſurrexit et ait vxori ſue. Nolite flere.
ne domina noſtra ꝑcipiat. Nichil ei dicemus quouſqȝ a puerperio
reſurgat. Miles poſt hos ſermones ad dominam intrauit. Vxor
eius ſequebatur eum. Cum domina eos reſpexiſſet et eos deſolatos
perpendit ait. Kariſſimi propter quā cauſam eſtis triſtes? At illi
Domina non ſumus triſtes. ſed pocius gaudentes. qꝛ liberata eſtis.
a graui periculo in quo fuiſtis. at illa. Ita non eſt. Indicate michi
Nolite aliquid celare a me ſiue bonū ſiue malū. Ait miles. Quidam
nūcius de terra ſancta veīt de dn̄o noſtro rege fratre veſtro qui nar
rat rumores. Que? Vocetur nūcius. Qui cum veniſſet ait ei domina
quo modo eſt de domino meo? qui reſpondit. dominus veſter mor
tuus eſt. et eius corpus de terra ſancta tranſlatū eſt ad caſtrum ſuū
et cum patre veſtro ſepeliet. Domina cum hoc audiſſet ad terram
cecidit. Miles videns dolorem domine in terrā iacuit. Vxor militis
cum eis ac nuncius. Omnes iſti per magnū ſpaciū iacebant et in
eis pre magno dolore non eſt vox neqȝ ſenſus. Domina vero poſt
magnū ſpaciū ſurrexit. crines capitis traxit. faciē vſqȝ ad ſanguinis
effuſionē dilacerauit et alta voce clamauit. Heu michi pereat dies
in qua concepta erā. nō illa numeretur in qua ſum nata. Quantas
habeo īiquitates ꝛc̄. In me ſūt cōpleta. Periit ſpes mea fortitudo
mea frater meus vnicus dimiciū anime mee. Qđ faciā ego de cetero

penitus ignoro. Surrexit miles et ait. O domina kariſſima audite
me. Si ꝓpter dolorem teipſam necaueris. totum regnum peribit.
Tu ſola es derelicta et iure hereditario regnū tibi debet᷑. Si ergo
teipſam occideris regnum ad extraneos cōuolabit. Surgamus ergo
et ad locū vbi corpus iacet accedamus et honorifice eū ſepeliemus
Deinde ſtudeamus q̊modo imperium regere debemus. Illa vero ex
verbis militis cōfortata ſurrexit. et cū honeſta comitiua ad caſtrum
fratris ſui acceſſit. Cū autē intraſſet. corpus regis ſuper feretrum
inuenit. ſuper corpus cecidit. A planta pedis vſq꜄ ad verticē oſcu
lata eſt eū. Milites videntes nimiū dolorē in ipſa de funere dn̄am
extraxerunt. et in cameram ītroduxerūt et corpus ſatis honorifice
ſepulture tradiderunt. Poſt hoc quidā dux burgundie ſolempnes
nuncios ad eam miſit vt ei in vxorem cōſentiret. Illa vero ſtatim
reſpondit ꝙdiu vixero virum non habebo. Nuncij hec audientes
volūtatem eius domino nūciabant. Dux hec audiens indignatus
eſt contra eam et ait. Si eam habuiſſem rex illius regni fuiſſem ſed
ex quo me vilipendebat de regno ſuo pax gaudebit. Exercitū colle
git regnū intrauit comburebat et occidit et infinita perpetrabat.
et victoriā in omni bello optinuit. Domina ad quādā ciuitatē bene
muratā fugam pecijt ī qua erat caſtrū fortiſſimū et in ea ꝑ multos
annos ꝑmanſit. Jam ad puerū proiectū in mari redeamꝰ. Doliū cum
puero ꝑ multa regna tranſijt quouſq꜄ iuxta cenobiū monachorum
ꝑuenit et hoc feria ſexta. Eodē die abbas illiꝰ monaſterij ad litus
maris ꝑrexit et piſcatoribus ſuis ait. Kariſſimi eſtote parati ad piſ
candū. Illi vero rethia ſua parabant. Dum vero prepararent. doliū
cum fluctibus maris ad terrā ꝑuenit. Ait abbas ſeruis ſuis. Ecce
doliū aperiatis et videatis q̇d ibi lateat. Illi vero doliū aperuerūt
et ecce puer paruus pannis precioſis inuolutus abbatem reſpexit
et riſit. Abbas vero totaliter de viſu contriſtatus ait. O deus meus
quid eſt hoc ꝙ inuenimus puerum in cunabulo. Proprijs mani-
bus eū leuauit tabellas ſub latere eius inuenit quas mater ibidem
poſuit. aperuit et legit ꝙ puer ille inter fratrem et ſororem eſſet

genitus nec baptizatus ſed propter dei amorē vt ſacrameutū bap
tiſmi ei daretur. Deinde cum auro quod ad caput eius inveniretur
nutriretur et ad pedes argentum ꝑ qđ ſtudiū exerceret. Abbas cū
hec legiſſet et cunabulū pannis precioſis ornatum vidiſſet ītellexit
ꝙ puer de nobili ſanguine eſſet. Statim eū baptizari fecit et ei ꝓpri
um nomē impoſuit ſcilicet gregorius et puerum ad nutriendū vni
piſcatori tradidit danſ ei pōdus quod īuenit. Puer vero creſcebat
et ab ōmibus dilectus quouſqꝫ ſeptem annos in etatē compleuiſſet.
Abbas ſtatim ad ſtudium cum ordinauit. In quo miro modo ꝓfecit
omnes monachi cenobíj tamꝙ̄ ſuum monachum dilexerūt. Puer
vero infra pauca tēpora ōnes ī ſciencia trāſcendit. Accidit quodā
die vt cū filius piſcatoris cū pila quadam luderet et dictū piſcatorē
patrem ſuum eſſe credidit a caſu filium piſcatoris cū pila leſit. Ille
ſic percuſſus amare fleuit domi perrexit. et matri cōqueſtꝰ ē dicens
gregorius frać meus me percuſſit Mater hec audiens foras exiuit
et dure arguebat eum dicens. O gregori qua audacia filium meum
pecuſſiſti. cum tamen q̈lis es et vnde ignoramus. Ait ille. O mater
dulciſſima nōne filius tuus ſum ego. quare talia michi improperas
Que ait. Filius meus non es et vnde ſis ignoro. ſed vnum ſcio ꝙ
in quodā dolio inuentus fuiſti. Abbas te michi ad nutriendū dedit
Ille cum hec audiſſꝫ fleuit amare. Ad abbatem perrexit et ait. O
domine mi diu vobiſcum ſteti. credebam me filium piſcatoris fuiſſe
cum tamen nō ſum. et ideo parentes meos ignoro. Si placet me ad
miliciā promoueas quia hic amplius nō manebo. Ait abbas. O fili
noli talia cogitare. Omnes monachi ī domo exiſtētes miro modo
te diligunt. intantū ꝙ poſt deceſſum meū in abbatē te promouebūt
Ait ille. Domine ſine dubio non expectabo donec ad parētes meos
peruenero. Abbas hec audiēs ad theſaurū ſuū acceſſit et tabellas
quas in cunabulo ſuo inuenit ei oſtendit dicens. Nunc fili lege inte
rius et qualis es clare inuenies. Cum vero legiſſet ꝙ īter fratrē
et ſororem eſſꝫ genitus ad terram cecidit et ait. Heu michi quales
parentes habeo. Ad terrā ſanctam ꝑgā et pro peccatis parentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

pugnabo et ibi vitā finiam. Peto ergo domine inſtāter. vt me ad
miliciā promoueas. qđ et fecit. Cum autē licentiā de receſſu recepit
factus eſt planctus magnꝰ in cenobio dolor in populo et in circuitu
lamentacio. Ad mare ſe tranſtulit et conuenit cum nautis vt eum
ad terram ſanctā ducerent. Cum vero nauigaſſent ventus erat eis
oppoſitus et ſubito ducti ſunt ad eandem ciuitatē in qua erat mater
eius ī caſtro. Qualis erat ciuitas aut qđ regnū penitus naute igno
rabant. Cum autē ciuitatē miles ītraſſet. quidā ciuis ei occurrebat
et ait ei. Domine quo tenditis? Et ille. Hoſpiciū quero. Ciuis vero
ad domū ſuā cum tota familia ſua duxit et ſplēdide eis miniſtrauit
Cum vero in menſa ſederent. dominꝰ gregorius hoſpiti dixit. dn̄e
qualis eſt ciuitas illa et quis dn̄s iſtius terre. At ille. Kariſſime
vnū virū valentē imperatorē habuimus qui mortuus eſt in terra
ſancta qui nullū heredem preter ſuā ſororē poſt ſe reliquit. Quidā
dux eā in vxorē peciit que nullo modo copulari ītēdit. Ille ex hoc
īdignatꝰ totū regnū iſtud excepta ciuitate iſta manū forti acquiſiuit
Ait miles. Nūquid ſecretū cordis mei potero ſecure propalare? At
ille. Domine eciā cū omni ſecuritate. Qui ait. Miles ſum ſi placet
die craſtina ad palaciū ꝑgas et cū ſeneſcallo ſermonē de me facias
ꝙ ſi ſallariū michi dederit pro iuſticia domine iſto anno pugnabo.
Ait ciuis nō dubito dn̄e quin de aduentu tuo gaudebit toto corde.
Die craſtina ad palaciū pergā et finē huiꝰ rei faciā. Mane ſurrexit
ad ſeneſcallum ꝑrexit et de aduētu eius intimauit. Ille non modicū
gaudens pro dn̄o gregorio nunciū deſtinauit. Cū eum vidiſſet dn̄e
ē ꝑſentatꝰ et multū cōmendatꝰ. Quē cū vidiſſet intime eū reſpexit
ſed ꝙ erat filius eiꝰ penitus ignorabat. Ipſa eū ſubmerſū a multis
annis credidit. Seneſcallus in preſencia dn̄e eum conduxit vt per
integrū annū ei miniſtraret. Die craſtina ad bellū ſe parauit. Adeſt
dux in campo cum exercitu magno. Dn̄s gregorius bellū aggredit̄
oēs penetrauit quouſqȝ ad ducē ꝑuenit quē in eodē loco occidit et
caput eiꝰ āputauit et victoriā obtinuit. Miles vero poſt hec de die
in diē ꝓficiebat fama eiꝰ vndiqȝ circuibat ſic ꝙ anteq̄ ānus fuiſſꝫ

completus totum regnū a manibus innimicorū acquiſiuit. Deinde
ad ſeneſcallum venit et ait. Kariſſime vobis conſtat in quo ſtatu
vos inueniet ad quem ſtatum duxi. Rogo ergo trade michi ſallariū
q̄a intendo pergere ad aliud regnū. Ait ſeneſcallus. Domine plus
meruiſti q̄m ex conuencione tenemur tibi. Ideo ad dominā noſtram
ꝑgā vt de ſtatu ac mercede fīrē faciā. Cū aūt ad dominā veniſſet
ait. O domina kariſſima dicam vobis aliqua verba proficua. Ex
defectu capitis omnia mala ſuſtinuim⁹ ideo bonum eſt virū accipere
per quem poterimus de cetero ſecuri eſſe. Regnum veſtrū ī diuicÿs
habūdat. et ideo virū propter diuicias recipere non conſulo. Unde
ignoro vbi melius ad honorem veſtrum et commodū tocius populi
poteritis virum accipere q̄ꝫ dominū gregorium. Illa vero ſolebat
ſemper reſpondere voueo deo ꝙ nūq̄ꝫ copulabor viro. Sed ad ver
bum ſeneſcalli diem deliberacionis cōſtituit ad reſpondendū. Ad eſt
vero dies cunctis audientib⁹ domina dixit. Ex quo domin⁹ grego
rius valide nos et regnum noſtrum de manibus inimicorū liberauit
eum in virū accipiā. Hec audientes gauiſi ſunt valde. Diem nupci
arum conſtituit. Ambo cū magno iubilo et cōſenſu tocius imperÿ ī
matrimonio ſunt cōiuncti filius cū matre ꝓpria. Sed quales eſſent
vtriqꝫ ignorabant. Facta ē īter eos delectio magna. Accidit quadā
die. ꝙ dominus gregorius ad venandum perrexit. Ait quedā ācilla
domine. O domina kariſſima nunquid dominum noſtrum regem ī
aliq offendiſtis. Que ait. In nullo. Credo ꝙ in mūdo nō īueniunt
duo ad inuicem ligati in matrimonio qui tātum ſe diligūt mutuo
ſicut dominus me⁹ et ego. Sꝫ dic michi kariſſima quare protuliſti
talia verba? At illa. Omni die quando ponit mensa domin⁹ noſter
rex illam camerā priuatā intrat letus ſed cum exit lamentaciones
ac fletus emittit. Deinde faciem lauat. Sed quare hoc ſit penitus
ignoro. Domina cū hoc audiſſꝫ camerā illā ſola intrauit de foramine
ī foramē intime reſpexit donec ad illud foramē venit ī quo tabelle
erant quas ſingulis diebus ſolebat legere quomodo inter fratrem
et ſororem genitus eſſet. et tūc amare fleuit. Ille enim erant tabelle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

que in cunabulo ſuo erant īuente. Domina vero cum tabellas inue
niſſet ſtatim noticiā illaꝝ habebat. Aperuit. ſcripturā legit de manū
propria. Intra ſe cogitabat. Numq̄ homo iſte ad tabellas veniſſet
niſi filius meꝰ eſſet. incepit alta voce clamare ac dicere. Heu michi
ꝙ ſum nata ac in mundo educata. Utinam in die cōceptionis mee
mater mea fuiſſet extincta. Cumq̄ʒ eſſet in aula clamor. Audientes
milites domine. ad dominā cucurrerūt cū ceteris. et illam iacentem
in terra inuenerūt. et per longū tempus circa eā ſteterunt anteq̄
verbū ab ea habere potuerūt. Deinde os aperuit et ait. Si diligitis
vitam meā ſtatī dominū meū querite. Milites hec audientes ſtatī
equos aſcenderūt et ad imperatorē equitabant. et ei dixerūt. Dn̄e
regina in periculo mortis iacet. Ille hoc audiens luſum dimiſit et
ad caſtrū perexit. Camerā in qua dn̄a iacuit intrauit. Dn̄a cum illū
vidiſſet ait. O dn̄e oēs exeant p̄ter vos vt nulliꝰ audiat que vobis
dixero. Cū autē omnes eēnt expulſi ait dn̄a. O kme de qua ꝓgenie
es tu dicite michi. Qui ait. Iſta ē mirabilis queſtio. Scias ſine du
bio ꝙ de longinq̄ terra ſum ego. Et illa. Deo voueo ꝙ niſi dixeris
michi veritatē me cito morientē video. Qui ait. Et ego dico tibi ꝙ
pauper eram nichil habens p̄ter arma mea cum quibꝰ vos et totū
regnū a ſeruitute liberaui. At illa. Dic michi modo de qua terra es
oriundus et qui erant parentes tui. Et niſi michi veritatē dixeris
nūq̄ cibū guſtabo. Et ille. Vobis de veritate fatear. Quidā abbas
ab infancia me nutriuit et michi ſepius dixit ꝙ ī quodā dolio me
inuenit infra cunabulū et ab illo tempore vſq̄ʒ in preſens me nutri
uit quouſq̄ʒ ad partes iſtas veni. Domina cū hec audiſſet tabellas
ei oſtendit. et ait. Nūquid iſtas tabellas noſti? Ille cū tabellas vi
diſſʒ ad terrā cecidit. Illa vero ait. O fili dulciſſime tu es filius meꝰ
vnicus tu es maritus meꝰ et dn̄s meꝰ tu es filiꝰ fratris mei et meus
O fili dulciſſime ī dolio cū iſtis tabellis poſui te poſtq̄ peperi te.
Heu michi q̄re de vulua eduxiſti me dn̄e deꝰ meꝰ qꝛ tot mala ſūt p
me ppetrata. Fratrē meū propriū cognoui et te ex me genui. Utinā
cōſumpta eſſem ne oculus meus videret fuiſſem quaſi non eſſem de

vtero x̄. Ad murū caput percuſſit. et ait. O domine deus meus ecce
filius meus maritus meꝰ et filius fratris mei. Ait dominus grego
rius. Credebam me euaſiſſe periculū et iam in rethe dyaboli cecidi
Dimitte me dn̄e vt plangam miſeriā meā. Ve michi ve. Ecce mat̄
mea amica mea vxor mea. Ecce ſic dyabolus concluſit me. Mater
cum in filio tantum dolorē vidiſſet ait. O fili dulciſſime ꝑ peccatis
noſtris peregrinabo toto tempore vite mee. tu vero regnum guber
nabis. Qui ait. Non fiet ita. In regno mater expectabis ego vero
peregrinabor donec a deo peccata noſtra ſint dimiſſa. De nocte ſur
rexit lāceam ſuam fregit veſtimentis ſe īduit peregrini. matri vale
fecit et nudis pedibus ambulauit quouſqꝫ extra regnum peruenit.
Deinde ad quandā ciuitatē in noctis obſcuritate venit ad domum
vnius piſcatoris a quo hoſpicium pro dei amore petiuit. Piſcator
eū diligenter reſpexit et cum membrorū decenciā et corporis diſpo
ſicionem vidiſſꝫ ait ei. Kariſſime verus peregrinus non es hoc bene
apparet in tuo corpore. At ille. Licet vere peregrinus nō fuero ho
ſpicium tamen dei amore nocte iſta peto. Vxor piſcatoris cum eum
vidiſſet pietate mota preces fundebat pro eo vt introduceret̄. Cū
autē ītroductus fuiſſet retro hoſtiū grabatū parari iuſſit. Piſcator
piſces cū aq̄ ei dedit et panē. Et inter cetera ei dixit. Tu peregrine
ſi ſanctitatem cupis īuenire loca ſolitaria deberes accedere. At ille
Domine libenter hoc attemptarem ſed locū talem ignoro. Qui ait.
Die craſtina mecū pergas et ad locū ſolitariū te ducā. Et ille. Deꝰ
ſit tibi merces Mane vero piſcator peregrinū excitauit. et in tan
tum enim feſtinabat ꝙ tabellas ſuas paruas retro hoſtiū dimiſit.
Piſcator cū peregrino mare intrauit. xxvi. miliaria in mari naui
gabant donec ad quandā rupem peruenit. habens circa pedes eius
cōpedes qui ſum claue non poterant aperiri. Sed poſt ꝙ̄ cōpedes
ſeraſſꝫ claues in mari proiecet. Deinde domum rediit. Peregrimus
iſte per. xvij. annos in penitencia remanſit. Accidit ꝙ papa morit̄.
Ipſo mortuo venit vox deſuper de celo dicens. Querite hominē dei
et illum in vicarium cōſtitui te nomine gregorium. Electores hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

audientes gauiſi ſunt valde. Nuncios per diuerſas partes mundi
miſeruut vt eum quererent. Tandem in domo piſcatoꝛis hoſpitati
ſunt. Cū vero ī cena fuiſſent piſcatoꝛi dixerunt. O kariſſime multū
vexati ſumus per regna et caſtra q̄rendo vnū ſanctū virum nomine
gregoꝛium quem in ſummū pontificem conſtituere debemus et non
inuenimus. Ille vero cum de peregrino fuiſſet recoꝛdatus. ait. Iam
ſunt. xvij. anni ꝙ vnus peregrinus nomine gregoꝛius ī domo iſta
eſt hoſpitatus quē ad quandā rupem in mari duxi et ibidem dimiſi
Sed ſcio qꝺ a multo tēpoꝛe moꝛtuus ē. Accidit qꝺ eadē die piſces
accepit et dum vnum piſcem extraxiſſʒ clauē quā xvij. ānis ī mare
pꝛoiecit. īfra piſcem inuenit. Statī alta voce clamauit. O kariſſimi
videte clauē quē ī mari pꝛoieci. Vt ſpero de labore veſtro nō eritis
fruſtrati. Nuncij hec audiētes et videntes gauiſi ſunt valde. Mane
vero ſurrexerunt. piſcatoꝛem rogabant vt eos ad rupem duceret.
Quod et factum eſt. Cum autem ibidem veniſſent et eum vidiſſent
dixerunt. O gregori homo dei ex ꝑte dei oīpotentis. ad nos aſcende
quia dei voluntas eſt vt eius vicarius in terris conſtitutus ſis. At
ille. Qꝺ deo placet eius voluntas fiat. Illum extra rupem duxerūt.
Anteꝙ̄ ciuitatem intrauit omnes cāpane ciuitatis per ſe pulſabāt
Ciues hec audientes dixerūt. Benedictus altiſſimꝰ. iam venit qui
criſti vicarius erit. Omnes ei obuiam pꝛoceſſerunt. et cum magno
honoꝛe eum receperunt et criſti uicarium cōſtituerunt. Beatus gre
goꝛius in uicariatu cōſtitutus. in omnibꝰ ſe laudabiliter habebat.
Fama eius per oꝛbem volabat et ꝙ tā ſanctus criſti uicarius con
ſtitutus erat multi ex omnibus partibus mundi veniebant ut eius
conſiliū et auxiliū haberent. Audiens uero mater eius ꝙ tā ſanctꝰ
homo criſti uicarius factus eſſet intra ſe cogitabat. Vbi iam meliꝰ
potero accedere ꝙ̄ ad iſtum ſcm̄ uirum et uitam meam ei intimare.
Verūptamen ꝙ eſſet filius eius et maritus penitus ignoꝛabat. Ad
romam perrexit et criſti vicario eſt confeſſa. Ante confeſſionem
nullus aliū cognouit. Sed papa cum confeſſionē matris audiſſet
noticiā eiꝰ ꝑ oīa habebat et ait. O mater dulciſſima vxoꝛ et amica

dyabolꝰ credebat nos ducere ad inferna et nos euaſimꝰ dei gracia Illa hec audiens ad pedes eius cecidit et pre gaudio amare fleuit Papa vero de terra eã leuauit et in eiꝰ nomine monaſteriũ cõſtituit in quo eam abbatiſſam fecit et infra pauca tempera ambo animas deo reddiderunt.

¶ Moralizacio

Kariſſimi iſte. Imperator eſt dominus noſter iheſus criſtus q̃ ſororem ſuam ideſt animam fratri ideſt homini qui homines criſti fideles ſumus eius fratres et anima eſt ſoror et dei filia ſed in q̃ntum anima homini cõiungitur caro dicitur proprie eiꝰ ſoror. In principio caro habet animã in omni honore dum contra eã nichil quod diſpliceat deo agit tenetur eam ex p̃cepto diuino nobili viro maritari ſcilicet deo per opera miſericordie. Iſti duo corpus et aĩa mutuo ſe diligũt in tantum ꝙ in vna camera iacent hoc eſt in vno corde ĩ vna mente quãdiu dei precepta perpetrant et ĩ vna ſcutella cõmedunt. hoc eſt in vna voluntate ſe diſponunt quãdo baptiſmũ receperunt et pompis dyaboli renunciabãt. Sed heu et ꝓhdolor homo ſepe ex inſtigacione dyaboli. ſororem violat hoc eſt animam cum vicijs et cõcupiſcencijs ĩcorrumpit ita ꝙ impregnatur et parit filium. Per filiũ iſtum intelligere debemus totum genus humanũ qui a primo parẽte ꝓcedebat. Adam enĩ erat filius dei primogenitꝰ cui debebat regnũ iſtius mundi iuxta illud pſalmiſte. Omnia ſubie ciſti ſub pedibus eiꝰ ꝛc̃. Sed iſte in mãdatis habuit filiã dei ſororẽ eius ſcilicet animã in omni honore habere. Ille vero per dyabolũ deceptus corrupit eam qñ de pomo cõmedit. Unde filius ſcilicet totũ genus humanũ ab eo proceſſit et in dolio ex cõſenſu militis ſcilicet ſpiritus ſancti miſſus ideſt in miſeriam huius mundi maris ſcilicet proiectꝰ vbi natabat per multa tẽpora. Primus pater mortuꝰ erat et ad infernum deſcendit. derelicta eſt aĩa nuda. Et ideo dux ſcilicet dyabolus eam inuaſit quouſq; filius dei venit ſcilicet deus et homo et liberauit non ſolũ matrem ſed et totum regnũ et genus humanũ per ſuam paſſionem. Quia contra ducem ideſt dyabolũ pugnauit et victoriã obtinuit et terrã amiſſam ſcȝ paradiſũ nobis recuperauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Poſt hec matrē tuā ideſt ſanctā eccleſiā deſponſauit. per quā tabelle erāt ſcripte ideſt decē p̄cepta que moyſes a deo recepit. Illa ſingulis diebus debemus videre et in cordibus noſtris imprimere et ſacram ſcripturā reſpicere legere et intelligere vbi inueniemus quomō iſte ſanctus iob terre loquebatur dicens. Pater meus es tu ſoror mea vermibꝰ. Si iſtud intime cogitare volumus materiā flendi habemus. Sed querendū eſt. quis traxit nos de dolio ꝛc. Certe abbas. deus ipſe per filiū ſuū vnigenitū cotidie nos trahit per ſuā graciā de miſeria peccati et dat nos ad nutriendum piſcatori. Piſcator iſte poteſt dici quilibet prelatus qui habet peccatorē in bonis operibus nutrire et eum ad criſti miliciā promouere. tūc poterit inter monachos. ſcilicet ſanctos viros conuerſari et ſanctus eſſe. Iuxta pſalmiſtā. Cum ſancto ſanctus eris ꝛc. Deinde per nauē eccleſie ſcꝫ ſcd̄m eius precepta tranſire et viriliter pugnare contra dyabolum et ꝑconſequens ad magnas diuicias ꝑuenire. Diuicie iſte ſunt virtutes per quas anima ditatur que recipitur in domo ciuis ſcilicet prelati. Et prelatus eum ducit ad ſeneſcallum ideſt ad diſcretū confeſſorem per quem dirigit᷑ ad viam ſalutis. Et quare? quia pugnat pro domina ideſt anima. Sed ſepe contingit ꝙ homo recidiuat. Pergit ad venandum ſcilicet mundi vanitatem. Domina ſcilicet anima dolet quando de tabellis ſcriptis ideſt de trangreſſionibꝰ perpetratis recordat᷑. Et ideo milites ſcilicet omnes ſenſus tenentur hominē a ludo mūdi reuocare ymmo deꝰ ipm̄ vocat dicēs. reuertere reuertere ꝛc. Sed quando homo videt animā per peccatū proſtratā debet ſe ad terram proicere. Hoc eſt ad omnem humilitatē ſe parare Veſtimenta ideſt vicia deponere et lanceā male vite ꝑ confeſſionē frangere. Et ſic peregrinando in bonis virtutibus pergere donec ad domū piſcatoris ſcilicet prelati perueniat. De cuius conſilio ad rupem penitēcie includi debes quouſqꝫ nūcij ideſt viri eccleſiaſtici cum penitencia fuerit conſummata ducent te ad romanā ciuitatem Ciuitas iſta eſt ſancta mater eccleſia in qua debemus ꝑmanere hoc ē eius precepta adimplere. et campane pulſabunt᷑ ſcilicet per opera

miſericordie per penitenciã recuperata de te laudabile teſtimoniũ
ꝑhibẽt et ciues gaudebũt ideſt ãgeli dei de peccatore ſicut ſcriptũ
eſt luce xv. Gaudium eſt angelis dei ſuper vno peccatore penitẽciã
agente. Et tunc poteris dominã ideſt animam ad monaſteriũ regni
celeſtis perducere. Ad qđ.

Quidam miles erat q̇ caſtrũ pulcherrimũ habebat ſuper quo
due cyconie nidificabãt. Sub caſtro erat fons clarus ĩ quo
ciconee ſolebant ſe balneare. Accidit ꝙ femella pullos ꝓduxit maſ
culus vero per terrã volabat vt pullis cibũ colligeret. Illo abeũte
femella eſt adulterata ſed anteꝗ̃ maſculus veniret ad fontem deſcẽ
derat vt ſe lauaret ne maſculus fetorem adulterÿ ſentiret. Miles
cum ſepius hoc vidiſſet admirabatur fontem clauſit ne cyconia ſe
lauaret vel balnearet. Illa vero cum fontem clauſum vidiſſet et nõ
poterat ſe lauare poſt adulterium conmiſſum ad nidum eſt reuerſa.
Maſculus veniens et ſenciens adulterÿ fetorẽ inde volauit et ĩfra
diem naturalem ſecum multitudinem cyconiarũ duxit et in p̄ſencia
militis eam occiderunt. ¶ Moralizacio

Kariſſimi iſte due cyconie ſunt criſtus et anima. Anima eſt
criſti ſponſa. Et quocienſcumqz fuerit per peccatũ adulterata
ad fontem confeſſionis recurrat vt poterit mundari ne criſtus eius
ſpõſus fetorẽ adulterÿ ſenciat. Miles q̇ fõtẽ clauſit ẽ dyabolꝰ q̇ cor
hoĩs obdurat q̇ ſeꝑ nitit̃ hoẽm ĩpedire ne currat ad fõtẽ cõfeſſionis
et ne homo confiteat̃. Unde ſi criſtus in die iudicÿ te inuenit non
lotũ ideſt non cõfeſſum ſine dubio cõtra te veniet cum multitudine
angelorum et eternaliter te occident.

Trayanus regnauit qui miro mõ ortos dilexit. Unde ſemel cũ
quendã ortum cõſtruxiſſet et arbores vniuerſi generis in eo
plãtaſſz cuſtodem ſuper ortum cõſtituit vt fideliter cuſtodiret. Erat
aũt quidã aper ſtrennuus q̇ ortũ ĩtrauit arbores cõfudit et euertit
Hoc percipiens cuſtos noĩe ionathas auriculã eiꝰ ſiniſtrã abſcidit
Aper vero amiſſa aure clamauit et exiuit. Altera vero die ap ĩtra
uit. et infinita mala perpetrauit in orto. Hoc videns ionatas aurẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

eius dexteram abſcidit. et cum clamore valido aper exiuit. Hoc nõ obſtãte tercia vice intrauit. Qđ videns ionatas caudã eius abſcidit et ſic turpiter cũ clamore aper exiuit. Adhuc quarta vice inerauit et multa mala perpetrauit. Jonatas illum cum lancea ꝑforauit et mortuus eſt. et coquinario traditus vt pro menſa regis prepararet̃ Rex vero de quolibet aĩali cor plus dilexit ꝙ̃ aliquid aliud. Cocus vero cũ aprũ preparaſſet et cor pingue vidiſſet comedit. Sed cum regi de apro fuiſſet a ſeruitoribꝰ miſtratũ cor queſiuit. Seruitores vero ad cõquinariũ redierunt. et cor apri appetebant. Ait ille. Dic domino meo ꝙ aper nullũ cor habebat. Et ſi non credat ꝑ varias raciones obligo me oſtendere. Serui hoc audientes oĩa verba regi denũciabant. Ait rex. Quid eſt hoc qđ audio? Non eſt animal ſine corde. Sed ex quo offert ſe ad probandũ eũ audiemꝰ. Coquinarius erat vocatus ad regem vt probaret ꝙ aper cor non haberet. Qui ait. Domine mi audite me. Omĩs cogitacio a corde procedit. Bene ſequitur. Si nulla eſt cogitacio nec cor vllum. Aper iſte primo intrauit ortum et multa mala commiſit. Ego vero hoc videns aurem ſiniſtram abſcidi. Si cor habuiſſet de aure abſciſa cogitaſſet. Sed hͦ non fecit quia iterato intrauit ergo cor nõ habebat. Item ſi cor habuiſſet quando aurem dexteram abſcidi hoc cogitaſſet. Sed non cogitauit de aure dextera amiſſa. Quia poſt hoc ĩtrauit et caudam amiſit ergo ſi aliquã partem cordis habuiſſet de auribus et de cauda cogitaſſet. Sed hoc non fecit. Quia poſt oĩa iſta intrauit Ideo eum occidi. Et per iſtas tres raciones oſtendo ꝙ cor non habebat. Rex vero cum hoc audiſſet rationes approbauit. Et ſic coquinarius euaſit.

KArissimi rex iſte eſt dominus noſter ihesus criſtus. Qui miro modo ortos et vineas diligit ideſt ſtatus hominũ. Sicut ſũt viri eccleſiaſtici religioſi et boni criſtiani. in quorũ cordibus dñs noſter plãtat cotidie diuerſi genera arborũ ideſt virtutum. Sicut ſunt decem precepta. ſeptẽ opera mie. Quatuor virtutes cardinales et tres theologycas. et cuſtos eſt prelatus qui habet iſta cuſtodire.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Aper eſt homo diues ac potens huius ſeculi q̃ pocius ſenſui ꝓprio credit q̄ alteri. Iſte deſtruit ſtatū ſuū ꝙ accepit ī baptiſmo. et mala infinita cōmittrit quādo peccatum mortale perpetrat quia violat virtutes quas in baptiſmo recepit. Hoc videns deus per ionatham ideſt per mortē a nobis anfret anrem ſiniſtram id eſt conſanguinē tuū interfecit vt per hoc vitam tuam malam corrigas. Sed miſer homo ad tempus dolet et cito ad vomitum reuertitur et dei p̄cepta iterato violat. Hoc videns deus aufret ab homine aurem dexteram ideſt filiū vel filiam vt ſic te corrigas. Sed miſer homo per breue tempus mortē eorum dolet et redit ad mala opera et tūc aufret ab eo caudā ideſt vxorē vt ſic flagellatꝰ corrigat. Et cū nec ꝑ talia emēdatꝛ tūc deus eū interficit et coquinario id ſt dyabolo traditi die iudicij. Non eſt in homine res quam deus magis diligit q̄ cor ideſt animā. Tunc dyabolus alligabit ꝙ animā deo obedientē non habet. Et dicet ad criſtū. Iſte michi obediens fuit et tibi inobediens fuit. Si habuiſſet animā rectam nūq̄ preceptū tuum violaſſet. Et ſic deus priuabitꝛ anima qđ eſt dolendum. Studiamus ꝛc.

POmpeius regnauit ī cuius regno erat quedā domina nimis pulchra et ōnibus amoroſa. Iuxta eā quidā miles habitabat ſatis gracioſus et nobilis qui iſtam dominam ſepius viſitauit et a domina multū erat dilectus. Miles iſte cum ſemel dominā viſitaſſꝫ videnſqꝫ falconē ſuper manū eius quē miro modo cōcupiuit et ait. O bona dn̄a ſi vnq̄ pro te feci aut ſi me diligis da michi falconē. Domina ait. Tibi concedo Sed vnum ē ꝙ nō tantū illum diligas vt a ſocietate mea te ſepas. Miles ait. Abſit hoc a me vt propter aliquam rem me ſeparem a te. Nunc amplius teneor te diligere q̄m ante. Domina falconem ei dedit. Ille vero ei valefecerat et tantum ī falcone delectabatꝛ ꝙ dominā nō viſitabat et parū de ea cogitabat ſed ſingulis diebus cum falcone ludebat Domina ſepius nuncios ad eū miſit et non venit Tandem domina ei ſcripſit vt ſine dilacione vlteriori ad eam cum falcone veniret qđ et fecit. Qui cum veniſſet ait ei domina. Oſtēde michi falconē. Quem cū apprehendiſſet corā

eo caput a corpore extraxit. Miles non modicū dolens ait. O dña quid feciſti? Que ait. Non doleas ſed pocius gaude et letare. quia falco erat cauſa q̃re me non viſitaſti ſicut ante feciſti. Jdeo falconē occidi vt ad me redeas frequenter ſicut ſolebas. miles vero videns ꝙ ex pia cauſa dña hꝫ fecerat ei placuit et eā ſicut prius viſitauit.

Moralizacio.

Karissimi rex iſte eſt pater celeſtis. Dña tam pulchra natura humana deitate in criſto coniuncta. Miles quilibet criſtianꝰ qui dominū deum ſuū ante omnia tenet᷑ diligere et eum ſepius per opera meritoria viſitare. Falco ſunt bona temporalia que deus dat homini vt eum probet. Sed cum miſer homo diues factus fuerit. ſimilis factus eſt iumentis. quia non recordat᷑ de dei beneficijs nec eum viſitat ſicut ſolebat. Deus hoc videns aufert ab homine bona temporalia. ſanitatē proſperitatē. vt priorem amorē habeat. nō ꝙ deus odit illum quem ſic caſtigat. ſed quia eum diligit. Juxta illud Flagellat deus omnem hominē quē diligit.

Tiberius regnauit. qui miro modo melodiam dilexit audire. Unde ſemel accidit ꝙ ad venandū perexit. quandā melodiam cithare a parte dextera audiuit. et in tanta dulcedine delectabatur ꝙ quaſi extra ſe raptus eſt. Equū puertebat verſus locū melodie. ibidem equitauit. Cum autē ad locū veniſſet quandā aquā latam alonge proſpexit et iuxta aquā quidā pauper ſedebat qui citharam in manu tenebat. De iſta cithara proceſſit tanta melodia ꝙ impera tor cum gaudio eſt refocillatus. Ait ei rex Kariſſime dic michi quō cithara tua tam dulciter ſonat. At ille. Dñe per triginta annos et vltra iuxta iſtā aquā manſi. Dedit michi deꝰ graciā talē in cithara ꝙ q̃cito cordas eiꝰ tango exit tanta melodia ꝙ piſces iſtius aque ad manū meā veniunt per quos meipſum et vxorem meā ſuſtento cum familia. Sed heu heu et prochdolor. Jam infra paucos dies ex alia parte aque venit quidā ſibilator qui ī tanta dulcedine ſibi lat q̄d piſces me dimittunt et ad eum vadunt. Jdeo dñe ſicut vos eſtis potens. quia dñs tocius imperij contra ſibilatorem prebeatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

michi veſtrū auxiliū. Ait rex. Kariſſime ī nullo potero te adiuuare
niſi in vno. et hoc tibi ſufficiat. In loculo meo hamū aureū habeo
illum tibi dabo et in ſummitate virge ligari facias. Deinde cordas
cithare tangas. ad cuius tactū piſces mouebunt. et ſtatim ꝑ hamū
eos ad terrā trahe et ſic ſibilator de loco recedet cū cōfuſiōe. ¶ Paup
vero oīa adimpleuit et piſces anteq̄ ad ſibilatorē poterat accedere
ꝑ hamū ad terrā eos traxit. Sibilator hͦ vidēs cū cōfuſione receſſit

Kariſſimi iſte imperator ē dominus noſter iheſus criſtus qui
miro modo melodiā ſcilicet ſanctā orationē audit et diligit
q̄ venat per ſua certa animalia ideſt animas quas dyabolus cona
batur auferre. Aqua iſta in qua ſunt piſces eſt mundus iſte qui eſt
plenus peccatoribus. Pauper iuxta aquā eſt predicator qui habet
citharā ideſt ſacrā ſcripturā cū qua debet piſces ideſt peccatores ad
terrā ſiccā ſcʒ ad regnū celeſte ꝑducere ps. In tympano et choro ꝛc.
Sed heu prochdolor dieb⁹ iſtis quando predicator incipit citharā
ſacre ſcripture tangere et predicare adeſt ſtatim ſibilator ſcilicet
dyabolus qui ſibilat tam dulciter dū predicator predicat ꝙ hoīes
predicationē nō libenter audiunt. Unde eſt notandū ꝙ dyabolus
habet diuerſas ſibilatiōes. Primo facit aliquos dormire vt verbū
dei non audiant. Secundo quos ad dormiendū allicere non poteſt
facit eos garrulare. Et quos non poteſt facere garrulare facit eos
locū dimittere vel nichil ſapere q̄d ꝑdicator predicat. Unde neceſſe
eſt ꝑdicatori hamū diuine gracie petere per quem poterit peccato
res ad deum ducere. Et vt ita ſit ſemper in principio ſermonis pro
gracia diuina rogatur.

Erat quidā imperator qui ſtatuit ꝓ lege ꝙ ſi mulier ſub viro
ſuo eſſet adulterata perpetuo carceri eſſet mancipanda. Ac
cidit ꝙ quidā miles mulierē nobilē deſponſauit quā multū dilexit
Ille vero ad peregrinandū in ꝑtib⁹ longinquis ꝑrexit. Uxor vero
poſt eius receſſum adulterata eſt et de adulterio concepit. Cū vero
contra eam legitime erat probatū ex precepto imperatoris carceri
ē adiudicata. Que in carcere filiū pulcherrimū peperit. Puer vero

creuit et ab omnib⁹ eſt dilectus qui eum viderunt. Mater vero ge
mitus et ſuſpiria continue emiſit nec cōſolari poterat. Accidit vna
die. cum puer matrem flentē vidit ait ei. Ob quā cauſam kariſſima
mater ſic affligit̃ anima tua? Ait mater. O fili dulciſſime multū ha
beo flere. Ultra capita noſtra ē acceſſus hominū et ſol lucet in clari
tate ſua nos vero hic ſum⁹ in tenebris et nullū lumen habem⁹. Ait
filius. O mater dulciſſima. illam lucem quā dicis ſup capita noſtra
nunꝗ̄ vidi quia ī iſto carcere natus fui. Dummodo copiam cibi et
potus habuero michi h̄ placet ſemper permanere dū vixero. Dum
autē ſic loquerent̃ adinuicem imperator cum militibus ad hoſtium
carceris ſtabat. Ait vnus miles regi. Domine nō audiſtis iſtā lamē
tacionem in carcere inter matrem et filium. At ille. Eciā. Optime
audio et eis compacior. Milites dixerūt. Dn̄e rogamus vt fiat eis
gracia et misericordia. Quib⁹ dixit rex ad preces veſtras concedo
amboſq̄ de carcere eduxerunt ab omni pena liberauerunt.

KAriſſimi iſte imperator eſt pater celeſtis qui iſtā legem dedit
ꝙ ſi mulier ideſt anima ſub viro ideſt criſto fuerit ꝑ peccatū
mortale adulterata perpetuo carceri infernali adiudicabitur. Dn̄a
iſta in carcere fleuit amare. Et quare. Certe quia violauit animam
ſuam. regnū eternū perdidit. ſanctā eccleſiā deprauauit. virtutibus
quas in baptiſmo recepit per peccatū ſpoliauit. Puer qui dixit. dū
cibū habuero michi placet hic ꝑmanere ſunt mundi potentes et di
uites qui dicunt. Si deus daret eis mundū. et pro voluntate carnis
delicias. lumē celi numꝗ̄ deſiderarent. De talibus valde dolendū ē
Miles qui ſtetit iuxta hoſtiū poteſt dici bonus prelatus qui habet
pro peccatoribus intime deum rogare vt det eis graciam a carcere
peccati reſurgere ꝙ poterunt ad eternā vitam intrare. Quā ꝛc.

QUidam imperator erat qui in quodam bello mortali expo
ſitus fuit mortemq̄ vix potuit euadere. Quod percipiens
quidam miles ſtrēnuus. Interpoſuit ſe ſcilicet inter imperatorem
et hoſtes eius et ita imperator euaſit ſine leſione. Miles autem
pro eo diuerſa vulnera recepit et curatus eſt cū magna difficultate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Tamen cicatrices in eo ſemper ꝑmanſerunt. et ab omnibꝰ eſt cōmē
datus. ꝙ tam egregie pro dn̄o ſuo pugnaſſet. Accidit poſtea ꝙ ille
miles debuiſſet hereditatē ſuā iniuſte amittere. Acceſſit ad p̄ſatū
imperatorē. rogauit vt eū iuuaret et ſentenciā pro eo daret. At ille
Kariſſime nō poſſum tibi ad preſens attēdere. ſed dabo tibi iudicē
qui cauſam tuā examinabit et qḋ iuſtū fuerit faciet. At ille. O dn̄e
cur talia dicis. Statim corā omnibꝰ omnia veſtimenta ſua dilacera
uit et vſqȝ ad nudā carnē cicatrices vulnerū ei oſtēdit dicēs. Ecce
qḋ ſuſtinui ꝑ te et tu nō vis pro me iudicare nec me iuuare. Eſt ne
inquit iuſtum poſtq̄ꝫ tantū pro te ſuſtinui vt alius q̄ꝫ tu ipſe ſit in
cauſa mea iudex et aduocatus pro me. Imperator hoc audiens ait
O kariſſime verum dicis. Quando in periculo mortis fui tu et non
alius me ſaluaſti ſtatim pro tribunali ſedebat rex et iudicium pro
eo dedit. ¶ Moralizacio

Kariſſimi criſtus in bello mortali inter te et dyabolū ſe ipſum
interpoſuit et ſuſcepit pro te vulnera mortalia non ſolū vul
nera ſed morte turpiſſima mortuus eſt. Eſt ergo ne iuſtum ꝙ alius
q̄ꝫ tu penam ſuſtineas vel penitenciā pro ſuo amore? Certe nō. Si
duo fratres ſint heredes alicuius hereditatis q̄m hereditatē aliquo
caſu amiſerant. ſi alter eoꝝ pro hereditate recuperāda pugnauerit.
laborauerit alius nichil ſed ſine omni labore eā habere vellet eſſet
hec iuſtum? Certe non. Sic eſt de vobis et de criſto. Nos amiſimus
hereditatē regni celeſtis per peccatū criſtus vero per ſuam mortem
acquiſiuit. Ideo iuſtū eſt vt nullus alius pro te faciat qḋ poteris
mereri q̄ꝫ tu ipſe ſi deſideras vitam eternam obtinere. Quam.

De quodā principe narratur qui cum omnibus viribus ſuis
non poterat hoſtes ſuos deuincere fecit hāc cautelā. Similauit
fugam et caſtra ſua cū victualibꝰ hoſtibus dereliq̄t. In q̄bus caſtris
dolia multa plena vino infecta dimiſit ꝑ ſemen cuiuſdam herbe ita
ꝙ homo bibens de vino illo ſtatim obdormiret. Sciuit eciā hoſtes
famelicos et guloſos qui ſuper vinum cū gaudio ſuperuenientes ad
libitum ſuum bibentes ſtatimqȝ ſemi mortui dormire cōpellebant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſuper quos princeps rediens omnes ad libitum ſuum occidit.

Karissimi hac cautela vtitur dyabolus cõtra multos quos videt nõ poſſe ſupare. Simulat ſe fugere et pcul abeſſe dũ eos ſub ſpe bone amicicie et ſolacij diu pmittit ad tabernas ſedere vt iebri atos ducat q̊ voluerit nũc ad homicidiũ. nũc ad luxuriã ꝛc. Caueamꝰ ergo a tali potu ſi deſideramꝰ venire ad eternã vitã. Ad quã ꝛc

Miles quidã erat qui tres filios habebat qui cũ mori deberet primogenito ſuo hereditatẽ legauit. Secundo filio theſaurũ ſuum. Tercio filio ãnulũ precioſum qui plus valuit ꝙ̃ totũ quod legauit alijs duobus. Eciã primis dedit annulos duos non tamen precioſos. Omnes ãnuli fuerunt eiuſdem forme ſed nõ eiuſdem virtutis. Poſt mortem patris dixit primus filius ego habeo ãnulum patris mei precioſum. Secundus filius dixit tu non habes ſed ego habeo. Tercius dixit. Non eſt iuſtũ ꝙ vos habeatis. eo ꝙ ſenior habet hereditatẽ et aliꝰ theſaurũ. Ergo racio dictat vt ego ãnulũ precioſum habeam. Ait primus. probemꝰ in facto quis annulus ſit precioſior et ille eſt melior. At ille. Michi placet. Statim adducti ſunt infirmi diuerſi varias infirmitates habẽtes. primi duo ãnuli nichil operati ſunt ſed anrulus minoris omnes curauit.

Karissimi miles iſte eſt dominꝰ noſter ihesus criſtus qui tres filios habebat ſcȝ iudeos ſarracẽos et criſtianos. iudeis dedit terram promiſſionis. Sarracenis dedit theſaurũ huius mundi ꝙ̃tũ ad potencias et diuicias. Criſtianis dedit annulum precioſum ſcilicet fidem. Quia per fidem criſtiani poſſunt varias infirmitates et languores anime curare. Sicut ſcriptum eſt. Omnia poſſibilia ſunt credenti. Item ſi habueritis fidem ſicut granum ſinapis ꝛc. Item impoſſibile eſt ſine fide placere deo.

Rex aliquando erat in quodam regno ꝙ frater ſenior hereditatem diuideret et iunior eligeret. Cuius racio eſt. quia maioris diſcrecionis eſt diuidere ꝙ̃ eligere. Senior autem diſcrecior eſſe debet. Alia lex fuit ꝙ liceret filium ex ancilla hereditatem accipere ſicut et filij liberi. Contigit autem duos fratres vnum

de ancilla et vnum de libera hereditatē diuidere. Frater enim ſenior diuiſit ſic. Ex vna parte totam hereditatē poſuit. Et ex alia parte matrem fratris ſui poſuit. Frater eius cogitabat matrem meā ante omnia debeo diligere. et per cōſequens p̄elegit matrē et hereditatē dimiſit ſperans de curialitate fratris ſui aliquid optinere. ſʒ nichil ab eo obtinebat. Adijt iudicē et fratrem ſuum accuſauit. q̄ eum ab hereditate ſua excluſit. Reſpondit frater ſuus et dixit q̄ eum non decepit. Quia ille qui eligit non qui diuidit certus eſt.

Kariſſimi deus pater duos filios habuit. Vnū de ancilla alium de libera. De libera criſtum qui eſt de eadē eſſencia de q̄ pater et coeternꝰ ſibi. de ācilla hoīeʒ. q̄a quo ad corpus ē de terra. et iſte eſt minor q̄a ex tempore ꝓductus. Criſtus filius ſenior hereditatē diuiſit. Quomō. Certe matrem ideſt terrā et terrena poſuit ex vna parte et ex alia parte poſuit celum et celeſtia. Electionē tamen hoī dedit q̄ ſi matrem ideſt terrena eligeret hereditati celeſti careret. Sed reuera peccans mortalit̄ hereditate celeſti ſpreta matrē elegit nec criſtū poterit accuſare quoniam non qui diuidit ſed qui elegit circumſcribit. Patet ergo q̄ qui terrenas voluptates preponit et in peccato mortali exiſtens vitam eternā nō poteſt de gracia nec de iure ſibi vendicare ſeu p̄ſumere de hereditate ſed forte ex quadam pietate. Conſulo ergo vt nō eligamus matrē id eſt mundū iſtū q̄a totꝰ i maligno poſitus ē. Studeamꝰ ergo eligere hereditatē celeſtē.

Pollemius regnauit qui tres filios legit̄ habuiſſe quos multū dilexit. Vnde p ſe cogitauit diſponere de regno ſuo. Vocauit tres filios ſuos et ait. Quis veſtrū eſt pigrior. Ille regnū poſt meum deceſſum habebit. Tunc ait primus filius pater michi ergo debet̄ regnū veſtꝝ. Quia a deo piger ſum q̄ ad ignē ſedeo et prius crura pmitto cōburi q̄ inde me retraherē. Secūdus filius ait pater michi debet̄ regnū veſtrum. Qui ſi circa collum meū funem haberē et mox ſuſpendi deberem et gladiū in manu mea tenerē ꝓpter magnam pigriciā meā ad ſcindendā funam ſiue cordam manū meam nō extenderem. Tercius filius dixit. Pater ego regnare debeo quia in

pigricijs ceteros precedo dum ſuperius ĩ lecto iaceo et gutte aque
propter nagnā pigriciam ſuper caput et ſuper vtrūqȝ oculū cadut
me mouere neſcio ad dexteram vel ſiniſtram nec volo. Rex cum hoc
audiſſet ei regnum legauit reputans eum pigriciorem.

Moralizacio

KArissimi ipſe rex eſt dyabolus. qui eſt rex et pater ſup omēs
filios ſuperbie vt. Job dicit. Per primum filiū bene deſignā
tur illi qui ſunt ĩ ſocietate ꝑuerſa ſcilicet in adulterio ĩ fornicacione
per quam ad malum intendunt tamen magis eligūt ĩ igne peccati
cremari vel aduri ꝙ̄ a tali prauo conſorcio ſeparari. Secūdus filiꝰ
ſignat illum qui licet peccatoꝝ ſuoꝝ funibus videat ſe circūplexū
et ligatum quibus mox ſuſpēdendus eſt ad inferni patibulū tamen
ad eas ſcindendū non extendit videlicet gladiū lingue ſcȝ cū verbis
in confeſſione. Tercius vero filius deſignat illū qui doctrinā audit
de paradiſi gaudio et de ĩferni ſuplicio et tamē pre nimia pigricia
ducens ſtatū ſuum paruū ſcȝ peccatorum. et non deſerit ad dextram
premiorū amore et deſiderio conuertere. nec ad ſiniſtrā vt peccatū
dimittat ſaltem metu et terrore infernaliū tormentorum

LEgitur de quodā rege qui habuit vxorē nomine corneliam.
Accidit quadā vice ꝙ in caſtro regis ſub quodā muro inuē
ti fuerunt duo ſerpentes vnus maſculus altera femella. Quod audi
ens rex ĩterrogauit a ſuis magiſtris et doctoribus quid hoc ſingni
ficaret. Et dixerunt illos ſerpentes ibidem latere in ſignum mortis
viri vel mulieris. Et dixerūt ſi occideret̃ maſculus vir moreretur
Et ſi occideretur ſerpens femella vxor moreretur. Quo audito rex
dixit occidere maſculum ſerpentem et femellam viuere. Quia libē
cius vellet mortē ſuā ꝙ̄ mortem vxoris ſue et aſſignās cauſā dixit
Si vxor mea viuit poſſet multos filios ꝓducere q̇ poſſunt ĩ regno
meo ſuccedere. Quia ſi ipſa moreret̃ regnū heredem non haberet.

KArissimi iſte rex eſt dn̄s noſter iheſus criſtꝰ q̇ nos regit ſicut
rex. Cuiꝰ vxor erat humana natura ſcȝ ĩ vtero virgīs copula
ta. Sed ĩ h̄ mūdo quaſi ĩ hac domo huiꝰ ſpōſi. Duo ſerpētes fuerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

inuenti ſcilicet legis antique et noue. Serpens femella erat benig
nitas diuine miſericordie. Hec vxor humana natura viuere p̄ gra
ciam non potuiſſet. Sed ſponſus ſcʒ criſtus elegit ſibi mortem in
cruce vt humana natura viueret. Eciam poteſt hunc ſenſum appli
care de carne et ſpiritu ita oportʒ ꝙ caro tamq̄ maſculus infructu
oſus occidatur.

Quidam potens dominus duos filios ſuos miſit ad ſtudium
vt ſtuderēt et proficerent et ex hoc prebendam optinerent.
Trāſacto modico tēpore. miſit eis pater litteras vt ad ꝓpria remea
rent. Fratres hijs auditis ad patriam ꝓperauerūt. Unus fratrum
valde letus eſt de reuerſione. et cū rediit cum leticia recept⁹ eſt et in
hereditatē patris conſtitut⁹ eſt. Alter frater de reuerſione turbat⁹
eſt valde. Qui dum rediit mater eius occurrens oſculata eſt eum et
oſculando os eius eius dentes abſtulit. Soror ſequens matrē volēs
oſculari eum abſtulit ei naſum. Frater ſequens abſtulit ei oculos.
Pater adueniens rapuit eū per capillos et pellem abſtraxit.

Kariſſimi. Iſte diues eſt deus qui duos filios miſit ad ſtudiū
ſcilicet corpus et animam vt ſtuderent in ſcolis huius mūdi.
et in bonis operibus proficerēt et ſic eternam vitam ſcilicet here
ditatē poſſiderent. Littere ſūt mors. Hec littera mittitur dum homo
moritur anima gaudēs ad deum redit que letanter recipitur et in
hereditatem cōſtituitur Frater alter qui inuit⁹ redit ē corpus qui
de reuerſione turbatur. Nec mirū quia miſerrime collocatur. Soror
et fratres ſunt bufones et ſerpētes qui naſum et oculos corrodūt.
Pater eſt putredo terre que capillos et cutem et carnē conſumit de
iſtis parentib⁹ dicit. iob xvij. Putredini dixi pater meus es mater
mea et ſoror mea vermibus. Rogemus igitur dominū noſtrum ꝛc.

Erat quidam rex volens proficiſci i longinquis partibus et
habens vnicā filiā formoſam ſole ſplendidiorē neſciens cui
fideli mente committeret eā poſuit in cuſtodiā. Tamen cōmiſit vni
militi ſuo ſecretario quē tenerrime dilexit p̄cipiens ei vt cuſtodiret
eam ne aggreſſum haberet ad fontem vnū in illa terra vel regione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

proſilientē. Si biberet de ea efficeretur leproſa talis nature fuerat
tamē amenissime ſuauitatis erat. Vt ergo eam miles tā formoſam
redderet in regreſſu pegrinaciōis regis ſicuti iā dictā acceptauerat
ita eā diligenter cuſtodiuit perpendens ſi iſta non facere t tūc totū
ſeruiciū ſuū perderet auſuſqꝫ nō eſſet ſuū dominū expectare. Cuſto
dia prehabita p aliqđ tempus. tandem dicta filia veniens ad fontē
occulte. bibenſqꝫ de illo effecta eſt leproſa. Percipiens hoc miles do
lore repletus fugiens cum eadem de regione ad deſertū inuenienſqꝫ
ibidem vnū recluſoriū pulſans manibus intus heremitā quendam
inueniens narrauit ſibi omnia facta prenarrata. Danſqꝫ heremita
dicto militi ſanū conſiliū dixit. Vade ad montem quē monſtrauero
tibi inuenies lapidem cum virga quadā et cū dicta virga pcucies
lapidē acriter fortiter et audacter donec habeas de eo humiditatē
et liquorem. Cum illo liquore line eam et pvnge eam et fiet ſana et
priſtinā pulchritudinē accipiet. Facienſqꝫ pdictus ſicut ſibi dixerat
heremita filia regis priſtinā ſanitatē et pulchritudinē recipit.

Moralizacio.

Kariſſimi iſte rex ē dominus noſter iheſus criſtus qui peregre
profectus ideſt reddere volēs patri ſuo illud qđ de puriſſima
virgine matre ſua maria accepit videlicet veram humanitatē qui
in die iudicij reuerſurus eſt. p filiā vnicā noſtrā que decies clarior
ſole erit anteqꝫ veniat ad eternā vitā. Per militem quēlibet pecca
torem. Per omnia delectamenta huius mundi videlicet peccata que
ſunt dulcia. filia effecta eſt leproſa ideſt peccatis plena. Per egreſſi
onem regionis quilibet peccator relinquēs ſecularia et tranſitoria
Per recluſoriū eccleſiā. Per heremitā ſacerdotē inueniēs ac narrās
ſanctam confeſſionē faciens. dans conſiliū penitenciā iniungens.
Per montē corpus ppriū. per lapidē cor lapideum. Per virgam
penitenciā magnā. videlicet caſtigacionē ppriij corporis. oraciones
elemoſinas ieiunia faciens. Per humiditatē et liquorem lacrimas
oculorū ac cordium cōtriciones. Sicut in die iudicij fiet tua vnica
filia ideſt anima tua ſalua formoſa ac ſuo creatori gracioſa erit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Legitur ī geſtis romanorū ꝙ erat quidā tirānus maxencius nomine qui ciues romanos hereditate voluit priuare. Incumbente igitur ſeuicia tirāni fugierūt exterminati ad cōſtantinū regē in britaniā. Deniqꝫ cum multi confluerūt cōcitauerunt eū aduerſus tirannū dicentes. O cōſtantine rex reſtitue nos in regnū noſtrum. Ex hijs verbis commotus ē rex conſtantinus. Armauit ſe. aſcendit equum et tirannum proſtrauit. Et ſic romanis hereditatē reſtituit.

Moralizacio

Kariſſimi iſte tirānus eſt dyabolus qui generi humano nimis fuit crudelis ſic ꝙ gen⁹ humanū celeſti hereditate priuauit Qđ videns gen⁹ humanū ad regē cōſtantinū ſcꝫ ad deū fugit petens auxiliū ab eo. vñ ps. Apprehēde arma et ſcutū et exurge ī adiutoriū michi quia tu es qui reſtitues hereditatē meā michi. Hijs verbis cōmotus eſt deus rex et armauit ſe diuinitatē ſuam humane nature copulando et equū ſuū aſcendit dum in cruce ſuſpendi voluit. Et ſic tyrannū proſtrauit et nobis hereditatē reſtituit.

Rex alexander poſuit candelam ardentem in aula ſua et miſit precones per totū regnū ſuū qui clamauerunt et dixerunt. Si aliquis forefecerat contra regem ꝙ audacter veniret ꝙdiu candela arderet rex forefactū dimitteret. Et ſi quis forefactū haberet et non veniret candela extincta morte mala periret. Iſtud audientibus populis in regno multi venerunt ad regem et miſericordiam pecierunt. Rex benigne recepit eos. Et multi fuerunt qui voluerūt venire et neglexerūt. Sed quando cādela fuit extincta rex fecit eos per violenciā afferre et mala morte occidi.

Moralizacio.

Kariſſimi per regem alexandrū poſſumus intelligere criſtum qui ē rex regū et dñs domināciū poſuit candelā ardentē id ē preſentem vitam que trāſit tamꝙ candela ardens. Precones miſſi ſunt predicatores qui cotidie clamant. Si aliquis forefecerit cōtra regē ideſt contra criſtū ꝙ audacter veniat ꝙdiu candela ardet ideſt preſens vita durat quia criſtus eſt nimis miſericors. Vnde dauid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Miſericordia eius ſup omnia opera eius ſicut patet in latrone ꝛc.
Modo aliqui audiunt et veniunt ad regem et miſericordiã petũt
hoc ſunt illi qui peccata ſua dimittũt mandata dei tenent. et viuũt
ſicut boni criſtiani. Illos benigne recipit. Et per illos qui noluerũt
venire poſſumꝰ intelligere malos criſtianos ſcilicet raptores vſura
rios et ceteros peccatores. Quando candela eſt extincta id eſt poſt
iſtam vitan criſtus faciet eos venire coram ſe in die iudicij et mala
morte occidi ideſt eternam mortem pati quãdo dicet eis. Ite male
dicti in ignem eternum.

LEgitur in. Cronicis ꝙ anno xxij. ab vrbe romana cõdita po
pulus romanus columpnã marmoreã in foro romano ſtatue
runt. et ibi ymaginem Iulij ceſaris fecerunt et ſuper caput eius no
men. Iulij ſcripſerunt qnia in honore ipſius factum fuit. Sed iſte.
Iulius ceſar tria ſigna iu morte vel ãteꝙ̃ moreret̃ accipit. Cente
ſimo enim die añ mortem ſuã cecidit fulmen añ ymaginem in foro
et in nomine ſub ſcripto littera primã abraſit. Nocte vero p̃cedẽte
diẽ mortis ſue feneſtre thalami eius cum tanto ſtrepitu et impetu
apte ſunt vt domũ ruiturã eſtimaret. Eadẽ vero die mortis ſue cũ
ad capitoliũ iret date ſũt ei littere iudicis mortis ſue ĩminẽtis q̃s ſi
ſtatĩ legiſſʒ mortẽ euaſiſſʒ. ¶ Moralizacio

KArisſimi ſic eſt de nobis et de deo. Vt mortẽ eternã euadimꝰ
tria ſigna nobis deus facit. Primũ eſt delecio littere capitalis
de nomine. per iſtam litteram que in principio nominis ponit̃ intel
ligitur habũdancia diuiciarũ. Hec enim eſt que facit hominẽ habere
nomen in terra. Nemo enim ĩ iſtis diebus nominat̃ in terra niſi ha
buerit diuicias Hoc patet. Nam ſi querat̃ quis ſit melior ville vel
ciuitatis ſtatim preponit̃ q̃ plures diuicias habet ꝙ̃uis ſit peſſimꝰ
Ecce quomõ diuicie dãt hoĩ nomeu quia ſi diues nõ eſſet non eſſet
nominatꝰ. Et quia aliquando diuicie ſunt occaſio mortis eterne.
Ideo deus dat primum ſignum ꝙ talem vult ſaluare et auferet pri
mam litteram nominis ſui ſcilicet diuicias ab eo et facit eũ paupe
rem. vt ſic q̃ per diuicias ab eo receſſerat ꝑ pauptatẽ ad eũ accedat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Secundum ſignum qđ iulius ceſar accepit ꝙ iuxta cameram ſuam fuit magnus ſtrepitus. Hec camera eſt corpus humanū ꝙ cū homo videt ſe eſſe pulchrum et fortem ſtatim cadit in peccatum ꝑ quod mors eterna ſibi preparatur. Et ideo volēs eum deus a morte eterna reuocare facit ſecundū ſignum ſcilicet magnū ſtrepitū circa corpus ſuum mittendo ſcȝ talem et tantam infirmitatem et debilitatem qđ ad mortem creditur ruere et cadere vt ſic qui per pulchritudinē et fortitudinē a deo receſſerant per infirmitatē et debilitatem reuocentur et peniteant pſalmiſta. Multiplicate ſunt infirmitates eoꝝ. Exēplū de beato paulo dicente. Libenter gloriabor in īfirmitatibus meis. Terciū ſignū qđ iulius ceſar accepit fuit ꝙ littere iudicij iminētis ſibi tradite fuerant quas ſi legiſſet mortē euaſiſſet. Hoc ſignū facit deus nobis peccatoribꝰ qui tūc dicitur tradere litteras iudicij mortis noſtre nobis. cum ſana gracia conſciencias noſtras illuſtrat vt legere poſſimꝰ peccata noſtra quibꝰ mortē eternā meruimus. Et ideo dum lucem et graciā ſancti ſpiritus habemus litteras iſtas legamꝰ ideſt peccata noſtra referamꝰ bono corde et poſtea ſacerdoti ore vt ſic legendo mortē eternā euadere valeamus. Ne littere clauſe ideſt conſciencie noſtre non mundate poſt mortem noſtram aperiantur et manifeſtentur toti mundo.

NArratur ꝙ antiquis mos erat romanoꝝ ꝙ quando caſtrum vel aliquā ciuitatē obſidebant vnā candelā certa menſura accendebant et q̄diu candela arderet parati erant omnes ad pacem recipere quantūcūq; malefactor eſſet. Sed poſtq̄ cōſumpta fuerat omnes iuſticie ſeruitutē exercebant in hoſtes ſuos nec tamē alicui licet daret omnia bona ſua miaȝ facere. ſ. voluerunt.

KAriſſimi ſic habet deus ergo peccatores. Nam corda noſtra ciuitates anime ſunt obſeſſa cum vicijs et concupiſcencijs ꝑ dyabolū mundū et carnē deus ex ſua miſericordia ſtatuit nobis tempus in quo ſi velint poterint inuenire candelā accenſam ideſt q̄diu vita eſt in corpore q̄tūcūq; peccator miſericordiā inueniret et pacem et cōcordiā dei reciperet. Tota vita noſtra eſt conſtituta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et permiſſa vt penitenciā faciamus et viuamꝰ. Vnde ſaluator dicit Nolo mortē peccatoris ꝛc. Et ideo quādiu anima eſt in corpore pe tamus veniam et miſericordiā et obtinebimꝰ. Johannis xvi. petite et accipietis. Sed certe cum vita noſtra fuerit terminata ꝑ mortem tunc non erit tempus miſericordiā petere et licet pecierimꝰ nō dare tur nobis ergo faciamus penitenciam ꝙ diu ſumus in hac vita

Ceſar regnauit in cuius regno erat quidam miles generoſus ac fortis qui ſemel per quoddā foreſtū equitabat et bufonē cū ſerpente vidit pugnare. Sed bufo preualuit et ſerpentē deuicit. hoc viſo ſerpentē iuuit bufonē grauiter vulnerauit euaſit et fugam accepit tamē ꝑ bufonem vulneratus grauiter erat miles. Et vidēs miles de equo deſcēdit venenū bufonis in vulnere remanſit. Miles domi perrexit et longo tempore in infirmitate vulneris remanſit. Teſtamentū ſuum cōdidit et ad mortē ſeparauit. Cum vero ſemel iuxta ignem iacuiſſet quaſi de vita ſua deſperatus ſerpens quem a morte ſaluauitītrauit. Serui videntes ſerpentem dixerūt. Domine quidā ſerpēs ītrauit. Miles cum illū reſpexit agnouit eū ꝙ ſerpēs ille erat ꝓ cuius defenſione vulnera et omnia mala ſuſcepit. Miles ait. Nolite eū impedire. Credo ꝙ nullū malū michi faciat. Serpēs vero coram omnibus ad eū acceſſit et venenū vulneris cū lingua ſuccinxit quouſqꝫ os plenum habuiſſet. Statim extra domū cucurrit et venenū extra ſe proiecit. RediJt et ad vulnus iterato acceſſit bis et ter quouſqꝫ totum venenum hauſit. Hoc facto miles ſerpenti lac ad bibendum dedit. Cum vero ſic bibiſſet bufo a quo miles vulnꝰ recepit intrauit et contra ſerpentem pugnare incepit ac ſi eſſet in vindictam ꝙ ſerpens militem ſanauit. Miles cum hec vidiſſet ait ſeruis ſuis. Kariſſimi ſine dubio iſte eſt bufo quem vulnerauit pro defenſione iſtius ſerpentis a quo omnia mala recepi. Si ſerpentem deuincat me inuadet et ideo ſi vitam meam diligitis illū in continēti occidatis. Serui hoc audientes cum gladiJs et fuſtibꝰ illū occiderūt Serpens vero q̄ſi applaudendo et regraciando hincinde circa pedes dn̄i ſe cōuertit et foras exiuit. Miles vero ꝑfectā ſanitatē recupauit

KArissimi imperator iſte eſt pater celeſtis Miles eſt dominus noſter ihesus criſtus. Buſo dyabolus. Serpens homo. et hoc propter duo ſerpens poteſt dici homo. Primo propter peccati venenũ et propter antidotũ ac ymaginẽ criſti quã portat. Homo enĩ contra dyabolũ habet pugnare. Quia nõ eſt alius qui pugnet pro nobis niſi tu deus noſter. Quãdo vero totũ genus humanũ propter peccatũ primi parẽtis erat ſuppeditatũ criſtus pro nobis pugnauit et dyabolũ ſuperauit. Et ipſe grauit' vulneratus non tantũ in vno loco ſed in multis vnde infirmat'. Licet non in ſe tñ in ſuis mẽbris Et ideo homo ſi gratus fueris debes venenũ ab eo extrahere. ſcilicꝫ infirmitatẽ indigẽciã a ſuis expellere ꝑ opera miſericordie. Sicut ſcriptũ math. iij. Quod ex minimis feciſtis michi feciſtis. Si vero buſo redeat vt tibi noceat viriliter cõtra eũ pugnare debes et ſerui dei ſcꝫ bone virtutes quas in baptiſmo recepiſti te iuuabũt. Et ſic dyabolũ ſuperabis et vitã eternã habebis. Ad quã ꝛc.

DJocleſianus regnauit qui ſtatuit ꝓ lege ꝙ ſi mulier aliqua ſub viro ſuo eẽt adulterata occidi deberet. Accidit caſus ꝙ quidã miles quãdã puellã in vxorẽ duxit et ex ea vnũ filiũ genuit Creuit puer et ab omnibꝰ eſt dilectꝰ. Poſt hec pater eiꝰ ad quoddã bellũ perexit et viriliter pungnauit. In quo bello brachiũ dextrum amiſit. Interĩ eo abeũte vxor eiꝰ ẽ adulterata. Redit maritus adulteratã ĩuenit. Vnde ſcđm legẽ maritus eã occidere deberet. Vocauit filium ſuũ et ait. Kariſſime mater tua adulteriũ cõmiſit. Vnde ſcđm legem per me mori deberet. ſed brachium amiſi ideo nõ potero eam occidere. Precipio ergo tibi vt eã occidas. Ait filius. Lex precepit parentes honorare. Si ergo deberem ꝓpriã matrẽ occidere contra legem perpetrarẽ et matris maledictionẽ incurrerem. Nolo tibi in hoc obedire. Et ſic mulier per filium euaſit mortem.

KAriſſimi iſte imꝑator eſt deus pater miles ẽ dominus noſter ihesus criſtus vxor anima. Deus pater precepit ſi anima ſub criſto adulterata fuerit occidi deberet eternalit' ſcilicet ĩ penis ꝑmanere et quociens anima mortaliter peccat tociẽs adulteratur. Deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

filius contra dyabolū ad bellū prexit. In quo bello brachiū dextrū ſcꝫ omnē auſteritatē quā āte incarnationē eius habuit ideo māſuetus factus eſt quaſi agnus non vult nos occidere. Sed deus pater precepit vt occidatur. Tunc reſpondit filius. Carnen humanā de matre mea ſumpſi et ideo hominē occidere nō potero et ſic peccator per contricionem et confeſſionē euadere poteſt et ad vitam eternam peruenire. Ad quā ꝛc.

Narratur de quodā homine noīe ganterus ꝙ locum gaudendi ſine fine optabat. Quadā die mane ſurrexit et ſolus ad viam abulabat quouſqꝫ ad quoddā regnū ꝑuenit in quo rex illius regni defūctus nuper erat. Satrape regni videntes eum ſtrēnuū illum in regem elegerunt. Ille vero ſic electus valde eſt gauiſus. Cum autē nox adeſſet ſerui eū in camerā introduxerūt in quo leonē fortiſſimū ad caput lecti vidit et ad pedes draconē ad latus dextrū lecti vrſū ex alio latere ſerpētes et bufones. Ait ganterus. Quid eſt hoc? Nūquid me oportet in iſto lecto iacere cum iſtis beſtijs? Aiunt. Ymmo domine. Nam reges ante te in iſto lecto iacuerunt et ꝑ iſtas beſtias ſunt deuorati. Ait rex. Michi omnia bene placent ſed tantum iſtum lectū cum beſtijs abhorreo ꝙ rex veſter eſſe nolo et ab eis receſſit. Et ad aliud regnū ꝑuenit vbi ſimiliter in regē eſt electus. Cū nox adeſſet camerā intrauit lectū pulcherrimū nouaculis acutis plenum vidit. Ait ganterus. Nōne oportet me ī iſto lecto iacere? Serui dixerunt. Eciā domine. Nam reges ā te te hic iacuerunt et in iſto lecto mortui ſunt. At ille. Omnia bona ſunt excepto iſto lecto et ideo rex veſter eſſe nolo. Mane ſurrexit et viam trium dierum ſolus prexit In via quendā ſenem ſuper fontē inuenit ſedentē habētē in manu ſua baculū et ait gantero. Kariſſime vnde venis? At ille. De ꝑtibꝫ remotis. Quo pergis? At ille. Tria quero et inuenire non potero. Que ſunt illa tria? Ganterus reſpondit Primū ē habūdancia ſine defectu. Secundū eſt gaudiū ſine triſticia. Tercium eſt lumen ſine tenebris. Ait ſenex. Baculum iſtum accipe et per iſtam viam perge montem altum videbis ante te. Ad pedem montis ſtat vna ſcala.

habens ſex gradus. Scalam aſcende. Cum vero ad ſextum gradum
perueneris in ſummitate montis palaciū pulcherrimū videbis. In
ianua tres ictus percute. ianitor tibi reſpondebit. Oſtende ei baculū
iſtū et dicite. Qui eſt dn̄o iſtius baculi tibi precepit vt me intrare
ꝑmittas. Cum vero introitū habueris ibidem tria que queris inue
nies. Ille vero omnia adimpleuit ſicut ei ſenex dixerat. Cum vero
ianitor baculū vidiſſet ei introitū dedit vbi illa tria et multa plura
inuenit et ibidem toto tempore vite ſue permanſit ꝛc.

Kariſſimi iſte ganterus poteſt dici quilibet bonus criſtianus
qui mundū ſimpliciter debet ſpernere. et iſta tria querere ſcȝ
habundanciam ſine defectu. gaudiū ſine triſticia. lumen ſn̄ tenebris
Iſta nō poterunt haberi niſi ī vita eterna et hoc cū magno labore.
O homo fac tu ſicut fecit ganterus. Perge viam trium dierū ideſt
per oracionē ieiunium et elemoſinā. Si cōtigat te ad quoddā reg
nū peruenire ideſt ad mundana aliqua et ciues ideſt mūdane vani
tates te in regem eligunt ideſt cor tuum in ſuperbiā ducunt reſpice
ad lectum. Lectus iſte eſt vita humana in qua ꝑ breue tempus iace
bis. Sed reſpice ad leonem ideſt diabolum ſemper contra te paratū
et draconem ideſt mortē que te ī omni loco exſpectat et vrſum ideſt
propriā conſcienciā que te condempnabit et vermes ideſt peccata
tua que te accuſabunt. Si iſta intime cogitaueris cito de regno mū
di te expedire poteris. Deinde ad aliud regnum perrexit ꝛc. Sic ho
mo ſi diabolū in vna parte ſuperauerit. hominem ad aliud regnū
ſcilicet peccati ducit. ſcȝ ad regnum carnis in quo regnant delicie
carnales et voluptates ſi ī eis cōſentires factꝰ eris filiꝰ perdicōnis
Attende ergo ad lectum. Lectus iſte eſt infernus in quo diues ille
iacet plenus nouaculis ſcilicet penis grauiſſimis. Si iſtū lectū inti
me cogites delicias carnis omnino reſpues. Si velis ergo iſta tria
inuenire quere ſenem cū baculo ſcȝ dominum noſtrū ihesum criſtū
qui tibi cōcedat baculum ſancte crucis. Baculus iſte eſt penitencia
que debet nos ad viā ſalutis dirigere. Vnde p̄s. Virga tua et bacu
lus tuus ꝛc. Sed poſt hec oportȝ te aſcendere ſcalam ſancte vite in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

qua ſunt gradus. vij. ſcz. vij. opera miſericordie per que poteris ad eternā vitā puenire. Sed oportet tres ictus facere. ſcilicet cōtrici onem cōfeſſionē et ſataſſactionē habere. Tunc ianitor idē bonitas diuina te ī regnū eternū perducet. Ibi eſt habundācia ſine defectu gaudiū ſine triſticia lumē ſine tenebris īuenies. Ad quod lumē ꝛc.

Tytus regnauit. In cuius imperio erat quidē miles genroſus. Adeo valde deuotus qui vxorē pulchram habebat. ſed ſub viro ſuo adulterata ē nec de adulterio deſiſtere volebat. Miles vero cū hoc vidiſſet contriſtatus eſt valde in animo ſuo et cogitabat terrā ſanctam viſitare et ait vxori ſue. Kariſſima ad terrā ſanctā pergā et vos diſcretioni veſtre cōmitto. Cum autē vltra mare prexit dn̄a quendā clericū peritū in nigromancia dilexit et cum ea dormiuit. Accidit ſemel ꝙ cū adinuicē in ſtratu iacuiſſent dixit domina. Si vnam rem michi perpetrares me in vxorem ducere poſſes. Et ille. Quid eſt hoc qđ tibi placet ꝙ potero tibi miniſtrare? Que ait. Maritus meus ad terrā ſanctā prexit nō et me multū diligit. Si eū per aliquā artē occidere poſſes omnia que habeo obtineres. ait clericus tibi facere ꝓmitto ita tamē ꝙ me in maritū accipies. Que ait. Hoc firmiter promitto. Clericus vero quandā ymaginē nomine militis fecerat et in pariete ante oculos ſuos fixit. Interim miles cum per plateā ciuitatis rome tranſiret. magiſter quidā peritus ei obuiabat et intime eum reſpexit et ait ei. Kariſſime ſecretū habeo tibi dicere at ille. Magiſter quid vobis placet dicite. Qui ait. Hodie tu es filius mortis niſi auxilium habueris a me. Vxor tua eſt meretrix et de morte tua ordinauit. Miles audiēs ꝙ verū dixiſſet de vxore ſua ei adheſit credidit atqꝫ dixit. O bone magiſter vitam meā ſalua et mercedem condignam tibi reddam. Qui ait. Libenter te ſaluabo ſi feceris que tibi dixero. ait miles preſto ſum. Magiſter balneū fieri fecit et militem veſtimentis ſpoliari et balneum intrare mandauit. Deinde ſpeculū politum in manum ſuam tradidit et ait. In ſpeculo reſpice diligēter et mirabilia videbis. Ille cum ſpeculū reſpexiſſet et magiſter iuxta eū in libro legiſſet ait ei. Dic michi quid tu vides

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Quendā clericū in domo mea video qui vnā ymaginem de cera ad ſimilitudinē meam in pariete fixit. Ait magiſter. Quid modo vides At ille. Jam arcū accipit et ſagittā acutā in eo ponit et ymaginem incipit ſagittare. Ait magiſter. Sicut vitā tuā diligis cum ſagittā ad ymaginē volare videbis totum corpus tuum in balneo volue in aqua donec tibi dixero. Miles cum hoc audiſſet et vidiſſet ſagittā moueri corp⁹ ſuū ſub aqua voluit totaliter. Hoc facto ait magiſter Caput tuū eleua et in ſpeculo reſpice. Qui cum feciſſet. dixit ei. q̄d iam in ſpeculo vides? At ille Ymaginem non percuſſam ſed a latere ſagitta abijt. Et de hoc clericus multū dolet. Ait magiſter. Jam in ſpeculo quid facit reſpice. Et ille. Jam magis prope pergit ad yma ginē et ſagittā in arcū ad ꝑcuciendū ponit vt ymaginē percuciat Qui ait. Sicut prius feciſti et modo facias ſi vitam tuam diligis. Miles vero cum per ſpeculū vidiſſet ꝙ clericus arcū tenderet totū corpus ſuum voluit in aqua. Hoc facto ait magiſter. Reſpice quid modo eſt? q̄d cum feciſſet dixit. Miro modo dolet clericus. ꝙ yma ginē non percuſſit et vxori mee dicit. Si tercia vice ymaginē non ꝑcuciā. ꝓ vitā meā. Prope ymaginē mō ꝑgit. ita ꝙ michi videt̄ ꝙ nō poterit decipi qui ymaginē ꝑcuciat. Ait magiſter. Sicut vitā tuā diligis iam curam habeas. vt cū arcū videris trahi totū corpus tuum corpus ſub aqua īuoluas donec tibi dixero. Miles ſemper in ſpeculo reſpiciebat. et cum clericum arcū extendere ad percuciendū vidiſſet corpus ſuū in aqua īuoluit donec magiſter ei dixit. Surge velociter et in ſpeculo reſpice. quod cum vidiſſet miles ridebat. Ait magiſter Kariſſime dic michi quare rides? At ille. Clare in ſpeculo video ꝙ clericus ymaginē non percuſſit et ſagitta eſt reuerſa et eū inter pulmonē et ſtomachum ꝑcuſſit et mortuus eſt. Vxor mea ſub lecto meo foueam fecit et eum ibi ſepeliuit. Ait magiſter. Surge ve lociter et veſtimēta indue. et ora deum pro me. Jlle uero ei de uita ſua gracias reddidit. Factaqꝫ peregrinacione. ad ſuā terram miles prexit. Cum uero domi ueniſſet uxor eius obuiam ei uenit et cum gaudio eum recepit. Miles uero ꝑ plures dies diſſimilabat. Tandē

[l]

11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

pro parentibus vxoris miſit et eis ait. Kariſſimi hec eſt cauſa q̄re
miſi pro vobis. Hec eſt filia veſtra vxor mea que adulteriū ſub me
commiſit: et quod peius eſt. i mortē meam machinata eſt. Illa vero
cum iuramento negauit. Miles vero incepit et totum proceſſum
clerici recitauit. Quod ſi non creditis venite et videte locum vbi
clericus ſepultus eſt. Eos ad camerā ſuam duxit et corpus clerici
ſub lecto eius inuenerunt. Iudex eſt vocatus et ſentenciam dedit vt
ipſa igni cōbureretur. Et ſic factum eſt et puluis corporis poſt ꝑ
aerē diſpergitur. Deinde miles virginem pulchrā ī vxorem accepit
et ex ea prolem genuit et in pace vitam finiuit.

¶ Moralizacio.

KAriſſimi iſte imperator eſt dn̄s noſter ihesus criſtus. Miles
vero homo vxor caro. que tociēs adulterat̄ quociēs peccatū
mortale cōmittit. Homo hoc percipiēs debet ad terram ſanctā ideſt
ad regnū celeſte per opera meritoria adire. In via occurrit ei magr̄
ideſt diſcretus confeſſor qui peccatorem habet infirmare. Clericus
eſt dyabolus qui hominē tenet ꝑ carnales voluptates in poteſtate
ſua. Erigit ymaginē ideſt animā per humanā ſuperbiā et vanitatē
Accepit arcū cum ſagitta. Arcus eſt mūdus iſte cuius cornua ſunt
ſuperbia vite et concupiſcencia oculoꝝ. Arcum iſtum tenet auarus.
Sagitta acuta eſt ſuperbia per quā multi occiduntur ſicut patet de
lucifero et primo parente adam. Lucifer dicebat. Aſcendam ſuper
aſtra celi et ſimilis ero altiſſimo. Et ecōuerſo ſagitta rediit et eū oc
cidit. Adam concupiuit qđ nō debuit et ideo occiſus. Ymago aīe bn̄
poterit eſſe de cera. Quia ſicut cera perit ideſt fluit a facie ignis ſic
pccōres a facie dei. Quid ergo ē faciēdū ne dyabolus nos ſagittet
et occidat? Certe balneū intremus. Iſtud balneū eſt cōfeſſio in qua
et per quā lauari debemus ab omni ſorde peccati. Sed oportet ſpe
culum politum tenere ideſt ſacram ſcripturā in manu tua ideſt debes
libenter ſermones audire et verba edificatoria in quibus poteris
pericula p̄cauere et ſagittas dyaboli expellere. Sed dic michi quō
Ecce cū arcus dyabolicus cōtra animā tuā per aliquā temptationē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

tetendit ſagittare. inuolue totum corpus tuũ ideſt quicquit feciſti
cogitando delectando cõſenciendo in balneo cõfeſſionis et peccatũ
euaneſcit. Cum vero mundatus fueris et dyabolus occiſus ideſt de
uictus indue te veſtimẽtis tuis ideſt bonis virtutib⁹ quas in bap
tiſmo recepiſti et perge ad domũ conſciencie tue et extrahe corpus
defuncti ideſt quicquit egiſti. Deinde mitte pro parentib⁹ tuis ideſt
in quib⁹ peccatis caro tua a via veritatis deuiabat. Et tunc carnẽ
igne penitẽcie combure et oſſa ideſt peccata inueterata anichilent.
Et ſic per ventum ideſt cordis amaritudinẽ expellant. Et poteris
virginẽ ducere. ideſt carnẽ a vicijs purgatã. per ignẽ diuine miſe
ricordie et gracie. et prolem ideſt bonas virtutes percõſequens ge
nerare per quẽ poteris ad eternũ brauiũ peruenire.

Domicianus regnauit prudens valde et per omnia iuſtus.
Quoniã nulli parcebat quin per viam iuſticie tranſiret. Ac
cidit ſemel dum ĩ menſa ſederet venit quidã mercator et ad ianuã
pulſauit. Janitor vero portam aperuit et quid ei placeret queſiuit
At ille mercator ſum. aliqua habeo ad vendendũ vtilia pro pſona
imperatoris. Janitor hec audiẽs eum introduxit. Ille vero impera
torem ſatis humiliter ſalutauit. ait ei imperator. Kariſſime quale
mercaturiũ ad vendendum habes? Et ille. Domine tres ſapiencias.
Qui ait. Et quomodo michi dabis quãlibet ſapienciã? Et ille. Pro
mille florenis. ait rex. Et ſi ſapiencie tue michi nõ proſunt pecuniã
meã perdo? Ait mercator. Domine ſi ſapiencie mee vobis locũ non
optinent pecuniã reddam. Ait imperator. Optime dicis. Dic modo
michi ſapiencias quas michi vendere velis. Et ille. Domine prima
ſapiencia eſt iſta. Quicqd agas prudenter agas et reſpice finem.
Secunda eſt iſta. Nũqᷓ viam publicã dimittas propter ſemitam
Tercia ſapĩa ẽ iſta. Numqᷓ hoſpiciũ ad manendũ de nocte in domo
alicuius accipias vbi dominus domus eſt ſenex et vxor iuuẽcula
Hec tria cuſtodias et bene tibi erit. Rex dedit ei pro qualibet ſapi
encia mille florenos et primã ſapienciã ſcz. Quicqd agas &c. fecit
ſcribi in aula. in camera et in omnibus locis in quibus ambulare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſolebat et in mappis in quib⁹ comedebat. Poſt hᵉ cito. qa tā iuſtus erat multi de imperio contra eum conſpirabant vt eum occiderent et quia per viā potēcie hoc adimplere non poterant cū barbiton ſore eius loquebāt̄ vt cū barbā eius raderet guttur eius ſcinderet et mercedem hēret. Barbitonſor vero accepta ab eis pecunia fidelit̄ illud adimplere promiſit. Cum vero imperator radi deberet barbi tonſor barbam lauit. Et dum incepit radere reſpexit inferius vidit manutergiū circa collū eius ī quo erat ſcriptū. Quicquid agas ꝛc. Cum barbitonſor ſcripturam legiſſet intra ſe cogitabat. Hodie ſum conductus vt iſtum hominē occidam ſi hoc fecero ſinis meus erit peſſimus quia morte turpiſſima ero cōdempnatus. Quia quicquid agas bonū eſt reſpicere finē vt dicit iſta ſcriptura. Statim manus eius inceperunt tremere ita ꝙ nouacula de manibus eius cecidit. Hoc percipiens rex ait. Dic michi quid tibi eſt. Et ille. O domine miſerere mei. Hodie ſum cōductus ꝑpter preciū te occidere. A caſu ſicut deus voluit ſcripturā manutergij legi ſcʒ quicquit agas ꝛc. Statim cōſideraui ꝙ ſinis meus eſſet mors turpiſſima. et ideo ma nus mee tremebāt. Imperator cum hoc audiſſet intra ſe cogitabat Prima ſapiencia vitā meā ſaluauit. Bona hora preciū pro ea dedi Et ait barbitonſori. Ammodo ſis fidelis tibi remitto. Satrape im perij hoc videntes ꝙ nō poterant per illā viam eū occidere intra ſe tractabant quō eū occiderent et adinuicē dixerunt. Tali die recedet verſus illam ciuitatē. ſimus illo die in ſemita abſconditi per quam tranſitū faciet et eū occidamus. At illi. Bonū eſt cōſiliū. Rex eodē tempore verſus ciuitatē preparabat ſe. Et cum equitaſſet vſqʒ ad ſemitā illam. Dixerunt ei ſui miles. Domine bonū eſt per iſtam ſe mitā tranſire ꝗ̄ per latam viā. quia propinquior eſt. Rex intra ſe cogitabat. ſecunda ſapiencia erat ꝙ nūꝗ̄ viam publicam propter ſemitā dimitterem ſapienciā meam tenebo. Dixitqʒ militibus ſuis Nolo viam publicam dimittere. Vos ergo qui vultis per ſemitam pergere ite et omnia in aduentu meo preparate. Illi vero per ſemi tam perrexerunt et inimici regis cum eſſent in ſemitis credebāt ꝙ

rex inter eos eſſet omnes ſurrexerunt et quotquot inuenerunt occi
derunt. Rex cū hoc audiſſet ait intra ſe. Jam ſecunda ſapiencia mea
vitam meā ſaluauit. Illi de impio videntes ꝙ ꝑ illam eum occidere
non poterant intra ſe conſpirabant quomō eum necarent dixerūtqꝫ
intra ſe. Tali die manebit in domo talis in qua omnes nobiliores
hoſpitātur quia alia non eſt pro hoſpitibus. Cōueniemus precio cū
hoſpite et vxore et cū imperator in ſtratu ſuo iacuerit illum occidemꝰ
At ille. Bonum eſt conſiliū. Cum vero rex ad illā ciuitatē venerat
in eadem domo hoſpitatus erat Fecit ad ſe vocari hoſpitem domus
et cū eū vidiſſet apparuit ſenex valde. Ait imperator. Nūquit vxorē
habes? Et ille. Eciā domine. Qui ait. Oſtende michi eam. quā cum
rex vidiſſet apparuit iuuencula habenſqꝫ. x. viij. annos in etate. Ait
rex camerario ſuo. Perge cito et lectum meū alibi preparato quia
hic non manebo. At ille. Eciā domine. ſed iam parata ſunt omnia
ideo nō eſt bonū alibi iacere eo ꝙ in tota ciuitate non ē pro nobis
hoſpiciū vtilius. et ille. Ego dico tibi ꝙ alibi iacere volo. Statim
camerarius omnia diſponebat. Et rex occulte ad aliū locū acceſſit
et militibꝰ ſuis dixit. Vos qui vultis hic manere poteſtis. ſed mane
ad me accedatis. Cum omnes dormirent ſenex cum vxore ſua ſur
rexit quia precio conducti erant vt regem dormientē occiderent et
omnes milites occiderunt. Mane vero ſurrexit rex et milites ſuos
occiſos inuenit. Ait in corde ſuo. O ſi hic iacuiſſem cum alijs necatꝰ
fuiſſem. Jam tercia ſapiencia vitā meam ſaluauit. Senem cū vxore
et tota familia in patibulo ſuſpendi fecit et q̄diu vixit iſtas tres
ſapiencias ſecū retinuit et vitā beatam finiuit.

Kariſſimi iſte imperator poteſt dici quilibet bonus criſtianus
qui habet imperiū corporis ſui et anime ſue ſeu animā regere
Janitor in porta eſt voluntas libera quia nullum peccatum niſi ſit
voluntariū. Mercator qui uenit ad portā eſt dominꝰ noſter ihesus
criſtus. Juxta illud apocalipſꝫ. Ego ſto ad hoſtiū et pulſo ſi q̇s ape
ruerit michi intrabo ad eum et cenabo cum eo. Vnde cotidie uendit
tibi pro aīa tua tres ſapiencias. Floreni ſunt virtutes aīe. Prima

ſapiēcia ſcꝫ quicquid agas ⁊c. Hoc eſt quicquid facis primo et pricipalit̄ debet eſſe propter deum et non ad laudem temporalem. Iuxta illud prouerbiorum. Memorare nouiſſima tua et ineternū non peccabis. Secunda ſapiencia nolite viam publicā dimittere propter ſemitā Via publica eſt via decem preceptorum quā debes ſemper tenere vſqꝫ ad mortē et numquam per ſemitā male vite ambulare ſicut here tici faciunt. Tercia ſapiencia eſt numquam hoſpiciū ad manendū de nocte in domo alicuius accipias ⁊c. Senex iſte eſt mundus iſte qui habet iuuenculā in vxorē idest vanitatē de die in diem orit̄ imunda et vana vanitas. Unde ſi in mundo hoſpitatus fueris ſine dubio timendū ē de morte quia nemo poteſt deo et mūdo ſeruire. Satrape qui contra regem conſpirauerant ⁊c. ſunt demones qui ſemꝑ nitunt̄ ſpiritualiter occidere. Et ſi non poterunt per ſe loquūtur cū barbi tonſore idest carne que ad modū barbitonſoris radit omnes pilos Caro per voluntatē ſuam radit virtutes quas in baptiſmo homo recepit. Sed ſi homo ad finē ſuum reſpiceret ſcilicet ad mortē qua morte debemus mori vel vbi vel quādo recederet a nobis omnis malus actus. Studeamus ergo iſtas tres virtutes et ſapiencias te nere et ſic poterimus ad eternā brauiū peruenire.

Quidam miles erat qui ſuper omnia venari dilexit. Accidit vno die quod ad venandum perrexit. Occurrit leo claudicans et pedem militi oſtendit. Miles vero de equo deſcendit et ſpinam acutam de eius pede extraxit et vnguentum vulneri appoſuit et ſa natus eſt leo. Poſt hoc vero rex illius regni in eodem nemore a ca ſu venabatur et illum leonē accepit et multis annis ſecum nutriuit Miles ille contra regem forefecit et ad eandem foreſtam fugam pecijt omnes tranſeuntes ſpoliauit et occidit. Rex vero illum cap tiuauit et contra eum ſentenciam dedit vt leoni daretur ad deuo randum et quod nichil aliud ad comedendum ei daretur ad hoc vt militem deuoraret. Miles vero cum in foueam eſſet proiectus mul tum timuit exſpectans horam quando deuoraretur. Leo vero cum intime reſpexit et cum noticiam eius haberet applauſum ei fecit et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſeptem diebus ſine cibo remanſit. Rex vero cum hoc audiſſet admi
rabatur. Fecit militē de fouea extrahi et ait ei. Dic michi kariſſime
quō poterit hoc eſſe ꝙ leo tibi non nocuit. Qui ait. Domine a caſu
per foreſtam equitaui leo iſte claudicans michi occurrebat. Ego
vero ſpinā de pede eius extraxi et vulnus ſanaui. et ideo vt credo
michi parcit. Ait rex. Ex quo leo non nocuit tibi ego tibi parcam
ām̄odo ſtudeas vitā tuā corrigere. Ille vero gracias regi reddidit et
poſt hoc in omnibus eſt emendatus et finiuit vitā ſuā in pace.

Moralizacio.

KAriſſimi miles iſte qui venatus eſt. eſt homo mundanus qui
cotidie ſtudet quō bona mūdana poterit acquirere. Leo clau
dicans eſt totū genus humanū qđ per peccatū primi parētis clau
dicabat quā ſpinā ideſt peccatū originale ꝑ baptiſmū erat extractū
et cum vnguēto bonaꝝ virtutū ſaluatū. Poſt hoc miles cōtra regē
deum omnipotentē ſurgit quociens mortaliter peccat et virtutibus
ſpoliatur quas ī baptiſmo recepit. ſed leo ſcꝫ genus humanū capit᷑
quociens diuinis p̄ceptis obligat᷑ et in fouea penitencie proicitur.
Si vero miles homo ſcꝫ peccator ī eadem fouea proicit᷑ omne malū
ei euenire poterit ymmo bonū quia ſalutem anime poſſumus pro
merere ad quā nos perducat ꝛc.

THeodoſius regnauit prudens valde qui lumen oculoꝝ amiſe
rat qui quandā legem dedit ꝙ quedam campana in palacio
eſſet poſita. Et quicūqꝫ cauſam aliquā tractare haberet cordā cam
pane proprijs manibus pulſaret. Ad cuius pulſationē iudex ad hoc
cōſtitutus deſcenderet et vnicuiqꝫ iuſticiā faceret. Erat autē quidā
ſerpēs qui ſub corda campane nidum fecerat. et infra tēpus breue
pullos produxit. Et cum pulli ambulare poterāt perrexit quodam
die ad ſpaciandum cum pullis extra ciuitatem. Cum vero ſerpens
abſens eſſet bufo nidum eius intrauit et occupauit. Serpens cum
pullis rediens et bufonem nidum occupantem videns contra eum
pugnauit ſed bufonē deuincere non poterat et ſic bufo nidum occu
pauit. Serpens cum hoc vidiſſet caudam ſuā circa cordā campane

inuoluit et fortiter traxit ac pulſauit ac ſi diceret. Deſcēde iudex et
fac michi iuſticiā quia iniuſte buſo nidum meū occupat. Iudex cū
campanā audiſſet deſcendit et neminē videns iterato aſcēdit. Hoc
videns ſerpens iterū pulſauit. Iudex hoc audiens deſcendit et cū
ſerpentē cordā trahentē vidiſſet et buſonē locū eius occupantem
aſcendit et totū regi denūciauit. Ait ei rex. Deſcende et non tantū
buſonē expelle ſed illum occide vt ſerpens locū ſuū occupet quod
et factū eſt per omnia. Poſt hec vero vna dierū cum rex in ſtratu
ſuo iacuiſſet ſerpens camerā ſuā intrauit portās in ore ſuo lapidem
precioſum. Hoc cū vidiſſent ſerui regi dixerunt de introitu ſerpētis
At ille. Nolite eum impedire credo ꝙ nullum malū michi faciet.
Serpens ſuper lectū eius aſcendit et verſus faciem eius ꝑrexit. Cū
vero ad oculos veniſſet lapidem ſuꝑ os cadere permiſit et ſtatī ca
merā exiuit. Cum vero lapis duos oculos eius tetigiſſet rex clarū
viſum recepit. Non modicū gaudens ſerpentē requiri fecit ſed non
eſt inuentus. Lapidem ſecum cuſtodiuit et vitam in pace finiuit.

Moralizacio.

KAriſſimi rex iſte poteſt dici quilibet homo mundanus qui
tenetur regere ſeipſum. et tamen cecus eſt quantū ad ſpiritu
alia ſed videns clare quantum ad temporalia. Campana ſuſpenſa
eſt lingua predicatoris que certis temporibus debet pulſari. Corda
cāpane eſt ſacra ſcriptura ꝑ quā predicator habet deſcendere et vir
tutes atqꝫ vicia intimare quomō peccatores ꝑ virtutes poterūt ad
celum aſcendere et per peccata in infernū introire. Serpens q̄ fecit
nidū ſub corda campane eſt diſcretus cōfeſſor qui habet ſe ponere
ſub ſacra ſcriptura et ī nido ideſt in corde peccatoris pullos ideſt bo
nas virtutes ꝓducere. Si vero aliquis ſenſus per peccatū ſit inui
ciatus ideſt īfectus habet cordā ſacre ſcripture pulſare. Tunc iudex
ideſt racio debet deſcendere et omnia per verā cōfeſſionē excutere
et corrigere. Sed ſepe cōtingit ꝙ p̄lati et confeſſores ſunt tepidi
et negligētes et ꝑgunt extra ad mūdana et ſic ſubditi manēt ī pi
culo. Quia tūc buſo idē dyabolꝰ locū occupat. Quid ergo ē faciēd

Certe vt confeſſoꝛ redeat ad peccatoꝛē ducendo ſecum pullos ideſt
bonas virtutes. Serpens habet duo. Poꝛtat venenū penitēcie et
antidotū abſolutionis ſalutis anime et debet contra dyabolū pug
nare infoꝛmando peccatoꝛē quō dyabolo eſt reſiſtendū et ſic eū de
coꝛde peccatoꝛis expelles. Deinde ſerpens lapidem poꝛtauit ꝛc̄. Sic
diſcretus confeſſoꝛ per ſacram ſcripturam debet peccatoꝛi lapidem
ideſt criſtū dare de cuius virtute viſum ſpiritualem poteſt recipere
et ꝑconſequens vitam eternā obtinere.

OLim erant tres ſocij qui ad peregrinandū pergebāt. Accidit
ꝙ cibaria pꝛeter vnū panem inuenire non poterant et erāt
famelici valde. Dixerunt adinuicem. Si iſte panis in tres partes di
uidatur vnicuiqꝫ pars nō ſufficeret ex noſtris ad ſaturandū. Habe
amus ergo ſanū conſiliū quō debeamus de iſto pane diſponere. Ait
vnus. Hic ī via doꝛmiemꝰ et quilibet ſompniū habeat et qui maiꝰ
mirabile viderit ille totū panē habeat. Reſponderūt alij duo. Bonū
eſt conſiliū. Et inceperunt doꝛmire. Ille qui cōſiliū dederat ſurrexit
et ipſis doꝛmiētibꝰ panem totaliter comedit nec vnicā micā ſocijs
ſuis dimiſit. Hoc facto ſocios ſuos excitauit dicēs. Surgite velocit̄
tempus eſt. vt quilibet ſompniū ſuum dicat. Ait pꝛimus. Kariſſimi
mirabile ſompnū vidi ſcꝫ vnā ſcalā auream de celo deſcendētem per
quā angeli aſcenderunt et deſcenderunt et animā meā vſqꝫ ad celū
de coꝛpoꝛe meo extraxerunt. Quādo ibi eram patrem et filiū et ſpm̄
ſanctū vidi et tantū gaudiū circa animā meam erat qđ oculos non
vidit nec auris audiuit qđ ibidem percepi. Et iſtud eſt ſompnium
meū. Ait ſecūdus. Et ego vidi ꝙ demones cū inſtrumentis ferreis
ac ignitis aīam meam de coꝛpoꝛe meo traxerunt et ibidē me male
tractauerunt et dixerūt ꝙ̃diu deus regnat in celo ꝑmanebis in iſto
loco. Ait tercius. Audite ſompnū meum. Videbat̃ michi ꝙ quidam
angelus ad me venit et ait. Kariſſime vis videre vbi ſunt ſocij tui
Reſpondi. Eciam dn̄e. Inter nos habemus vnum panem diuidere
timeo ꝙ cum pane receſſerunt. At ille. Non eſt ita ſed panis iuxta
vos eſt ſequamini me. Duxit me ad poꝛtā celi et caput meum tantū

ſecundū preceptum ſuum iſta portam poſui et vidi te et videbatur
michi ꝙ ad celum raptus fuiſti et ſederes in throno aureo et multa
cibaria ac vina optima ante te. Dixitqꝫ angelus michi. Ecce ſociꝰ
tuus habundat in omni gaudio et cibarijs et ibidem in eternū per
manebit quia qui ſemel regnū celeſte intrauerit exire non poterit
Jam mecum veni et oſtendam tibi vbi alius ſocius tuus eſt. Cum
vero ſecutus illum fuiſſem duxit me ad portas īferni et ibi vidi te
ſicut dixiſti in penis grauiſſimis . Et cum tibi ātea cotidie miniſtra
batur panis et vinū in magna copia tūc a te queſiui. O kariſſime
ſocie michi diſplicet ꝙ ī iſtis peīs iaces. Tu vero reſpōdiſti michi
ꝙ q̄diu deus regnat in celo hic ꝑmanebo quia hoc merui. Surge
ergo cito et totū panem comede q̄a āmodo nec me nec ſociū noſtrū
videbis. Ego vero cum vidi ſurrexi et ſicut dixiſti panē comedi.

KAriſſimi per iſtos tres ſocios tria genera hominū intelligere
debemus. Per primū ſarracenos et iudeos. Per ſecundū di
uites ac potentes huius mundi. Per terciū viros perfectos ſicut
ſunt religioſi ac ceteri homines deū timentes. Per panē rotundum
regnū celeſte intelligere debemus. Panis iſte ſcꝫ regnū celeſte diui
ditur ī tria genera hominū ſcd̄m merita ſua aliqui maiꝰ aliq̄ minꝰ.
Primi ſcꝫ ſarraceni ac iudei dormiunt in peccatis ſuis et credunt
celū habere. ſarraceni ꝑ ꝓmiſſionē machomethi cuiꝰ legem tenent
qui eis promiſit ī celo regnare. Judei etiā credunt ꝑ legē moſaycā
illud obtinere. Iſta credicio eſt quaſi ſompnus. ſecūdus ſocius qui
ſompniauit ſe eſſe in inferno ſunt iſti diuites ac huiꝰ mūdi potētes
qui ſine alliqua dubitatione per predicatores ac confeſſores ſciūt
ꝙ ſi in peccatis ſine cōtricione decedūt ꝙ ad infernū deſcendent et
ibi eternaliter punietur. Et hoc non obſtante peccata ſuꝑ peccata
accumulāt. Et ideo de diuitibus ſcribitur. Ubi ſunt potentes mūdi
huiꝰ qui cū canibus et auibꝰ ludebant? Mortui ſunt et ad infernū
deſcēderūt. Terciꝰ ſocius ſcꝫ criſtianꝰ q̇ nō in peccatis nec in mala
fide dormit ſed in bonis operibꝰ vigilat ꝑ cōſiliū angelici. ſpūs ſcī
dona vitā ſuā ſic dirigit vt panē. ſ. regnū celeſte habeat. Qo q̄d ꝛc.

ERat quedam ymago in ciuitate romana que rectis pedibus ſtabat. habebatq3 manū dexterā extenſam et ſuper medium digitum erat ſuperſcriptio talis. Percute hic. Ymago iſta a longo tēpore ſic ſtabat eo ꝙ nullus ſciebat quid hoc ſignificaret. ꝑcute hic. Multi admirati ſunt et ſepius ad ymaginē venerunt titulum reſpiciendo et ſic receſſerūt quia ſupſcriptionē penitus ignorabāt Erat quidā cleric9 ſubtilis valde qui cū de ymagine audiſſet multū ſollicitus erat eam videre. Dum autē eum vidiſſet et ſubſcriptionē legiſſet ꝑcute hic videnſq3 ſolem ſuper ymaginē per ſolis vmbram digitū diſcernebat. Per quem dicebat. ꝑcute hic. Statim ligonem accepit et vix per diſtāciā triū pedum fodiebat et quoſ-ā grad9 deſcēdentes inueniebat. Clericus nō modicū gaudens deſup gradati deſcendit quouſq3 ſub terra nobile palaciū inuenit et aulā intrauit Videnſq3 regē et reginā et multos nobiles ī mēſa ſedentes reſpexit et circūquaq3 totā aulam plenā hominib9 et oēs erant veſtimētis precioſis induti et nullus ex omnibus vnicū verbū ei loquebatur Reſpexitq3 ad vnū angulū et vidit lapidem politū qui vocatur carbūculus a quo tota domus lumē recepit. Et ex oppoſito carbunculi in angulo hominē ſtantē habentemq3 in manu ſua arcū paratum cū ſagitta ad ꝑcuciendū et in fronte eius erat ſcriptū. Ego ſum q̊ ſum Nullus arcum vitare poterit et precipue carbūculus ille q̊ relucet tā ſplēdide. Clericus cum hoc vidiſſet admirabat̄. camerā intrauit mulieres pulcherrimas in purpura et pallio operantes inuenit et nullum verbum ei dixerūt. Deinde ſtabulum equoꝝ intrauit et optimos equos et azinos et ſic de ceteris īuenit. Eos tetigit et ad tactū ſuū lapides apparuerūt. Hoc facto oīa habitacula palacij viſitauit et quicq̊t coꝛ eius deſiderabat hoc īuenit. Deinde ſicut prius aulā intrauit et de receſſu cogitabat ac in corde ſuo dicebat. Mirabilia vidi hodie. et quicq̊t coꝛ deſiderat hoc poterat inuenire. Verūptn̄ nullus dictis meis credet de iſtis que vidi. Et ideo bonum eſt ī ſignū veritatis aliquid mecum portare. Ad menſam ſuperiorem reſpexit ciphos aureos ac cultellos optimos vidit ad menſam acceſſit vnum

ciphū cū cultello de menſa leuauit vt ſecum portaret. Cum vero in ſinu ſuo collocaſſet. ymago que in angulo cū arcu et ſagitta ſtabat ad carbunculū ſagittā direxit et illū percuſſit et in multas partes diuiſit. Incōtinēti tota aula facta eſt ſicut nox tenebroſa. Clericus videns totaliter ē cōtriſtatꝰ viā exeūdi propter nimiā obſcuritatē inuenire nō poterat. Et ſic in eodem palacio miſera morte mortuꝰ ē

KArissimi iſta ymago que dicit ꝑcute hic eſt dyabolus circuit querens quē deuoret q̄ habet manū extenſam ideſt ptātē ſuꝑ peccatores decipiendos qui dicit ꝑcute hic ideſt homini auaro dic ꝑcute h. in terra bona mūdana appetēdo. cor tuū in terrenis ponēdo Clericus qui venerat poſtꝙ alij receſſerunt eſt homo cupidus ſiue auarus quia ſicut bonus clericus die ac nocte ſtudet vt ſciēciā ſibi ipſi imprimat et alios doceat nec ſaciari poterit quin ſemper noua inueniet. Eodem modo homo cupidus die ac nocte ſtudet ī terra in mari quō poterit bona mūdana acquirere nec oculi ſaciant̄. Et ideo contra tales dicit ſeneca. Cum omnia peccata ſeneſcunt ſola cupiditas iuueneſcit. Illi qui venerūt ad ymaginē ſunt boni criſtiani et ꝑcipue religioſi qui mundū reſpiciūt quantū ad victū et veſtitū et ſic recedūt nec ſuꝑſcriptionē dyaboli curāt talis pericula euadēt Clericus vero ꝑ vmbrā digiti ī terra percuſſit ſic auarus ꝑ vmbrā ſcʒ mundi vanitatē que eſt q̄ſi vmbra tranſiens accipit ligonē ideſt corpus cōdenſum aſſenſum ac ītellectū ꝑ que diuicias mūdi incipit fodere. Cū vero gradus inuenit deſcendit. Primus gradus ē ſuꝑbia ſecundus cōcupiſcencia oculoꝝ. Tercius cōcupiſcencia carnis. Per iſtos gradus et alios diuerſos cupidus deſcēdit et pulchrū palaciū vt ei videt̄ plenū hoībꝰ ac vanitatibꝰ īuenit ſcʒ mundū iſtum in q̊ et ī quibꝰ miſer hō miro modo delectat̄. Ymago que cū arcu ſtabat ē mors q̄ ſemꝑ ē ꝑata quēlibet noſtrū ꝑcutere ſicut dicit ſcriptura in frōte. Ego ſum ſcʒ mors que ſum a multo tempore in mundo iſto introducta per peccatū primi parētis. Et nullus poterit ꝙtūcumqʒ diues generoſus et fortis arcum meū euadere. Carbūculus eſt vita hominis. Quā diu vita in eo manet dat ei lumen carbunculus ideſt

vitam habere ſed tamen auarus melius credit ac ſperat viuere. Et bona mūdana que intelligunt̄ per ciphum et cultellum in ſinu ſuo ſcilicet in archa ſua īcludere. Veniet mors et percuciet cum ſagitta ideſt cum graui īfirmitate vitam tuā et ſtatī fit obſcuritas in tantū ꝙ omnes ſenſus lumen ſuum ac virtutem amittūt et iacet corpus ibi mortuum et miſerabiliter quia īfra triduū incipit fetere. Tunc dyabolus animā rapit. Amici et cōſanguinei bona ſua que cū male dictione acquiſiuit obtinebūt terra ac vermes corpus ouccupabūt Et ſic nichil peccatori reliqt̄ niſi pena eterna. Studeamꝰ ergo ꝛc.

Erat quidam imperator. In cuius imperio erant duo latrōes adinuicem cōfederati iuramento vt nullus aliū dimitteret in neceſſitate ſed quilibet pro altero vitā poneret. Multa mala adin uicem perpetrauerūt ſcilicet furtum et homicidiū. Accidit ſemel ꝙ vnus ſine altero et eo abſente cum furto captus erat et in carcere ī compedibꝰ poſitus. Qd̄ audiens ſocius eius alter latro ad eū veīt et dixit. Kariſſime ſocie dic michi in fide legati ſumus. At ille vt michi videtur mori debeo quia cōprehēſus ſum cū furto. Si velles tantū facere iſtud qd̄ tibi dixero ſemper eſſem tibi obligatꝰ. Vxorē et paruulos ac familiam habeo de eis nichil ordinaui nec de bonis meis. ſi ī loco meo poſſes expectare in carcere et ſi poteris a iudice inquirere. Domi vadam et de vxore et familia et de bonis meis ordi nabo et tempore debito reuertar et liberabo te. At ille Iſtud ſatis fideliter adimplebo. Perrexit ad iudicem et ait. Domine mi amicꝰ meus captus eſt et in carcere poſitus mortem vt credo euadere non poteſt. Si placet tantum vnam peticionem a vobis peto vt eum licencietis ꝙ ad domum propriā accedere poteſt vt ante mortē ſuā de vxore et familia poterit diſponere. Ego vero vt de eo ſis ſecurus loco ſuo ī carcere remanebo donec venerit. Ait iudex. Tali die iudi ciū de eo ac de aliĳs fiet. Si vero eodē die non venerit quid ad hoc reſpōdebis? At ille. Domine omnem ſecuritatē que tibi placet adim plebo ꝙ ſi nō venerit pro eius amore mortem ſuſtinebo. Ait iudex Peticionē tuā exaudiā ita tamen ꝙ te in vinculis habeā quouſꝫ

ipſe redierint. Et ille. Bene placet michi. Tunc iudex priſtum poſuit
ī carcere et aliū libere miſit abire. Ille vero domi receſſit de vxore
prole et familia ordinauit et tam diu expectauit ꝙ ad tres dies
iudicij ī qua omnes malefactores coram iudice ſunt preſentati et
īter alios ille qui prompte ſe carceri obtulit pro amico ſuo eſt pre
ſentatus. Ait ei iudex. Vbi ē amicus tuus qui hodie deberet redire
et te liberare ac ſaluare? At ille. Dn̄e ſpo ꝙ nō deficiet. Iudex vero
diu exſpectabat ſi veniret et non venit et ſtatim dedit pro ſentēcia
vt ad patibulū duceretur. et ſic factū eſt. Cum vero ad patibulū
veniſſet. ait ei iudex. Kariſſime imputes tibi et non michi ꝙ nunc
morieris. Dixiſti ꝙ amicus tu⁹ veniret et te liberaret. At ille. Dn̄e
ex quo mori debeo inſtāter peto vt ante mortē meā pulſare potero
At iudex. Cui⁹modi pulſacio eſt illa? Quia ait. Ante mortem meā
trib⁹ vicib⁹ clamare. Et ille. Michi placet. Ille incepit alta voce
clamare primo ſecūdo tercio. et reſpexit circūquaqꝫ et hoīem agili
curſu veniētē vidit alonge et ait iudici. Mortē meā differas. Ecce
hominē veniētē video forte ipſe eſt ſocius meus qui me hodie libe
rabit. Iudex vero cum ipſum veniētē audiſſet exſpectauit. et ecce
ſocius eius venit et ait. O domine ego ſum ille qui de bonis meis
vxori et amicis meis diſpoſui et amicus meus interim in periculo
mortis pro me ſtetit. Illum libere ꝑmittas abire quia paratus ſum
pro peccatis meis mortē ſuſtinere. Iudex reſpexit eū et ait. O kme
dic michi cauſam quare adinuicem eſtis tam fideles. Et ille. Dn̄e
a puericia quilibet alteri fidem dedit vt in omnibus fideles eſſem⁹
Et hec eſt cauſa quare ipſe in loco meo ſe poſuit quouſqꝫ de domo
mea ordinaſſem. Iudex ait. Ex quo ita eſt tibi mortem remitto et
ſitis michi fideles de cetero mecū manebitis et de plēda neceſſaria
vobis ꝓuidebo ꝑ oīa. At illi. Dn̄e omnē fidelitatē āmodo ꝓmittim⁹
vobis. Iudex igit̄ eos recepit ad graciam et oēs iudicē laudabant
qui fecit eis talem miſericordiā.

Moralizacio.

Kariſſimi iſte imperator eſt pater celeſtis duo latrones aīa
et corpus q̄ facti ſunt ꝑ pcc̄m ſocij ſed in baptiſmo adinuicē

vniti ita ꝙ quilibet dedit alteri fidē aliū in neceſſitate nō deficere
qn̄ dixerunt. Abrenuncio dyabolo et pompis eius et poſt hoc facti
ſunt ſocij in omnibꝰ operibꝰ. Sed vnus ſine altero eſt captus et for
titer aduinculatus. Quando homo mortaliter peccat aīa ſub iugo
dyaboli manet. Alter ſocius ſcilicet corpus hincinde in delicijs ſuis
vacat. Sed bonus criſtianus deo dilectus cum intelligit ꝙ anima
in peccatis iacet et ꝑcōſequens in carcere dyaboli. habet ſe offerre
loco eius hoc eſt in loco penitencie ꝑmanere quouſqꝫ aīa ad vxorē
ideſt ad cōſcienciā ꝑgat Et cum ea diſponat de prole et familia ideſt
de diuinis p̄ceptis et peccatis quid et quantū contra diuina p̄cepta
deliquit et quādiu ī peccatis ꝑmanſit et pro quolibet peccato debꝫ
ſatiſfacere deo. Sed dic michi quō. Certe ꝑ orationē ieiuniū et ele
moſinam. Interim corpus debet clamare trina vice. Prima vox eſt
amara contricio. Secunda vox integra confeſſio. Tercia vox plena
ſatiſfactio. Statim ad iſtos clamores anima que iam domū conſci
encie diſpoſuit ad te veniet in forma debita et ambo ſcꝫ corpus et
aīa regnabūt in eterna tabernacula. Ad que nos ducat dn̄s nr̄ ꝛc.

Quidā faber diues iuxta mare in quadā ciuitate manēs valde
auarꝰ et malus erat et multā pecuniā collegit et vnū trūcū
impleuit et ipſum iuxta ignē poſuit in conſpectu omniū vt nullus
de eo ſuſpicionē haberet ꝙ pecunias haberet. Accidit ſemel cum
oēs eſſent ſompno oppreſſi mare domū intrauit in tantū ꝙ trūcus
cum pecunia natabat et quando mare receſſit truncū ſecum abſtulit
et ſic truncus natabat in mare ꝑ multa miliaria quouſqꝫ ꝑuenerat
ad vnā ciuitatem in qua erat quidam homo qui cōmunue hoſpiciū
tenebat vel habebat. Homo ille mane ſurrexit vidēs truncū natare
ad terram duxit credens nichil aliud eſſe q̄ quoddā lignum ab ali
quo proiectū vel derelictū. Ille homo erat valde liberalis et largus
erga pauperes et peregrinos. Accidit vna dierū ꝙ aliqui in eius
domo hoſpitati ſunt et erat tempus frigidiſſimū. Hoſpes cū ſecuri
lignū ſcindit et poſt tres vel quatuor ictus ſonitum audiuit. Deīde
ſcindens et pecuniam inueniens gauiſus eſt. ſub cuſtodia poſuit ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

aliquis veniret cuius eſſent reddere vellet. Faber vero de ciuitate
in ciuitatem iuit querendo pecunias ſuas et venit ad ciuitatem et
ad domum hoſpitis qui truncū inuenit. Cum mencionem de trunco
perdito faceret audiēs hoſpes intellexit ꝙ pecunia eiꝰ fuit et cogi
tauit. Jam pꝛobabo. ſi voluntas dei fuerit vt pecuniam ei reddam
Fecit fieri hoſpes tres paſtillos de pane. Primū impleuit de terra.
Secundū oſſibus moꝛtuoꝝ. Terciū de pecunia quā inuenit ī trūco
Hoc fcō dixit fabro volumꝰ comedere tres bonos paſtillos de optīs
carnibꝰ quas habeo. quēcūq; elegeris ſufficienciā habebis. Faber
vero vnū poſt aliū leuauit. paſtillū plenū terra magis ponderantē
īuenit et illum elegit. Et ait hoſpiti. Si plus indigeo illū. ſecūdū
eligo. ponens manū ſup paſtillū plenū de oſſibꝰ moꝛtuoꝝ. tercium
paſtillū tibi habeas. Hoſpes hoc videns. in corde ſuo dicebat. Jam
clare video ꝙ voluntas dei non eſt. ꝙ ille miſer pecuniam habeat
Statim pauperes ac debiles cecos et claudos vocauit et ī p̄ſencia
fabri paſtillū aperuit. et ait Ecce miſer pecuniā tuā quā manibus
tuis tradidi. tu pocius paſtillos de terra et de oſſibꝰ moꝛtuoꝝ elegiſti
Et bene quia deo nō placuit vt pecuniā illam rehaberes. Hoſpes
ſtatim coram ſuis oculis. totam pecuniā inter pauperes diuiſit. Et
ſic faber cum confuſione magna receſſit.

Kariſſimi faber iſte poteſt dici quilibet homo mundanus qui
pocius nitit᷑ mūdo ſeruire ꝙ̄ creatoꝛi noſtro. Per trūcū iſtū
vndiq; clauſum coꝛ cuiuſcūq; auari intelligit᷑ qđ ſin ꝑ eſt clauſum
quo ad celeſtia. Pecunia incluſa ſunt quedā opa meritoria q̄ aliqn̄
miſer hō cōmittit ex timoꝛe dei cōpulſus. Mare qđ fluit et refluit ē
mūd᷑ vꝫ iſte qui rapit de coꝛde auari q̄tquid boni cōmiſerat. non tm̄
virtutes q̄s in baptiſmo recepit ſed eciā bonas cogitacioēs coꝛdis
math. vi. Vbi ē theſaurꝰ tuꝰ ibi ē et coꝛ tuū. Hoſpes q̇ trūcū iueīt
ē bonꝰ p̄latꝰ vel cōfeſſoꝛ diſcretꝰ q̇ tenet᷑ circa pecōꝛē diligēciā hr̄e
et eoꝝ coꝛda et fcā ſcrutari et inueſtigare quō poterūt ad viā recti
tudinis duci. Vn̄ hō tenet᷑ ſeq̇ ꝑ quā poterit ſalutē inuenire. ſcꝫ ad
cōfeſſionē currere et in domo ecc̄ie hoſpitari. eiꝰ p̄ceptis obedire.

Tunc confeſſor debet eis tres paſtillos oſtendere vt vnū eligāt de iſtis per quē famē peccati extinguere poſſet. Primus eni paſtillus erat plenus terra. et deſignat mundū. Quē ſi mūdanus hō elegerit In vita iſta nichil aliud inueniet niſi terrā puram ideſt ſepulchrū vix ſeptem pedes continens . Quia omne qđ eſt in mundo aut eſt ſupbia vite aut cōcupiſcencia oculoꝝ aut cōcupiſcētia carnis ymmo totus mundus eſt in maligno poſitus. Ergo ve illis qui mundana eligunt. Memento ergo homo quia cinis es et in cinerē reuerteris Secūdus paſtillus erat plenus oſſibus mortuoꝝ et ſignat carnem ideſt carnales hoīes vt ſunt ocioſi guloſi luxurioſi. Qui cum omni ſtudio intendunt carni placere. Contra tales dicit apoſto. Si ſcđm carnē vixeritis moriemini. Tunc īuenietis opera veſtra quaſi oſſa arida que nichil aliud valent niſi vt cōburantur. Ve ergo illis qui illum paſtillum ſcilicet carnales delicias eligūt. Tercius paſtillus erat plenus argento et auro puro et ille deſignat celum empireū in quo eſt theſaurus infinitus. Pauci ſunt reſpectiue qui manū ad illū paſtillū ponāt. Vnde math. Lata ē via que ducit ad inferos. ſtricta que ducit ad celum. Ideo pauci per eam ambulant. Quid ergo eſt faciendū? Certe vocari pauperes et debiles ideſt iuſtos et ſanctos qui in vita iſta per tribulationes multas propter deum tranſierūt et multas miſerias ſuſtinuerunt. Talibus dicetur illud math. xxv. Venite benedicti patris mei percipite regnū qđ vobis paratum eſt Ad quod nos perducat ꝛc.

Traianus imperator regnauit in cuius imperio erat quidam miles nomine placidus et qui erat magiſter milicie ex parte imperatoris. Iſte erat in operibꝰ miſericordie valde aſſiduus ſed tñ ydoloꝝ cultui deditus. Habebat autem vxorem eiuſdem ritus et miſericordie exiſtentē duoſqȝ filios ex ea procreauit quos iuxta ſuā nobilitatē magnifice educari fecit. Et quia operibus ſedule inſiſtebat ad viam veritatis meruit illuſtrari. Quadā enim die cū venacioni inſiſteret gregem ceruorū repperit inter quos vnum ceteris ſpecioſiorē et maiorem conſpexit qui ab alioꝝ ſocietate diſcedens

[m]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

in ſiluam vaſtiorē ꝓſilijt. Vnde cū alij milites circa reliquos ceruos
occupati eſſent placidus illum toto viſu inſequitur et ipſum capere
nitebaꝶ. Quem cū totis viribus īſequeretur. ceruus tandem ſuper
quandam rupis altitudinem conſcendit et placidus appropians
qualiter eum capere poſſet in animo ſedule cogitauit. Qui cum
ceruū diligenter inſpiceret vidit inter cornua eius formam ſancte
crucis ſupra ſolis claritatē fulgentē et ymaginē ihesu criſti qui per
os cerui ſicut olim per aſinam balaam. ſic ei locutus eſt dicens. O
placide quid me inſequeris? Ego tui gracia in hoc animali apparui
tibi Ego ſum criſtꝰ quē tu ignorāter colis. Elimoſine tue corā me
aſcenderunt. et ob hoc veni vt per hunc ceruū quē venaris ego q̄ꝫ
ipſe venarer te. Alij tamē dicunt ꝙ ipſa ymago que inter cornua
cerui apparuit hec verba protulit. Hoc audiens placidus nimis ter
rore correptus eſt. De equo in terrā cecidit. et poſt vnā horā ad ſe
rediens de terra ſurrexit et ait. Reuela michi quid loqueris et ſic
credā in te. Et ait criſtus. Ego ſum criſtꝰ placide. qui celū et terrā
creaui qui lucem oriri feci et a tenebris diuiſi qui tempora dies et
annos conſtitui qui hominē de limo terre formaui q̄ propter ſalutē
humani generis in terris ī carne apparui. qui crucifixus et ſepultꝰ
tercia die ſurrexi. Audiens hec placidus iterū in terrā cecidit et ait
Credo domine ꝙ tu es qui omnia feciſti. et qui errantes conuertis
Et dixit ad eū dominus. Si credis vade ad epiſcopū ciuitatis et te
baptizari facias. Cui placidus. Vis domine. vt hec eadem nunciem
vxori mee et filijs. vt et ipſi pariter in te credant? Cui dn̄s. Nūcia
illis vt et ipſi pariter tecū mūdeꝶ. Tu q̄ꝫ die craſtina huc venias vt
tibi rurſus apparea͂ et que futura ſunt plenius pādā. Cū ergo placi
dus domi veniſſet et hec vxori in lecto renūciaſſet exclamauit vx
or eius dicens. Dn̄e mi et ego alia nocte tranſacta vidi eū dicentē
michi. Cras tu et vir tuꝰ et filij tui ad me venietis. Et nunc cogno
ui ꝙ ipſe eſt criſtus. Perrexerunt ergo media nocte ad epiſcopum
ciuitatis rome q̄ eos cū gaudio magno baptiſauit et placidū voca
uit euſtachiū. vxorē theoſbita et filios eius theoſbitū et agapitū.

Mane facto euſtachius ſicut conſueuerat ad venacionem proceſſit
et prope locū veniens milites ſuos quaſi ſub obtentu inueſtigande
venacionis diſperſit. Statimqꝫ in loco formā prime viſionis aſpexit
cadenſqꝫ in terram in faciem ſuā dixit. Supplico tibi domine vt ma
nifeſtes que promiſeras ſeruo tuo. Cui dn̄s. Beatus es euſtachi qui
accepiſti lauacrū gracie mee qui medidianū ſuperaſti. et modo eum
qui te deceperat conculcaſti. Modo apparebit fides tua. Dyabolus
enim eo ꝙ ipſum dereliquiſti. contra te ſeue et varijs modis armat̄
Oportet enī te multa ſuſtinere. vt accipias coronā victorie. Opor
tet te multa pati vt de alta ſeculi vanitate humilieris et rurſus in
ſpiritualibꝰ diuicijs exalteris. Tu ergo ne deficias nec ad gloriam
priſtinam reſpicias quia per temptaciones oportet te alterū iob de
monſtrari. Sed cū humiliatus fueris veniā ad te in gloriā priſtinā
te reſtituā. Dic ergo michi ſi temptaciones modo vis ſuſtinere. aut
in fine vite tue. Dicit ei euſtachius. Domine ſi oportet ita fieri mō
iube temptacionē accedere ſed virtutē paciencie tribue. Cui dn̄s
Eſto. quia gracia mea cuſtodiet animas veſtras. Sicqꝫ dominus in
celum aſcendit et euſtachius domi rediens. hec vxori ſue nūciauit
Poſt paucos igit̄ dies mors peſtifera cunctos ſeruos et ancillas in
uaſit et vīuerſos occidit. Deīde poſt paucos alios dies omnes equi
et omnia eius pecora ſubito interierunt. Quidā autē ſceleſtes eius
depredacionē videntes et per noctem in domū eius irruentes cūcta
que repperierūt aſportauerūt et totā domū auro et argento et rebꝰ
alijs ſpoliauerunt. Et ipſe cum vxore ſua et filijs gracias deo agen
tes nocte nudus aufugit. Qui ruborem verentes egiptum pergebāt
totaqꝫ eius poſſeſſio per rapinam malorū ad nichilum eſt redacta.
Rex autē totuſqꝫ ſenatus ꝓ magiſtro militum tam ſtrēnuo multum
dolebant eo ꝙ nullū iudicium de eo reperiri poterat. Cum autem
iter agerent appropinquauerunt mari et inuenientes nauim in ea
nauigare ceperunt. Videns autē domirus nauis vxorē euſtachij ꝙ
pulchra eſſet nimis ipſā habere deſiderauit. Cū vero tranſfretaſſent
naulum ab eo exigebat. Non habentibus illis vnde ſoluerent iuſſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

pro naulo retinere vxorem volenſqꝫ eam ſecum habere. Quod vt euſtachius audiuit nullatenꝰ conſentire voluit. Diu eo cõtradicẽte innuit dñs nautis ſuis vt eũ in mare precipitarent vt ſic vxorem ſuam habere poſſet. Qd cum euſtachius cõpariſſet vxorẽ eiꝰ triſtis reliquit et duos infantes accipiens ingemiſcens ibat dicens. Ve m̃ et vobis quia mater vr̃a alienigene marito tradita ẽ. Perueniẽſqꝫ ad quendã fluuiũ propter aquaꝝ hab undanciã non eſt auſus cum duobus filijs flumẽ ꝑtranſire ſed vno circa ripam fluminis relicto alterũ tranſportabat. Qui cũ fluuiũ tranſfretaſſet illũ infantẽ quẽ baiulauerat ſuper terram poſuit et ad accipiendũ aliũ feſtinauit. Cum autem circa medium fluminis peruenisset. ecce lupus concitus venit et infantẽ quẽ depoſuerat rapiens in ſiluam fugit. Qui de eo deſperatus ad aliũ feſtinauit. Sed cum abiret leo aduenit et alterũ infantem rapiens abijt. Unde cum ſequi non valens cum eſſet in medio fluminis cepit plangere et capillos ſuos euellere. volens ſe in aquã proicere. niſi ipſum diuina ꝓuidencia cõſeruaſſet. Paſtores autẽ videntes leonẽ puerũ viuũ portantẽ. eum cum canibus inſecuti ſunt. Per diuinã autẽ diſpenſacionẽ. Leo puerũ illeſum abiciens receſſit. Quidã inſuper aratores poſt lupum clamantes de eius faucibus alium puerum incolumẽ liberabant. Utriqꝫ vero paſtores et aratores de vno vico fuerunt et penes ſe pueros nutrierunt. Hoc autem euſtachius neſciebat. Sed merens ac plorans ibat dicens. Heu michi. quia ante vt arbor pollebam ſed modo penitus nudatus ſum. Heu michi. Quia multitudine militum circumdari ſolebam ſed modo ſolus remanens. nec filios ſum cõceſſus habere. Memẽto domine quoniam tu michi dixiſti. Quia oportet te temptari ſicut iob. Ecce pluſq̄ iob aliquid in me fieri vides. Ille enĩ et ſi ouibus nudatus fuerit tamẽ ſtercus habuit ſup quo ſedere potuit. Michi autẽ nichil horum remanſit. Ille amicos ſibi cõpacientes habuit. Ego feras habui ĩ amicos q̇ filios meos rapuerũt. illi vxor ẽ relicta me vero ablata. Da requiẽ dñe tribulacionib⁹ meis et pone cuſtodiã ori meo. ne declinet cor meum in verba malicie et eiciar a facie tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Hijs dictis cũ lacrimis ad quẽdã vicum abijt. et data mercede ſibi.
agnos illorum hominũ per annos quindeci cuſtodiuit. Filij autem
eius ĩ altero vico ſunt educati nec ſe fratres eſſe ſciebant. Dominꝰ
autẽ nauis vxorẽ euſtachij conſeruauit. nec eam ille alienigena cog
nouit. ſed pocius eam intactam dimittens vitã finiuit. Imperator
autẽ et populus romanus plurimũ ab hoſtibꝰ moleſtabat̃ et recor
datus placidi ꝙ̃ ſtrennue cõtra eos dimicaſſet. de eius ſubita muta
cione pluries triſtabat̃. Direxitq̃ multos milites ꝑ diuerſas mũdi
partes. promittens omnibus qui eũ inuenirent multas diuicias et
honores. Quidã autem ex militibꝰ qui aliquando placido miniſtra
uerant ad ipſum vicũ in quo degebat venerũt. q̊s placidus de agro
veniẽs et cõſiderans eos ex ĩceſſu ꝓtinus recognouit et ĩgemiſcendo
ꝑturbari cepit cogitans dignitatẽ quam olim habuit et ĩ corde ſuo
dixit. Domine ſicut iſtos qui aliquando mecum fuerunt preter ſpem
nũc vidi ĩ da vt coniugẽ meam videre poſſum. Nam de filijs ſcio ꝙ̃
a feris cõmeſti ſunt. Venit enĩ ad eũ vox dicens. Confide euſtachij
quia cito honorẽ tuũ recuperabis et filios et vxorem recipies. Cũ
igit̃ militibꝰ obuiaſſet ipſi eũ minime cognouerunt. Cumq̃ eum ſalu
taſſent queſierunt ſi aliquẽ peregrinũ nomine placidũ cum vxore
et cum duobꝰ filijs cognoſcerent. Ille autem ſe neſcire profeſſus eſt
Ad preces tamen eius in hoſpicium diuerterunt et euſtachius eis
ſeruiebat. Et recolens priſtinũ ſtatũ ſuũ lacrimas continere nõ po
terat. Egreſſus autem foras faciem ſuam lauit et iterũ rediens eis
ſeruiebat. Illi vero conſiderantes adinuicem dixerunt. ꝙ̃ ſimilis eſt
hic homo illi quẽ querimꝰ. Et reſpondens alter dixit valde ſimilis
eſt. Conſideremus igit̃ ſi habet ſignũ cicatricis in capite qđ ſibi in
bello accidit. Et reſpiciẽtes et ſignũ videntes ipſum eẽ quem que
rebant protinus cognouerunt. et inſilientes et oſculantes eum de
vxore ſua et filijs ſciſcitati ſunt. Qui dixit eis ꝙ filij mortui eſſent
et vxor detenta. Vicini autẽ omnes ad ſpectaculũ concurrebant dũ
milites virtutem et primam gloriã narrabãt. Tunc preceptũ impe
toris milites ei expoſuerũt et optimis veſtimentis ipſum induerũt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Poſt iter .xv. dieꝝ ad impatorē venerūt. Qui eiꝰ aduentū audiēs
eidem protinꝰ occurrit et in oſcula eiꝰ ruit. Narrauit oībꝰ ꝑ ordinē
cuncta que ſibi acciderant ſtatimqꝫ ad magiſteriū milicie trahit̄ et
idem officiū qđ prius exercere cōpellit̄. qui numeratis militibus et
paucos contra hoſtes eſſe cognoſcens iuſſit tyrones colligere ꝑ oēs
ciuitates et vicos. Contigit autē et illam terrā deſcribi in qua filij
ſui educati fuerant vt darēt duos tyrones. Uniuerſi autē eiꝰ loci
incole illos duos iuuenes tanq̄ ceteros acceptiores magiſtro militū
cōſignauerunt. Uidens ergo illos duos iuuenes elegantes et morū
honeſtate cōpoſitos cum ſibi plurimū placuiſſent inter primos in
acie ordinauit et ſic profectus ad bellū ſubiectis hoſtibus exercitū
ſuū tribus diebꝰ in quodā loco vbi vxor ſua paupercula manebat
requieſcere fecit in cuius domo hij duo hoſpitati ſunt ignorantes
tamen ꝙ mater eoꝝ eſſet. Et ſedentes circa meridiē et mutuo cōfa
bulantes exponebant ſibi inuicē de īfancia ſua. Mater vero ecōtra
ſedens que ipſi referebant attencius audiebat. Dixit enim maior
minori. Ego dum infans eſſem. nichil recolo niſi ꝙ pater meus ma
giſter militū erat et mater mea valde ſpecioſa. Duoſqꝫ filios habuit
ſcilicet me et aliū minorem me. qui eciam ipſe valde ſpecioſus erat.
Accipiētesqꝫ nos parētes nr̄i egreſſi ſunt de domo nocte ingreſſiqꝫ
nauē. neſcio quo euntes. Cumqꝫ autē de naui egrederemur. mater nr̄a
quō neſcio in mari relicta ē. pater noſter portans nos duos ꝑgebat
flens ꝑueniensqꝫ ad quandā fluuiū tranſiuit cū fr̄e meo minore et
me ſuꝑ ripā fluminis reliquit. Cū autē reuerteret̄ vt me acciperet
lupus veīt et illū infantē rapuit et anteq̄ ad me appropinq̄ret leo
de ſilua exiens me rapuit et ī ſiluā duxit. Paſtores vero me de ore
leonis eripuerūt et nutritus ſum ī illa poſſeſſione ī qua et ipſe ſcis
et nō potui ſcire qđ factū ſit de patre meo. neqꝫ de fr̄e. Audiēs hec
minor frater cepit flere et dicere ꝑ deū vt audio frater tuꝰ ego ſum
Nā q me educauerūt michi dixerūt quō me eruerūt de faucibꝰ lupi
Et in amplexibꝰ ruentes oſculabant̄ ſe inuicē et fleuerūt. Audiēs h̄
mater eoꝝ et cōſiderās ꝙ euentū ſuū ita ſeriati dixiſſent diu apud ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

tractauit ſi filij ſui eſſent. Altera aūt die mgr̄m militū adijt. et iter
pellauit dicēs. Depꝛecoꝛ te dn̄e vt me ad patriā tuā perduci iubeas
Ego enim ſum de terra romanoꝝ et hic peregrina ſum. Hec dicens
vidit in eo ſigna mariti ſui. Et eū cognoſcens cum ſe iam cōtinere
nō poſſet procidit ad pedes eius et ait. Pꝛecoꝛ te domine vt michi
exponas pꝛiſtinā vitā tuā. Puto enim ꝙ tu ſis placidus magiſter
militū qui alio noīe euſtachius nūcupatur quē ſaluatoꝛ conuertit
qui talem temptationem ſuſtinuit et cui vxoꝛ que ego ſum in mari
ablata fuit que tamē ab omni coꝛruptiōe ſeruata ſum. qui et duos
filios agapitū et theoſpitū habuit. Audiēs hec euſtachius et ipſā
diligenter conſiderans vxoꝛem ſuam eſſe recognouit et lacrimas p̄
gaudio fudit. Ipſam oſculatus ē gloꝛificās deū qui cōſolat̄ afflictos
Tunc dixit ei vxoꝛ ſua. Domine vbi ſunt filij noſtri. Qui reſpōdit
A feris capti ſunt. Et expoſuit ei quō eos ꝑdidit. Et illa. Gracias
agamus dn̄o. Puto enī vt quēadmodū deus donauit nobis vt in
ueniremꝰ nos inuicē. dabit eciā recognoſceri nobis filios noſtros
At ille. Dixi tibi. ꝙ a feris deuorati ſunt. Qui illa. Heſterna die ſe
dens in oꝛto audiui duos iuuenes ſic et ſic ſuā infanciā exponētes
credo ꝙ ſint filij noſtri. Interroga eos et dicent tibi. Conuocans
autē euſtachius eos et audiens ab eis infanciā ſuā recognouit ꝙ
filij ſui erant. Et amplectentes eos ipſe ea mater ſuper eoꝛum colla
plurimū fleuerunt et crebꝛius eos oſculabātur. Oīs autē exercitus
plurimum gaudebat de inuencione eoꝝ et de victoꝛia barbaroꝛum.
Cum igit̄ rediret cōtigit iam traianū obijſſe et ſucceſſiſſe ei peioꝛē
in ſceleribus noīe adrianū. Qui pꝛo victoꝛia obtenta et inuēcione
vxoris filioꝝ magnifice eos ſuſcepit et magnū cōuiuiū pꝛeparauit
Altera autem die ad templum ydoloꝛum ꝓceſſit vt vbi ſacrificaret
ꝓ victoꝛia barbaroꝝ. Videns autē imperatoꝛ ꝙ euſtachius nec pro
victoꝛia nec pꝛo inuencione ſuoꝛum ſacrificare vellet hoꝛtabatur
vt ſacrificiū imolaret. Cui euſtachius. Ego criſtum deū colo et illi
ſoli ſeruio et ſacrifico. Tūc imperatoꝛ ira repletus ipſum cū vxoꝛe
et filijs in harena ſtatuit et leonem ferocem ad eos dimitti fecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Accurrens vero leo dimiſſo capite quaſi eos adorans ab eis humi
liter receſſit. Tunc imperator bouē ereū incendi fecit et eos ibidem
viuos mitti mādauit. Orātes igit̄ ſancti et ſe domino cōmendātes
bouem int antez ibidem dn̄o ſpiritū reddiderūt. Tercia autem die
de boue ſunt coram imperatore extracti et ita penitus intacti inuēti
ſunt ꝙ nec capillos nec quitꝗ̄ eorum vapores incendij aliqtenus
contigerunt. Criſtiani vero eorum corpora tulerunt et in loco cele
berrimo recondentes ibidē oratoriū conſtruxerunt. Paſſi autē ſub
adriano qui cepit circa annos dn̄i. xx. ka ēdas nouēbris vel ſcd̄m
quoſdam. xij. kalendas octobris. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi. Iſte imperator ē dominus noſter ihesus criſtus pla
cidus poteſt dici quilibet homo mūdanus in vanitatibus
ſeculi occupat⁹ qui pergit ad venandū ea que ſunt mūdana cū mili
tibus ſuis ideſt quinꝫ ſenſibus. Tandem venit ad gregem ceruoꝝ
in quibuz multū delectat̄. Cerui iſti ſunt viſus auditus ⁊c. verba
detractoria et vana et ſic de alijs ſenſibus exterioribus. Sed atten
datus ꝙ ceru⁹ pulchrior cucurrit et receſſit a ſocietate aliorū queꝫ
toto conamine inſequebatur placidus. Ceruus ille eſt racio que eſt
optima potencia anime quam homo tenetur toto conamine in om
nibus operibus ſequi. ſi deſiderat habere vitam beatā Ceruus ille
aſcēdit rupē. Rupa ē iuſticia ſiue rectitudo quā racio ſemꝑ diligit
et infra cornua racionis vidit ymaginē crucifixi. Cornua ſunt lex
antiqua et noua. In lege antiqua bene ꝓphetiſatū erat a multis de
aduentu criſti et de eius morte. In lege noua clare videre poſſumus
quomō et qua morte pro noſtra ſalute mortuus eſt. Ideo ceruus ille
bene dicit vt mundū deſpiciam⁹ et ea que in mundo ſunt et ſequa
mur veſtigia criſti. vt fecit placid⁹. Sed poſſes dicere libenter eſſē
inſtructus. quomodo veſtigia criſti deheam ſequi. Ecce exemplum ī
iſto beato euſtachio. primo renuncia vxori et filijs. Uxor illa que ē
ſpecioſa valde eſt anima tua ad dei ſimilitudinem creata. que ſemꝑ
eſt parata criſto obedire ſi caro ei cōerceat. Duo filij paruuli ſunt
voluntas et opus qui ſunt paruuli ꝗ̄diu hō ꝑmanet deo cōtrarius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Unde primo oportet temetipſum. deinde oīa tēporalia a te repellere ſi non opere tamē volūtate. Hoc eſt ſic intelligendū. ꝙ ſemper deū omnibꝰ preponas. Poſt hoc placidus ſurrexit et cū vxore et filijs nocte nauem intrauit. Sic tu kariſſime ſurge per contricionem cum bona volūtate et bonis operibꝰ et intra nauē ſancte eccleſie et deꝰ in oībꝰ erit tibi propiciꝰ. Magiſter nauis eſt prelatus qui libenter nos retineret. Sed vxorē noſtrā ideſt animā habet tenere ī diuinis p̄ceptis. Et ſi cōtingat hominē vagari extra nauē eccleſie amittere poteſt duos filios ſcꝫ voluntatē bonā et bonū opus que prius habuit erga deū. Sicut placidus fecit. Placidus intrauit fluuiū et infantes portauit. et lupus vnū cepit et leo alium. Per fluuiū illum mūdū intelligere debemus. Per leonē dyabolū per lupū propriam carnē. Dyabolus rapit a corde hominis bonā volūtatē. Caro bonū opus. Racio dicit. bonū eſſe ieiunare et in bonis operibꝰ vigilare Caro dicit. Melius eſt bene comedere et ſuauiter dormire. Quid ergo eſt faciendū? Si illa duo ablata fuerint ab homine. ſcꝫ bona voluntas et opꝰ meritoriū. certe paſtores et aratores hn̄t cū canibꝰ viriliter ſequi. Paſtores iſti ſunt confeſſores diſcreti. qui habent nos dirigere et a via p̄ditionis deducere. Aratores ſunt p̄dicatores qui habent terrā cordis noſtri per ſacrā ſcripturā arare. ſpinas peccatoꝝ euellere et virtutis in'e'ere vicia exſtirpare et ꝑconſequens hominē in ſeruicio dei nutrire ita ꝙ ſint duo in vna ciuitate ſcꝫ in vna dilectione et cōcordia vt caro ſpiritui non contradicat. Tunc rex miſit ad querendum placidū. Sic deus miſit primo patriarchas ad hominē ſecundo prophetas. Sed homo nolebat fateri eos cognoſcere donec venit filius dei et nos ſuo precioſo ſanguine redemit Ideo iuſtum eſt vt hoſpiciū domus noſtre ſit mundū per opera meritoria in quo non ſit peccatum. Et ſic apparebit vxor mūda et ſpecioſa ſcilicet anima cum duobus filijs ideſt cum voluntate propria deo ſemper ſeruiendo per opera miſericordie. Et videas ꝙ ſignum habeas per quod poteris cognoſci ſicut placidus habuit. Signum illud debet eſſe dilectio dei et proximi vt deum ſuper omnia diligas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et proximũ ſicut teip̄m. Et ſic poteris fieri magiſter militũ ſcilicet
omniũ ſenſuũ eos virtutib⁹ ſubiciendo. Et ſuper martiriũ marce
racionis ad vitam eternã ꝑuenire. Qđ nobis concedat ꝛc.

Quidam nobilis quandam vaccam candidam habuit quã
multum dilexit propter duo. Primo quia candida erat.
Secundo quia in dando lac habundauit. Nobilis ille pre nimio
amore ordinauit ꝙ vacca duo cornua aurea habuit et intra ſe cogi
tauit cui poſſet vaccã ad cuſtodiendũ cõmittere. Erat enim tunc tē
poris quidã homo nomine argus q̃ verax in omnib⁹ erat et centũ
oculos habebat. Nobilis iſte nunciũ ad argum miſit. vt ſine dilaci
one vlteriori ad eum veniret. Qui cũ veniſſet ait ei. Vaccã meã cũ
cornibus aureis tue cuſtodie committo. et ſi bene cuſtodieris te ad
magnas diuicias ꝓmouebo. Si vero cornua fuerint ablata morte
morieris. Argus vero vaccã cum cornibus recepit et ſecum duxit
et ſingilis diebus cum ea ad paſcua perrexit et eam diligēter cuſto
diuit et de nocte eã domi reduxit. Erat quidã homo cupidus noīe
mercurius ſubtilis valde in arte muſicali qui miro modo vaccam
habere cupiebat et ſepe ad argũ venit vt prece vel precõ cornua
ab eo obtineret. Argus vero tenens in manib⁹ baculum paſtoralē
coram ſe in terram fixit et ait baculo in perſona domini ſui. Tu es
dominus meus. Nocte iſta ad caſtrũ tuũ veniã tu dicis michi vbi
eſt vacca cum cornibus. Ego reſpondeo. Ecce vacca ſine cornibus.
Me enī dormiente latro quidã cornua abſtulit. Tu dicis. O miſer
nōne centum oculos habes? Quomodo erat ꝙ omnes dormirent et
latro cornua abſtulit. Hoc eſt mendaciũ. Et ſic ero filius mortis
Si dicam vendidi infidelis ero domino meo. Deinde ait mercurio.
Perge viã tuã quia nichil optinebis. Mercurius receſſit. et altera
die cũ arte muſicali et ſuo inſtrumento venit. Qui cum veniſſet in
cepit cũ argo more hyſtorico fabulas dicere et plerũqꝫ cãtare q̊uſqꝫ
duo oculi argi īceperũt dormire. Deinde ad cãtũ illi⁹ duo aliȷ̄ oculi
dormitauerũt et ſic deinceps donec vniuerſi ſompnũ caperēt qđ cer
nēs mercuri⁹ caput argi ãputauit et vaccã cũ cornib⁹ aureis rapuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

KArissimi nobilis ille eſt dominus noſter iheſus criſtus. Vacca
candida anima ad dei ſimilitudinē creata que dum manet ī
puritate vite. dat lac deuocionis et oracionis ꝓpter que duo multū
a deo diligitur. Et ideo dedit ei cornua aurea quia per vtrumqꝫ ſal
uati ſunt plures homines poſt mortē criſti. Vacca illa cum cornibꝰ
tradit᷑ argo ideſt prelato. Vnde argus cū centum oculis claris virū
ꝓuidum et diſcretum ac vndiqꝫ circumſpectū ſignificat. qui ſemper
habet vigilare iuxta gregē ſibi cōmiſſum. Vnde eze. iij. dicitur p̄lato
Si non annunciaueris ei neqꝫ locutus fueris vt auertat᷑ a via ſua
impia et viuat ipſe impius in iniquitate ſua moriet᷑ ſanguinē eius
de manu tua requirā. Si autē ānūciaueris impio et ille non fuerit
cōuerſus ab impietate ſua et a via ſua peſſima ipſe quidē in iniqui
tate ſua morietur tu autē animā tuā liberaſti. Sed heu multi bacu
lum paſtoralem. ideſt poteſtatē ſuā ante oculos hominū oſtendūt vt
videant᷑ et vt ab hominibus honorentur. Sed ſepe contingit cum
venerit aliqua temptacio dyabolica ſcꝫ audiendo cantus muſicales
ideſt mulierū qui cū ſepe ab hominibus libenter audiunt᷑ et in illis
delectant᷑ in tantū ꝙ a ſue circūſpectionis vigilācia cadūt et dormi
ente ipſius prudencia ſpiritualiter pereant. et vaccam ideſt animam
quā diligenter ſeruare debent per peccatū amittūt. Vnde caput a
talibꝰ amputat᷑. i. beata vita quā deo promiſerunt ꝑ opa meritoria
ſeruare. mercurius. i. dyabolus aufert ab eis vitā eternā ducendo
vaccā. i. animā ad infernū.

GOrgonius regnauit qui vxorem pulchrā accepit concepit et
peperit filiū. puer creuit et ab omnibꝰ eſt dilectus. Cū autē
decē annos in etate habuit mortua eſt mater eius et tradita eſt ho
norifice ſepulture. Poſt hoc ex conſilio multoꝝ rex aliam vxorem
duxit. Que filium prime vxoris non dilexit ſed obprobria multa
ſibi intulit. Rex autē hoc percipiens volens placere vxori filium
ſuū extra imperium ordinauit. Filius ſic expulſus artem medicine
ſtuduit et in tantū ꝓfecit ꝙ factus eſt magnus et ꝑfectus medicus
Audiens rex ꝙ filiꝰ ſuus in ſtudio ꝓfecit gauiſus ē valde. Accidit

infra tēpus breue q̄ rex in grauē infirmitatē cecidit litteras ꝑ filio
deſtinauit vt ad eum ſine vlteriori dilacione veniret et eum ab in
firmitate liberaret. Filius vero cum voluntatē patris intellexit ad
patrem veīt et eum ꝑfecte curauit. Unde fama eius per totū regnū
volauit. Poſt hec regina matertera eiꝰ vſq̧ ad mortē infirmabat̄
et medici ex omni parte ſunt adducti qui omnes eam ad mortē iu
dicabant. Hoc autē percipiens rex cōtriſtatus valde rogauit filiū
ſuum vt eam curaret. At filius ait. Peticionē veſtrā implere nolo
Cui pater. Extra regnū meum te expellā. Cui filius. Si ſic agitis
iniuſte mecū facitis. Pater bene conſtat vobis q̄ me extra regnū
expuliſti propter eius ſuggeſtionē. Unde mea abſencia fuit cauſa
veſtri doloris ac infirmitatis et mea preſencia eſt cauſa doloris et
infirmitatis regine et ideo nolo eam curare ſed ab ea recedere. Ait pr̄
Eundem morbū habet quē ego habui. Me ꝑfecte curaſti. ſic et eam
cura. Reſpondit filius. Pater mi licet ſit eadem infirmitas. non tn̄
eadem cōplexio eſt tibi et ſibi. Quicquit ego tibi feci gratū et ratū
habuiſti et qn̄ palaciū intraui et me vidiſti curatus fuiſti Nouerca
mea quādo me videt grauat̄. Si loquor incendit̄ dolor ſi tangā eā
extra ſeipſam rapitur. Et ideo nichil magis expedit egris curandi
niſi dare eis qđ volunt et qđ deſiderat. Et ſic per tales allegacioēs
filius euaſit et nouerca defuncta eſt. ¶ Moralizacio.

Cariſſimi rex iſte poteſt dici primus parens adam qui locum
et imperiū habebat ſcilicet paradiſum quē deus dominum
tocius mundi conſtituit ps. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius ꝛc̄.
Qui deſpōſauit pulchram vxorem ideſt animam ad dei ſimilitudinē
creatam ex qua genuit filium ideſt criſtum ſua progenie ꝑductum
quantū ad humanitatē. Uxor ideſt anima moritur ſpiritualiter per
peccatū quod cōmiſit Statī duxit aliā vxorē ſcilicet iniquitatem
et miſeriam in quā cecidit per quam paradiſo priuabatur et in iſto
mundo ponebatur vbi in ſudore et labore vixit. Filius dei qui erat
de ſua progenie ſcđm carnem de imperio celeſti propter noſtram
infirmitatem et iniquitatē deſcendit qui factus eſt noſter medicus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Perfectus autē medicus oēs infirmitates curat. in tantū ꝗ fama eius in celo et in terra et ī inferno volauit. Sed pater noſter adā grauiter infirmabať per peccatū cōmiſſum tam ī corpore ꝗ͂ in aīa In corpore pdidit gloriā et honorē qn̄ de paradiſo eſt expulſus. in anima quando a deo ſeparatus eſt et inferno collocatus. Deus vero optime et pfecte illū ſua benedicta paſſione curauit. Sed nouercā ſcȝ dyabolū cui per peccatū cōiunctus erat nunꝗ͂ volebat curare. Dic ergo michi quare habuerunt eandem infirmitatē? Quia ambo per peccatū ceciderunt. Ad hoc dico. Licet ambo peccauerunt tamē alio et alio modo. Dyabolus ſine ſuggeſtione et ex ꝓpria malicia hō vero per dyabolū temptatus et ex fragili materia plaſmatus in peccatū cecidit et oleū mīe pecijt. Jdeo medicus dn̄s noſter ihesus criſtus hominē curauit. Sed non nouercam ſcȝ dyabolū. Nouerca illa eſt cauſa quare filius dei a multis hominibꝰ in alienā regionē mittiť et ab eis expellitur. Sed ecōuerſo preſencia diuina ē cauſa mortis dyaboli. quia ambo ſe non cōpaciunť.

Adonias regnauit diues valde qui torneamēta et haſtiludia multū dilexerat. Vnde quoddā torneamētū fecit proclamare vt quicūꝗ ſe in torneamento melius haberet. mercedem condignā a rege optineret. Hoc audientes nobiles et optimates ad torneamentū venerūt. Rex ordinauit vt milites diuiderenť ita ꝗ ex vna parte multos ordinauit in certo numero et tot ex alia parte. Illi vero qui primo ordinati fuerūt omnia ſcuta ſua et arma in loco ad hoc deputato ꝑ ordinē poſuerunt. Rex precepit vt quicūꝗ ex alia parte ſcutū alicuiꝰ cum haſta tangeret. ſtatī ille cuius ſcutū tactum eſſet ad torneamentū ſecum deſcenderet et vna puella ad hoc electa illū armaret et ſic contra aliū luderet et ſi aliū in ludo ſuparet. illo die corona regis coronatus eſſet et in regali menſa collocaretur. Miles quidā hoc ꝑcipiens diligenter oīa ſcuta reſpexerat et vnū ſcutū vidit in quo erant tria poma aurea que miro modo habere deſiderabat et ſic ſcutum illud tetigit. Alius autem cuius erat ſcutū ſtatim puella ſe armari fecit et deſcendit et cōtra eū luſit. In q̄ ludo

caput eius qui ſcutū ſuū tetigit amputauit et mercedem condignā
accepit.
Kariſſimi iſte imperator ē dn̄s noſter iheſus criſtus qui cōtra
dyabolū pugnauit. Primo ī celo cōmiſſum eſt torneamētū
ideſt bellū inter deū et dyabolū qn̄ michael et angeli ei9 preliabāt
cum dracone. et poſtea in terra ī die paraſceues. Sed redeamus ad
propoſitū. Deus habet tria ſcuta ſeu ſigna ſcȝ potenciā que ē ſcutū
patris. ſapienciā que eſt ſcutū filij. bonitatem que eſt ſcutū ſpiritus
ſancti. Illa tria ſcuta deus poſuit ī vno loco determinato ſcilicet in
natura hūana quando creauit hominē ad ymaginē et ſimilitudinē
ſuam. Primus homo dominabat̄ omnib9 beſtijs. Ecce potēcia que
eſt ſcutū patris. Primus habuit ſcienciā de omnib9 reb9. Ecce ſapi
enciā que eſt ſcutum filij. Primus homo creatus eſt in gracia et in
dilectione dei et proximi. Ecce bonitatē que eſt ſcutū ſpirit9 ſancti
Malignus vero ſpiritus in malo obſtinatus volens pugnare cōtra
deum acceſſit ad hominē ī quo tria ſcuta triū perſonarū erāt appēſa
et vnū tetigit non ſcutū patris dicentis. Si comederitis eritis po
tentes ſicut dij. Non ſcutū ſpiritus ſancti dicentis. Eritis boni vel
amantes. Sed tetigit ſcutum filij in quo erant poma aurea ſcilicet
opacio trinitatis dicentis. Si comederitis ex iſto fructu eritis ſicut
dij ſcientes bonū et malū. Tactū ergo eſt ſcutū filij dei. ideo decuit
vt deus pr̄ mitteret filiū qui malignū ſpm̄ pro nobis expugnaret
Illū dei filiū armauit vna virgo electa ſcȝ beata virgo maria de q̄
humanā naturā aſſūpſit. cū qua nos ad vitā eternā perduxit.

Erat quidam rex in cuius imperio quidam pauper habitabat
qui ſingulis diebus ad quandā ſiluam perrexit vt ligna colli
geret ad vendendum per que poſſet victum et veſtitum acquirere.
Accidit quadam die ꝙ ad ſiluam cum aſino ſuo perrexit. A caſu
infra denſitatem nemoris cecidit et ſubito in quandā foueā cecidit
de qua nullo mō poterat exire. In qua fouea erat draco horribilis
qui totā foueā interius cū ſua cauda circūuoluit. In eadem fouea
eciā erant ſerpentes multi in ſuperiori parte fouee et in profundo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Et in medio erat quidam lapis rotundus ad quē omnes ſerpentes ſingulis diebus ſemel in die deſcendebāt et illū lambebant. deinde draco ſimili modo lambebat lapidē. Pauper cū hoc vidiſſet. intra ſe cogitabat. Multis diebꝰ in iſta fouea ſine alimento ſteti et niſi cibum habuero fame peribo. Pergā ad illum lapidem et lambere volo ſicut ſerpentes fecerunt. Perrexit ergo ad lapidem incepit lambere et inuenit omnem ſaporem quē coꝛ eius deſiderabat. Et ſic ē refoſcillatus ac ſi omnia cibaria mundi comediſſet ſiue habuiſſet Infra paucos dies factū eſt tonitruū magnū et hoꝛribile. ita ꝙ oēs ſerpētes vnus poſt aliū exiuit. Cū vero nullus ſerpens remaneret in puteo draco incepit extra foueā volare. Paup hoc videns caudā draconis tenuit. Draco eum de fouea leuauit et ad magnā diſtanciā extra foueā pꝛoiecit. Ille vero per aliquos dies ibidem ſtetit ignorans viam extra nemus. Accidit ꝙ quidā mercatoꝛes venerunt et eum extra nemus ad viam rectam duxerunt. Ille vero gauiſus eſt valde. Ad ciuitatē redĳt et omnibus denunciauit quō ei acciderat et ſtatī poſt hoc vitā finiuit.

Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte ē pater celeſtis. Pauper ille poteſt dici quilibet homo qui nudus eſt egreſſus de vtero matris ſue. Qui intrat nemus ſcꝫ mundū iſtū. Unde ſepe cadit in foueā pꝛofūdam quando cadit in peccatū moꝛtale. vbi iacet in magno periculo. q̇a ſub poteſtate draconis ideſt dyaboli. Serpentes qui ſunt cum eo in fouea ſunt alia peccata venialia per que homo intoxicat᷑. velut ꝑ ſerpentē. Lapis rotundus in medio ē criſtus. Unde p̄s. Lapidē quē repꝛobauerūt edificantes ꝛc. In eo inuenit᷑ omnis ſapoꝛ et dulcedo Ad illum debemus tempoꝛe tribulationis recurrere et cū deuota oratione lambere. Tonitruū magnū eſt cōfeſſio pura facta cū cōtriciōe coram ſacerdote. De quo tonitruo ſcꝫ confeſſione omnes ſerpentes ideſt peccata et demones. quos ad nos per peccata vocamꝰ terrent᷑ et depellunt᷑. Et draco ideſt dyabolus expellitur. Mercatoꝛes ideſt pꝛedicatoꝛes et confeſſoꝛes qui cotidie lucrant᷑ aīas quas dyabolꝰ conatur auferre. Iſte tunc deducitur in viam rectā ciuitatis ſancte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

iheruſalem. Ad quã nos pducat dominus noſter iheſus criſtus &c.

Quidam imperator erat qui quandã foreſtam habebat in qua
fuerat quidã elephas. cui penitus nullus appropinquare au
debat. Audiens vero hoc rex a philoſophis ſuis et ſapientib⁹ naturã
elephãtis queſiuit. Illi vero reſponderũt et dixerũt ꝙ elephas mũ
das virgines multum diligeret et earũ cantu delectaretur. Rex hoc
audiens ſtatim fecit inquiri duas puellas honeſtas et pulchras ac
dulciter cantantes quas in regno ſuo habebat. Inuente ſũt igitur
due virgines ſatis pulchre et honeſte quas rex fecit denudari et fo
reſtã ſic nude intrare. Vna earum peluim accepit et altera gladium
et ſic intrabant. In introitu inceperunt dulciter cantare. Hoc audi
ens elephas venit ad eas et cepit mãmillas earum lambere et virgi
nes continue cantabant tam diu quouſqꝫ elephas in gremio vnius
virginis requieuit. Alia virgo videns elephantẽ in gremio alteri⁹
virginis dormire cum gladio eum occidit et virgo ĩ cuius gremio
dormiuit peluim de ſanguine elephantis repleuit et ſic ad regẽ per
rexerunt. Rex vero gauiſus eſt valde et ſtatim fecit fieri purpura
et multa alia de eodem ſanguine. ¶ Moralizacio.

Karissimi iſte imperator eſt pater celeſtis elephas dominus
noſter iheſus criſtus q̇ ante incarnacionẽ erat ſatis auſterus
due virgines fuerunt maria et eua que ambe erant nude ab omni
peccato. Maria ſanctificata in vtero eua locata ĩ paradiſo. Eua gla
diũ portauit ideſt peccatũ quod cõmiſit contra dei precepta ꝓpter
quod criſtus verus elephas mortuus eſt. Maria peluim ideſt vterũ
virgineũ in quo cõceptus erat criſtus et eius humanitas formata.
Elephas vbera lambebat ideſt legem antiquam et nouam que ſunt
duo vbera ꝑ que lac ſalutis ſugere poterimus. Criſtus vtraqꝫ lam
bebat ideſt vtrãqꝫ legem impleuit cũ ſanguinẽ ſuũ effudit. De cui⁹
ſanguine anime noſtre facte ſũt purpurate omni honore et gaudio
vt ſic ſi volumus vitam eternã poſſideam⁹. Ad quã nos perducat.

Pippinus regnauit qui quandam pulchram puellam deſponſa
uit que concepit et elegantem filium peperit ſed in partu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

mortua ē. Duxit aliā et ex illa eciā filiū genuit. Vtrumqꝫ filiū ad nutriendū in longinquas partes miſit. Iſti duo per omnia ſibi inuicem erant ſimiles. Cum vero per longa tempora moram traherēt mater ſecūdi filij ſuū filiū videre cupiebat preces regi fundebat vt filium ſuum videre poſſet. Rex ei conceſſit et nunciū pro duobus filijs deſtinauit. Qui cum veniſſent ita per omnia ſimiles erant licet tamē ſecūdus eſſet minoris quātitatis et etatis. quia forte vnius anni. nichilominꝰ tamē tantus erat ſecundus quantus primus. ſicut multociens contingit et forte vterqꝫ patriſabat in facie et in vnanimitate mētis et corporis. ita ꝙ regina quis eiꝰ filius eſſet ignorabat. A rege diligenter petiuit quis illoꝝ eſſet filius eiꝰ. Sed rex ei iudicare noluit. Ipſa hoc audiens fleuit amare. Rex cum hoc audiſſet et vidiſſet ait ei. Noli flere ille eſt filius tuꝰ. et demōſtrauit ſibi filiū quē de prima vxore genuerat. Regina hoc audiens gauiſa eſt valde. Statim totā curam dedit filio iſti ad nutriendū et de alio nichil curabat qui erat eius proprius filius. Rex cum hoc vidiſſet dixit ei. Quid facitis ei? Decepi vos. Ille non eſt filius veſter ſed vnus iſtoꝝ eſt. At illa. Quare ſic mecū agis? Indica michi rogo te. Et ille. Nolo. Et hec eſt cauſa. Si veritatē tibi dixiſſem vnū ſcilicȝ filiū tuū. velles eum diligere et alterū odio habere. Et ideo volo ꝙ ambos equaliter diligas et nutrias. et cū ad etatē legittimā veniūt tunc tibi veritatē pandam. de qua gaudebit cor tuum. Hoc audiens regina ambos peroptime nutriuit. donec ad etatē legittimā peruenerūt. Cum autem quis eſſet filius eius per regem fuerat experta vltra modū fuit gauiſa. Et ſic in pace vitam finierunt.

KAriſſimi rex iſte eſt dominus noſter ihesus criſtus. Duo filij ſunt electi et reprobi Mater eſt ſancta eccleſia. que eſt mat vltimi filij. Mater primi filij mortua ē ſcȝ lex antiq̄ per criſti incarnacionē. Deus uon vult ꝙ mater eccleſia ſciat quis ſit electus vel reprobus. Sed vt ambos in caritate ꝑfecta nutriat. Quia ſi ſciret vnum diligeret et alterꝝ odiret et ſic nō eſſet pax et cōcordia. Sed in die iudicij cum ad legittimam etatē peruenerint tunc apparebit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

veritas qui ſint electi vel reprobi. Tunc electis dicet illud math̄.
xxv. Venite bn̄dicti patris mei ꝛc. Reprobis aūt. Ite maledicti ꝛc.

FRedericus regnauit. qui ſtatuit pro lege ꝙ quicūqꝫ aliquam
virginē vi raperet ſi alquis eam de manu raptoris liberare
poſſet eam in vxorē duceret ſi ei placeret. Accidit caſus ꝙ quidā
tyrann⁹ quandā virginē rapuit. et ad quandā foreſtā eam duxit et
deflorauit. Illa vero voce magna clamauit. Miles quidam nobilis
genere et opere a caſu per eādem foreſtam equitauit et cum vocē
puelle audiret ꝑcuſſit equū cū calcarib⁹ et ad eā ꝑuenit. et cauſam
clamoris ab ea queſiuit. Cui illa. O dn̄e mi ꝓpter deū michi ſuccur
rite. Ille tyrānus me vi rapuit et deflorauit et poſt hoc me occidere
propoſuit. Ait raptor. Dn̄e vxor mea ē et eā ī adulterio īueni ideo
eam occidere propoſui. At illa. Dn̄e non ē ita. Nūmꝙ̄ vxor alicuius
eram nec vmꝙ̄ polluta niſi hodie per ipſum ideo michi ſuccurrite.
Adhuc ſigna virginitatis in me manent. Ait miles tyrāno. Signa
manifeſta virginitatis ī ea video ꝙ vi eā rapuiſti ac defloraſti ideo
eā de manib⁹ tuis liberabo. Reſpōdit tyrānus. Si volueris eā libe
rare pro ea pugnabo contra te. Stati ambo adinuicē pugnabāt et
duros ictus ſibi inuicē dederūt et miles victoriā obtinuit tn̄ grauit̄
vulneratus erat. Obtenta victoria ait miles puelle. Nūquid tibi
placet vt te ī uxorē accipiā. Que ait. Hoc ſummo et toto corde deſi
dero et ſup h̄ fidē meā tibi do. Fide data ait miles puelle. In caſtro
meo per aliquos dies manebis. Interim pergā ad parētes meos et
neceſſaria pro nupcijs ꝓuidebo et tūc ad te redibo et cū magna ſo
lēpnitate te deſpōſabo. Que ait. Dn̄e preſto ſum uolūtati vr̄e ꝑ oīa
obedire. Miles ei valedixit et illa ad caſtrū ꝑrexit. Dū autē miles
extra ſuā patriā eſſet vt neceſſaria ꝓ nupcijs ordinaret tyrānus ad
caſtrū militis acceſſit in q̊ erat puella et pulſabat. Illa vero intro
itū ei negauit. Tyrān⁹ incepit multa ꝓmittere et eā in vxorē hono
rifice ducere. Illa vero dictis eius credens eum intromiſit et ambo
ſimul illa nocte dormierūt. Miles aūt poſt mēſem redijt et ad portā
caſtri pulſauit. Puella ei nō reſpōdit. Ille hoc audiens et ꝑcipiens

cum amaritudine cordis dixit. O bona puella ad memoriā reduce
quō te ſaluaui a morte et ſup hoc fidem tuā michi dediſti. Loquere
bona puella et oſtende michi faciē tuam. Illa hoc audiens quandā
feneſtram aperuit et ait. Ecce aſſum qđ placet propone. Qui ait.
Miror de te. ꝙ ignoras qđ et q̄ta feci ꝓ te. vulnera diuerſa recepi
pro tuo amore. et ſi michi nō credis corpus meū tibi oſtendā. Hijs
dictis veſtimenta depoſuit et ait. Ecce kariſſima vulnera diuerſa q̄
recepi pro tua vita. aperi ergo michi portā vt te ī ſponſam accipiā
Illa vero faciem ſuā auertebat ab eo et portā noluit aperire. Mi
les iudici eſt conqueſtus et pro ſe legē allegauit. addiciens quomō
eam liberaſſet et ergo eam in vxorē peteret. Iudex hoc audiens ꝓ
raptore miſit. Qui cum veniſſet ait iudex raptori Nūquid illā mu
lierem rapuiſti et ille miles ꝑ fortitudinē de manibꝰ tuis liberauit
eam? Ait ille. Eciam domine. Cui iudex. Ergo ſcđm legem pro ſua
voluntate vxor eius eſt. quare poſt hoc de vxore alterius te intro-
miſiſti. Primo quando caſtrū eius intraſti ipſo ignorante. Secūdo
lectū alterius violaſti. Tercio ꝑ tantū ſpaciū vxorē eius occupaſti
quid ad hec respondes? Ille obmutuit. Cōuerſus iudex ad mulierē
dixit o puella iure duplici vxor illiꝰ militis es. Primo. quia te de
manu raptoris liberauit. Secūdo quia ſibi fidē dediſti. Quare ergo
poſt hoc portā ſui caſtri alteri q̄ viro tuo aperuiſti. et illum intro
miſiſti. Ille ad hoc nō poteret reſpondere. Iudex ſtatim ſenenciam
dedit vt ambo in patibulo ſuſpenderentur. Qđ et factū eſt. Omnes
ergo iudicē laudabant qui talem ſentenciā dedit.

Kariſſimi iſte īperator ē deꝰ qui iſtā legē dedit. Mulier rapta
eſt anima capta. Raptor eſt dyabolus qui non tantū per pec
catum ipſam deflorat ſed eciā eternaliter vult occidere. Sed ipſa cla
mauit. quando petiuit oleū miſericordie dicens illud luce xv. Mi
ſerere mei fili dauid quia filia id eſt cōſciencia mea male a demonio
vexatē. Cuius clamorem quidam miles audiuit ſcȝ filius dei eq̄tās
ſuper equū humanitatis. Filius dei deſcendit in foreſtā iſtius mūdi
et bellum cōtra dyabolū pro genere humano cōmiſit. In quo bello

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vulnera diuerſa recepit. De quibꝰ vulneribꝰ vterqꝫ erat vulneratꝰ
ſcꝫ criſtus in carne. Dyabolus in ſeipſo. Vnde yſa. dicitur. Fortis
impegit in fortē et ambo pariter corruerunt. Criſtus ſponſalia con
ſtituit per baptiſmū in quo aīa dat fidem quādo dyabolo renūciat
et omnibꝰ pompis eius et deo adherere promittit. Et per alias vir
tutes quas receperit facit caſtrū contra diabolū mundū et carnem
Interim deus celos aſcendit ad preparandū nupcias pro nobis vt
in gloria eterna cū ipſo coīūgeremur. ſcd̄m illud ioh̄. Vadā parare
vobis locū. Sed quando anima eſt in caſtro corporis tunc raptor
ideſt dyabolus puellā ideſt animā aggredit̄. qn̄ eā ꝑ mūdi vanitatē
ſeducit et ad eam ingredit̄ qn̄ in peccatū conſentit et in eo ꝑmanet
et ſic criſtus expellit̄. Sed criſtus reuertens cotidie ad oſtiū cordis
tui pulſat. et dic̄ illud cāti. Ego ſto ad oſtium tuū et pulſo ⁊c̄. Sed
anima in peccatis obſtinata eū nō cognoſcit. Ideo criſtus oſtendit
ſibi vulnera que pro nobis ſuſcepit vt ad eum inclinet cor tuū et
feneſtram cordis tui ſaltē aperias. Sed miſer homo q̄m donū non
timet vt eius cor aperiat contra talem iudex celeſtis in die iudicij
dabit ſentenciā vt ambo ſuſpendant̄ in patibulo infernali ⁊c̄.

Miles quidam intrauit egiptū cogitans ibi pecuniā ſuā relin
quere. Interrogauit ſi aliqͥs fidelis ibi maneret cui pecuniā
ſuā ad cuſtodiendū traderet et audiuit ꝙ erat quidā ſenex. Ad eū
acceſſit vt mille talēta ei traderet et deīde ad peregrinādū perexit.
Peracto itinere ad eū redijt cui talenta cōmiſerat et cōmiſſa ab eo
q̄ſiuit. At ille plenus nequicia nūqͣ̄ ſe eum vidiſſe aſſeruit. Miles
vero ſic deceptus cōtriſtatus ē valde. et ſingulis diebꝰ ab eo pecijt
et eū blandis ſermōibꝰ dep̄cas vt ſibi pecunias redderet. Deceptor
īcrepabat eū ne talia de eo amplius diceret vel eciā ad eū rediret.
Ille triſtis ab eo receſſit habens obuiā quandā vetulā pannis here
mitalibꝰ indutā hn̄ſqꝫ in manu baculū et ꝑ viam leuauit lapides ne
tranſeūtes pedes lederent. Que videns eū flentē et cognoſcēs ꝙ ex
traneus eēt cōmota pietate eū vocauit et q̇d accidiſſet īterrogauit
At ille ordinate narrauit quomō ꝑ illū ſenem eſſet deceptꝰ. At illa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Amice ſi vera ſunt que michi dicis. dó tibi ſanum conſiliũ . At ille.
Teſtis eſt michi deus vera vtiqȝ ſunt. Que ait. Adduc michi hoīẽz
de terra tua cui⁹ dictis et factis fides adhibere poſſet. Ille vero ad
duxit. Cui adducto precepit vetula. x. cophinos emere exterius pre
cioſis depictis colcribus ferroqȝ ligatos cum ſeraturis deargentatis
et lapidibus īplere iuſſit. Miles vero fecit ſicut mulier iuſſet. Mu
lier videns omnia parata ait. Nunc decẽ homines ꝑquire qui mecũ
et cum ſocio tuo ad domũ deceptoris tui vadãt et cophinos deferãt
Vnus poſt aliũ venientes ordine longo et ꝗcito primus. intrauit
et nobiſcum quieſcit veni audacter et pete pecuniã ego vero in deo
confido. ꝙ pecunia tibi reddetur. Que vetula cum ſocio decepti ad
domũ deceptoris venit et ait. Dñe iſte extraneus homo hoſpitatus
eſt mecũ et vult adire patriã ſuã et querit prius pecuniã ſuã que ẽ
in decem cophinis alicui homini probo et fideli cõmendare donec
reuertat᷑. Precor ergo te vt amore dei et mei ī domo tua cuſtodias
Et quia audiui et ſcio te probum et fidelem nolo aliquẽ preter te
ſolũ pecuniã cuſtodire. Cum ſic loqueret᷑. ecce intrauit prim⁹ ſeru⁹
deferens cophinũ vnũ , Qđ videns deceptor credidit verũ eſſe qđ
vetula dixit. Poſt hoc intrauit miles vt vetula precepit. quẽ vidẽs
deceptor timens ſi pecuniã peteret alius ſibi non crederet ad cuſto
diendũ ſuas pecunias contra eum venit adulando dicens. Amice
vbi fuiſti. Veni et accipe pecuniam tuam fidei mee iamdiu cõmen
datã. Miles vero letus pecuniã recepit gracias agẽs deo et vetule
Vetula vero hoc videns ſurrexit et ait. Domine ego et homo iſte
ibimus contra ceteros cophinos et feſtinabimus. Tu vero expecta
donec redeamus. et bene ſerua qđ iam adduximus. Et ſic miles per
vetulam pecuniam ſuam recuperauit.

Kariſſimi miles iſte eſt quilibet criſtianus qui in iſto mundo
q̄diu viuit peregrinat᷑. qa facit omni die dietam ad mortẽ
Qui decẽ talẽta ideſt decẽ precepta domini inordinate ꝑ peccatũ
tradidit cuidam ſeni. Senex iſte eſt mundus plenus deceptionib⁹
Vnde ſi in rebus mundanis delectamur et mundo cõſidim⁹ p̄cepta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

diuina amittimꝰ et vix cum difficultate acq̄rere poterimus donec
miſer homo per verā contricionē confeſſionē et ſatiſfactionē acqui
ramus. Vetula iſta habitu peregrini induta eſt conſciencia ſana q̄
cōtinue āmouet lapides .i. operaciones malas de via cordis tui ne
pedes bonaꝝ cogitationū offendantᷣ. Dic michi quō debes recuꝑare
qđ per peccatū perdidiſti? Certe oportet te adducere de patria tua
id eſt de corde tuo .x. homines id eſt decē opera penitencie. Ita ꝙ pro
quolibet p̄cepto qđ ꝑ peccatū violaſti vnū actū mīe ſeu penitencie
oportet te adiplere. quia ſcđm btm̄ augꝰ. nullū bonū irremuneratū
et nullū malū impunitū. Itē oportet ꝙ habeat cophinū bene ligatū
ſcꝫ contritū cor et virtutibꝰ bn̄ inſignitū. ꝑuis lapillis plenū. Lapi
des iſti in corde ē meditacio .v. vulnerū criſti et memoria paſſionis
eiꝰ q̄ cōtinue oportet habere cōtra dyabolū mundū et carnē in cuiꝰ
figura dicitᷣ .i. regū. ꝙ dauid cū baculo paſtorali et cū funda et .v.
lapidibꝰ goliā occidit. Dauid interp̄tatᷣ manufortis et ſignificat
criſtū. Funda ſignificat amorē trahēs eū de celo ī mūdū a mūdo in
crucē. Quinqꝫ lapides ſunt .v. vulnera. Golias ē dyabolꝰ. Et ſic ꝑ .v.
lapides .i. vulnera tandē occiditᷣ. Si ergo iſtos lapides continue in
cophino cordis tui habueris virtutes ꝑ peccatū ꝑditas rehabere
poteris. et ſic ꝑge cū gaudio ad patriā tuā .i. ad vitam eternā.

Quidā rex ſeneſcallum habuit ſuper imperiū ſuum cuius cor
ita eleuatū et exaltatum eſt ꝙ omnes opprimebat quia ad
nutū eius omnia fiebant. Iuxta palaciū imperatoris erat quedam
foreſta animalibꝰ ſilueſtribꝰ plena qui ordinauit ꝙ fierent diuerſe
fouee q̄s folijs coꝑiebat vt beſtie ſubito ī eas caderēt et ſic caperētᷣ
Accidit ꝙ ſeneſcallus trāſiret ꝑ foreſtā et eleuatū eſt cor eiꝰ in tm̄
ꝙ opinabatᷣ ꝙ nullus maior eo eſſet ī imperio. q̄ vlteriꝰ equitās
cecidit ī vnā foueā quā exire nō potuit. Eadē die ī eādē foueā leo
cecidit pꝰea ſymea et tercio ſerpēs. Seneſcallꝰ ſe vidēs circūuallatū
iſtis beſtijs timuit et clamauit. Cuiꝰ clamorē audiens quidā pauꝑ
noīe guido q̄ cū aſino ducebat ligna de foreſta de qbꝰ victū q̄ſiuit
venit ad foueā cui ꝓmiſit mltas diuicias vt eū extraheret. Guido ait

Kariſſime nichil habeo vnde viuere poſſum niſi colligo ligna ſi la
borē iſtius diei dimitterē dampnū icurrerē. Qui ei promiſit bona
fide qđ ei de diuicijs prouideret ſi eū extraheret. Guido hoc audiēs
ad ciuitatē iuit et longā cordā ſecum portauit quā in foueā miſit
vt ſeneſcallus ſe ſuccingeret et ſic eū ſurſum traheret. Qua dimiſſa
ſaltauit leo ante ſuꝑ cordam et extractus eſt. Quo facto applauſum
ei fecit et ad ſiluā cucurrit. Deinde iterū cordā miſit ī foueā et ecce
ſymea ſuꝑ eā ſaltauit quā guido ſurſum traxit et ad ſiluā cucurrit
Poſtea iterum cordā deſcendere ꝑmiſit et ſerpens ſuꝑ eam ſaltauit
quē guido extraxit. Applauſum ei fecit et ad ſiluā cucurrit. Deīde
miles clamauit. O kariſſime benedictus altiſſimus. Jam de beſtijs
ſum liberatus cordam ꝑmitte deſcendere qđ et factum eſt. Miles ſe
ſuccinxit et guido eum abſtraxit deinde equū extraxerunt. Statim
ſeneſcallus equū aſcēdit et ad pallaciū regis venit guido vero domi
venit et vxor videns eū vacuū contriſtata eſt valde. Jlle vero pre
ceſſum ei narrauit et ꝙ mercedem condignā reciperet. de quo vxor
gauiſa eſt. Mane vero guido ibat ad caſtrū mittens ianitorem ad
ſeneſcallum ꝙ ipſe ibi eſſet. Qui prima et ſecunda vice negauit ꝙ
eum vmꝗ̃ viderit. ı̄mo niſi recederet ipſum crudeliter verberaret.
Qui dū tercia vice reuerſus eſſet ita crudeliter portarius eum ver
berauit ꝙ ipſum ſemiuiuū reliquit. Quod audiens vxor guidonis
venit et cum aſino eū ad domū duxit et diu infirmatus eſt et oīa
bona ſua in infirmitate conſumpſit que habuit. Dum autem ſanus
factus eſſet et vna die ꝯ ligna colligeret. vidit alonge decē aſinos
oneratos cū fardellis. et leonem a parte poſteriori ſequētē et recto
tramite verſus guidonē eos dixit. Guido intime reſpexit leonem et
ſtatim memoriā habuit ꝙ erat ille leo quē de fouea traxit. Leo cū
ad eum veniſſet. cū pede ſignū ei fecit. vt cum aſinis oneratis domū
accederet qđ et fecit. Guido aſinos ſecū domi duxit et leo ſequebat̃
quouſqꝫ guido ad domū peruenit. Cum autē aſini domū intraſſent
Leo cū cauda applauſum fecit guidoni et ad ſiluā cucurrit. Guido
per diuerſas eccleſias proclamari fecit ſi aliquis aſinos amiſiſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Et non eſt inuentus vnus qui confiteretur ſe aliquem perdidiſſe.
Ipſe aperiēs fardellas diuicias multas inuenit. de quibꝰ non modi
cum gaudens diues effectus eſt. Cum vero ſecunda die guido ad fo
reſtam venit et inſtrumentū ferreū vt lingna ſcinderet nō haberet
reſpexit ſuperius et vidit ſimeā quam de fouea extraxit que cū den
tibus et vnguibus tantū frāgebat ꝙ guido ſine labore aſinū ſuū
onerauit. et domi eſt reuerſus. Tercia vero die guido ad foreſtam
reuertitur et cum ſederet ad ꝑparandū inſtrutū vidit ſerpentē quē
de fouea extraxit portantē lapidem in ore ſuo coloratū triplici colo
re. Ex vna parte erat albus ex alia niger ex tercia rubicundus. Os
ſuum aperuit et in gremio eius permiſit cadere et abceſſit. Guido
cum lapide ad vnum peritum acceſſit. Qui cū eum vidiſſet et virtu
tem ipſius cōgnouiſſet. libenter centum florenos pro lapide dediſſʒ
Guido vero virtute lapidis multa bona acquiſiuit. et in milicia m
eſt promotus. Quod intelligens imperator eū ad ſe venire precepit
et lapidem habere voluit pro pecunijs. aut extra regnum mitti. Ait
guido. Domine lapidem vendam. Sed vnum dico. Si modo valorē
michi dederitis ad me redibit. Qui dedit ſibi tricētos florenos. Quē
tamē guido in archa ſua inuenit et īperatori reddidit. Qui admirās
dixit. Dic michi vnde lapidem habuiſti. Ille vero a principio vſqʒ
ad finē narrauit. quomō ſeneſcallus in fouā cecidit cū leone ſimea
et ſerpēte et ꝙ ꝓ mercede vulneratus fuit a ſeneſcallo et qđ a leone
ſimea et ſerpente recepit. hoc audiens īperator cōmota ſunt omnia
viſcera eius cōtra ſeneſcallū et ait ei. Quid eſt quod audio de te.
Ille negare non poterat. Cui imperator. O peſſime magnā ingra
titudinem feciſti guidoni ex quo de periculo mortis te liberauit et
hic eum ſemiuiuū reliquiſti. O miſer ecce beſtie irracionales ſicut
leo ſymea et ſerpens mercedē ei reddiderūt. Tu vero hodie contra
bonum malum reddidiſti et ideo omnia que habes et dignitatē tuā
guidoni dabis et te hodie in patibulo ſuſpendendum iudico. Quod
audientes ſatrape imperijs eis placuit iudiciū. Et guido imperium
regebat et vitā in pace finiuit. ¶ Moralizacio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Kariſſimi iſte. Imperator eſt deus q̄ omnia videt. Pauper iſte
eſt homo qui nichil ex ſe habet. Job primo. Nudus egreſſus
ſum ex vtero matris mee nudus reuertar illuc. Deus pauperē iſtū
promouit quando eum dominū paradiſi conſtituit p̄s. Omnia ſub
ieceſti ſub pedibus eius ꝛc. Fouea in quam cecidit eſt mundus qui
eſt plenus foueis ſcȝ periculis quia totus mundus in maligno po
ſitus eſt. In iſto mūdo cecidit miſer homo ī multas foueas. gen̄. iij.
In ſudore vultus tui ꝛc. Leo in eandem foueam cecidit ſcȝ filius dei
quando naturam humanā aſſumpſit et in miſeria magna triginta
ānis vixit. p̄s. Cū ipſo ſum ī tribulatione ꝛc. Iſte ē leo de quo dicit̄
apoc̄. viij. Vicit leo de tribu iuda ꝛc. Deinde ſymea ideſt tua conſci
encia cecidit que ad modum ſymee lacerat ea q̄ ei diſplicent quia
ſemper contra peccatum murmurat. Item ſerpens cecidit ī foueam
ſcilicet prelatus vel confeſſor qui cum peccatore debet deſcendere. i.
cōdolere eis peccatis ſecūda ad corinth. vi. Quis infirmat̄ et ego
non infirmor. Item guido cum corda extraxit ſeneſcallum. Sic filiꝰ
dei cum corda paſſionis ſue nos extraxit de fouea miſerie et deptāte
dyaboli. Sed miſer homo hoc nō obſtante ingratus efficit̄ deo quo
ciens contra legem dei peccat. Guido erat verberatus ſic homo qn̄
mortaliter peccat quantū in eo eſt deū iterato crucifigit. Sed leo
ideſt deus dedit criſto īquantū homo decē aſinos oneratos ideſt oīa
p̄cepta ſub eius poteſtate antiqua et noua diſpenſando cū homine.
Et ſi illa p̄cepta fecerimꝰ ad eternas diuicias peruenimꝰ. Guido
ligna ſcindebat ideſt cōſciencia tua ſtimulat perpetrare ꝑ que corpꝰ
et animā in die iudicij operari poteris propter que requiem eternā
obtinebis quia ſi cōtra cōſciēciā agas ad iehēnā deduceris. Serpēs
dedit ei lapidem triplici colore coloratum. Sic prelatus et confeſſor
per informacionē ſacre ſcripture poterat lapidē ideſt criſtū obtinere
Ille lapis erat niger rubicūdus pulcher et. albus. Sic criſtus ſpecio
ſus forma pre filijs hominū. Item niger erat per paſſionē. Rubicū
dus per ſanguinis effuſionem. Qui ergo iſtum lapidem portat ille
habet habundanciā ſine defectu. Nec illum lapidem debes vendere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

niſi det tantū preciū quantū criſtus. ſcʒ per cōtricionē confeſſionē
et ſatiſfactionē. Sed ingrati ī patibulo infernali erūt ſuſpēſi. Electi
vero vitā eternā obtinebunt. Qđ nobis ꝛc.

DArius regnauit prudens valde qui tres filios habuit quos
multū dilexit. Cum vero mori deberet totā hereditatē pri
mogenito legauit. Secundo filio dedit omnia que in tempore ſuo
acquiſiuit. Tercio filio ſcʒ minori tria iocalia precioſa dedit ſcilicʒ
ānulū aureū. monile et pannū p̄cioſū. Annulus illā virtutē habuit
ꝙ qui ipſum in digito geſtabat graciā omniū habuit in tantum ꝙ
quicq̄t ab eis peteret optineret. Monile illā virtutē habuit ꝙ qui
eum in pectore portabat quicq̄t cor ſuū deſiderabat. qđ poſſibile eēt
obtineret. Pānus illā virtutē habuit ꝙ quicūqʒ ſuper eum ſederet
et intra ſe cogitaret vbicūqʒ eſſe vellet ſubito ibi eſſet. Iſta tria io
calia dedit filio ſuo iuniori vt ad ſtudiū pergeret. et mater ea cuſto
diret et tempore oportuno ei daret. Statimqʒ rex ſpiritū emiſit qui
honorifice eſt ſepultus. Duo primi filij eius legata occupabāt. Ter
cius filius ānulū a matre recepit vt ad ſtudiū pergeret. Cui mater
dixit. Fili ſciēciā acquire et a muliere caueas. ne forte ānulū pdas
Ionathas ānulum accepit. ad ſtudiū acceſſit et in ſciencia profecit
Poſt hoc cito quadā die in platea ei quedā puella occurrebat ſatis
formoſa. et captus eiꝰ amore eam ſecū duxit. Cōtinuo ānulo vtebat̄
et graciā omniū habuit et quicquid ab eis voluit habere optinuit
Puella eius cōcubina mirabat̄ ꝙ tam laute viueret. cū tn̄ pecuniā
nō haberet. Racionē quadā vice cū letus eſſet queſiuit. dicens qđ
creatura ſub celo non eſſet quā magis diligeret. ideo ſibi dicere de
beret. Ille de malicia nō p̄meditatus ſibi dixit virtutem ānuli eſſe
talem ꝛc. At illa cum ſingulis diebus cū hominibꝰ conuerſare ſoles
perdere poſſes ideo cuſtodiā tibi eū fideliter. Qui tradidit ei ānulū
ſed cū repeteret penuria ductus illa alta voce clamauit ꝙ fures ab
ſtuliſſent. Qui motus fleuit amare quia vnde viueret non habuit.
Qui ſtatim ad reginā matrem ſuam eſt reuerſus denuncians ei ānu
lum perditum. At illa. Fili mi tibi predixi vt a muliere te caueres.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Ecce tibi iam trado monile qđ diligēcius cuſtodias. Quia ſi perdi
deris. honorē et cōmodo ꝑpetuo carebis. Jonathas monile recepit
et ad idem ſtudiū eſt reuerſus. Et ecce concubina eius in porta ciui
tatis occurrit et cum gaudio eum recepit. Ille vt prius eā ſecum
habuit. Monili in pectore vtebaẗ et quicquid cogitabat habebat
et ſicut prius cōuiuia multa habuit et laute vixit. Cōcubina mira
batur quia nec aurum nec argentū videbat et cogitabat ꝙ aliud
iocale apportaſſet. ꝙ ſagaciter ab eo īdigauit. Qui ei monile oſtē
dit. Et virtutē eius dixit. Que ait. Semper monile tecum portas.
Una hora tantum cogitare poſſes qđ per annū ſufficeret tibi ideo
trade michi ad cuſtodiendū. At ille. Timeo ꝙ ſicut ānulū ꝑdidiſti
ſic et perderes monile. et ſic dampnū maximū incurrerem. Que ait
O domine iam per ānulū ſciēciā acquiſiui. Unde tibi fideliter pro
mitto ꝙ ſic cuſtodiā monile ꝙ nullus poſſet a me auferre. Ille cre
dēs dictis eius monile ei tradidit. Poſtꝙ̄ omnia cōſumpta fuiſſent
monile peciit. illa ſicut prius iurauit ꝙ furtiue ablatū eſſet. Quod
audiēs ionathas fleuit amare et ait. Nōne ſenſum perdidi ꝙ poſt
ānulū perditū monile tibi tradidi. Perrexit ad matrē et ei totum
proceſſum nūciauit. illa non modicū dolens dixit. O fili kariſſime
quare ſpem poſuiſti in muliere. Jam altera vice deceptus es per eā
et ab omnibus vt ſtultus reputaris. Ammodo ſapienciam addiſcas
quia nichil habeo tibi niſi pānum precioſum quem pater tuus tibi
dedit. Si illum ꝑdideris ad me amplius redire nō valeas. Ille pānū
recepit et ad ſtudiū perrexit et concubina eius vt prius gaudenter
eum recepit. Qui expandens pannū dixit kariſſima iſtum pannum
dedit michi pater meus et ambo poſuerūt ſe ſupra pānū. Jonathas
intra ſe cogitabat vtinam eſſemus in tātam diſtanciā vbi nullus
hominū ante venit. Et ſic factum eſt. Fuerunt enim in fine mundi
in vna foreſta que multum diſtabat ab hominibus. illa triſtis fuit
et ionathas votum vouit ꝙ dimitteret eam beſtijs ad deuorandum
niſi redderet annulū et monile. Que promiſit facere ſi poſſet et ad
peticionem cōcubine ionathas virtutem pāni dixit ſcilicet quicūꝫ

ſuper eo quieſceret et cogitaret vbi eſſe vellet ibi ſtatī eſſet. Deīde
ipſa ſe ſupra pannū poſuit et caput eius in gremio ſuo collocauit
et cum dormire cepiſſet ipſa partem panni ſupra quā ſedebat ad ſe
traxit. At illa cogitabat. vtinā eſſem ī loco vbi mane fui. Quod et
factū ē et ionathas dormiens in foreſta manſit. Cū autē de ſompno
ſurrexiſſet et pannū ablatū cū concubina vidiſſet. fleuit amariſſime
nec ſciuit ad quem locū pergere. Surrexit ergo et ſigno crucis ſe
muniens per quandā viam ambulauit per quā ad aquā profundā
venit per quam tranſire oportebat. que tam amara et feruida fuit
ꝙ carnes pedū vſqꝫ ad nuda oſſa ſepauit. Ille vero de hoc cōtriſta
tus vas impleuit et ſecū portauit et vlterius veniens cepit eſurire
vidēſqꝫ quādā arborē de fructu eiꝰ comedit et ſtatī factus ē loproſus
De frcū illo eciā collegit et ſecū portauit. Tūc veniēs ad aliā aquā
ꝑ quam tranſiuit q̄ aqua carnes reſtaurabat pedū vas de ea īpleuit
et ſecū portauit et vlterius ꝓcedens cepit eſurire. Et vidit quandā
arborē. de cuiꝰ frcū cepit et comedit. Et ſicut ꝑ primū fructū infectꝰ
erat. ſic ꝑ ſcd̄m fructū a lepra ē mūdatus. De illo fructu eciā attulit
et ſecū portauit. Dū vero vlterius ābularet. vidit quoddā caſtrū
et duo hoīes ei obuiabāt q̄rentes q̇s eſſet. At ille. Medicus peritꝰ
ſum. Qui dixerunt. Rex iſtius regni manet in iſto caſtro et eſt hō
leproſus. Si eū a lepra curare poſſes multas diuicias tibi daret. At
ille. Eciā. Qui adducentes ipſum ad regē dedit ei de ſecundo fructu
et curatus ē a lepra et de ſecūda aqua ad bibendū que carnes eius
reſtaurabat. Rex ergo multa donaria ei cōtulit. Jonathas igiť pꝰea
inuenit nauem de ciuitate ſua et illuc trāſfretauit. Rumor ꝑ totam
ciuitatē exiuit ꝙ magnus medicus adueniſſet et cōcubina ſua que
abſtulerat ei iocalia ad mortē infirmata ē mittens pro medico iſto
Jonathas ignotus eſt ab oībus. Sed ipſe eā cognoſcens dixit ei. ꝙ
medicina ſua nō valeret ei niſi prius cōfiteretᷣ oīa peccata ſua et ſi
aliquē defraudaſſꝫ q̇d redderet. Illa vero alta voce confitebatᷣ quō
ionathan decepiſſꝫ de ānulo monili et pāno et quō eū in loco deſerto
reliquiſſet beſtijs ad deuorandum. Ille hoc audiens ait. Dic domina

vbi ſunt iſta tria iocalia. Et illa. In archa mea. Et dedit ei claues
arche et inuenit ea. Jonathas ei de fructu illiꝰ arboris a qua leprā
recepit ad comedendū dedit et de aqua prima que carnē de oſſibus
ſeparauit ad bibendū ei tribuit et cum guſtaſſet et bibiſſet ſtatim
eſt arefacta et dolores interiores ſenciens lacrimabiliter clamauit
et ſpiritū emiſit. Jonathas cum iocalibus ſuis ad matrē ſuā prexit
de cuius aduentu totus populus gaudebat. Ille vero matri a prin
cipio vſqꝫ ad finē narrauit. quomodo deus eum a multis malis pe
riculis liberauit et per aliquos annos vixit et vitā in pace finiuit.

Moralizacio

Kariſſimi rex iſte eſt dn̄s noſter ihesus criſtus. Regina mater
eccleſia tres filij homines in mundo viuentes. Per primum
intelligo diuites et mundi potentes quibꝰ deus dat mundū ad vo
luntatē. Per ſecundū mundi ſapientes qui per ſapienciā mundanā
quicqꝫ habent acquirunt. Per terciū filiū bonū criſtianū ab eterno
electū cui dedit deus tria iocalia ſcilicz ānulū fidei monile ſue gracie
ſiue ſpei et pannū caritatis. Unde quicūqꝫ ānulum fidei portaueris
graciā dei et hominis et amorē habere poterit in tātum ꝙ quicqꝫ
deſiderat obtinebit. Sicut ſcribit paulꝰ. Si habuero fidē vt granū
ſynapis potero dicere huic menti tranſi et tranſibit. Si vero ī pec
tore hoc eſt in corde monile ſpei haueris cogita qđ volueris et qđ
iuſtū eſt obtinebis. Unde dn̄s. Petite et accipietis querite et inue
nietis. Et ad hebre. Spe ſalui facti ſumus. Si vero pannū carita
tis habueritis vbicūqꝫ eſſe volueritis obtinebitis. ad chor̄. vi. Ca
ritas non que ſua ſunt querit ſed que ihesu criſti. Et iohā. Deus
caritas ē. Sed iſta tria iocalia ſepius perdit homo in ſtudio iſtius
mundi per concubinā ſuā id eſt carnē ſcz per carnalē concupiſcenciā
Quia caro ſpiritui aduerſatur. Concubina traxit pannū a ionatha
ipſo dormiēte. Sic caro ſepius caritatē ab homine trahit ꝑ peccatū
mortale et eum in peccatis dormientē dimittit hominē ab omni grā
et adiutorio dei ꝙ̄diu ī peccato iacet. Jonathas excitatꝰ a ſompno
fleuit amariſſime. Sic tu poſtqꝫ excitatus fueris a ſompno peccati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

et te inueneris ſine gracia et virtutibꝰ merito flere poteris. Quid
ergo ē faciendū. Surge velociter ꝑ opera miſericordie et ſigna te
ſigno ſancte crucis ī pectore et inuenies viā ſalutis. Perge quouſqꝫ
veneris ad aquā. ꝑ quā caro ſeparatᷣ ab oſſibꝰ. Aqua iſta ē cōtricio
que tā amara debet eſſe. qꝛ debet ſeparare carnē ideſt carnales delec
cationes ab oſſibus ideſt peccatis in quibꝰ deum offendiſti. Et vas
cordis tui de hac aqua debes iplere et qᷓdiu ī hoc mortali corpore
fueris cōtricionē in corde habeas. Deinde vlterius debes procedere
et fructū arboris comedere. Ille fructus eſt penitencia per quā aīa
ſuſtentatᷣ. et corpus denigratᷣ ſepius ad modū leproſi. Illum fructū
debes colligere et ſemper tecum portare. Cum vlterius proceſſiſſet
venit ad ſecundā aquā per quā caro erat reſtaurata. Aqua iſta eſt
cōfeſſio que reſtaurat virtutes perditas. Cum vero vlterius ꝓgeret
de fructu ſecunde arboris comedit et curatus eſt. Fructus ille ē fructꝰ
penitēcie ſcꝫ orationis ieiunij et elemoſine. De iſtis fluuijs et fruc
tibꝰ debes ſemꝑ portare tecū. vt ſi a caſu aliquē regem leproſum
īueneris. ipſum cures. Rex iſte poteſt dici homo per peccatū infectꝰ
qui per fructū confeſſionis et aquā cōtricionis curari poterit. Duo
qui ſibi in via occurrerunt et ad curandū te ducunt. ſunt timor dei
et iehenne propter qᷓ homo declinat a malo et facit bonum. Naues
que ionathā duxerunt ad patriam. ſunt diuina precepta que nos
ducunt ad gaudia eterna. Sed oportet nos prius videre cōcubinā
ſcilicet carnem ſpiritui contrariam et eam in lecto carnalis cōcupiſ
cencie inuenies. Da ei de fructu penitencie cū aqua cōtricionis. per
que duo intumeſcat. hoc eſt eleuetᷣ ꝑ bonam deuccionē ad recipiēdū
iugū penitencie et ſic tu poteris ſpiritū deo reddere cū iocalibus
id ē bonis virtutibꝰ et ad patriā regni celeſtis ꝓuenire. Ad quā ꝛc.

Olim erat qdā rex q̄ habuit duos milites ī vna ciuitate vnꝰ
erat ſenex alter iuuenis. Senex erat diues et pulchrā puellā
ꝓpter eiꝰ pulchritudinē in vxorē duxit. Juuenis miles erat pauꝑ et
quādā vetulā locupletē ꝓpt diuicias accepit quā miles nō multū di
lexit. Accidit ſemel qꝛ miles iuuēis ꝑ caſtꝝ ſeīs militis ābularet et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

vxoꝛ ſenis militis in quadam feneſtra in ſolacio ſedebat et dulciter
cantabat. Iuuenis miles cū eam vidiſſet captus eſt in amoꝛe eius
et ī animo cogitabat. Melioꝛ eſſet cōbinacio inter me et illā iuuē
culā ꝙ̄ inter ipſam et vir̄ ſuum qui eſt homo ſenex et impotens et
ꝙ vxoꝛ mea eſſet vxoꝛ eius. Et ab illo die incepit eam diligere et
clenodia dare. Domina vero eciam miro modo eū dilexit et quādo
potuit ad eum acceſſit et ōnibus viribus nitebaꝰ ſi poſſibile eſſet ī
vir̄ accipere poſt moꝛtem viri ſui. Erat autē āte feneſtrā caſtri ſenis
militis arboꝛ ficuum in q̄ omni nocte philomena reſidebat que dul
citer cantabat ꝓpter cuius cantū domina ſingulis noctibus ſurrexit
et ad feneſtrā perrexit et per magnum ſpaciū ibidem exſpectabat
vt canticum philomene audiret. Cum hoc percepiſſet vir eiꝰ ꝙ ſin
gulis noctibus ſurgeret ait ei. Kariſſima qua de cauſa de lecto ſingu
lis noctibus ſurgis? Que reſpondit. Super arboꝛem fici omni nocte
reſideret philomena que tam dulciter cantat ꝙ opoꝛtet me ſurgere
et eam audire. Miles hoc audiens de mane ſurrexit et cum arcu et
ſagitta ad arboꝛem fici perrexit philomenā occidit et coꝛ extraxit
et vxoꝛi pꝛeſentauit. Dn̄a vero vidēs coꝛ philomene fleuit amare
dicens. O bona philomena feciſti qđ debuiſti. Ego ſum cauſa moꝛ
tis tue. Statim nunciū ad iuuenē militē miſit nūciando ei crudeli
tatē mariti eo ꝙ philomenā interfeciſſet. Miles h̊ audiēs cōmota
ſunt omnia viſcera eius et ait ī coꝛde ſuo. O ſi conſtaret iſti crudeli
quātus ē amoꝛ inter me et ſuā vxoꝛē peius me tractaret. Armauit
igiꝛ ſe duplici armatura et caſtrū intrauit et ſenem militē occidit.
Poſt hoc cito moꝛitur vxoꝛ ſua et ipſe cum gaudio vxoꝛem ſenis
militis occiſi ī matrimoniū duxit et ambo longo tempoꝛe vixerūt
et in pace vitam finierunt.

Kariſſimi per iſtos duos milites intelligere debemus moyſen
pꝛophetā et dominū noſtrū iheſum criſtū. Criſtus erat ſenex
qui ab eterno iuuenculā deſponſauit ſcꝫ legē nouā. Moyſes erat iu
uenis quia in tempoꝛe factus qui legē antiquā deſponſauit. Arbor
in qua philomena cātauit ē crux in q̄ criſtus pepēdit. Philomena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

eſt eius humanitas que dulciter cantabat quando patrē celeſtem pro genere humano rogauit. Sed iudei nō poterāt pati ꝙ domina ſurgeret de lecto ideſt ꝙ tot ſurgerent de lecto peccati et criſtum inſequebant̃. Ideo eius humanitatē occiderūt et cor eius ideſt amorē quē nobis ideſt cuilibet criſtiano oſtendit vt a peccato quieſcat et deo fideliter ſeruiat. Moyſes vero armauit ſe duplici armatura et leonē occidit ideſt armauit ſe cerimonijs et circūciſione et non tm̄ peccata eius ſed oīm fideliū a primo parente vſqꝫ ad aduentū criſti ipſum occiderunt. ſicut eſt ſcriptū. Ipſe peccata noſtra in corpe ſuo tulit. Quid ſequit̃ poſtea? Certe moyſes ideſt quilibet fidelis qui deſiderat ianuā regni celeſtis intrare oportet vt legē deſponſet. Juxta illud math. Qui crediderit et baptiſatus fuerit ſaluus erit.

Miles quidā prexit vt vineā ſuā vindemiaret. Vxor autē eiꝰ putans ipſum diucius moraturū amaſiū habuit ꝓ quo miſit vt cito veniret. Qui cū veniſſet camerā intrauit. Et cū ābo ī ſtratu eſſent venit miles ſcꝫ maritus ramo vinee in oculo ꝑcuſſus et oſtiū percutit. At illa tremebunda aperuit priꝰ tamen amaſiū abſcondit. Miles ergo intrās. oculū doluit et lectū vt quieſceret parare iuſſit tūc vxor timēs ne amaſiū in camera latitantē videre poſſet marito ait. Quid feſtinas ad lectum? Dic michi quid tibi accidit. Illo ergo referēte. ipſa reſpondit. Dimitte me inquit domine vt ſanū oculum arte medicinali confirmem ne illo forſitan morbo alterum ſimiliter amittas. Quod ille ſuſtinens os ſuum illa quaſi ꝓ medicina ſupra mariti oculum ſanū appoſuit et manu amaſio innuens ille receſſit. Quo facto dixit vxor marito. Modo ſecura ſū ꝙ nullū malū oculo ſano eueniet. Jam lectum aſcende et quieſce.

Kariſſimi miles iſte ē ꝑlatus eccleſie qui habet ſanctā eccleſiā cuſtodire et oues ſibi traditas regere. Vxor adulterata ē aīa q̄ ſepius ꝑ pcc̄m dyabolo adheret. Miles ꝑcutit̃ oculo q̄ciēs ꝑlatus muneribꝰ excecat̃. Quia ſcriptū ē ſapie. vi. Munera excecāt oculos iudicū ſic ꝙ neceſſe habeat camerā bone vite intrare et omnē auariciā et cupiditatē a ſe excutere ꝑ penitenciā. Tūc audacter debet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

oſtiū cordis ſui percutere et tūc vxor ideſt anima aperit vt gloriam dei recipiat. Sed heu ſepe per carnales affectiones et mūdi blandiciones oculus ſanus ſcꝫ cordis cū quo deberemus deum contemplari offuſcatur per mundi vanitates et carnis voluptates in tantum ꝙ periculū ſui ipſius et ſubditoꝝ poterit aduertere et per penitenciā emēdare. Studeat ergo vnuſquiſqꝫ ſic oculos mentis ad deum dirigere vt poterit omne velamē peccati expellere.

Miles quidā erat qui peregre ꝓficiſcens cōmiſit vxorē ſuam ſocrui ſuo ſeruandā ideſt matri vxoris ſue. Vxor autem poſt deceſſum mariti quēdā iuuenem amauit quod matri iudicauit. Illa vero ſtatim ſibi fauens iuueni accerſiuit quibus epulantibꝰ miles adueniens hoſtiū pulſauit. Statim vxor ſurgens amaſium in lecto abſcondit et poſt hoc oſtium marito aperuit. Qui cū intrauit precepit vt lectus pararetur. Laſſus nāqꝫ quieſcere voluit. Vxor ꝑbata qd faceret cogitauit. Quod videns mater ait. Ne feſtines filia lectum parare donec monſtremus marito tuo lintheum quod fecimus. Mater eregens lintheum quantum potuit per vnum cornu alterum filie ad ſubleuandū dedit et tamdiu lintheum extenderūt donec amaſius eſt egreſſus et ſic maritus deluſus ē per extenſionē. Quo facto ait mater filie ſue. Nunc extende lintheū ſuꝑ lectum mariti tui qd manibꝰ tuis et meis cōtextū eſt.

Moralizacio.

Kariſſimi miles iſte eſt q̄libet homo qui poſt baptiſmū pergit tamq̄ peregrinus in mundo iſto. Quia q̄diu hic ſumꝰ peregrini ſumus p̄s. Ego peregrinus ſum et filius matris mee. Sed in illa peregrinacione vxor ſcꝫ caro ſepius adulteratꝛ cum vicijs et cōcupiſcencijs. Miles ad oſtiū pulſat quociens recordatꝛ quid et q̄tū contra deū deliq̄t et ideo tenetꝛ pulſare ideſt orare ieiunare et cetera opera bona facere et ſic poterit camerā bone vite intrare et in predictis diuinis quieſcere. Sed vxor ideſt caro ſepe hoc percipiens ꝙ homo penitenciā ꝓponit facere turbatur quia nō ſuſtinet libenter penitenciā ſtatim mater ideſt mundus hoc percipiens erigit lintheamen ideſt mundi vanitatem in quibus tantum homo delectatur ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

periculum ꝓpꝛium non aduertit quod eſt dolendum.

Quidam miles generoſus quendā regem a quo feodatus erat
grauiter offenderat et miſit ad eum milites vt pro eo interce
derent. Dix enim eius amiciciam ſub hoc pacto obtinuerūt ſcilicet
ꝙ ad curiam eius pedeſter et equeſter pariter ideſt ſemi equitās et
ſemi ambulans veniret et q̄d duceret ſecū amicū fideliſſimū et iocu
latoꝛem optimū et inimicū perfidiſſimū. Miles multū contriſtatus
cogitare cepit quō hoc poſſet īplere. Quadā vero nocte cū ꝑegrinū
quendā hoſpicio recepiſſet clam dixit vxoꝛi ſue. Scio ꝙ peregrini
pꝛomptā pecuniā ſecū poꝛtāt. Volo ergo ſi tu ſuaſeris eū interficere
et pecuniam eiꝰ obtinebimꝰ. At illa bonū eſt cōſiliū. Cunctis ergo
doꝛmientibus circa diluculum. ſurgit miles excitans peregrinū et
abire iubet et vnū de ſuis vitulis ī fruſta ſcidit ponens eū in ſacco
Deinde vxoꝛem ſuam excitat dans ſibi ſaccum vt in angulo domus
abſconderet dicens. Tantū caput et crura cū brachijs in hoc ſacco
poſui. coꝛpus autē in nr̄o ſtabulo ſepeliui. Hijs dictis aliquantulā
pecuniā ſibi oſtendebat ac ſi illā peregino moꝛtuo abſtuliſſet. Cum
autē dies adeſſet vt domino ſuo ſe p̄ſentaret. accepit a dextris canē
et paruū filiū ſuū in gremio et vxoꝛē a ſiniſtris. Cumq̨ caſtro dn̄i
ſui appꝛopinquaret dextrū crus ſuper doꝛſum canis ſui velut equi
tās poſuit ꝑ alcū gradiēdo. ſicq̨ pedeſter et equeſter caſtrū dn̄i ſui
intrauit. quo viſo rex cū aſtantibꝰ mirabat̄. Ait ei rex. Vbi ē amicꝰ
tuus fideliſſimus? Qui ſtatī euaginans gladiū ſuum canē grauiter
vulnerauit qui cū clamoꝛe et doloꝛe fugit. Deinde miles eum reuo
cauit et canis ad eum venit. Ecce fideliſſimū amicum meū. Cui rex.
Verū dicis. Vbi eſt ioculatoꝛ tuus? Cui miles. Ecce paruulus filius
meus cum ante me ludit magnum ſolacium michi facit. Ait rex.
Vbi eſt maximus inimicus tuus. qui ſtatim dedit alapam vxoꝛi ſue
dicens. Quare tu tam impudice reſpicis dominū meum regem. Illa
ſtatim reſpondit. O maledicte homicida. quare me percutis. Nōne
in domo tua pꝛopꝛia lamentabile homicidiū perpetraſti et pꝛo mo
dica pecunia peregrinū occidiſti? Iterū miles dedit ei alapam dicēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

O maledicta. cur filiū tuū dehoneſtare non formidas. Que ſtatim
iracūda tota facta eſt. et dixit. Venite oſtendā vobis ſaccū in quo
occiſi peregini caput et brachia poſuit et ſtabulū in quo eiꝰ corpꝰ
ſepeliuit. Cum veniſſent vt experirent̄ et locū eius vxor oſtēderet
cito effodiētes viſis carnibꝰ vitulinis obſtupuerūt. aſtuciā militis
cognoſcētes dignis et laudibꝰ eū extollerūt. q̄ poſtea dn̄o ſuo regi
ſpeciali dilectionis vinculo eſt ānexus. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi miles iſte qui ſui regis graciā perdidit eſt peccator
qui ad optinendā graciā domini ſui. Premittit ītercessores
deo ſcꝫ dilectos homines quaſi cōſanguineos et amicos. Vt autem
dn̄o ſuo ſatiſfaciat. pedeſter veniat et equeſter. Pedeſter ideſt terre
na et tēporalia quaſi deſpectabilia conculcādo. Equeſter vero toto
cordis deſiderio celeſtia cōtemplando. Sed canē quoqꝫ a dextris ꝓ
amico fideliſſimo ſecum ducat .i. angelū ſuū bonū vel preſbiterum
qui animā tuā habet cuſtodire q̄ licet ſepius gladio ſuoꝝ criminū
vulneretur et offendat̄. Recurrit tamē fideliter vt amicus qui ſua
ſecreta coram familia prīcipis reuelat. Joculatorē ideſt pueꝝ paruū
in gremio habere debet ideſt conſcienciā bonā que ſi bene regulat̄
multum delectat hominē. Vxorem vero a ſiniſtris pro inimico per
fidiſſimo ducat ideſt carnis molliciem vel demonē qui ſua ſecreta
coram familia principis et amicis ideſt coram cunctis angelis atqꝫ
ſanctis īminente mortis hora in perdicionē ſui detegit et reuelat.
Tunc merito laudabit̄ miles ſapiens qui predictos inimicos ſic fe
fellit occulte vitulum mactando et in ſecreto domus in angulo ſub
terrando ideſt corpus ꝓprium in ſecreto cubiculo flagellando aut
ſecreta pectoris cōſciencia lacrimoſa intenſe mundando nec tamen
homicidiū perpetrādo .i. modū debitū non excedendo ſed ieiunijs
et oracionibus alijs bonis operibus ſapiēter in omnibꝰ inſiſtendo
per que tandem domini ſui graciā quā perdiderat rehabebit.

Erant duo fratres quorū vnus erat laicus et alter clericus.
Laicus ſepe audierat a fratre ſuo ꝙ mulieres ſecretū alicuius
non potuerūt occultare. Cogitabat experiri hᵒ cū vxore ſibi dilecta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

cui dixit vna nocte. Kariſſima ſecretū habeo tibi panderē ſi certus
eſſem ꝙ nulli diceres quia ſi cōtrariū faceres cōfuſio intollerabilis
michi eſſet. At illa. Domine noli timere vnū corpus ſumus. Bonū
tuū eſt meū et econuerſo et eciā malum ſimiliter. Qui ait. Cum ad
priuatam acceſſiſſem vt opus nature facerem coruus nigerrimus a
parte poſteriori euolabat. de quo ſum contriſtatus. Que ait. Letus
eſſe debes ꝙ a tāta paſſione es liberatꝰ. Mane vero mulier ſurrexit
et ad domū proximi ſui iuit et dñe domus dixit. O dña kariſſima
potero tibi pandere aliqua ſecreta. Que ait. Ita ſecure ſicut anime
tue. Que dixit mirabil' caſus accidit marito meo nocte iſta. Acceſſit
ad priuatam vt opus nature faceret et ecce duo corui nigerrimi a
pte poſteriori euolabant de quo multū doleo. Et illa ad aliā vicinā
narrauit de tribꝰ. Et tercia de quatuor. Et ſic vltra ꝙ ille diffamatꝰ
eſt ꝙ. lx. corui de eo euolaſſent. Ille turbatus de rumore conuocauit
populū cui narrauit rem geſtam quomodo mulierem voluit expiri
ſi ſciret ſecretū tenere. Poſt hoc moritur vxor eius et ille cenobiū
intrauit tres litteras didicit quaꝝ erat prima nigra ſecunda rubea
tercia candida.

Kariſſimi ille qui maliciā mulieris probauit poteſt dici homo
mundanus qui conamine toto laborat vt bona mundana ac
quirat et ſepe cū credit ſine offenſione euadere cadit ī mille vt qui
cadit in ſuperbiā cadit in multos alios defectus contra ſalutē aīe
ſue. Et hoc eſt coruū nigrū a parte poſteriori exire ideſt peccatū in
effectu. et ſic homo diffamatᷣ non tantū per vxorem propriā ſcilicet
carnē ſed per vicinas alias ſcilicet per quinq; ſenſus. Fac ergo tu
ſicut et ille. Collige populū ideſt oīa pterita et pſencia facta tua et
purgate ꝑ viā cōfeſſionis et tūc poteris cenobiū bone vite intrare
et in tribꝰ litteris ſtudere ꝑ qđ ſtudiū acqris brauiū eternū. Prima
littera eſt nigra et eſt recordacio peccatoꝝ q̄ tamꝙ̄ nigra et grauis
ſarcina torquent et cruciant cotidie pectus tuum cū recordacione
pene īfernalis. Secūda littera ē rubea et ē recordacio roſei ſanguis
tui creatoris quē in cruce pro te miſero peccatore de quinq; riuulis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſuis fudit miſericorditer et habundater tribuit. Tercia littera eſt candida et eſt deſideriū celeſtiū gaudioꝝ et eoꝝ qui ſequūtur agnū de in albis quocūqꝫ ierit. Si iſta tria in corde nobiſcū firmiter habuerimus ſine dubio regnū eternū obtinebimus.

REfert macrobius ꝙ quidā puer romanus nomine papirus ſemel cū patre ſenatū ſapientū intrauit vbi quoddā ſecretū conſiliū preceptū erat ſub pena capitis cuſtodiri. Cumqꝫ puer eſſet reuerſus ad domū mater eius interrogauit puerū quid conſules p̄cipiſſet nemini dicere ſub pena capitis. Ait puer. Non licet alicui reuelare. Audiens hoc mater plus incepit precibꝰ promiſſis minis et verberibus puerū ad reuelandū ſecretū inclinare. Tandem puer vt ſatiſfaceret matri et ſecretū teneret dixit. hoc eſt conſiliū vtrum ſit melius ꝙ vnꝰ vir ducat plures mulieres vel vna mulier ducat plures viros ī matrimoniū. Quo dicto mater alijs feminis romanis ſecretū hoc propoſuit. Que omnes altera die cum turma venerūt ad ſenatū petentes pocius vnā duobus ꝙ̄ duas feminas vni viro nubere. Senatores vero pauentes in verecūdo ſexu tam impudicā inſaniā mirabant̄ quidnā ſibi vellet tanta feiaꝝ intēperies vt puerei prodigiū et tam verecūda poſtulacio quid ſonaret. Puer papirꝰ hoc videns dixit ſenatoribꝰ rem geſtam. Qui puerū cōmendantes ſtatuerunt ꝙ hic puer ſemper ſenatui intereſſet in conſilio et nullꝰ alius in futurum.

Moraliſacio.

KArissimi puer iſte eſt quilibet homo purus a puritate vite qui cum patre ideſt prelato intra conſiliū ſapientū ideſt religionū in quo tractat̄ ſalus et ſapiencia anime que quidā ſapiencia nō omnibꝰ eſt exponenda ſed ſicut decet vnūquēqꝫ ſcd̄m ſtatum ſuum et penitenciā quā a proprio ſacerdote non debet alijs reuelare et multa alia ſunt que nō debent recitari. Mater vero ē mundus iſte que ſuadet homini religionē dimittere ſecreta pandere hoc eſt in corde non retinere ſed pocius abicere et ſi nō poterit hominem ſic ſeducere tunc per minas ideſt per tribulationes paupꝫtates et alia intendit ſeducere. Fac ergo tu ſicut fecit puer papirus. Mundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

decipias per voluntariā paupertatem et oſtendas ei ꝙ due femine ideſt diuerſa vicia carnales delectationes pocius debent tradi ſub cuſtodia rationis ꝙꝫ ꝙ raro ſuppediteť ſub volūtate et delectacione momentanea. Sed ſine dubio quantum eſt in corpore pocius vult eligere ꝙ racio ſuppediteť ſed nullo modo aſſentire debes ſed econ uerſo pocius. Et ſic ꝑconſequens puer papirus ideſt homo purus poterit ꝑmanere inter ſapientes virtutes bonas habere ideſt inter viros ſanctos ſiue ſanctas cōtinue poterit verba ſalutis audire et vitā eternā obtinere quā nobis concedere ꝛc.

Miles quidā tyrānus erat qui ꝑ multa tēpora quēdā famulū fidelem tenuit ac in omnibus prouidū. Quadā vero die cū ad nundinas cum eodem ſeruo per nemus tranſiret accidit vt miles xxx. marcas argenti in medio nemoris perderet famulo ignorante. Cum vero pecuniā non inueniret famulū interrogauit ſi pecuniam inueniſſet. Qui ſtatī negauit et iurare cepit ꝙ nichil ſciret et verū dixit. Qua non inuenta ſtatī pedem famuli amputauit et eo relicto domi ꝑrexit. Erat prope viam herimita qui cum fletum et clamorē famuli audiret velociter accurrit audiuitqꝫ confeſſionē ipſius. Et dum cognoſceret eum innocentē ad hoſpicium ſuum ipſum in ſuis humeris portando miſericorditer ꝑduxit. Deinde oratorium ſuū intrauit et domino improperauit ꝙ nō eſſet iuſtus iudex eo ꝙ illū inocentē hominē pedem ſuū perdere ꝑmiſiſſet. Cūqꝫ diucius oraſſet et fleuiſſet et dn̄o quaſi pro falſo iudicio quodāmodo improperaſſꝫ venit ad eū angelus dicens. Nūquid legiſti in ps̄. Deus iudex iuſtꝰ fortis et paciens? At ille. Multociens legi illud et credidi ex toto corde. Sed vel ego hodie erraui. aut ille miſer qui pede ſuū ꝑdidit ſub velamine confeſſionis decepit me. Reſpondit angelus. Noli loq̄ aduerſus dn̄m iiquitatē. q̇a oēs vie eiꝰ veritas et iudicia eiꝰ eq̄tas Cōmēda mēorie qđ ſepius legiſti. Judicia dei abiſſus multa. Scias itaqꝫ illū hoīem pedē ſuū ꝓ culpa veteri ꝑdidiſſe. Nā an̄ multa tp̄a cū eodē pede matrē ſuā p̄cipitauit maliuole de quadā biga ꝓ q̊ ſcō̄ poſtea nūq̄ȝ condignā penitenciā egit. Miles ille dn̄s ſuꝰ volebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

dextrariũ emere ad congregandũ maiores diuicias. in detrimentũ
anime ſue et ideo iuſto dei iudicio perdidit pecuniã. Quidã pauper
fidelis cum vxore et paruulis ſuis cotidie domino ſupplicabant vt
dignaretur ſibi in neceſſarijs prouidere. Qui pecuniã iuenit et cõ
feſſori ſuo obtulit diſpendendã. Qui circũquaqꝫ ſciſcitando veracit
illum inuenire non potuit cuius erat. Ergo eidem pauperi partem
eiſdem pecunie tribuit propter deum. reſiduã alijs pauperibus ero
gauit. Pone ergo cuſtodiã ori tuo. ne dño aliquatenꝰ improperes
vt feciſti. Cum ipſe ſit iudex verus fortis et paciens. [Moralizacio]

Kariſſimi. iſte miles poteſt dici quilibet bonꝰ prelatus q̃ debet
indui armatura dei vt poſſit ſtare firmiter contra inſidias
dyaboli. Famulus fidelis ẽ ſubditus in omnibꝰ prelato ſuo obediẽs
Prelatus ille habet theſaurũ ſcꝫ animas ad cuſtodiẽdũ quas ſepe
ex negligencia ſua perdit. quid ergo eſt faciendũ? Certe debet di
ligenter ꝙdiu eſt in vita inquirere ſalutem anime. Et ſi inuenire
non poterit. amputet pedem dextrũ ſubditi hoc eſt talem rebellem
caſtigare et eũ ab eccleſia amputare. donec cognoſcat ſe deliquiſſe
Sed dic michi quomõ? Ecce famulus poſtꝙ amiſit pedẽ incepit cla
mare. Sic peccator per confeſſionẽ clamat vt dicit ꝓpheta clama
ne ceſſes quaſi tuba exalta vocẽ tuã ꝛc. Ad cuiꝰ clamorẽ heremita
ideſt diſcretus confeſſor habet eum portare in humeris ſuis hoc ẽ
eum informãdo. predicando penitenciã dando et in domũ eccleſie
introducẽdo ꝑ opera miſericordie et habet pro eo intercedere dñm
non ei improperãdo ſed deũ intime dep̃cando vt talem conuerſum
conſeruet et cuſtodiat. Qui aliqñ cum pede ideſt affectione peruerſa
matrem ſuã ideſt eccleſiam precipitauit quantũ in eo fuit quando
diuina precepta non cuſtodiuit. Angelus qui heremitã informauit
eſt cõſciencia pura non ficta cuiuſlibet prelati et cõfeſſoris qui eos
ligat et ducit vt ad clamorẽ peccatoris cito ei occurrãt et in domũ
dei cito introducant. Pauper qui pecuniam inuenit eſt criſtus qui
animã ſepe cuſtodit ne labat ĩ infernũ donec peccator ꝑ penitẽciã
reſurgat et ſic animã mundã a criſto recipiat quia ſine eo nullum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

bonū opus poſſumꝰ facere. Pone ergo tu peccator cuſtodiā ori tuo
ne aliq̄d contra deū dicere preſumas. Deus enī eſt iuſtus iudex et
fortis et paciens ideo non dicas quare fecit me et poſt hoc dimiſit
me cadere. Vel alio mō poteſt reduci. Iſte miles poteſt dici primꝰ
parens adam cui deus dedit infinita bona quia hominem conſtituit
dominū omniū creaturaꝝ ps. Omnia ſubieciſti ſub pedibꝰ eius ꝛc.
Famulus fidelis eſt racio que in eo dominat̄. q̄diu in puritate vite
remanſit theſaurū paradiſi quē deus ei cōmiſit pro ſe et hereditibus
ſuis habuit. Sed adam volens plura acq̄rere quando appetebat vt
alter deus non eſſet ſtatim theſauꝝ paradiſi perdidit et tūc pedem
dextrum famuli amputauit qꝛ ſeductus per euam ſcilicet per ſenſua
litatē non per racionē preceptū diuinum vilipendit ſed oleum miſe
ricordie clamādo pecijt in valle huius mūdi quando in ſudore ſuo
panem acquiſiuit. Cuius miſeriā videns dei filiꝰ de celo deſcendit
et eū per propriū ſanguinem redemit et in domum dei duxit quan
do infernū ſpoliauit. ipſe peccata noſtra in corpore ſuo portauit q̄n
pro nobis miſeris mortuus eſt. Pauper qui inuenit theſaurum eſt
criſtus q̄ paradiſum obtinuit nō pro ſe ſed ꝓ ōnibus qui eū diligūt
heremita deū precatus eſt ſic criſtus in paſſione per carnem incepit
timere cū dixit ſi poſſibile eſt trāſeat a me calix iſte et rogauit pro
genere hūano Studeamus igitur ꝛc.

MAximianus regnauit in cuiꝰ imperio erāt duo milites quorū
vnus erat iuſtus et timens deū alter vero cupidus et diues
qui magis ſtuduit mundo placere quā deo. Miles iuſtus quandam
terram annexam terre cupidi habebat quā cupidus toto conamine
deſiderabat habere. Sepius ad militē iuſtum perrexit et ei aurū et
argentū obtulit q̄tū volebat ſi terrā illā ei vēderet. Ille vero ſem
per rēnuit ſic ꝙ triſtis receſſit ſed cogitabat quomō eū deciperet.
Accidit ꝙ iuſtus moreret̄ ꝙ audiēs cupidus cartā nomine defūcti
ſcribi fecit quomodo defunctus in vita ſua ꝑ quādā ſūmam pecunie
ei terram quam deſiderabat vendidit. Quo facto tres homines ꝑcio
cōduxit vt ei ꝓhiberent teſtimoniū. Cū q̄bus ad defunctū acceſſit et

ſigillum eius inuenit. Camerā vbi defunctus iacuit intrauit omnes
et expulit exceptis ſuis teſtibꝰ. Deīde coram teſtibꝰ ſigillū in manu
defuncti poſuit et pollicem ſuꝑ ſigillū ita ꝙ cū pollice mortui cartā
ſuā ſignauit dicens. Ecce vos eſtis teſtes huius rei. Qui dixerunt
Sumus. Et ſic ille miles terrā illam vt ſuā occupauit. Cuiꝰ filius
defuncti dixit. Quare terrā meā occupas? qui reſpondit. Pater tuꝰ
michi eum vendidit. Cui ille. Pluries ad patrem meum veniſti et
pecuniā obtuliſti pro terra ſed pater meus nūq̄ voluit eam vēdere
Venerunt pariter adinuicē miles cupidus de emptione cartam ſigil
latim ſigillo defuncti oſtendit et teſtes adduxit qui huic teſtimoniū
ꝑhibuerūt. Cui filius defūcti dixit. Scio ꝙ hoc eſt ſigillum patris
mei. ſed ſcio ꝙ numq̄ tibi vendidit. quomō ſigillū et teſtes optinu
iſti ignoro. Iudex vero iſtos tres abinuicem ſeparari fecit et militē
ſimiliter. Et ſeniorē fecit adduci q̄rens ab eo ſi orationē dominicā
ſciret. Et fecit eum coram eo a pꝛīcipio vſqꝫ ad finē dicere. qua dcā
fecit illū poni in locū ſeorſum. Deinde iuſſit ſecundū adduci et ait ei
Kariſſime ante te ſocius tuus erat hic qui michi dixit ita verum
ſicut pater noſter. Ideo niſi tu dicas michi veritatatē quā a te que
ſiero ī patibulo te ſuſpendi faciam. Ille cogitauit ſocius meus totū
narrauit quō miles pollicem defuncti accepit et eiꝰ ſigillum et cartā
ſuam ſigillauit niſi veritatem dixero filius mortis ero. Qui omnia
per ordinem narrauit. Cū hoc audiſſet iudex fecit eū ſeorſum poni
et terciū adduci. Cui ait. Kariſſime ſocius veſter primꝰ dixit michi
ita verū ſicut pater noſter et ſecundus eciam ideo niſi tu michi veri
tatē dixeris morte t̉piſſima morieris. Ille cogitauit ſocij mei ōnia
ſecreta militis narrauerūt ideo bnnum eſt vt veritatē dicam. Qui
de verbo ad verbum iudici narrauit quomodo hoc factū fuit. Quē
iudex ſeorſum poni fecit et vocauit militē quē toruo vultu reſpexit
dicens. O maledicte. cupiditas tua excecauit te. Dic michi quomō
miles defunctus terram quam occupas tibi vendidit. Ille vero igno
rans de cōfeſſione teſtiū allegauit ꝙ iuſte occuparet. Cui rex. Male
dicte teſtes ꝑhibent teſtimoniū cōtra te quomō poſt mortē pollicē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

eiꝰ accepiſti et ſigillū eius. et cartā tuā ſigillaſti. Qđ audiēs miles
ad terrā cecidit et miſericordiā petiuit. Ait ei rex. Miſericordiam
quā meruiſti obtinebis. Et fecit tres teſtes trahi ꝑ caudas equorū
vſqꝫ ad patibulū et ibi ſuſpendi. ſimiliter et militem. Satrape regni
iudicium et ſapienciā regis laudabant ꝙ tam ſapienter veritatem
inueſtigaſſet et oīa q̄ ille miles habebat dedit filio defuncti militis
Qui gracias regi egit. Qđ hereditatē ſibi reſtituit.

KAriſſimi per iſtos duos milites intelligunt᷑ dyabolus et pri
mus parens. Filius eius erat totū genus humanū ab eo pro
pagatū hereditas paradiſus quā deus ſibi dedit. Hoc videns miles
cupidus ſcilicet dyabolus acceſſiſſet ad eū ſugerendo et temptando
vt paradiſum ꝑ peccatū amitteret. Jlle vero ꝙ̃diu remanſit in vita
ſcilicet in puritate vite hereditatem ſcʒ paradiſum occupauit. Sed
eo per peccatum mortuo qđ cōmiſit contra diuinū preceptu heredi
tatem perdidit et totū genus humanū poſt eum. Quomodo ꝑdidit᷑
Dico. Carta erat ſcripta quando eua cōſenſum prebuit vt de ligno
vite contra diuinū preceptum cōmederet. Erat ſigillata per adam
qui erat caput racionis et cui dabatur ſpecialiter preceptū quando
comedit et vxori magis adheſit ꝙ̃ deo. Sigillū vt ſcitis imprimit
ſuam impreſſionē in cera. Sic deus impreſſit ſuā ymaginē in adam
et eum dominū mundi conſtituit. p̄s. Omnia ſubieciſti ſub pedibus
eius ꝛ̄c. Jllam impreſſionem ideſt ymaginē dedit dyabolo quādo ei
obediuit et hoc cū pollice poſtꝙ̃ defūctꝰ erat. Pollex claudit totā
manū. pollice amiſſo manus vires amittit. Per pollicē debemus in
telligere racionem quā deus homini dedit vt bonum eligat et malū
reſpuat. Unde ꝙ̃diu homo racione regitur et racio ī eo dominatur
tamdiu poterit bene ſeipſum et alios regere. Sed qui caret racione
caret virtute et fortitudine ſpirituali. Adam vero primus parens
habebat ſcienciā a deo infuſam vltra omnes creaturas. Jta ꝙ oēs
creature ante peccatū ei obediebant. Hoc non obſtante ſcienter cū
pollice racionis adheſit dyabolo cum dyabolus ei dixerat. Non mo
riemini. ſed ſi comederitis eritis ſicut dij ſcientes bonum et malum

Dyabolus cum vidiſſet eū ſic ſeductū et hereditate celeſti priuatū volebat filiū ſcꝫ totū genus humanū excludere. Sed homo ſi cautꝰ fuerit debet ad regē celeſtē accedere. vt patriarche et prophete fecerunt. qui clamauerunt ad deū pro remedio. O dn̄e deus emanuel rex et legifer noſter. expectacio gencium et ſaluator eoꝝ veni ad ſaluandū nos domine deus noſter. Sed dybolus producit ſecū tres teſtes ſcilicꝫ ſuperbiā vite. cōcupiſcentiā carnis et cōcupiſcēciā oculoꝝ. cōtra quos oportet procedere prudenter. Primū teſtem debemꝰ examinare. ſi ſciat pater noſter ſiue orationē dominicā. Hoc eſt ſi aliquid fecerit propter quod peccatū ſuperbie cōtra eum teſtimoniū perhibeat. humiliet ſe in omnibus verbo et opere ita vere ſicut eſt oracio dominica et regem celeſtem placabit exemplo criſti qui erat patri obediens vſqꝫ ad mortē. Si vero homo timeat ſecundū teſtē ſcꝫ cōcupiſcenciā oculoꝝ ſcꝫ mundū in quo tantū delectatur pure cōfiteatur vt fecit ſecūdus teſtis et periculū poterit euadere. Si vero homo timeat terciū teſtem ſcꝫ concupiſcenciā carnis deo ſatiſfaciat per carnis maceracionē ideſt per veram ſatiſfactionē vt fecit tercīꝰ teſtis qui omnia recognouit. Unde ipſe cum duobꝰ ſocijs ſuis in patibulo erat ſuſpenſus. Sic et nos in patibulo penitēcie. De quo loquitᷣ apoſtolꝰ. Suſpendium elegit anima mea ideſt ſuſpendiū penitencie. Et ſi ſic fecerimus vitam eternum optinebimus.

Quidam rex habuit tantū vnicum filium quē multū dilexit. Qui filius a patre licenciā accepit vt mundum viſitaret et amicos ſibi acquireret. Qui per ſeptem annos vagabat in mundo et poſt hec ad patrem redijt. Pater gaudenter eum recepit et ab eo q̄ſiuit quot amicos acq̄ſiuiſſet At filius. Tres. Primū amicū plusq̄ꝫ meipſum diligo. ſecundū tantum ſicut meipſum. et terciū parū aut nichil. Cui pater. Bonū eſt eos ꝓbare et temptare anteq̄ꝫ idigeas de eis. Porcum occide et in ſacco pone et in domū amici quē plus diligis q̄ꝫ te perge de nocte et ei dic ꝙ a caſu hominē occidiſti. Et ſi inuentū fuerit corpus mecum morte turpiſſima ero cōdēpnatus. Rogo modo te ſicut te ſemꝑ plusq̄ꝫ meipſum dilexi ſuccurre michi

in hac maxima neceſſitate. Qđ et factū eſt. At ille reſpōdit. ſicut eū
occidiſti iuſtū ē vt pene ſubiacias. Sed ſi corpus meū eēt inuētū
forte ī patibulo ero ſuſpēſus. Verūptñ quia amicus meꝰ fuiſti ideo
tecū pergā ad patibulū et poſtꝙ̄ mortuus fueris tres vel quatuor
vlnas pāni tibi dabo ad corpus tuū inuoluendū. Ille hoc audiēs
ad ſecūdū amicū acceſſit et illū vt primū probauit. Ille ſicut primꝰ
rēnuit dicens. Credis me fatuū ꝙ ī tali periculo me ponere vellē.
Verūptñ quia amicus meus fuiſti ideo ad patibulū tecum pergā et
in via te conſolabor quantū potero. Ille ad terciū amicū acceſſit et
eum probauit dicēs verecūdor tibi loqui quia nūꝙ̄ pro te aliquid
feci et ecce nunc a caſu hominē interfici ꝛc. At ille. Libenter hoc
faciā et culpā michi īponā et patibulū ſi neceſſe fuerit ꝓ te aſcēdā
Hunc expertū eſt meliorē amicū ſuū fuiſſe. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi rex ille eſt deus omnipotēs. filius vnicus ē quilibet
bonus criſtianꝰ qui per. xij. annos ideſt ī toto tempore vite
ſue habet ī mūdo cōuerſari et tres amicos q̄rere primus eſt mūdꝰ
quē plus diligit ꝙ̄ ſeipſum. Probatur hoc. Propter mundū homo
ponit ſe in periculo mortis modo in mari modo ī terra vitam ſepe
amittendo vt temporalia bona poſſet hr̄e ergo plus diligit mūdū
ꝙ̄ ſeipſum. Et ſi eū tēpore neceſſitatis probaueris ſine dubio tibi
deficiet ymmo de omnibus bonis tuis ſi tibi dederit duas vlnas vel
tres de pāno ad inuoluendū corpus tuū multū eſt. Secundū amicū
quē tantum diligis ſicut teipſum eſt vxor tua et filij tui et filie que
bene ad ſepulchrū in morte tecū plorādo pergunt. Et cum vxor ad
domū redierit infra paucos dies dolor recedit et aliū incipit amare
Terciꝰ amicꝰ ꝓ quo parū feciſti ē criſtus ꝓ cuiꝰ amore pauca bona
ſumus operati ymmo multa mala. Qui tempore mortis amicus eſt
ſi cōtriti et cōfeſſi fuerimꝰ ymmo pro nobis mortē ī cruce ſuſtinuit

Erat quidam rex qui pauperem quendā ad magnas diuicias
promouit. Eiqꝫ vnum caſtrū ad cuſtodiendū commiſit. Ille ſic
ſublimatus ſuperbus factus eſt valde. Cum inimicis regis conſiliū
habuit et ipſoꝝ ꝓditor factus caſtrū ipſis aperuit. Rex vero de hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

multum cōtriſtatus conſiliū habuit quō caſtrum rehaberet. Dictū ē
ei ꝙ nō poſſet caſtrū rehabere niſi tria haberet ſcilicet fortitudinē
ſapienciā et dilectionē vna cū diuicijs. Vn̄ in regno ſuo fuerūt tres
milites quorū vnus ceteris forcior. ſecundus ſapiencior. et tercius
regem multū dilexit. Iſti tres milites ſunt miſſi cum excercitibus.
vt caſtrū īuaderent. Primus miles fortis cum exercitu grādi ꝓceſſit
per quandā foreſtā in qua erant inimici regis et incepit viriliter
contra ipſos pugnare. Sed ſubito quedā ſagitta exijt de baliſta et
eum in iguinie percuſſit et mortuus eſt. Miles ſapiens poſt eum
foreſtā intrauit. et īcepit allegare iura. ſic volēs eos allicere. Veit
ſagitta que percuſſit eum inter pulmonē et ſtomachū et mortuꝰ eſt
Hec videns terciꝰ miles foreſtam intrauit. et incepit dulcia verba
proferre et ornate loqui. in tantum ꝙ illum libenter audiebant et
tranſire permittebāt. Verūptamē tantū cum eis fecit. ꝙ introitum
habuit in caſtrū. et ſic inter eos cōuerſabat̄ ꝙ omnes exiſtentes in
caſtro ſunt cum eo confederati. et ſic caſtrum pro lege acquiſiuit. et
ſuum vexillum in ſūmitate ordinauit. Cum rex hoc audiuiſſet ꝙ
tam prudenter caſtrū acquiſiuiſſet illum ad magnas diuicias pro
mouit.

¶ Moralizacio.

Kariſſimi rex iſte eſt dominus noſter ihesus criſtus qui illum
pauperem ſcȝ adam primū parentē ad magnas diuicias pro
mouit. quando eum ſeneſcallum paradiſi cōſtituit. Sed ille per pec
catum perdidit. Unde in toto regno mundi pauci erant inuenti qui
caſtꝝ predictum ideſt paradiſum poterat optinere. Vocati ſunt tres
milites per quos intelligo tria genera hominum. Per primū mūdi
potentes. qui credunt per potenciam et fortitudinē mundanā pa
radiſum acquirere. Et licet ſint ad hoc apti venit tamen ſubito ſa
gitta ſuꝑbie. et ipſos ſpiritualiter interficit. Per ſecundum militē
mundi ſapientes intelligere debemꝰ qui incipiunt iura allegare vt
ſunt iudices eccleſiaſtici aduocati et iudices tēporales qui credunt
per ſapienciā ſuam paradiſum acquirere. Et dum incipiunt vitam
tenere venit ſagitta auaricie ideſt burſa plena pecunie. et ſic ꝑcutit

eos et ſpiritualiter interficiunt. Per terciuw militem qui dulciter ſine tumultu loquebat criſtianum ſimplicem totaliter in deo cor habentem poterimus intelligere. nō confidens in pompa humana. nec de eius ſapiēcia ſed ſolūmodo in deo. Juxta illud ps. Beatus homo q̄ ſperat in domino. Certe talis caſtrū paradiſi poterit acquirere. Qđ nobis preſtare dignet.

REx quidā fecit proclamari ꝙ omnes indifferenter ad eū venirent et quicquit ab eo peterent obtinerent. Nobiles et diuites aliqui ducatum. aliqui comitatū. aliqui miliciā aliqui aurum et argentū pecierunt et obtinuerunt. Deinde pauperes et ſimplices venerunt ad regem eciam petentes. Quibus rex ait. Tarde veniſtis ante vos nobiles et principes venerunt et oīa que habui eis dedi. Qui triſtes de reſpōſione fuerunt. Rex vero pietate motus ait. Kariſſimi tantum eis tēporalia dedi ſed dominiū retinui q̇a nullus hoc petiuit. Ego do vobis hoc vt ſitis domini eorum et iudices. Diuites hoc audientes cōtriſtati ſunt et venerunt ad regem dicentes. Dn̄e confuſi ſumus ꝙ pauperes et ſeruos noſtros conſtituiſti iudices et dominos noſtros. Melius ē nos mori ꝙ̄ ſic ſeruituti ſubici. Ait rex: Kariſſimi nō facio vobis iniuriā. Quicquit a me petiuiſtis vobis dedi in tantum ꝙ nichil michi retinui niſi dominiū qđ dedi eis. Sed do vobis cōſilium. Quilibet veſtrum ſatis habet ad viuendū. Det ergo quilibet veſtrum partē de diuicijs pauperibus per quas poterunt honeſte viuere et ego dominium ab eis recipiam et apud me manebit et ſic eritis liberati a ſeruitute magna. Quod et factū eſt.

KAriſſimi rex iſte ē deus diues ſuper omnia. Preco ꝓclamās eſt predicator qui dicit petite et accipietis querite et inuenietis. Diuites et mundi potentes cū illum clamorem audierunt ſtatī cum ōni labore caſtra ciuitates aurū et argētū pecierunt et obtinuerunt. Sed criſtus tantum de mūdanis dedit eis qđ nichil retinuit. Math. Vulpes foueas habēt et volucres celi nidos filius aūt hominis non habet vbi caput ſuum reclinet. Deinde pauperes venerunt et nichil habuit eis dare niſi dominium et ſic eos conſtituit dominos

et iudices diuitū. iuxta illud math. Uos qui reliquiſtis omnia et
ſecuti eſtis me ſedebitis ſup ſedes iudicantes duodeci tribꝰ iſrahel
dicit dn̄s. Et illud math. v. Beati pauperes ſpiritu quoniā ipſoꝝ
eſt regnū celoꝝ. Diuites hoc videntes deberēt multū dolere ꝙ pau
peres qui ſerui eoꝝ fuerunt in hoc mundo debēt eſſe iudices et dn̄i
eoꝝ ī celo. Si ergo deſideratis cū eis regnare faciatis ſicut fecerū
illi. Quilibet det elemoſinā quantū poteſt pauperibus vt poterunt
viuere et ſine dubio cum eis poteritis in eternū regnare.

Ciuitas quedā erat in qua quatuor phiſici fuerunt in medi
cina periti. Junior alios tres in ſciencia excellebat in tantū
ꝙ omnes infirmos ad eum venientes ſaluauit. Qd alij inuidentes
moti ſunt contra eum et inter ſe dixerunt. Quomō poterimus iſtū
extinguere? Ecce totus mundus ad eum currit et nichil poterimus
propter eū lucrari. Ait vnus de tribꝰ. Ad tres leucas oī ebdomoda
viſitat ducem et die craſtina ad eum accedet ego ſtabo extra ciuita
tem ad vnam leucā tu vero ad duas et alius ad terciam. Cū vero
in fine prime leuce venerit ei obuiabo ſigno crucis me ſignabo et
quilibet veſtrum ſimiliter faciet. Jlle vero cauſam crucis queret.
Dicemus. Leproſus factus es et ex timore lepram īcurret quia dicit
ypocras homo timens lepram ex timore eam incurrit et cū leproſus
fuerit nullus ad eum accedet ꝙ factū eſt.

Kariſſimi per iſtos tres medicos qui quartū inficiebant debe
mus intelligere tria vicia que in iſto mūdo regnant ſcilicet
ſuperbia vite concupiſcencia carnis et cōcupiſcencia oculorū vel ſig
nant dyabolum mundū et carnem. Jſti ſunt medici reproborū qui
faciunt corpus in dilicijs viuere aīaz in inferno regnare. Medicus
ſubtilis eſt quilibet bonꝰ criſtianus ſicut ſunt prelati et cōfeſſores
qui habent nos ſpiritualiter curare virtutes inſerere et vicia extir
pare. Sed heu ꝓch dolor ſepe per illa tria vicia medicus ſpiritualis
eſt infectus in tantū ꝙ dignus non eſt gradū in eccleſia tenere ſed
extra vt ſunt ſymoniaci et alij q̄ ſunt diuerſis vicijs repleti. Kariſſi
mi ſi voluerimus ab iſtis vicijs cauere extra viam ambulemus per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

opera miſericordie et ſic poterimus ad regnum eternum peruenire
Quod nobis concedat x̄.

Quidam rex erat qui duos leporarios habuit qui ꝙ̄diu adinui-
cem erant ligati mutuo ſe dilexerunt ſed ipſis ſolutis quilibꝫ
alium voluit deuorare. Rex vero hoc videns multum dolebat quia
quando ludere cū eis volebat et venari ipſis ſolutis pugnabant et
ludo non intendebant. Rex conſiliū querebat ſuper hoc. Cui dictū
eſt ꝙ lupus fortis et crudelis adduci deberet et vnus de canibus
contra eum pugnare permitteret. quando vero canis fere fuerit de-
uictus alium canem contra eū admitteret et cum primus canis vi-
deret ſe auxiliatū ſemper poſt hoc adinuicē ſe mutuo diligerent. qḋ
et factum eſt. Et lupo quaſi deuincente et cane deficiente alius eum
defendit et ipſum occidit. Ab illo tempore tā ligati ꝙ̄ ſoluti canes
mutuo ſe dilexerunt. Moralizacio

Kariſſimi rex iſte eſt dominus noſter iheſus criſtus duo canes
adiuicē ligati ſunt corpus et anima ī baptiſmo ligati. ꝙ̄diu
vero ſic ſtant ligati mutuo ſe diligūt. ſed ſi ſoluanꝰ per pcc̄m mor-
tale ſtati vnus contra aliū eſt inimicus. Caro concupiſcit aduerſus
ſpiritū et ecōuerſo. Quid ergo eſt faciendū? Certe vt caro ſubiciatꝰ
penitencie contra lupū ideſt contra dyabolū ſe opponet et tunc aīa
confortabitꝰ et cum carne pugnabit viriliter et poſt hoc erit amor
ī omni proſperitate et aduerſitate et pariter ambo diligētur a dn̄o
propter cuius dilectionē vitā eternā obtinebunt.

Seneca narrat ꝙ lex aliqñ erat ꝙ qlibet miles in armis ſuis
ſepeliri deberet. Et qui tātū defunctū armis ſpoliaret morte
moreretꝰ. Accidit caſus qḋ quedā ciuitas obſeſſa erat a quodā rege
tyranno qui in circuitu ciuitatis inſidias ponebat et populū quaſi
ſine numero occidit in tantū ꝙ erant in periculo ciues perdendi et
multū timebant. quia reſiſtere nō poterant. Dū autē ſic in periculo
ſtarent. quidā miles nobilis fortis et ſtrenuus intrauit ciuitatē et
ciuibꝰ multū compaciebatꝰ. Ciues vero ad eum acceſſerunt dicētes
Domine adiuua nos. At ille. Kariſſimi ab iſto periculo liberari nō

poteritis niſi per manū validā. Ego vero vt videtis in armis non ſum ideo non poſſum pugnare. Vnus de ciuibꝰ dixit. Domine infra paucos dies in hoc ſepulchro quidā miles ſepultus eſt in optimis armis. Arma eiꝰ accipe et ciuitatē noſtrā de inimicis libera. Miles inimicis certamē dedit et victoriā obtinuit et ſic ciuitatē liberauit et arma recepta poſuit. Emuli inuidia moti ꝙ tam glorioſum bellū fecit eū apud iudicē accuſauerūt ꝙ cōtra legē egiſſet eo ꝙ defūctū armis ſpoliaſſet. Qui reſpondit dicens. Dn̄e de duobꝰ malis maius malū ē vitandū. Et qa ciuitatē tueri nō potuiſſem ab inimicis niſi habuiſſem arma. ideo ea accepi et repoſui. Itē fur vel predo ſpoliat ea intencione vt non reſtituat ſed ego propter bonū cōmune arma accepi et reſtitui. ideo pocius deberem premiari q̄ accuſari. Item in ciuitate aliqua ſi domus accenditᷣ. nonne melius eſt vt domus illa ſine dilacione totaliter deſtruatᷣ anteq̄ cetere domus incendantur et ciuitas tota deſtruatᷣ. Sic et ī propoſito Nōne melius eſt ꝙ oēs vos conſeruaui accipiendo arma q̄ non accipiendo. Si eni non ea accepiſſem omnes eſſetis interempti. Emuli vero dixerūt. Reus eſt mortis. Iudex vero ad peticionē eoꝝ cōtra eū ſentēciā dedit vt occideretᷣ. et ſic fcm̄ ē. De cuiꝰ morte factus ē plāctus magnꝰ in ciuitate.

Kariſſimi ciuitas iſte erat mūdus iſte a dyabolo a magno tpe obſeſſa. et quotq̄ tunc in mundo erant. fuerunt in periculo perdēdi. quia omnes in īfernū deſcenderunt. Mūdus iſte erat eciā circūuallatis vicīis et cōcupiſcencīis. Miles fortis qui arma non habuit. eſt dominus noſter ihesus criſtus. Vnde ps̄. Dominꝰ fortis et potēs ꝛc. Qui videns mundū in periculo et totū genus humanū in perdicione. perrexit ad ſepulchrū id eſt vterum beate virginis et ibi inuenit arma primi parentis id eſt humanitatē quam aſſumpſit et contra dyabolum pugnauit. victoriam obtinuit. et nos a morte liberauit. Emuli ſunt iudei qui hoc videntes illum apud pylatum accuſabant dicentes. Ne forte veniant romani et tollant noſtrum locū ꝛc. Miles dicebat. Melius eſt vt vna domus deſtruatᷣ q̄ tota ciuitas. Econtra cayphas dicebat. Expedit vt vnus moriatᷣ et nō

[1]
15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

tota gens. Ideo pilatus eū morti tradidit. de cuiꝰ morte petre ſciſſe
ſunt et tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam terrā. Sed facta victoria
iterato ī ſepulchro arma repoſuit id eſt corpus ſuū glorioſū ī terra
quieuit. Studeamus ergo eius mortem plangere in mente in corde
retinere et ad memoriā reducere. quia viriliter pro nobis pugna
uit et nos a faucibus dyaboli liberauit. Unde propter hoc tenemur
eum ſuper omnia diligere et pro eius amore patrē et matrē dimit
tere. Quis vnq̄ audiuit ꝙ homo habens vnicū filium et heredem
qui eum mori permittere vellet ſicut pater celeſtis fecerat de vnico
filio ſuo domino noſtro ihesu criſto? Et tamen mortuus eſt. Sic et
nos debemus voluntarie carnis delectaciones et omne quod deo diſ
plicet per penitenciam mortificare et ſic vitam eternam optinere.

REfert auguſtinꝰ de ciuitate dei ꝙ lucrecia roāna nobiliſſima
moribus que erat vxor calatini et cū ille calatinus ſextum
nomine filium imperatoris tarquinij ad caſtꝝ ſuū inuitaſſet ſextus
eſt ſtatim captus in amore pulcherrime lucrecie tēpus aptū qui im
perator et collatinus de roma ſimul recederēt obſeruās. Et ad p̄dic
tum caſtꝝ reuerſus ibi pernoctauit et nocte illa non vt hoſpes ſed
vt hoſtis cubiculū lucrecie clam ingreſſus manu ſiniſtra opprimens
pectus eius dextra vero gladiū tenens ſe ꝓdidit dicens. Sine mora
michi conſencias vel morieris. Illa vero nullo modo cōſentire vo
lebat. Dixitq̄ ſextus. Niſi michi conſencias ſeruum iugulatū nudū
corpori tuo nudo eciā te iugulato ſociabo vt per orbē fama currat
lucreciā obſtupri cauſam cū ſeruo in cubiculo iugulatā. Illa vero
timens de tali infamia coacta cōſenſit. Sextus vero completa libi
dine receſſit. Ipſa vero multū dolēs patrē et maritū fratres et īpe
ratorē nepotes et pro cōſules vocauit per litteras quos oēs preſen
tes ſic alloquet̄ dicens. Sextus domū meā ītrauit hoſtis ꝓ hoſpite
Scias tu o colatine veſtimēta viri alieni in lecto tuo fuiſſe. Verūp
tamen licet corpus ſit violatū animus tamē ē īnocens. Ideo a cul
pa me abſolue a pena tñ nō liberabor. Statī cū gladio occulto ſub
clamide ꝓpria manu ſe transfixit. Quo facto amici eius gladio illo

accepto iurant per ſanguinē lucrecie omnem progeniē tarquinij de roma eicere et exſtirpare quod et fecerūt. Sextum vero auctorem criminis interfecerunt miſerabiliter. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi lucrecia nobilis domina ē anima a deo p baptiſmū lota et deo coniuncta. Sextus eſt dyabolus qui nitit̄ minis et muneribꝰ animā violare. Domū eius intrat quādo peccō cōſentit cor tuum qđ eſt domus anime. pectus eius opprimit quando homo totaliter conſentit. Et ſic eam violat quando manū per conſenſum actu complet. Poſt hec lucrecia ſcʒ anima dolens vocat patrem et maritum. Sic et tu kariſſime debes vocare patrem id eſt confeſſiorem maritū id eſt criſtum p opera miſericordie et amicos id eſt ſanctos cū bona deuocione et oſtende vitam tuam per veram contricionem et confeſſionem quid et quantū contra deum deliquiſti. Et tunc gladio penitēcie teipſum occide idē vicia et peccata exſtirpa. et ſic corpꝰ deferatur rome id eſt ſancte eccleſie ad oſtendēdum in alia forma publice vel occulte quantū deum offendiſti. Tunc dyabolus et omnes ſui ſequaces erūt expulſi et recedent cōfuſi. et tu remanebis ſaluus in bona vita. Quod nobis.

Quidam fur ad domum cuiuſdā diuitis nocte venit et aſcēdēs tectum domus per foramē auſcultare cepit ſi adhuc aliquis de familia diuitis vigilaret. Qđ hoſpes cōſiderans priuatim vxori ſue dixit. Interroga me alta voce qualiter hec bona acquiſiui que habemus. nec deſiſtas donec finaliter tibi dicā. Tunc ait mulier. O bone domine. cū nūq̄ fuiſti mercator. dic michi qualiter tantā pecuniā quā nunc poſſides congregaſti. Cui ille. Noli ſtulta a me hoc querere. Illa autē magis ac magis querere non ceſſabat. Tūc vir quaſi coactus ſuis precibus ait. Noli me prodere que tibi dico et veritatē pandā. At illa. Abſit hoc a me. At ille. Fur eram et nocturnis furtis oīa q̄ nunc habeo cōgregaui. Cui ait mulier. Miror ergo ꝙ nūq̄ fuiſti deprehenſus. Cui ille. Qui magiſter meus erat quoddā verbū me docuit quod ſepcies dicebā quādo tecta hoīm aſcendebā. Et tūc per radios lune deſcēdebā in domū et accipiebā

quecūq3 volebam et ſine piculo iterū per eoſdem radios aſcendebā
et domum exibā. Ait mulier ꝛc. Rogo te dic michi illud verbū cui9
virtute ſine periculo furtum cōmiſiſti. Et ille. Tibi dicam. ſed alteri
nullo mō dicas ne forte poſſint bona noſtra aſportare. Et illa Nullo
modo attēptabo. Qui ait. Hec ſūt verba ſaxlem ſaxlem. Hijs dictis
mulier obdormiuit. Vir autem finxit ſe dormire et ſternutabat. Fur
cum hoc audiſſʒ gauiſus eſt ſumpto lune radio et ſepties dicto car
mine, laxatis manibus et pedibus per feneſtrā in domū cecidit et
magnū ſonitum fecit. Fractoq3 crure et brachio iacuit ſemiuiuus in
terra. Hoſpes audito ſono queſiuit q̄ſi neſciret qualiter cecidiſſʒ. At
ille verba fabule me deceperunt. Hoſpes eū recepit et ſummo mane
in patibulo ſuſpendi fecit. ¶ Moralizacio.

Kariſſimi fur iſte ē dyabolus qui ꝑ malas cogitaciones tectū
cordis tui aſcendit. Et foramē facit per malū cōſenſum. Vir
cū vxore eſt bonus prelatus eccleſie deſpōſatus quē dyabolus toto
conamine nitit̉ per peccatū bona ſua ſcʒ virtutes quas ī baptiſmo
recepit auferre. Sed bonus prelatus debet cōtinue vigilare vt nō
ſinat furem anime domū perforare. Iuxta illud verbum ſaluatoris.
Vigilate quia neſcitis qua hora fur venturus eſt et contra eius ma
licias intra ſe et vxorem ſcilicet eccleſiam prouidere quomō dyabo
lo ſit reſiſtendum vt cadat a corde ei9 et nullo modo ei noceat. Vel
alio moō poteſt reduci. Fur iſte erat lucifer pulcher qui toto cona
mine aſcendere volebat. vt alter deus eſſet et auferre ab eo ei9 dig
nitatem. Cum dicebat yſa. Aſcendam in celum et ero ſimilis altiſſi
mo ꝙpoſtea aſcendit per radium. hoc eſt per ſuam pulchritudinem
cecidit in īferno. Et fregit crura ſua id eſt amiſit ſuum decorē et ho
norē quem deus ex ſua bonitate ſibi cōtulit et ſuſpenſus eſt in pati
bulo infernali. A quo ꝛc.

Euſebius narrat in cronicis de quodā impatore populū roma
num in maxima eq̄tate gubernabat nulli parcens ſed ꝑequali
culpa equalem penam tribuens tam diuitibus q̄ pauperibus. Se
natores romani eū ꝓpt̄ h̄ īperio priuauerūt et tāq̄ pauperē fugere

cõpulſerũt. Jlle ſtati acceſſit ad cõſtãtinũ et cũ eo pactũ fecit et tã
ſtrẽnue et prudẽt̃ ſe habuit ſic ꝙ poſt eũ in ĩperatorẽ electus. Qui
cõgregato exercitu romã obſedit. Et cũ romãi euadere nõ poſſet qñ
ab eo caperẽt̃ miſerũt primo ad eũ ſeniores ſecũdo iuuenes. tercio
mulieres que ſe nudis pedibꝰ ante eũ proſtrauerũt poſtulantes ve
niã quã obtinere non poterant. Vltimo miſerunt ſibi parentes ſuos
ſimplices quos habuit in ciuitate et mater vero eiꝰ pectꝰ et vbera
ei oſtendit que ſuxerat. Qð cum vidiſſet imperator amore naturali
cõpaciens totam offenſam dimiſit ciuitatem intrauit et honorifice
ſuſceptus eſt.

Moralizacio.

Kariſſimi ĩperator iſte ẽ criſtus qui ꝑ peccatũ de ciuitate ſua
ideſt de corde hominis expellit̃ per peccatũ ac de mundo iſto
quando iudei eũ morti tradiderunt. Jlle vero ſic expulſus ad patrẽ
perrexit vbi eſt electus in perpetuũ imperatorẽ et iudicem noſtrum
in die iudicij quia omne iudiciũ dedit pater filio. Joh. xxij. Ergo
nobis valde timendũ eſt quomõ in die iudicij debemus ei occurrere
quando veniet cum magno exercitu angeloꝝ. Quid ergo faciemus
Certe premittamus primo ſeniores ideſt alte clamemus ad patriar
chas et ꝓphetas vt ꝓ nobis implorẽt nudis pedibꝰ .i. cũ affectione
Jtem ſecundo iuuenes ideſt apoſtolos martires et confeſſores noui
teſtamenti per opera miſericordia imploremus. Jtem mulieres ſcꝫ
ſanctas virgines et viduas et principaliter rogemus matrẽ dei vir
ginem glorioſam vt ipſa pro nobis intercedat et ſine dubio nobis
obtinebit vitã eternã. Quã nobis concedere dignet̃.

Erat quidã rex ncie medro qui vnicũ filiũ habebat heredem
Filius dimiſit patrẽ. propter hoc pater eum fugauit. Facto
hoc filius fugit ad regem perſaꝝ inimicũ et emulum patris ſui et
narrauit ei ꝙ cum eo ſe teneret vſqꝫ ad mortẽ omni tempore. et eẽt
paratus ſi neceſſe eſſet contra patrem ſuũ proprium bellare. Tandem
ortũ eſt bellũ inter dictos reges qui ſimul pugnauerũt. Accidit ꝙ
medio rex grauiter vulneraret̃ vſqꝫ ad ſanguĩs effuſionẽ. Qð filius
eius cõſiderans ſtatim cucurrit ad patrem et pugnauit ꝓ eo contra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

dominū ſuū ſcʒ regē perſarū et vicit eū. Quo facto dn̄s ſuꝰ eū di
miſit eo ꝙ nō tenuit pactū et ipſe redijt ad patrē et veniā hūilit̄
petiuit et obtinuit. et ſic pax reformata et ei hēditas ē reſtituta.
Kariſſimi iſti duo reges ſunt deꝰ et dyabolꝰ. De primo. Jere.
xiiij. Dominus ipſe eſt deus viuens et rex ſempiternus. De ſe
cundo. Job. xlv. Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbie. Sed pri
mus rex ſcilicet deus habet filiū ſcʒ animā humanam que tociens
recedit a deo et obligat ſe dyabolo quociens cōmittit peccatū mor
tale. Sed certe ſi filius ille voluerit recordari illiꝰ belli quod criſ
tus fecit pro eo contra dyabolum vſqʒ ad ſanguinis effuſionem vt
eū a poteſtate dyaboli eriperet et ſic cogitans voluerit ſe deo hu
miliare et de peccatis veniā petere poterit ſecure ad deum accedere
et hereditatem vite eterne acquirere. ps̄. Tu es qui reſtitues here
ditatem meam michi ꝛc̄.

Alexander regnauit q̄ dominū tocius mūdi obtinuit. accidit
ſemel ꝙ grandem exercitū collegit et quandā ciuitatē circū
dedit et in eodē loco plures milites et alios ſine vulnere amiſit. Cū
vero de hoc multū miraretur philozophos vocauit et ait eis. O ma
giſtri quō poterit hoc eſſe ꝙ ſubito ſine vulnere milites mei mori
unt̄. At illi dixerūt. Mirū nō ē Eſt enī quidā baſiliſcus ſup murū
ciuitatis cuiꝰ aſpectu milites inficiunt̄ et moriunt̄. Ait allexander.
Quale remediū eſt cōtra baſiliſcū? Cui dixerūt. Ponat̄ ſpeculū ele
uatū inter exercitū et murū vbi ē baſiliſcus et cum in ſpeculum re
ſpexerit reflexus eiꝰ intuitu ad ſe ipſū redit et ſic moriet̄ et factū ē.
Kariſſimi in hunc modum ſummū remediū eleuacionis eſt con
ſideracio ꝓprie fragilitatis et infirmitatis q̇a ſi querit̄ quare
hō ſupbit. Certe reſpōdet̄. Quia pc̄de re virtutis caret. Conſiderare
ergo debet vnuſqſqʒ ꝓpriam vanitatē tanꝗ̄ i ſpeculo et recurrere ad
propriā fragilitatē defectū ſuū proſpiciens et ſic elacionē repellit.

Eraclitus regnauit qui inter omnes virtutes q̄s habuit iuſtꝰ
fuit nec precibus nec muneribus flecti poterat quin iuſticiam
pro loco et tempore exerceret. Accidit ſemel ꝙ aliqui apud eum

accuſabāt quēdā militē de morte alterius militis ī iſta forma ambo
ad quoddā bellū prexerūt et nullū bellū erat cōmiſſum. Iſte miles
rediit ſine altero et ideo dicebat᷑ ꝙ iſte in via aliū occidit. Rex cū
hoc audiſſet ſentēciā dedit vt miles ad ſuppliciū duceret᷑. Cū autē
ductus fuiſſet viderunt aliū militē venientē pro quo ille iudicatus
fuit ad mortē in nullo leſum ambos ad iudicem reduxerunt. Iratus
iudex dixit primo militi. Iubeo te interfici quia dampnatus es et
ſecundo dixit et te ſimiliter quia cauſa mortis illius es et tercio
dixit militi eciā te quia miſſus fuiſti militē occidere et nō feciſti.

KArissimi rex iſte eſt deus qui in omnibꝰ operibꝰ ſuis ē iuſtus
Duo milites ſunt corpus et anima. Anima per carnē ſeducta
moritur. quādo peccatum mortale cōmittit. et ideo iuſto dei iudicio
corpus ad ſupplicia penitencie ducit᷑. Sed cum ſubicit᷑ penitencie
anima viua inuenit᷑. primo per criſti paſſionē. ſecūdo per penitēciā
ſed ambo morte temporali mori debent. tercius miles qui eum non
occidit eſt negligens prelatus qui ex diuino precepto habet pecca
torē corripere vicia extirpare virtutes inſerere. Et ſi illa nō facit
mortē eternā non euadit. eze. iij. Si nō annūciaueris ei neqꝫ locutꝰ
fueris vt auertatur a via ſua impia et viuat et ipſe impius in ini
quitate ſua morietur ſanguinem vero eius de manu tua requiram.
Rogemus igitur ꝛc.

FVlgencius regnauit ī cuius imperio erat quidā miles noīe
zedechias qui vxorem pulchram accepit ſed nō prudentē. In
cuius domo quidam ſerpens in quadam camera habitabat. Miles
vero torneamēta et haſtiludia frequentauit. In tantum ꝙ euenit
ad magnā egeſtatem. Fleuit amare et quaſi deſperatus hic inde am
bulauit ignorans quid agere deberet. Serpens videns eius dolorē
data eſt ei vox a deo ſicut quondā aſine balaam et ait. Cur fles?
Fac ſcdm conſilium meum et poſt factum non penitebis. Singulis
diebus lac michi dulce miniſtra et te ditabo. Miles hec audiēs ga
uiſus ē valde et hoc fideliter adimplere promiſit. Stati infra breue
tempus ditatus eſt valde et prolem pulchram et magnas diuicias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

habebat. Accidit vna dierū ꝙ vxoꝛ diceret marito. Domine credo
ꝙ ille ſerpens multa bona poſſidet ī camera ī q̄ iacet. Conſulo igiẗ
vt occidatur et bona eius obtinebimus. Illo vero ad inſtinctionē
mulieris malleū poꝛtauit et ſerpentē occideret cū vaſe lactis. Cum
vero ſerpens vas lactis videbat caput extra foramen camere exten
dit vt lac moꝛe cōſueto lamberet. Miles vero hoc videns malleum
extendit et ſerpentē ꝑcutere volebat. Serpens hoc ſubito videbat
et caput retraxit et ictū mallei vas ſuſcepit. Statimqꝫ pꝛolem poſt
hoc et omnia q̄ habuit miles amiſit. Ait ei vxoꝛ. Heu malū cōſiliū
dedi tibi. Sed perge ad foramen ſerpentis et te in ōnibus humilia
ſi foꝛte graciā per eū obtineas. Perrexit miles ad camerā ſerpētis
et fleuit amare petens graciā vt per eum ſicut pꝛius ditari poſſet.
Ait ſerpens. Modo video ꝙ ſtultus es et tu in ſtulticia ꝑmanebis.
Quia non poteſt eſſe quin ille ictus magnus mallei ad memoꝛiam
ſepius michi veniat et occurrat quomodo pꝛolem tuam occidi et
omnes diuicias abſtuli et ſic nulla pax vera inter nos ſtare poteſt.
Miles vero contriſtatus eſt valde et ait. Tibi fideliter ꝓmitto am
modo contra te nichil velle perpetrare ſi graciam tuā habere poſſū
modo. Cui ſerpens. Kariſſime natura ſerpētis eſt aſtucia et veneno
p'ena. Sufficiāt tibi verba mea quia iam michi occurrit ad memo
ꝛiam ictus mallei cum tua nequicia recede ne tibi maius malum con
tingat. Miles vero cū magno doloꝛe receſſit ab eo et ait vxoꝛi ſue.
Ve michi ꝙ tuum conſilium operatus ſum. Et ſic ſemper poſt hoc
in egeſtate vixerunt. Moꝛalizacio

Kariſſimi rex iſte ē pater celeſtis. Miles zedechias pauper hō
nudus de vtero matris ſue egreſſus qui omnes diuicias para
diſi per peccatum pꝛimi parentis ꝑdidit. Cū pulchrā vxoꝛem euam
accepit de cuius cōſilio gaudiū paradiſi perdidit. Serpens nutritus
in camera eſt criſtus ī coꝛde tuo ꝑ virtutē baptiſmi a quo homo om
nia bona recepit pꝛimo filium ideſt animā pulchrā ad ſimilitudinē
dei creatā. Secūdo hoēm cōſtituit dn̄m mūdi ps. Cōſtituiſti eū ſuꝑ
oīa oꝑa manuū tuaꝝ. tercio ꝑadiſum. Sed cū pater noſter adā fuit

deceptus cōſilio eue per ſuggeſtionē dyaboli omnia perdidit. Et ſic quilibet homo ſi ſequitur conſiliū vxoris id eſt carnis amittit oīa apoſt. Si ſcd̄m carnē vixeritis morie mini. In baptiſmo promiſiſti criſto miniſtrare lac ſcilicet orationis inocencie et deuocionis. Sed grauiter criſtū percutis quando peccatū mortale cōmittis. Hec vidēs auferet a te filios et filias et diuicias vt te emēdes ſicut ſcriptū eſt. Quē diligo arguo et caſtigo. Ergo de virga diſcipline debemꝰ gaudere pocius ꝙ̄ dolere.

ERat quidā rex potens valde qui quandā foreſtam cōſtruxit et eam muro circūuallauit. in qua diuerſa genera animaliū poſuit in quibꝰ multū delectabat̄. Erat eodem tempore quidā qui proditor iuentus eſt et ſic propter ſua ſcelera omnibꝰ ſuis priuatꝰ eſt. Ille vero de terra ſua expulſus eſt et prouidit ſibi de quatuor generibus canū et multa recia vt beſtias regis in foreſta caperet et deſtrueret. Noīa canū h̄ erāt. richer. emulemī. banegyf. bādin. criſmel. egoſyn. beanꝰ. et renelyn. Per iſtoss canes et recia deſtruxit oīa aīalia regis. Audiēs h̄ rex cōtriſtatꝰ ē valde. vocauit filiū ſuū et ait. Fili kariſſime arma te et deſcēde cū exercitu et illū proditorē occidas vel de regno expellas. At ille. Pater ꝓ̄ſto ſum. Sed vt audiui a pluribꝰ ꝙ tā potens eſt ille ꝙ me oportebit latere ad aliqđ tempus cum vna puella cuius ſapiencia omnes alios excellit cum qua colloquiū habebo et ſic ad pugnam me parabo. Ait pater Si prudens ē illa puella et ſi ꝑ eā noſtrū aduerſariū poteris debellare eam multis honoribꝰ promouebo. Filius hoc audiens armauit ſe et caſtrū puelle intrauit nullo ſciente que eum cum gaudio recepit et apud eam per aliqđ tempus manſit. Deinde extra caſtrū acceſſit et ſtatim die octauo aduerſariū patris aggrediebat̄ potencia et ſapiencia. et caput eius amputauit. Poſt hoc cum victoria ad patrē rediens pater eum in regem conſtituit.

KAriſſimi Iſte eſt dominus deus pater foreſta mundus iſte ſiue eccleſia. Mūdus erat circūuallatus diuinis preceptis ſcd̄m legem moyſi. Eccleſia circūuallata paſſione criſti et miſericordie

doctoribus predicatoribus cōfeſſoribus. Miles ꝓditor qui erat ex
pulſus eſt dyabolꝰ de regno eiectus qui eccleſiā et alios criſtianos
machinatur ōni hora deſtruere. Iſte prouidet ſibi de canibus et retibꝰ
Quia ſicut venatores ſimplici via inſidiant̄ beſtijs vt qn̄ exeunt
de cauernis in quibus latebant habeāt recia cū quibus capiūt eas
ſic et cū homines exeunt de cauernis bone vite tunc habent recia
ideſt carnes et mūdi delectaciones et illas ponunt āte eos et capiūt
ipſos ps̄. Cadent in reciaculo eius peccatores ꝛc. Unde aduerte ꝙ
venator ille eſt dyabolus habet quatuor genera canum currenciū
Aliqui eorum ſunt pro beſtijs ſpiritualibus. Et alij pro alijs. Duo
primi canes ſcȝ ricker et emulemyn currunt ad ceruos et vrſos idē
diuicias et voluptates. ꝑ quas plures tracti ſunt ad malefaciendū
Quia diuicie ſepe ponunt hominē extra viam racionis et propter
magnas diuicias volunt habere potencias et voluntatem propri
am. Ideo ſapienter vtamur noſtra potencia loco iuſticie. ſic et forti
tudo noſtra lex iuſticie. Hoc eſt dictum. Totū ſit ius quod nos vo
lumus et poſſumꝰ facere. Unde iſti duo canes. ſcilicet diuicie et vo
luptates vel potencie currunt ſimul et multos poſt ſe retrahunt et
ad peccatum alliciunt. Ideo ſcriptura dicit. Cor multum gaudet qn̄
videt ceruum viam capere verſus rethe. Sic et dyabolus quādo
videt hominē viā capere verſus peccatū mortale et per conſequēs
infernum multum gaudet. Deīde venator ideſt dyabolus permittit
alium canem currere ſcȝ hanegif ideſt accipite et donate. Iſti duo
canes currunt ad abbates priores et paſtores. qui habent eccleſias
conferre. Iſti dant vt accipiant. Quia quod probis hominibus et
bonis clericis dare deberent. hoc dant fatuis et diſcolis propter fa
uorem et laudē q̄d eſt contra ſcripturā vbi dicitur. Da bonis et ne
receperis peccatorē. Unde hanegif ideſt accipite et date ducit mul
tos ad rethe. ideſt infernum. Unde alter canis bandin ducit placi
tores et aduocatos ad rethe quia per cautelas eorū faciunt cōtra
iuſticiam. Unde dicit iob. Audacter deum prouocant. Quia ſi pars
vna eis vult dare aliquid accipiunt de parte altera burſam plenam

dum illam trahunt ad ſe et ſic faciunt diſcordiā contra veritatem.
Unde dicitur abacuc. Lacerata eſt lex. propterea egrediet̄ iudiciū
puerſum. Unde contra tales ait p̄s. Labor labiorꝝ ipſorꝝ operiet eos
ideſt in profundū inferni deprimet eos. in miſeriis non ſubſiſtent.
Deinde criſmel alter canis mittit̄ circa lepores. qui cū veloces ſunt
in montes tranſeunt ideſt ordinati in eccleſia. ſicut ſunt preſbiteri
rectores capellani monachi et fratres mendicantes qui deberent ꝑ
racionē trāſire ad montes alte vite ſcꝫ de terrenis exonerari mundū
deſpicere. ſed heu plures ſunt tantū temptati per carnē iſtū ꝙ ducet
eos pro voluntate ſua ad rethe dyaboli. in eo ꝙ confidunt in rebꝰ
in quibꝰ decipiunt̄. cum rector eccleſie vel plebanus ducentas aut
trecentas marcas ānuatim colligit de bonis eccleſie de quibꝰ poſt
ſimplicē ſuā neceſſitatē deberet omnia que ſupſunt dare pauperibꝰ
que nunc exponit pro mundi vanitatibꝰ et pompa ſeculi. et quod
prius eſt ī luxuria et guloſitate. Deinde alter canis eſt ſolutus qui
vocatur belyn ideſt vſura ad mercatores ꝓpter quā plures cadūt
in rethe dyaboli. Quia vendunt et emunt vt terciā partē lucrent̄
vel plus. Dicit p̄s. Non defecit de plateis eis vſura et dolus ergo
veniat mors ſuper illos ꝛc̄. Deinde alter canis qui vocat̄ beanus. i.
luxuria per quā multi clerici et layci diuites et pauperes parui et
magni iuuenes et ſenes in rethe dyaboli ſunt. Videns ergo deus
totū genus humanū per recia dyaboli deſtrui et captū teneri miſit
filiū ſuū in caſtrū puelle duplici armatura armatum ſcꝫ diuinitate
et humanitate. Et poſtꝙ̄ natus eſt die octauo dyabolū aggreditur
ſcꝫ quādo erat circūciſus et poſtea dedit bellum ſcilicet in paſceue
et obtinuit victoriā vt ſic nos a viciis et retibus dyaboli liberaret
et ad vitam eternam perduceret.

Quidā rex erat q̇ ſtatuit ꝓ lege ꝙ q̇cūqꝫ ſubito mori deberet
mane ante ortū ſolis ante domū eius tubas canerent et ſta i
talis veſtibus nigris ſe indueret et ſic ad iudiciū veniret. Ille rex
magnū couiuiū fecit et omnes nobiles ſatrapas regni vocari fecit
qui omnes venerunt in quo couiuio erant oī genere muſicali periti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

q̇ magnū ſolaciū cōuiuijs fecerūt ex ſuaui melodia. Rex vero nullū
ſolaciū nec ſignū leticie oſtendit ſed vultū triſtē habuit et ſuſpiria
et gemitus emittebat. Hec vidētes cōuiue mirati ſunt et nō fuerūt
auſi petere ab eo cauſam triſticie ſꝫ dixerūt fratri regis vt cauſam
tante triſticie indagaret qui et fecit dicens ſibi q̄d oēs in cōuiuio
mirarent̄ de tanta triſticia et cauſam libēter ſcirent. Ait rex. Vade
ad domū tuā die craſtina reſpōſum audies. Q̄d et factū ē. rex p̄cepit
bucionatoribꝰ vt ſequēti mane veirēt añ domū fratris ſui et tubis
canerent et ipſum ad eū ducerent ſcd̄m legē ꝙ et fecerunt. Audiēs
frater regis de mane tubas ante domū ſuā cōmota ſunt oīa viſcera
eiꝰ et ſurrexit veſtibꝰqꝫ nigris ſe induit veniens ad regē. Qui fecit
fieri foueā ꝓfūdā et vltra foueā cathedrā fragil̄e. q̄ quatuor pedes
fragiles habuit et fecit fratrē ſuū exui veſtibꝰ et ſuper cathedram
poni. Cū autē in cathedra eſſet collocatꝰ ordinauit vt gladiꝰ acutꝰ
vltra caput ſuū per filū ſericū penderet. Deinde ordinauit quatuor
homines cū quatuor gladijs acutiſſimis vnum a parte ante alium
a parte poſteriori tercium a parte dextra et quartū a parte ſiniſtra.
Cum autē ſic ſtarent. Ait rex illis quatuor. Cum dixero ſub pena
mortis gladios in eum infigite. Et tubas omniaqꝫ genera muſicalia
fecit adduci corā fratre et menſam parari et diuerſa fercula apponi
et ait. O frater mi kariſſime quare tantū doles et tantā triſticiam
in corde habes? Ecce optima fercula ecce melodia ſuauiſſima quare
nō gaudes et letaris? At ille. Quō potero gaudere cū ī ſignū mortis
hodie mane ſonitū tube ante domū meā audiui et mō corruptibili
et fragili cathedra ſum collocatus? Si indiſcrete me mouea ipſa ca
thedra frāgit̄ et ī puteū cado de quo reſurgere nō potero Si caput
meū erigo gladiꝰ vltra caput meū pēdēs et cadēs vſqꝫ ad cerebrū
me interficiet. q̄tuor tortores ī circuitu meo ſtant parati cū gladijs
ad vnicū verbum veſtꝝ me occidere. Iſtis cōſideratis ſi dn̄s tocius
mūdi eēm gaudere nō poſſem. Cui rex ait. Iā ad queſtionē heſternā
quare nō gaudere reſpōdeo. Ego ſum ſicut tu es modo collocatus in
cathedra corruptili et fragili qa in corpore fragili cū q̄tuor pedibꝰ

corruptibilibus ſcilicet de quatuor elemētis et ſub me eſt puteus infernalis. Ultra caput meū gladius acutus ſcʒ diuinū iudiciū patū animam meam a corpore ſeparare. Ante me gladius acutus ſcʒ mors que nulli parcet et anteq̄ ſperat᷑ veniet et quomō vbi vel quando penitus ignoro. A pte poſteriori alius gladius paratus ad percuciendū ſcilicet peccata mea que in hoc ſeculo cōmiſi parata ſunt ante tribunal me accuſare. Gladius a pte dextra ē dyabolus qui circuit querens q̄ deuoret qui ſemper eſt patus animā meā recipere et ad īfernum deducere. Gladius a parte ſiniſtra vermes que carnē meā poſt mortem corrodent. Cum oīa iſta cōſidero nunq̄ gaudere potero Si ergo tu tantum hodie me timuiſti qui ſum mortalis multo pluꝫ creatorē meum debeo timere. Vade ergo et noli āplius tales queſtiones querere a me. Ille vero ſurrexit et gracias de vita ſua regi reddidit promittens firmiter āmodo ſe corrigere. Hoc audientes laudabant reſponſum regis.

Fertur de quodā rege cuius regnū in tā ſubitam deuenit mutacionē q̄ bonū in malū verū in falſum forte ī debile iuſtū in iniuſtum eſt mutatū. Quā mutacionē rex admirās a quatuor phis ſapientiſſimis cauſam huius queſiuit. Qui inq̄ phī poſt ſanā deliberacionē ad quatuor portas ciuitatis pergentes. quilibet eorum tres cauſas ibidem ſcripſit. Primus ſcripſit. Potencia eſt iuſticia ideo terra ſine lege dies eſt nox ideo terra ſine via fuga ē pugna idō regnū ſine honore. Secundus ſcripſit. Unus ē duo ideo regnū ſine veritate amicus ē inimic⁹ ideo regnū ſine fidelitate malū eſt bonū ideo terra ſine pietate. Tercius ſcripſit. Racio habet licenciā. ideo regnū ſine nomine fur eſt pp̄oſitus ideo regnū ſine pecunia corrobola vult eſſe aquila ideo nulla diſcrecio ī patria. Quart⁹ ſcripſit Voluntas ē conſiliari⁹ ideo terra male colit᷑ denarius dat iudiciū ſeu ſentenciā ideo terra male regitur deus eſt mortuus ideo totum regnū peccatoribus eſt repletū.

Kariſſimi ad propoſitū quandoqꝫ terra ſolebat regi per iuſticiam ſcdm leges diuinas et imperiales. Nūc autē regit᷑ p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

potenciā. nota moraliter et verū eſt quia olim iuſticia dictauit ꝙ
deus eſſet diligendus ſuper omnia x̄. ſed potencia in regno anime
vicit in tantū ꝙ homo ex certa malicia cōtra inclinacionē proprie
voluntatis que naturaliter magis inclinatur ad bonū ꝙ̄ ad malum
hoc facit. Secundū eciam verū eſt quia. olim clerici laycis per bonū
exemplum ad eternā patriā viam prebuerūt ſed mutatus eſt color
optimus quia omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt non eſt
qui faciat bonum. Patet de papa qui olim beneficia dedit clericis
dignis propter deū ſperrendo munera ſicut petrus reſpōdit ſymoni
mago pecunia ſit tecū in perdicionē hoc itē patet in religioſis qui
olim per bonam vitam viam ꝑ paupertatē oſtendebant quia atten
debant ad illud ꝙ monachus habens obulum non valet obulum.
Hoc idē patet in clericis q̇a vt dicit. Jero. Quicqd preter ſimplex
veſtimentū et victum de altari retines tu ſacerdos tuū non eſt ſed
pauperū. Rapina eſt ſacrilegiū eſt. Jſti enim omnes tam monachi
ꝙ̄ canonici tam moniales ꝙ̄ clerici noctē verterunt in diē. Et ideo
arta eſt via que ducit ad patriā et pauci quia carent lumine ince
dunt per eam. Terciū primi fuga eſt pugna probatᵘʳ litteraliter. Nā
olim dn̄i ſi vnꝰ habuit aliquid aduerſus aliū ſolebant pugnare x̄.
Sed modo honor receſſit quia nolūt pugnare ſed cotidie ꝑ rapinā
per furtū et talia vnus intrat terrā alterius nolunt pugnare quia
emunt equos velociſſimos ad fugiendū. Spiritualiter verum eſt q2
olim homines tēptaciones vincebat et aduerſarios ſcilicet carnē
mundum et dyabolum ſuꝑabant. Et ſic apud deum fuerunt magni
nuncꝗ̈ et honorem de hoc reportabant ſed hodie quando deberēt
pugnare cōſenciendo fugiūt. Secūdus dixit vnus eſt duo x̄. Que
eſt racio quia veritas hodie non eſt in mundo. niſi ꝙ cor et lingua
que deberent eſſe vnū iam ſunt diuerſa. Quia quicquid homo iam
per os affirmat cor negat. Nota ꝙ ex iſto hodie littere ſigillate
non valent. iuramenta preſtita non tenentur x̄. Quod non fuit
olim. Quia ſi vnus dixiſſet alteri ſimplici verbo faciam tibi hoc
credidiſſet. Spiritualiter verum eſt. quia anima que deberet eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

in caritate vna cum deo per peccatū eſt diuiſa. Secundū amicus ē
inimicus ꝛc. q̄ eſt racio niſi ꝙ nō ē fidelitas in mundo Certe qui de
beret eſſe amicus iam eſt inimicus. Jam verificatū eſt verbū criſti
Surget filius cōtra patrē. Credo ꝙ non ſit modo ita bonus amicꝰ
qui pro pecunia non fieret inimicus. Spiritualiter eciam verum
eſt. quia criſti amici in euangelio ſumus dicti. Quia teſte criſto
iam nō dicam vos ſeruos ſed amicos. ſed hodie facti ſumus inimici
quia caſtrū domini ſcilicet cor noſtrū tradimus dyabolo. Tercium
malū ē bonū ꝛc. Que ē racio ꝙ hodie ita magna crudelitas regnat
in mūdo et auaricia. Certe nulla alia q̄ꝫ ꝙ illud qđ eſt malū factū
eſt bonū ſcꝫ pecunia. Qđ aūt pecunia ſit mala. probatᷣ per phm̄ qui
dicit. ꝙ aurū ſiue argentū nō ē niſi fex terre. Poſtq̄ꝫ iſte feces facte
ſunt ita care pietas receſſit. Sed tamē teſte ſapiente. Nichil iniqus
q̄ꝫ amare pecuniā. Spiritualiter peccatū qđ eſt maius malū qđ inue
niri poteſt hodie factum eſt bonū quia pauci ſunt qui nō peccēt. Cō
tra quos propheta. Ve vobis qui dicitis malū bonū et bonū malū
Tercius dixit. racio habet licenciā. Que eſt racio qđ hodie criſtiani
carēt noīe Certe nulla alia niſi qđ racio in hominibꝰ eſt licēciata.
Homo vocatꝰ eſt criſtianꝰ per racionē a criſto ſed hoīēs nō vtunᷣ
racione. Quia homo cū in honore eſſet non intellexit ꝛc. Nam porcis
aſſimilatur per luxuriam leoni per ſuperbiā cani per inuidiā. vulpi
per doloſitatem et ideo nō meretur dici homo nec criſtianus quia
vitam criſti totaliter deſeruit. Spiritualiter verū eſt. Quia ſi homo
haberet racionē. deū ſuper oīa diligeret. Probo quia racio dictat ꝙ
bonū ē diligendū et magis bonū magis diligendū et maxime bonū
maxime diligendū. Sed conſtat ꝙ deus eſt maxime bonus et bonū
quo maius cogitari nō poteſt ideo ſi homo haberet racionem ipſum
pre ōnibus diligeret Secundu fur eſt prepoſitꝰ ꝛc. que eſt racio ꝙ
pecunia ꝛc. nulla alia niſi ꝙ officialas ſunt fures non dico fures ſed
vnum per experienciam video ꝙ domini tēporales ſunt pauperes
et prepoſiti habundant. Video eciā qđ iſti villani ruſtici et alij pau
peres modicum habent et iſti diuites habundāt. Que eſt racio niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ꝙ fures exiſtant. Kariſſimi ſi vnus alteri quicꝗ marcas vel tot flo
renos acciperet nōne fur iudicaret̃. Sed iſti quantū recipiunt de
capitali ſumma notū eſt confeſſoribꝰ. Et ideo veri fures non ſuſpen
duntur. teſte phō qui vidit ꝙ iudex duxit furem ad patibulū. Phō
ridente. et iudice querente quare rederet. reſpondit ꝙ magnus fur
duxit paruum furē. Spiritualiter verū eſt de illis qui pro modica
delectacione deo aīas quas ſuo ſanguine acquiſiuit furāt̃ et dyabulo
ſubiciūt. Terciū corobola vulgariter dcm̄. vueuel vuilt vligen alſo
hoege alſo der aern. ſcilicet aquila. ideo non eſt diſcrecio. Nā illi q
deberēt agrū colere hodie volunt dominari. Nam poſtꝙ̃ habent
vnū par ocrearū et calcarū et equū ipſi equitare volunt et vocari
domicelle iohānes et ſic de aliȷ̄s. Verū eſt de iſtis ciuitatētibꝰ quo
rum parētes fuerūt pellifices et ſutores ⁊c̃. ipſi autem ſe habent vt
milites. Modica differēcia eſt hodie in mundo. Similiter applica
ſicut ſcis et vis de mulieribꝰ. Spiritualiter verū eſt de iſtis monia
libus monachis et clericis. Nota quomodo hodie vadūt ⁊c̃. Quartꝰ
phs dixit volūtas eſt racio ideo regnū male cogitur. Que eſt racio
ꝙ terra male cogit̃. Certe nulla alia niſi ꝙ dominorū conſilium eſt
malum. nam olim conſiliariȷ̄ ſolebant dare conſilia iuxta equitatē
nunc autē ea dant ſcd̄m voluntatem. Applica ſicut vis et ſcis quare
hoc faciūt. Spiritualiter eciam verum eſt quicꝗd racio dictat pro
eterna ſalute voluntas vult oppoſitū. Secūdū denarius dat ſenten
ciā ⁊c̃. Que eſt racio ꝙ ſic videtur iuſticia. Nulla alia ꝙ̃ denarius
Quia ſi veneris ad iudiciū et ſi habueris dare pecuniā et ſi cauſā
iniuſticiam habueris iudex pro te ſenteciabit. Non videt ſi reus
fueris quia munera iudicum oculos excecant. Spiritualiter eciam
verū eſt in iudicio confeſſionis. Quia ſi volueris de magnis pecca
tis impetrare veniam faciliter et iudicem confeſſorem placare. pecu
niam oſtendas. Et licet non habuerit auctoritatem te abſoluet pe
nitenciā imponet. Nota eciā litteraliter de iſtis officialibus et curia
romana que non petit ouem ſine lana. Tercium deus eſt mortuus ⁊c̃
Certe ſi deus adhuc viueret ſicut ante incarnationē quādo propter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

peccatū luxurie totū mundū ſubmerſit octo animabꝰ exceptis. quō
homines tunc ſe ſolebant retrahere a peccatis ſaltem timore ſi non
amore eo ꝙ ſciebant deum oīa vindicare. Sed nunc quaſi mortuus
a nobis reputat̉. nec de futuro iudicio vel de īferno vel eterna pena
vel eterno regno cogitamus ꝛc. Ecce audiuiſtis duodeci raciones
quare totus mundꝰ ē in maligno poſitus. Quieſcite ergo kariſſimi
agere ꝑuerſe dicite bn̄ facere yſa. lxviij Tunc cognoſcetis veritatē
et veritas liberabit vos. Qḋ nobis concedat.

Albertus narrat ꝙ tēpore ꝑhilippi erat quedā via inter duos
montes armenie que diu erat frequentata. Poſtea autē acci
dit nullū poſſe tranſire viā propter aeris infectionē niſi expiraret.
Unde rex cauſam a ſapientibꝰ tanti mali querebat et nullus ex eis
veritatē dicere poterat. Tandem vocatis ſocrates dixit regi ꝙ edi
ficiū edificaret equalis altitudinis cum montibus. Quo facto fecit
ſocrates fieri ſpeculū de calibe plane inſuꝑficie politū et mundū vt
ab omni loco montiū foret aſpectus et reflectio ad ſpeculū. Quo fcō
ītrauit ſocrates edificiū et vidit duos dracones vnū ex ꝑte montis
aliū ex ꝑte vallis q̇ contra ſe ora mutuo apiebāt et aerē hauſerunt
Et dum ſic reſpiceret quidā iuuenis in equo qui periculū ignorabat
volens tranſire per viā illam ſubito de equo cecidit et mortuus eſt.
Socrates ſtatim ad regem cucurrit et oīa viſa ei narrauit. Poſtea
vero per artem capti ſunt dracones et interfeci et ſic via ſalutis
omnibus tranſeuntibus facta eſt.

Kariſſimi per illos montes q̇ eleuabant̉ ſuper omnē ſuꝑficiem
terre nobiles ac mundi potentes intelligo qui vltra cōmuni
tatem populi eleuant̉ vel partē laycalem ſiue clericalē. Unde ps̄.
Aſcenderunt montes ꝛc. Inter iſtos mōtes eſt cōmunis tranſitus po
puli quia totus mundus per eos regit̉. In iſtis montibus ſolent la
tere duo dracones ſcꝫ due vie ſuperbie et luxurie quorum veneno
totus mūdus inficit̉. Juxta illud io. ij. Omne qḋ eſt in mundo aut
eſt ſuꝑbia aut luxuria. Iſtorum draconum vis eſt nobis ignota. Et
ideo qui per viam illam cōmunem in qua dracones latent tranſeunt

[d]

14

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

ſubito illoꝝ veneno p̄uenti moriunť. Sed anteq̄ꝫ periculū ſenciam⁹
debemus oculos noſtros ad ſpeculū mundū et politū ideſt ad ſalua
torem dirigere de quo ſapi. vij. Candor lucis eterne et ſpeculū ſine
macula. Item debemus altū edificiū edificare hoc edificiū eſt vita
mūda per penitenciā et bonis virtutib⁹ ornata qua debem⁹ noſtra
pericula prouidere et quō iuuenis ideſt homo vanitati deditus cadit
de equo virtutis et moriť ſpiritualiter. Hoc videns ſocrates ſcilicet
bonus prelatus debet currere ad regem glorie et eū deuote pro ſub
dito orare vt poſſit viā periculoſam p̄terire et viā ſalutis eterne
glorie eligere. Et ſic vitā poſſidere eternā. q̄d ꝛc.

Refert auguſtin⁹ in de ciuitate dei q̄ dyonides pyrata galea
vna longo tēpore in mari omnes ſpoliauit et cepit. Qui cū
multis nauib⁹ iuſſu alexandri fuiſſet queſitus et tandem captus et
alexandro preſentatus eum interrogauit dicens quare mare habet
te infeſtū. Ille ſtatim reſpondit quare te orbis terraꝝ ſed quia ego
hoc ago vna galea latro vocor tu vero mundum opprimens nauiū
multitudine magna diceris imperator. Sed ſi circa me fortuna mā
ſueſceret fierem melior. Econuerſo tu quanto infortunacior tanto
deterior. Alexander reſpondit. Fortunā tibi mutabo ne malicia tua
fortune ſed meritis aſſcribať. Sicq̄ꝫ ditatus eſt ꝑ eum et de latrone
factus eſt princeps et zelator iuſticie.

Kariſſimi latro in mari cum vna galea eſt peccator in mundo
cum ſola vita et tamen non deſiſtit occidere virtutes et ſpo
liare per peccatum quas recepit in baptiſmo. Sed alexander ideſt
princeps vel prelatus habet talem ad viam rectitudinis adducere
per naues ideſt per monita ſancte eccleſie. Sed caueat prelatus vel
princeps vt ſeipſum prius iudicet vt nō inuentus fuerit peior illo
quem arguere voluerit. Quia ſi ſic grauius puniretur. Demū latro
ille factus eſt zelator iuſticie et ꝑ bonū decorē peccator ad optimū
finem peruenit et tunc eſt maius gaudium ſuper vno peccatore
penitenciam agente q̄ꝫ ſuper nonaginta nouem qui non indigent
penitencia ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

De quodā rege narratur quē inimici eius occidere cogitabant
et quia potens erat veneno eum perdere voluerunt. venerūt
aliqui eoꝝ ſimplici veſte induti ad ciuitatē vbi manebat et ibi erat
fons aque de quo rex multociēs bibebat hūc fontē veneno vndiqꝫ
ītoxicauerūt. Rex aūt ignorabat et bibit ſicut ſoliꝰerat et mortuꝰē
Kariſſimi rex iſte eſt adā primus homo cui ſubiecte erant oēs
creature corporales p̄s. Omnia ſubiecciſti ſub pedibꝰ eiꝰ ꝛc.
Illum regem querebant demones interficere veneno qḋ fuderunt in
fontem. Fons ille eſt cor humanū quia ſicut riuuli reſpectu fontis
exeunt ita cor hominis influit virtutē et regimē omnibꝰ membris
Ad illum fontem infuſum fuit venenū quando primus parens per
ſuggeſtionē concepit cōtra dei preceptū facere et ei aſſenſum p̄buit
et tunc de iſto fonte mortē bibit. et poſt eū quaſi infiniti homines
mortui ſunt donec criſtus veniret et nos liberaret De iſto fonte ad
huc deſcendūt riuuli in nobis quia racione illiꝰ peccati ſemper ha
bemus promptitudinē ad peccandū. Juxta illud geñ. iij. Senſus et
cogitaciones hominis prona ſunt ad peccandū ab adoleſcencia.
Refert agillus de amore ꝙ cū ditiſſimꝰ eſſet et trāſire vellet
de vno regno in aliud cōduxit naueſqꝫ naute propter pecuniā
eum occidere volebāt. Sed ipſe ab eis impetrauit vt prius cātare
poſſet ad honorē delphinis qui in cantu hominis delectatur. Cum
vero in mare piectus eſſet delphin eū ſuſcepit et in terrā deportauit
et dum naute eū mortuū crederent ipſe in terra apud regē eos accu
ſauit qui coram rege poſiti victi ſunt et dampnati.
Kariſſimi ſic modo eſt. Si eſt aliquis diues diuicijs virtutum
qui huius ſeculi mare pacienter proponit ad deū tranſire ve
nient filij dyaboli et ab eo famā et bona temporalia tollūt et alijs
moleſtijs vexāt. Sed certe ipſe iter hec canere debet deuotis oracio
nibꝰ a deo auxiliū petendo et ſic portatᷣ in terra de qua p̄s. Porcio
mea dn̄e ſit in terra viuenciū et inimici tradentᷣ penis eternis.
Valerius narrat ꝙ quidā nobilis conſiliū ſapientis queſiuit
quō poſſet nomen ſuū dilatare reſpondit ꝙ ſi virū illuſtrem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

occideret. Quo audito philippū patrem alexandri magni interfecit
vt nomē ſibi acqreret. Sed ille cito poſt miſerabili morte extinc⁹ ē

Kariſſimi aliqui nobiles ac mundi potentes per mala opera
ſua acquirūt nomē mendacij ſed ſine dubio per illud nomē
quantū eſt in eis dominū deum occident. Jdeo tales mala morte mo
rientur cum in inferno ſepeliunt̄.

Plinius narrat ꝙ ſit quedam terra in qua nec ros nec pluuia
deſcendit vnde maxima eſt ibi ſiccitas et defectus aque quia
tantū eſt ibi vnus fons qui habet aquā in profundo. Cum vero ho
mines aquā volunt habere accedunt ad fontem cum omni genere
muſicoꝝ quod habent et circueunt fontē. dulcem faciunt melodiam
Poſt melodiā aqua aſcendit ad os fontis et fluit inhabundancia
et ſic homines aquā capiunt et recedunt.

Kariſſimi terra illa ſicca eſt mundus iſte qui hominē ſiccum
reddit ab oracione et deuccione et ſubtrahit rorem celeſtis
gracie. Fons iſte eſt deus eccleſiaſtici. vi. Fons ſapiencie et excelſis
dei. Eamus ergo ad fontē illū cum inſtrumentis muſicis ideſt cum
deuotis oracionib⁹ vt noſtra vox ſit dulcis in aure dilecti dei et ſic
accedet ad nos aqua gracie ſue. Quā ꝛc.

Refert dyoniſius ꝙ cū perill⁹ eris artifex falaridi regi tirāno
crudeli qui agrigēnnos depopulabat̄ et exquiſitis tormētis
implicabat obtuliſſet eius crudelitati nimis aptum quēdam eneum
taurū nouiter per ſe factum in latere latentem habens oſtium per qđ
īmitterent̄ homines morte puniendi vt ſuppoſito igne cremarent̄.
Et cum ipſi propter mortis amaritudinē clamarent in tauro non
crederetur vox eſſe humana ſed feralis vt ſic rex minime ad com-
paſſionē moueretur rex opus laudans ſed inuentorē eius exhorrās
ait. Jn te prius excipies et probabis qđ michi crudeli crudelior ob
tuliſti. Nulla enim equior racio eſt q̄ȝ necis artificis arte perire ſua
vt dicit ouidius.

Kariſſimi iſte artifex eſt malus ſeneſcallus ſub tyranno rege
q̄ agrigētinos idē iuſtos ſimplices ſpoliat et eos p tormēta

multis modis affligit. Homo vero ſimplex affert munera vt perſe
cucionē euadat ſed nichil ei prodeſt. Taurus eneus offert᷑ cū factum
et ſtatutū nouū et lex iniqua ponit᷑ ꝑ quā ſimplices credūt euadere
et tñ per eū ſepe puniunt᷑ et bona amittunt et tales licet crementur
per cordis amaritudinē et clament. non creditur eſſe vox humana
quia clamorem pauperis potentes non libenter audiunt ſed dicunt
Seruus aut ruſticus eſt. omnia ſua ſunt mea. Sed ſepius tales qui
alios affligunt in eadem vel maiori dampnacione puniunt᷑. et male
dies ſuos finiunt. Unde pſalmiſta. Vidi impiū ſuꝑaltatū et eleuatū
ſicut cedros libani. Tranſiui et ecce non erat.

Paulus lombardoꝝ hyſtoriographus refert ꝙ conanus rex
vngarioꝝ obſedit in foro iulij caſtꝝ dictū ſondat. Quē cum
de corpore miro cerneret pulcherrimū roſinilda duxiſſa habēs. iiij.
filios et duas filias ſcripſit ſibi occulte. Si me in vxorem duxeris
caſtrū hoc tibi dabo. Quo ꝓmittente eam ſe velle ducere caſtrū ei
dedit filijꝗ omnes fugerunt. Conanus autem rex duxiſſe ꝓmiſſum
tenens eam primo die in matrimoniū ſibi copulauit. Secunda die
duodecī vngarijs tradidit eam publice illudendā. Tercia die toto
corpore vſqꝫ ad gulā tranſfigi fecit dicens talis vxor que libidine
ſue carnis ciuitatē propriā ꝓdidit. talem debet habere maritū ꝛc.

Kariſſimi iſte conanus eſt dyabolus qui obſedit caſtrū ſcilicꝫ
cor humanū cum vicijs et cōcupiſcencijs. Roſinilda duxiſſa
anima ſcilicet que ē per dyabolū ſeducta reſpicit vltra muros ideſt
appetit illicita ſicut videns mulierem ad eam concupiſcendā. Et ſic
de ceteris ſenſibus. Unde miſer homo tantū delectat᷑ ꝙ caſtrū ideſt
cor ſuum reddit quando peccato conſentit. Unde quatuor filij ideſt
quatuor virtutes cardinales ab eo fugiunt. Et ſic diabolus animā
occupat cū duabꝰ filiabus ideſt delectacione mala et voluntate iniq̄
Poſtea tradit eā duodecim vngarijs ideſt ōnibus vicijs illudendā.
poſt hec eam occidit qñ ad infernū eam ducit.

Refert valerius ꝙ elongus conſul edidit pro lege ꝙ ſi quis
virginem defloraret vtrūqꝫ oculū amitteret. Accidit ꝙ filiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

eius filiã vnicã cuiuſdã vidue defloraiuit. Mater hec audiens impe
ratori occurens ait. O dñe legem quã feciſti implere faciatis. Ecce
vnicus filius veſter vnicã filiã meã rapuit et vi oppreſſit. Rex hoc
audiens cõmota ſunt omnia viſcera eius et precepit vt duo oculi
filij ſui eruerent᷑. Dixerũt ſatrape domino. Tantũ vnicũ filiũ habes
qui eſt heres tuus. Toto imperio eſſet dampnũ ſi filius tuꝰ oculos
amittat. At ille. Nõne vobis conſtat ꝙ ego legẽ edidi? Obprobriũ
eſſet michi frãgere legem quã ſemel firmiter ſtatui. Sed quia filiꝰ
meus eſt primus qui contra legẽ fecit. primus erit qui penitencie
ſubiacebit. Sapientes dixerunt. Domine propter deũ rogamꝰ vos
vt filio veſtro parcatis. Ille vero precibꝰ deuictis ait. Kariſſimi ex
quo ita eſt. audite me. Oculi mei ſunt oculi filij mei et econuerſo.
Dextrũ oculũ meũ eruatis et ſiniſtrũ oculũ filij mei. tũc lex ẽ ĩpleta
et ſic factũ eſt. Vnde omnes prudenciã regis et iuſticiã laudabant.

Kariſſimi iſte imꝑator eſt dominus noſter iheſus criſtus qui
iſtam legẽ edidit qđ ſi quis defloraret virginẽ ideſt animam
per baptiſmum lotam duobus oculis carere deberet ſcilicet viſionẽ
diuinam et gloriam eternam amittet. Iſte filius regis q̇ legẽ fregit
eſt homo qui ꝑ peccatũ animã defloraiuit. Vnde neceſſe eſt vt penã
ſuſtineat q̇a mater eccleſia ad deũ clamat cotidie vt homo ſe emẽdet
in hoc mortali corpore. yſaias. Clama ne ceſſes quaſi tuba exalta
vocem tuam. Imperator vnum oculum amiſit ſcilicet dominꝰ noſter
iheſus criſtus vt tantũ vnum oculum retineret quando vitam pro
nobis expoſuit. Et ideo oportet nos eruere oculum ſiniſtrum hoc eſt
omnes concupiſcencias ideſt carnis delicias per penitenciã delere. et
ſic per cõſequẽs vitam eternam obtinebimus.

Refert ioſephus ꝙ tiberius ceſar requiſitus cur ꝓuinciarũ pſi
des diu teneret in officijs reſpõdit per exemplũ. Vidi inquit
quãdoq3 hominẽ ĩfirmũ vlceribus plenũ muſcis grauatũ. Cui cũ ꝑ
flagella muſcas expellerẽ dixit michi. Dupliciter me crucias vñ me
cõſolari putas abigẽdo muſcas ſanguine meo plenas et remittẽdo
vacuas et famelicas. Quis ei dubitet aculeũ muſce famelice duplicẽ

affligere magis ꝙ plene niſi ille q̄ cor lapideū habet et non carneū
Sic ego preſides diu in officio teneo q̇ rebꝰ ditati ſubditis magis
parcant. Noui autem et vacui deſerta iuſticia ſubditos iniquis ex
actionibus et vexacionibus magis ledunt.

REfert valerius ꝙ fabius redemerat captiuos romanoꝝ pro
miſſa pecunia. Quā cū ſenatus dare nollet ipſe fundū vnicū
habens vendidit et promiſſum premiū ſoluit volens ſe pocius pa-
trimonio priuare ꝙ propria fide inopem eſſe.

KAriſſimi fabius iſte eſt dominus noſter iheſus criſtus qui ob
captiuos ſcʒ totū genꝰ humanū a dyabulo captū nō pecuniā
ſed propriū ſanguinē dedit in preciū volens ſe pocius patrimonio
ſcilicet vita propria priuare ꝙ genus humanū dimittere.

VAlerius maximus refert ꝙ cum omnes ſyracuſani mortē dyo
niſij optarent regis ſicilie quedam femina ſenectutis vltime
ſola matutinis horis deos orauit vt ſibi rex ſuperſtes fieret in hāc
vitam. Cuius oracionis cauſam dyoniſius admirās ab ea queſiuit.
Que reſpondit. Cum eſſem puella grauē tyrannū habens eo carere
cupiens ſecūdū recepi. quo iterū carere cupiēs terciū recepi. Timēs
ergo deteriorem tibi ſuccedere. ideo pro vita tua omni die rogo.
Dyoniſius hec audiens amplius moleſtiam non fecit.

Moralizacio.

KAriſſimi ĩ veteri teſtamēto deus erat valde auſterus. et nulli
parcebat. Quia oculū pro oculo dentem pro dente ⁊c. Sed mō
per carnē noſtrā quā aſſumpſerat factus ē nobis pius ac propicius
Et ideo cōtinue orare debemus vt nullū aliū dominū habeamus ꝙ
dominū noſtrū iheſum criſtū. Qui nobis preſtare dignet ⁊c.

IMperator fredericus ſecundꝰ vnā portā marmoreā cōſtruxit
miro opere ſuper pontem aque fluentis prope caponam. in
qua imperator ſculptus fuit in maieſtate cū duobus alijs iudicibus
In ſemicirculo capitis dextri iudicis hic verſus ſcriptus fuit. Intrēt
ſecure q̄ querūt viuere puri. In ſemicirculo capitis ſiniſtri iudicis
fuit ſcriptus hic verſus. Inuidus excludi timeat vel carcere trudi.

Jn ſemicirculo capitis imperatoris ſcriptum fuit. Quã miſeros fa-
cias quos variare ſcio. Jn ſemicirculo ſuper portam ſcriptum fuit.
Ceſaris imperio regni cuſtodia fio.

Kariſſimi imperator iſte eſt dn̄s noſter ihesus criſtus. Porta
marmorea eſt ſancta eccleſia per quã portã oportet intrare
regnũ celeſte. Et eſt ſituata ſuper pontũ aque fluentis. ideſt ſuper
mundũ qui ſemper currit vt aqua ī qua porta ſculpta ē ymago dn̄i
noſtri ihesu criſti cũ duobꝰ collateralibꝰ ideſt cũ maria matre ihesu
et iohãne euãgeliſta q̃ deſignant nobis eiꝰ miſericordiã et iuſticiã
Tunc ſcriptus eſt verſus. Intrẽt ſecuri ideſt pagani iudei ſarraceni
ꝑ baptiſmũ et poterũt viuere puri ab oī peccato purgati ſicut pueri
īnocẽtes. Alius verſus dicit. Inuidus ideſt peccōr ī peccato exiſtens
excludi timeat ab eccleſia triũphante. Et ſi ſic in carcere infernali
retrudi ſine fine. Jn capite imperatoris erat ſcriptũ ꝙ miſeri ſunt
qui variant a via veritatis. Et alius dicit. Ceſaris imperio ideſt
imperiũ dn̄i noſtri ihesu criſti erit nr̄a cuſtodia et domꝰ ſempit̄na.

Quidam rex nobilis in regno ſuo habuit duos milites. Vnus
erat auarus et alter inuidus. Auarus pulchrã vxorẽ habuit
oculis omniũ gracioſam. Jnuidus vero vxorem valde turpẽ et oibꝰ
odioſam et quandã terram ãnexam militi auaro habuit quam miles
cupidus per omnia habere deſiderabat. Sepius ad eum acceſſit et
multa ei obtulit ſi terrã ſuã ei vendere vellet. Miles vero inuidus
reſpondit ſe non velle vendere hereditatem ſuam pro auro vel ar-
gento. Attamẽ ex inuidia cepit cogitare quomodo pulchritudinẽ
vxoris militi auaro poſſet denigrare et dixit militi auaro. Si deſide-
ras terrã meã habere nichil pro p̄cio deſidero niſi ꝙ vxor tua mecũ
ſit vna nocte. Qui ei ãnuit et vxori dixit. Que repulſam dedit p̄mo
ſed tandẽ per virũ inducta conſenſit. At ille miles inuidus anteq̃
ei cõdormiret cum leproſa cõmiſcuit. Hoc facto ad dominã acceſſit
et eam cognouit quociens voluit. Quo facto eidem intimauit ꝙ
lepram incurreret dicens quomodo inuidiam de hoc habuiſſet ꝙ
vxor ſua tam turpis eſſet et ipſa tam pulchra ideo eã ſic deturpauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Qđ audiens triſtis facta ē et flens amare marito ſuo ītimauit. Qui
valde triſtis factus dixit vxori ſue. Do tibi conſiliū. Adhuc nullū
ſignū lepre in te apparet et hic prope extra regnū ē magna ciuitas
in qua ē vniuerſitas ad illā ꝑgas et omnibꝰ veniētibꝰ ſis cōmunis
et qui prius ad te acceſſerit infirmitatē recipiet et ab omni lepra
curaberis. Qđ factū eſt. Venit filius imperatoris adamando eam.
fecitqꝫ eā venire ad ſe et eā rogauit vt ei conſentiret que negauit
dicens. Abſit a me vt ego paupcula ſim cōcubina filij imperatoris
At ille magis ac magis eā ꝯpulſauit vt ei cōſentiret. Illa cogitauit
hic filius imꝑatoris ſi leprā incurreret magnū dampnū eſſet. et ei
propoſuit quō incideret in leprā ſi eā cognoſceret. At ille nolens de
ſiſtere eā cognouit et leprā incurrit. Altera die ſenciens ſe liberatā
ad patriā ꝑrexit dicens ei. Si vos cōtingat leprā incurrere ad me
declinate et ego vobis inquātū poſſum de neceſſarijs ꝓuidebo. Poſt
hoc nō diu filius imperatoris leproſus factus ē et tm̄ verecūdabatᷣ
ꝙ nocte nullo ſciēte ad dn̄am iuit vbi manebat. Hoc dn̄a ꝑcipiēs
dixit marito ſuo. Ille ē qui ꝑ me īfectus ē et ego a lepra liberata ſū
Que vidēs eū turpiter infectū fleuit amare camerā ſibi ordinauit
in qua ſolitarius manebat et dn̄a ꝑſonaliter ei miſtrabat et in eodē
loco. vij. ānis manebat. Accidit ꝙ in. vij. āno erat calor ītollerabilꝭ
et leproſus vas magnū cū vino pro refocillacione hēbat et quidā
ſerpens in certo exn̄s vas intrauit et ſe balneauit et in ꝓfundo poſt
locionē iacuit. Leproſus cito a ſompno exꝑgefactꝰ multū ſiciebat et
vas cū vino accipiēs ipſo ignorante ſerpentē ibibit. Poſt hᵒ ſerpēs
oīa interiora eiꝰ cepit rodere tā grauiter ꝙ leproſus gemitꝰ et ſuſpi
ria debat. Dn̄a ei maxime cōpaciebatᷣ et paſſio illa durabat ꝑ tres
dies cōtinue. quarto die vomitū fecit et cū vomitu et veneno inte
riori ſerpentē proiecit. ſtatī dolor ceſſabat de die in diē Paulatim
ſpēs lepre ab eo receſſit. et poſt ſeptē dies caro eiꝰ ab omni lepra ē
curata ſicut caro pueri De quo dn̄a multū eſt gauiſa et veſtimētis
ꝓcioſis ip̄m induebat ac dextrariū optimū ei dedit et ad imꝑiū ꝑrexit
vbi cū honore ē receptꝰ pꝰ mortē pr̄is regnauit et vitā ī pace finiuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

KAriſſimi per iſtos duos milites cupidū et inuidū dyabolū et primū hoīez ſcꝫ adā debemꝰ intelligere. Dyabolꝰ erat inuidꝰ et habuit turpē vxorē ſcꝫ effigiē ꝑ ſupbiā deturpatā. Quia ſplēdida fuit creata et ꝑ pccm̄ facta ē turpis. Miles auarus ſcꝫ adam vxorē pulchrā habuit ſcꝫ animā ad ſimilitudinē dei creatā gen̄. i. Videnſqꝫ dyabolus ꝙ hō erat ſic formatus vt locū eiꝰ ī celo occuparet multū ei inuidebat. et ſtuduit quō eius vxorē ſcꝫ animā deturpare poſſet. Adam vero cupidus qui nō tm̄ erat cōtentꝰ de dei beneficio qđ ſibi dedit ſcꝫ de paradiſo ſed quaſi alter deus eſſe volebat. Videnſqꝫ dyabolus ad euam acceſſit dicens. Si comederitis de ligno vite eritis ſicut dij ſciētes bonū et malū gen̄. i. Dyabolus prius ſe miſcuit cū lepra ſcꝫ iniquitate et ſic ad īnocentē acceſſit et mortalit̄ peccauit qn̄ diuinū preceptū violauit et ſic hō factus eſt leproſus ſpūaliter propter qđ extra regnū paradiſi erat expulſus in vniuerſitatē huiꝰ mundi. Filius imperatoris. ſ. filius dei videns ꝙ hominē quē formauerat ī miſeria cū natura eiꝰ miſcuit ſe qn̄ de celis deſcēdit et carnē noſtrā aſſumpſit in tm̄ ꝙ nos ab omni lepra peccati ꝑ paſſionē ſuā liberauit et ipſe peccata nr̄a tulit in corpe ſuo et factus eſt turpis in paſſione yſaie. xviij. Vidimꝰ eū nō habētē ſpeciē neqꝫ decorē et ſeqt̄ Reputauimꝰ eum quaſi leproſum ꝑcuſſum a deo et humiliatū. Nos vero ſic liberati ꝑ mortē criſti poterimus ad patriā celeſtē ſecure ſi voluerimꝰ ꝑuenire. Sed celeſtis criſtus nos cotidie temptat pulſat ad ianuā cordis noſtri ſicut ipſe teſtat̄ canti. vi. Ego ſto ad oſtiū et pulſo ſi quis apuerit michi cenabo cū eo. Sed diligenter ē aduertendū ꝙ oſtiū cordis debēmꝰ ei aperire ꝑ ſeptē opa mīe et eū cum oī gaudio recipere et in ſpēali camera extra hoīes eum ponere vt nobiſcum ſemꝑ maneat. Et ſicut iſte leproſus ſitiuit. Ita xp̄s ſitiuit in cruce cū dixit. Sicio. Quid ſiciebat? Nō vinū ſed ſalute aīaꝝ nr̄aꝝ Iudei hoc audiētes acetū cū felle mixtū ei dederūt. Ecce ſerpentem venenoſum pro nr̄a ſalute bibit et totū venenū pecī primi parētis piecit et ſic cū dextrario diuinitatis cū hūanitate in die aſcēcionis cū multitudine celos aſcendit.

Et ſic eſt finis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 15